YEDİ İKLİM
TÜRKÇE

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ
DERS KİTABI

Yunus Emre Enstitüsü

Seviye C2

Yunus Emre Enstitüsü

Yedi İklim Türkçe

C2

Yayın Türü ve Basım Tarihi
Ders Kitabı - 2015

İmtiyaz Sahibi
Prof. Dr. Hayati DEVELİ

Editörler
Yrd. Doç. Dr. Erol BARIN
Dr. Şaban ÇOBANOĞLU
Prof. Dr. Şeref ATEŞ
Doç. Dr. Mustafa BALCI
Doç. Dr. Cihan ÖZDEMİR

Yazarlar
Yrd. Doç. Dr. İbrahim GÜLTEKİN
Doç. Dr. Mahir KALFA
Yrd. Doç. Dr. Filiz METE
Aydan ERYİĞİT
Uğur KILIÇ
Gül GÖNÜLTAŞ

Eğitim Tasarımı ve Redaksiyon
Selçuk DOĞAN, Emine SARIKAYA, Sinan Doruk
Fikriye YILMAZOĞLU, Sabriye ÖZDENİZ

Görsel Yapım
taze kitap
Görsel Yayın Yönetmeni: Zeynep Sevde Paksu
Görsel Yayın Danışmanı: Dr. Melike Günyüz
Sanat Yönetmeni: Sümeyye Eroğlu
Fotoğraflar: Sezer Alçınkaya
Grafik Uygulama: Rumeysa Temiz
İllustratörler: İbrahim Çiftçi, Saadet Ceylan

Basım
Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi
Serhat Mah. Alınteri Bulvarı 1256.
Sok. No: 11 Ostim - Yenimahalle - Ankara
www.diyanetvakfiyayin.com.tr
Tel: 0 312 354 91 31 Fax: 0 312 354 91 32

Dağıtım
Karbey Yayıncılık Eğitim ve Dan. Hiz. San. Tic. Ltd. Şti:
Ankara Cad. No: 15 Konak Han Kat: 1
Hobyar Mahallesi Cağaoğlu - Fatih / İstanbul
Tel: 0 212 512 56 33 - 0 212 511 68 28

Yönetim Yeri
Anafartalar Mah. Atatürk Bulvarı No: 11 Ulus-Ankara
Tel: 0.312 309 11 88 Faks: 0.312 309 16 15
www.yee.org.tr - iletisim@yee.org.tr

ISBN
978-605-87010-2-1
© 2015
Yunus Emre Enstitüsü
Bütün hakları saklıdır.

C2

SUNUŞ

Sevgili Öğrenciler,

Bir dili öğrenmek, yeni bir dünyaya doğru yolculuğa çıkmak gibidir. Her yolculuk gibi, dil öğrenme yolculuğu da öncelikle sağlam bir niyet, coşkulu bir arzu ve hedefe varmak için gerekli irade ve çalışma gerektirir. Dil öğrenirken birkaç adım sonra bu kararından dönenler, birkaç durak sonra vazgeçenler çok görülür; hedefe varanlar ise yeni bir kültür ve medeniyetin geniş kapısından içeri girip kendi geleceklerini, kendi zihin dünyalarını zenginleştirme mutluluğuna erenlerdir.

Bu yolculuğun üç temel unsuru var: Birincisi öğrencidir. Öğrenci bu yolculuğun asıl unsurudur. Onun talebi, iradesi, çalışması olmadan yolculuk gerçekleşemez. Diğer unsurlar ise ona bu yolda kılavuzluk edecek olan öğreticiler ve öğretim malzemeleridir.

Yunus Emre Enstitüsü, Türkçe öğrenme yolculuğuna çıkanlara yardımcı olmak için çalışıyor. Okutmanlarımızı bu konuda özel bir eğitimden geçiriyor ve bir dilin yabancı dil olarak öğretimi metotlarını bilen okutmanlarla yürüyoruz. Okutmanlarımızın işlerini yaparken en iyi araçlara sahip olmasını arzu ediyoruz. Kitap ve yardımcı ders malzemeleri bunların başında geliyor.

Elinizdeki kitap, Türkçe öğrenmek isteyenlere yardımcı olmak üzere üretildi. Türkçeyi daha hızlı, kolay, akılda kalıcı; günlük hayatın ihtiyaçlarına cevap verecek yeterlikleri kazandırmak üzere tasarlandı. Derslerde ilerledikçe kendinizi Türkçe ifade edebilmeniz, Türkçe ile iletişim kurabilmeniz, yazma, okuma, konuşma ve dinleme becerileriniz gelişmesi hedeflendi.

Yedi İklim Türkçe kitabının tamamını bitirdiğinizde günümüz Türkçesinin iyi bir konuşuru olacağınıza, Türk edebiyatının heyecanlı sayfalarında kendi başınıza gezinebileceğinize, Türk akademik hayatını Türkçe takip edebileceğinize inanıyoruz.

Bu yeni yolculukta Yunus Emre Enstitüsü, okutmanları ve yöneticileriyle sizin yanınızdadır. Hepinize sağlık ve başarılar diliyorum.

Prof. Dr. Hayati DEVELİ

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ BAŞKANI

C2

İÇİNDEKİLER

1 KELİMELERLE DÜNYA KURMAK

Kelimelerle Dünya Kurmak	9-26
A) Bir Roman Okudum Hayatım Değişti	10
B) Hayat Bir Tiyatro Sahnesi	15
C) Kardeş Kalemler	19

2 TÜRKÇENİN İNCELİKLERİ

Türkçenin İncelikleri	27-44
A) Argo/Jargon	28
B) Hiciv	32
C) Taşlama	37

3 MODANIN KALBİ

Modanın Kalbi	45-66
A) Moda	46
B) Estetik	54
C) Tasarım	60

4 BİLİMİN ÖTESİNDE

Bilimin Ötesinde	67-82
A) Sanata Bakış Açısı	68
B) Bilim Dünyası	73
C) Uykunun Gizemi	77

YEDİ İKLİM TÜRKÇE

Dinleme	Okuma	Konuşma	Yazma
• Emine Işınsu ile Edebiyat Üzerine Bir Söyleşi	• Bir Ben Vardır Bende Benden İçeri	• Hayat Değiştiren Roman	• En Sevdiğim Roman
• Turan Oflazoğlu ile Tarihî Bir Gün	• Yine Bir Gül Nihal	• Başrol	• Benim Tiyatrom
• Beyaz Gemi	• Bozkırın Romancısı Cengiz Aytmatov	• Aşk Hikâyesi	• En İyi Roman

Dinleme	Okuma	Konuşma	Yazma
• Kadın Dediğin	• Argo	• Kadınlar ve Erkekler	• Kadınım, Erkeğim
• Namdar Nami Karatay	• Neyzen Tevfik	• Eşeğe Gem Vurmayın	• Siz Olsaydınız...
• Erkek Dediğin	• Şairlerden İnciler	• Ağır Sözler	• Teknoloji ve Kitap

Dinleme	Okuma	Konuşma	Yazma
• Düğmelerin Anlattığı Tarih	• Moda Kavramı	• Erkek Modası	• Boş Zaman Etkinliği Olarak: Alışveriş
• Doğu ve Batı'nın Estetik Algısındaki Farklılıklar	• Estetik Lüks Müdür?	• Estetik Nedir?	• Farklılık
• Atıl Kutoğlu	• Türk Evleri	• Geleceğin Mesleği	• Teknolojik Ev

Dinleme	Okuma	Konuşma	Yazma
• Türkan Şoray'la Röportaj	• Başlık Nedir?	• İşçi, Bilginler ve Sanatçılar	• Sanat Eserinin Büyüsü
• Evrenin Sırlarını Çözen İnsan	• Eşsiz Parmak İzlerimiz	• Eşsiz Özellikler	• İnsanlık İçin...
• Kötü Bir Rüya mı Yoksa Kâbus mu?	• Uykumuzda Neler Oluyor?	• Hayırlısı Olsun	• Hayal Gücü

C2

İÇİNDEKİLER

5 KÜLTÜR AYNAMIZDAN YANSIMALAR

Kültür Aynamızdan Yansımalar	83-102
A) Karagöz Oyunu	84
B) Mevlana ve Mesneviden Seçmeler	91
C) Portreler	97

6 İLETİŞİM DÜNYASI

İletişim Dünyası	103-118
A) İletişim Türleri	104
B) Sözsüz İletişim	109
C) Kitle İletişimi	114

7 HAYAT DERSLERİ

Hayat Dersleri	119-134
A) Aksakaldan Öğütler	120
B) Hayatın İçinden	125
C) Mutluluğun Sırrı	129

8 GEZİ DENEME MAKALE

Gezi, Deneme, Makale	135-154
A) Gezi/Yorum	136
B) Yazarlık ve Yalnızlık	142
C) Uzayın Derinlikleri ve İnsan	147

YEDİ İKLİM TÜRKÇE

Dinleme	Okuma	Konuşma	Yazma
• Karagöz Oyunundaki Bazı Tipler ve Özellikleri	• Karagöz Oyunu	• Hazırcevap	• Sizce Hangisi?
• Diller Bir İstekler Ayrı	• Mevlana Celaleddin-i Rûmî	• Sağırın Hasta Ziyareti	• Sağır Duymaz Uydurur
• Nasrettin Hoca'nın Köyünde	• Bir Bellek Fenomeni (Mükrimin Halil Yınanç)	• Ye Kürküm Ye	• Define Arayan Adam

Dinleme	Okuma	Konuşma	Yazma
• İletişim	• Kişiler Arası İletişim	• Fatura Ödeme	• Etkili İletişim
• Beden Dili	• İş Hayatında Beden Dili	• Sözsüz İletişim	• İş Görüşmesi
• Etik Eğitimi ve İletişim Etiği	• Kitle İletişimi Nedir?	• Gelişen İletişim	• Ünlülerle Söyleşi

Dinleme	Okuma	Konuşma	Yazma
• Yapıcı Olmak	• Einstein'dan Hayat Dersleri	• Fazla Mal Göz Çıkarmaz	• Dünyayı Düzeltmek
• Annenin Gözüyle Evlat	• Bilgenin Bakış Açısı	• Hayatı Değiştirmek	• Benim Masalım
• Eski Bir Tapınak Yazıtı	• Güzel Şehirler Mutlu İnsanlar	• Benim Şehrim	• Mutlu Olmanın Yolları

Dinleme	Okuma	Konuşma	Yazma
• Şavşat'ın Üstü Başı Kar	• Beş Şehir'den...	• Hayal Gücü	• Konuşan Hayvan
• Yalnızlar	• Nasıl Yazar Oldum?	• Yazarlık	• Arasındaki Fark
• Yapay Uydular	• Uluslararası Uzay İstasyonu	• Uluslararası Kurallar	• Uydu Çöplüğü

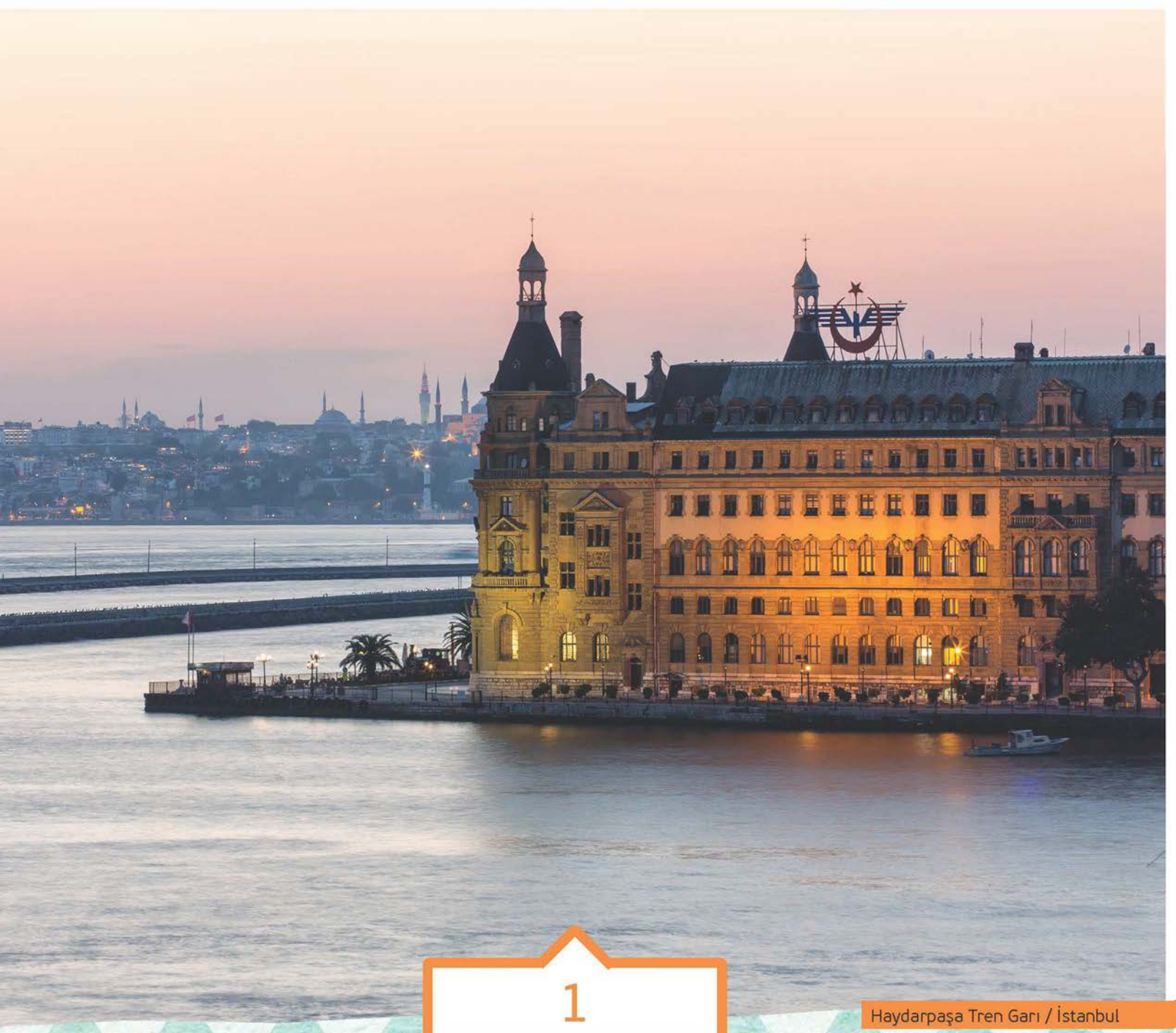

Haydarpaşa Tren Garı / İstanbul

1 Kelimelerle Dünya Kurmak

Bölümler

A) Bir Roman Okudum Hayatım Değişti
B) Hayat Bir Tiyatro Sahnesi
C) Kardeş Kalemler

Beceriler

- Edebî terimler ve kalıplar
- Sinema ve tiyatroyla ilgili terimler
- Anlatım teknikleri ve düşünceyi geliştirme yolları

Kelimeler

- roman
- yazar
- eser
- sahne
- tasvir

Üniteye Hazırlık

- Ülkenizde ödül almış bir yazar var mı?
- Kitap okumayı sever misiniz? Hangi tür kitaplar okursunuz?
- Sizce edebiyat topluma ne kazandırır?

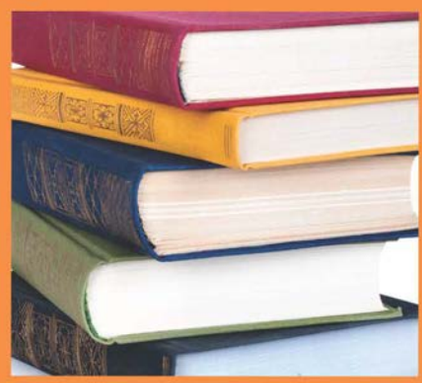

A) BİR ROMAN OKUDUM HAYATIM DEĞİŞTİ

1. Dinleyelim.

Emine Işınsu ile Edebiyat Üzerine Bir Söyleşi

2. Cevaplayalım.

1. Yazar, Yunus Emre'yi anlattığı romanı için "Kırk yıl bekledim." ifadesini neden kullanmış olabilir?

A) Zamanı olmadığı için
B) Ruh hâli uygun olmadığı için
C) Başka romanlar üzerine yoğunlaştığı için
D) Gurbette olduğu için

2. Yazar, Yunus Emre'yi anlattığı romanını yazarken nasıl bir ruh hâli yaşamıştır?

A) Kararlı, sabırlı ve neşeli
B) Aceleci, coşkulu ve heyecanlı
C) Yavaş, telaşlı ve umutlu
D) Sevinçli, kaygılı ve hızlı

3. Yazar'ın Yunus Emre'ye duyduğu sevginin kaynakları nelerdir?

A) Yunus'un aşk dili ve halkın diliyle söylemesi
B) Yunus'un tasavvufla yoğun şekilde ilgilenmesi
C) Yunus'a annesinin de büyük ilgi duyması
D) Yunus'ta yazarın kendini bulması

4. Yazar, eserinde Yunus Emre'nin hangi yönünü ön plana çıkarmak istemiştir?

A) Tasavvufi yönünü
B) Maddi yönünü
C) İnsani yönünü
D) Barışçıl yönünü

5. Yazara, göre hangisi yazarların sorumluluklarından biri değildir?

A) Milletinin değerlerini ileri taşıması
B) Evrensel değerleri ileri taşıması
C) Millete ayna tutması
D) İyi eserlere teşvik etmesi

3. Okuyalım.

Bir Ben Vardır Bende Benden İçeri

Türk milletinin yetiştirdiği en büyük tasavvuf büyüklerinden ve Türk Dili ve Edebiyatı tarihinin en büyük şairlerinden biri olan Yunus Emre'nin hayatının konu edildiği eserde Yunus Emre'nin gençlik yılları, ailesi, sevdaları, hüzünleri ve hocası Tapduk'la tanıştıktan sonra yaşadığı büyük değişim anlatılmaktadır. Yunus Emre, üstadı Tapduk Emre'nin kapısında yıllarca hizmet ettikten sonra "Ben hocama ve bu dergâha layık değilim düşüncesiyle hocasının yanından ayrılır. Aylarca farklı diyarları dolaşır, çektiği sıkıntılar, gördüğü bazı hikmetli olaylardan sonra hocasının yanından ayrıldığına pişman olur ve tekrar Tapduk'un dergâhına doğru yola çıkar.

(...)

Aylar birbirini kovaladı, bahar yaza, yaz sonbahara döndü! Yollarda pek çok insanla tanış oldu. Kimi zaman davet edildiği bir köyde, yumuşak yün yatak üzerinde yattı. Kimi zaman bir ağaç altında, kuru toprağın üzerinde... Aç kaldığı da oldu, epey tok olduğu da. Bazen çok iyi karşılandı, bazen suratına bakan olmadı. Fakat kendisine yapılan her türlü davranışı, söylenen her sözü, sorulan her soruyu, gönül hoşluğu ile alıp kabul etti; ne küsüp darıldı, ne de yapılan iltifatlardan kendine bir pay çıkardı. Gönlünde taşıp duran sevgiyi dağıtmaya çalışıyordu o, ne olursa olsun; onu övgülerle kabul etseler de ona aldırmasalar yahut onu kovsalar da, iyi yahut kötü davransalar da, Yunus'un gözlerindeki sevgi ışıklarından etkilendiler. Herkes, gönlü yettiği kadarını aldı. Kalan sevgi, kara toprağa, masmavi göğe, çiçeklere, dağlara, taşlara, ırmaklara dağıldı. Yunus, bir aşk selini ardınca sürükleyip yürüdü, yürüdü.

Ömrü boyunca dalgalanıp duran gönlü durulmuş, heyecanları erimiş, endişeleri hatta soruları yok olmuştu. Yunus baştan ayağa "aşk", Yunus baştan ayağa "teslim", Yunus baştan ayağa, "sabır"dı gayrı. Başka hiçbir duyguya, düşünceye yer kalmamıştı gönlünde ve aklında. Aşkı nefsini yakıp kül etmiş, Yunus yürüdükçe, çeşit çeşit insanlarla tanış oldukça, bu küller dağılıp savrulmuştu. Yunus yürüyordu, ağzında mısralarla:

Taptuk'un tapusunda, kul olduk kapısında,

Yunus miskin çiğ idik, piştik elhamdüllillah.

Ve çok uzaklarda, ufukta yıllarca kuru ağaçlarını kestiği bildik dağ görüverince, Yunus heyecandan boğulacak gibi oldu, eğilip toprağı öptü.

Bütün gece yürüdü, seher vakti erişti dergâha. Kapısında bir durup nefeslendi, dönüp geldiği yola baktı, köyü gördü. Kendi evini seçmeye çalıştı, seçemedi. O sırada Anabacı'nın sesini işitti.

-Hoş geldin Derviş Yunus, diyordu.

Yunus sevinçle irkildi, baktı; kadıncağız sanki daha da yaşlanmıştı bu geçen üç-üç buçuk yılda, koşup elini öptü, sonra onun ellerini kendi kocaman avuçları arasına aldı:

"Anacığım." dedi "Çok özledim, hasretten yandım kavruldum, ama geciktim işte, acaba Hazret'im beni bağışlar mı?"

-Bilemem ki Yunus, dedi. Artık çilenin bittiğine hükmederse, bağışlar seni, öyle sanırım... Bilmem ki kulağına erişti mi Derviş Yunus, artık gözleri hiç görmez oldu. Şimdi gidip onu dışarı çıkaracağım, sen de gel bakalım.

Tekkedekiler sabah namazı için uyanmaya başlamış, çevre, ses ve hareket dolmuştu. Anabacı'nın arkasında sessizce yürüyen Yunus'u fark eden çıkmadı. Kapıya geldiler, Anabacı, "Dur" diye işaret edip, içeri girdi. Yunus bir durdu, sonra kendini eşiğin üzerine attı. Hocası üzerine bassın, öyle fark etsin onu istiyordu. Gerçekten de kapı açıldı, bir eli karısının omuzunda, Tapduk göründü. Bir adım attı, bir şey fark etti, hemen çekti ayağını, karısına sordu:

-Hatun nedir, kimdir bu?

-Yunus, dedi kadın çekinerek.

-Haa, dedi. Taptuk gülümseyerek; bizim Yunus mu?

-Evet, dedi kadın neşeyle.

-Kalk ayağa Yunus, dedi ve ilave etti, hatun sen kal evde, artık Yunus götürür beni.

Yunus önce onun elini öptü, gözyaşlarıyla ıslattı bu eli. Sonra ikisi beraber yavaş yavaş yürümeye başladılar. İşte o zaman çevredekiler fark etti onları; "Yunus dönmüş" avazı dolaştı, koşup geldiler ve edeple Taptuk'la Yunus'un arkasından yürümeye başladılar mescide doğru.

Namazdan sonra, Yunus'la Taptuk, selâmlıkta sohbet ettiler.

Yunus, ancak öğlene doğru, derviş arkadaşlarının yanına gitti; hepsiyle selâmlaşıp kucaklaştılar fakat Bodur Musa ile sarılışları bir başka oldu, daha bir sevecen, daha bir özlemli... Yunus:

-Bodur Musa, dedi, seni düşümde görmüştüm, hele bir gözlerimin içine bak!

Bakıştılar. Yunus:

-Sen de! dedi.

-Evet cevabını aldı, tekrar kucaklaştılar.

Yunus sevgiyle:

-Ve çekip gidip insanların arasına dalmadın, dedi.

-Ben yanlızlığımda buldum, hep burada kalacağım. Ancak çekip gidecek olan biri vardır, o da sensin! dedi Bodur Musa.

Yunus bir düşündü:

-Hayır dedi, hayır. Kırk yaşımı bu dergâhta idrak ettim ve hiç şüphem yoktur ki, burada hizmetim de tam kırk yılı bulacaktır, bir yıl bile eksik olmaz, fakat sonra? İşte onu bilmem.

-İçime doğuyor, dedi Bodur Musa, senin kırkıncı yılını burada beraberce göreceğiz.

-Evet, Bodur Musa, evet erenim, burada beraberce göreceğiz.

O gece misafirlerle yapılacak büyük toplantı günüydü. Kalabalık doldurdu meydanı. Yunus, Sultan'ını kolunda getirdi.

-Evlatlar, dedi Taptuk, bu gece sohbet yapmayacağım, bu gece, Yunus Emre'nindir... O, gezip gördüğü yerleri, tanıdığı insanları anlatacak, ama önce gönlünü konuştur Yunus, oku bakalım bize.

Yunus: "Severim ben seni candan içeri / Yolum vardır bu erkândan içeri" diye başladı, okudu, bitirdi. Sonra, baştan sona hikâye etti macerasını. Sonra herkes dağıldı. Yunus artık tasavvufun sırlarını anlamış, hocasına layık bir öğrenci olmuştu.

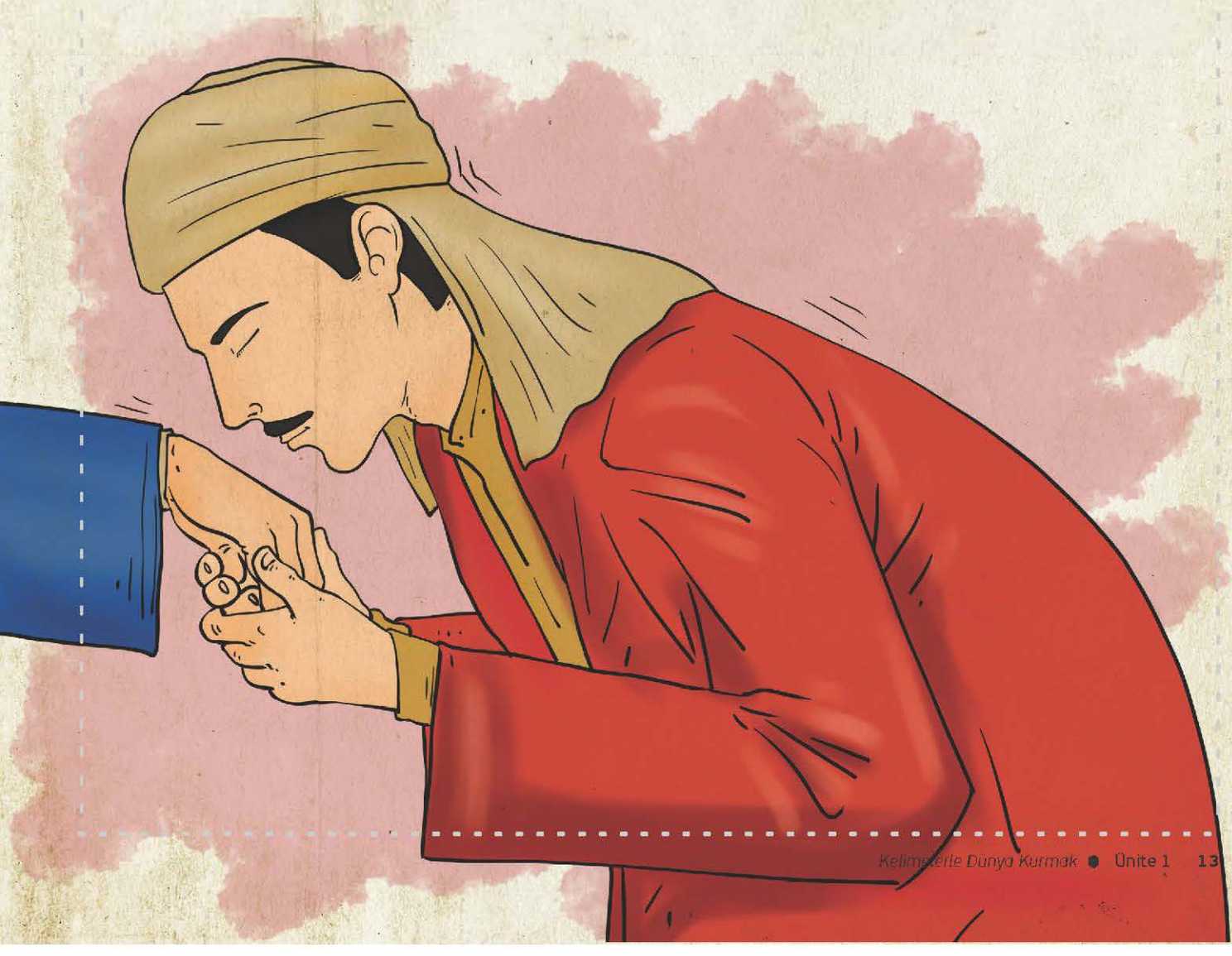

4. Cevaplayalım.

1. Yunus Emre'nin, şeyhi Tapduk'un yanından ayrılma gerekçesi nedir?

.....

2. Yunus Emre'nin karşılaştığı kötü davranışlara ve iltifatlara kayıtsız kalmasının sebebi ne olabilir?

.....

3. "Yunus miskin çiğ idik, piştik elhamdüllillah" dizesinde geçen "çiğ idik ve piştik" ifadeleri ile ne anlatılmak istenmektedir?

.....

4. Yunus, hocasının kendisini affetmesi için ne yapıyor?

.....

5. Okuduğunuz metinden hareketle Yunus Emre'nin kişiliği ile ilgili düşüncelerinizi açıklayınız.

.....

6. Yunus Emre'ye ait "Yaradılanı severim, yaradandan ötürü." cümlesinde anlatılmak istenen hayat felsefesini açıklayınız.

.....

5. Konuşalım
Hayat Değiştiren Roman

- Roman sizi etkiledi mi? Niçin?
- Romandaki karakterlerden birini seçseydiniz, kimin yerinde olmak isterdiniz?
- Hiç roman yazmayı düşündünüz mü? Nasıl bir roman yazmak isterdiniz?

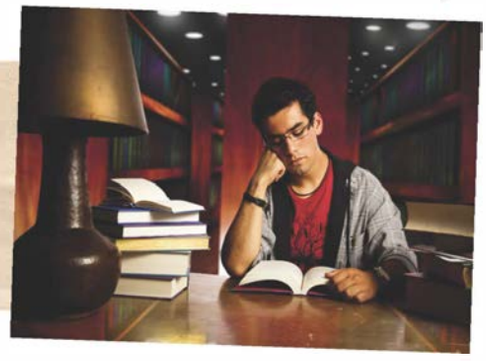

6. Yazalım
En Sevdiğim Roman

Ne tür romanlar okursunuz? Niçin?

B) HAYAT BİR TİYATRO SAHNESİ

1. Dinleyelim, cevaplayalım.
Turan Oflazoğlu ile Tarihî Bir Gün

1. Turan Oflazoğlu hangi alanda eser <u>vermemiştir?</u>

A) Çeviri B) Şiir C) Roman D) Tiyatro

2. Turan Oflazoğlu eserlerindeki karakterleri en çok hangi alandan seçmiştir?

A) Tarih B) Edebiyat C) Sosyoloji D) Tıp

3. Yazar, yazı yazmaya başlamadan önce nasıl bir süreç yaşıyor?

A) Arkadaşlarıyla tartışıp ne yazacağına karar veriyor.
B) Düşler görüyor ve ne yazacağına karar veriyor.
C) Yoğun bir araştırma döneminden sonra karar veriyor.
D) Uzun seyahatler yapıp karar veriyor.

4. Yazarın Kezban isimli eserinin ana karakteri kimdir?
A) Yazarın çocukluk aşkıdır.
B) Yazarın bir akrabasıdır.
C) Yazarın hayran olduğu bir kadındır.
D) Yazarın eşidir.

5. Yazar ilk tiyatro eserlerini nerede yazmıştır?
A) Türkiye B) Avusturya C) Amerika D) İngiltere

2. Okuyalım, yorumlayalım.

Aşağıdaki cümleleri okuyalım. Altı çizili ifadeleri yorumlayalım.

1. Birçok karakter <u>tarihin tozlu yapraklarından</u> çıkarak karşımıza geldi.

.....

2. Onun oyunları ile <u>zaman tünelinden</u> geçtik.

.....

3. Ben Yunus Emre'nin, Şeyh Galip'in Karacaoğlan'ın <u>vârisiyim.</u>

.....

4. <u>Nur içinde yatsın.</u>

.....

5. Ondan sonra IV. Murat öyle bir <u>patladı ki...</u>

.....

6. Nietzsche bunu bir <u>kasırga hâlinde gelen ilhamla</u> iki ayda filan yazıyor.

.....

3. Okuyalım, cevaplayalım.

Yine Bir Gül Nihal

(Bu metin Turan Oflazoğlu'nun Türk klasik müziğinin ünlü bestekârlarından İsmail Dede Efendi'nin hayatını anlattığı Yine Bir Gül Nihal isimli tiyatro eserinden alınmış ve düzenlenmiştir. Bu bölümde Dede Efendi ve eşi Gülnihal'in çocuklarının ölümü nedeniyle duydukları acı anlatılmaktadır.)

GÜLNİHAL *(Gülnihal, mavi bir bebek hırkası örmekte ve şarkı söylemektedir.):*

Gitti de gelmeyiverdi
Gözlerim yollarda kaldı
Yine nazlım nerde kaldı
Ne zaman ne zaman
Ne zaman gelir
...
(Durur.)
Ne zaman? Ne zaman?

(Dede Efendi girer, onu seyreder, son derece üzülür.)

(Gülnihal ağlar, umutsuzca)
Hiçbir zaman! Hiçbir zaman!
Gitti de gelmeyiverdi, gelmeyiverdi.

DEDE EFENDİ *(usulca yaklaşarak):*
Ne yapıyorsun hatunum?

GÜLNİHAL:
Hırka örüyorum çocuğuma.
(Dede irkilir.)

DEDE *(Örgüyü elinden alıp):*
Oğlan için bu.

GÜLNİHAL:
Ya ne olacaktı?

DEDE:
Ama yavrucuğum...

GÜLNİHAL:
Aması ne?

DEDE: *(İç geçirip.)*
Salih, oğlumuz... Hakk'a yürüdü.

GÜLNİHAL *(Hüzünlü bir tavırla):*
İyi ya, bakarsın döner bir gün.
Geldiğinde çıplak mı kalsın?

DEDE: *(Ağlamamak için kendini zor tutar):*
Dönemez o, dönemez.

GÜLNİHAL:
Niye?

DEDE:
Susan canlarla karıştı da ondan.
Babamla, anamla, Hazret-i Mevlânâ'yla,
sevgili, ulu canlarla beraber şimdi.
Hiç döner mi?

GÜLNİHAL *(Haykırırcasına):*
Hayır İsmail, hayır! Öldü Salih'im, öldü, öldü, öldü!

DEDE *(dehşetle):*
Sus, tövbe de! "Canlar ölesi değil, canlar ölesi değil"

GÜLNİHAL:
O öldü, ama ben ölmemiş sayacağım,
giysiler örerek, giysiler dikeceğim ona,
gündelik giysiler, bayramlık giysiler...
Salih'imi çıplak bırakamam ben.
(Hıçkıra hıçkıra ağlar.)

DEDE *(Başını okşayarak):*
Kaç yıl oldu, unutamadın.

GÜLNİHAL *(Tersleyerek):*
Sen unuttun mu yoksa? Ha, unuttun mu?
(Kalbini göstererek):
Yavrumun acısı buramı yakar durur.
(Dede'yi sarsarak):
Sen unuttun mu yoksa, unuttun mu?

DEDE *(Bir şarkı söyler):*

Bir gonca femin yâresi vardır ciğerimde
Âteş dökülürse yeridir âh-ı serimde
Her lâhza hayâli duruyor dîdelerimde
Takdîre nedir çare bu varmış kaderimde
(Dede için için ağlamaktadır.)

GÜLNİHAL *(Dede Efendi'nin boynuna sarılarak):*
Bağışla beni İsmail'im bağışla!
Sen oğlumuza ağıt yakmışsın. Ama
hiç okumadın bunu bana. Neden?

DEDE *(Başını okşayarak):*
Neden olabilir yavrum?

GÜLNİHAL:
Ben üzülmeyeyim diye elbette.
Meleksin sen İsmail'im melek!

DEDE:
Bunu hep kendi kendime, yalnızken okudum.
Sen "Unuttun mu?" diye ısrarla sormasaydın yine kendime saklayacaktım.

(Gülnihal başını kocasının göğsüne koyar, hıçkıra hıçkıra ağlar. Dede onun başını okşarken, ağlamamak için kendini zor tutar.)

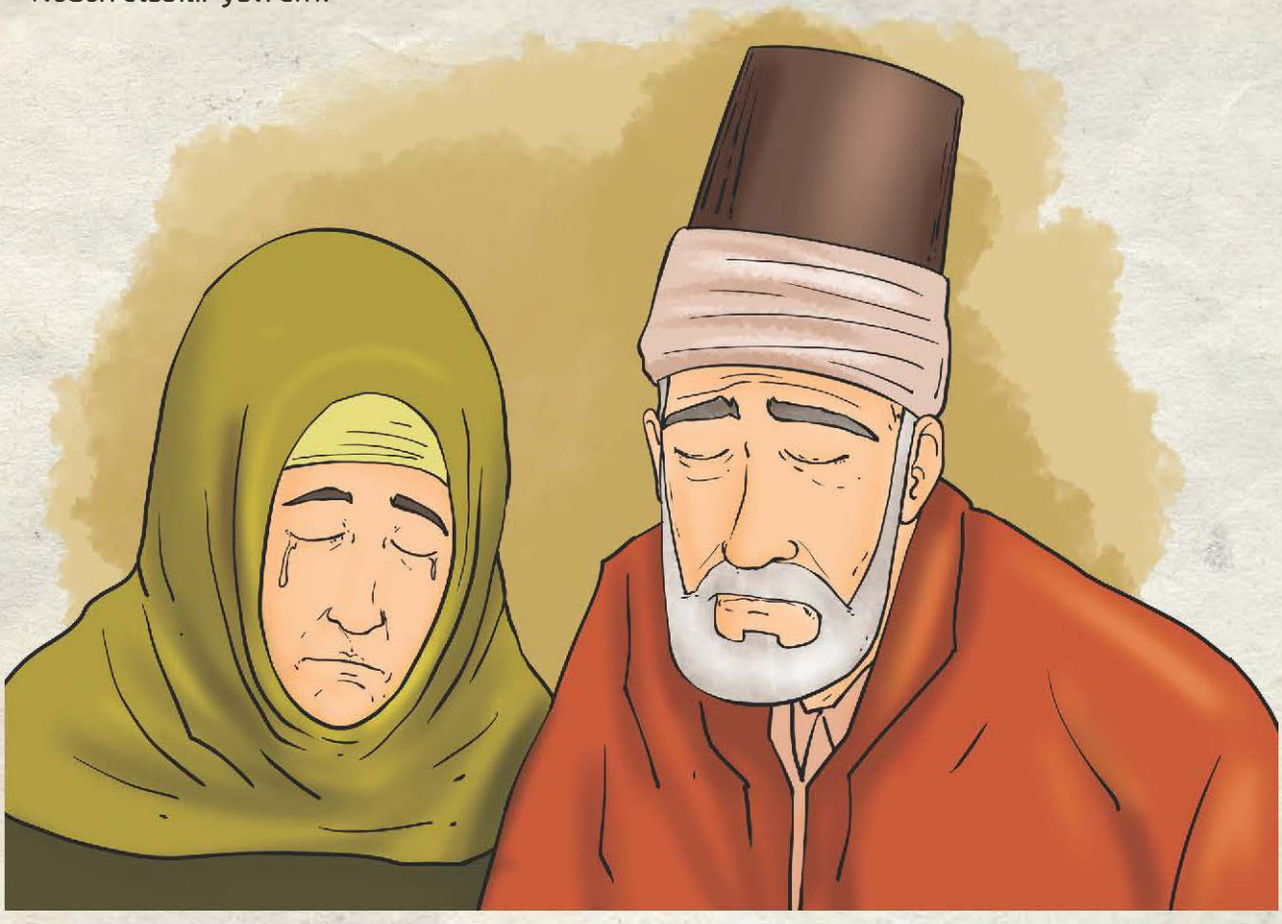

1. Gülnihal neden ağlamaktadır?

.....

2. Gülnihal'in içinde bulunduğu psikolojik durum hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....

3. Dede Efendi, Gülnihal'e okuduğu şarkıyı kim için yazmıştır? Gülnihal'e bu şarkıyı daha önce neden okumamıştır?

.....

4. Dede Efendi, "Canlar ölesi değil." sözüyle neyi anlatmak istemiş olabilir?

.....

5. Sevdiğiniz insanlar için hiç şiir veya şarkı yazdınız mı? Yazarken neler hissettiniz?

.....

4. Yazalım.
Benim Tiyatrom

Trajedi

Komedi

Dram

Hangi tiyatro türünü tercih ediyorsunuz? Niçin?

Bir senaryo yazalım.

5. Konuşalım.
Başrol

Bir tiyatro oyuncusu olsaydınız, nasıl bir rolde oynamak isterdiniz?

C) KARDEŞ KALEMLER

1. Dinleyelim, cevaplayalım.

Beyaz Gemi

1. Romanın konusu nedir?

A) Roman, anne ve babası tarafından terk edilen bir çocuğun hayatını konu edinmektedir.

B) Roman, bir geminin yıllar süren seyahatini ele almaktadır.

C) Eserde eski Türklerin yaşayış şekilleri, gelenek ve görenekleri ele alınmaktadır.

D) Eser mutlu aile bireylerinin hayatını konu edinmektedir.

2. Çocuğun içinde bulunduğu ruh hâlini aşağıdaki ifadelerden hangisi en iyi açıklamaktadır?

A) Çocuk hayalinde oluşturduğu bir dünyada yaşamakta gerçek hayatı kabul etmemektedir.

B) Çocuk, anne ve babasına büyük bir özlem duymakta, babasına kavuşmanın hayalini kurmaktadır.

B) Çocuk, kaptan olma hayaliyle yaşamakta ve bunun için var gücüyle çalışmaktadır.

D) Çocuk, Boynuzlu Maral Ana masalındaki karakterin yerine geçmek istemektedir.

3. Çocuk babasına hangi yolla kavuşacağına inanmaktadır?

A) Boynuzlu Maral Ana'nın kendisini sırtına bindirerek babasına götüreceğine

B) Dedesiyle bir gemi yolculuğuna çıkarak babasının yanına gideceğine

C) Babasının uzun bir seyahatten sonra kendisine çeşitli hediyeler alarak geleceğine

D) Çocuk, bir gün balık olup babasının yaşadığını düşündüğü beyaz gemiye yüzerek gideceğine ve babasına kavuşacağına

4. Yazarın çocuğa bir isim vermeyip onu çocuk şeklinde anlatmasının özel bir sebebi olabilir mi? Niçin?

.....

5. Roman sizce nasıl bitmiş olabilir?

.....

2. Okuyalım, cevaplayalım.
Bozkırın Romancısı Cengiz Aytmatov

Eserlerini, Kırgızca ve Rusça olarak kaleme alan Aytmatov, eserlerinin çoğunda tema olarak aşk, dostluk, savaş, döneminin acıları ve kahramanlıkları ile Kırgız kültürünü seçmiştir. Aytmatov, halkların kültürel zenginliğini eserlerine yansıtmış, yaşadığı coğrafyanın insanının tarih içinde kazandığı değerleri, acılarını, kahramanlıklarını tecrübelerini yazıya döküp ölümsüzleştirmiş, eserlerinde kendi ifadesi ile "tipik insan"ı ortaya koymaya çalışmış bir yazardır. Eserleri Türkçenin yanı sıra 150'den fazla dile tercüme edilerek milyonlarca baskıya ulaşmıştır.

Cengiz Aytmatov, Kırgız edebiyatının yankı uyandırmış bir kalemidir. Eserlerinde özellikle Kırgız kültürünü, üzerinde yaşadığı coğrafyayı, tanık olduğu savaşları, aşkları, ayrılıkları, özlemleri ve tüm renkleriyle yaşamı anlatmıştır. Aytmatov, dünya edebiyatında kendi mensubu olduğu Kırgız kültürünü sanatına yansıtmış ve kendine has üslubuyla ölümsüz eserler ortaya koymuştur.

Cengiz Aytmatov, 12 Aralık 1928 tarihinde Kuzeybatı Kırgızistan'da Şeker adlı bir köyde doğmuştur. Cengiz Aytmatov ilkokula kendi köyünde gitmiş, çocukken babaannesi Ayıkman Hanım, torunu Aytmatov'un ruhunu ninniler, masallar, efsanelerle beslemiştir. 1946 yılında Kazakistan'ın Cambul şehrinde Veteriner Teknik Okuluna gitmiştir. Bu okul bitince, 1948'de Kırgızistan Tarım Enstitüsüne devam etmiş ve 1953'te buradan veteriner olarak mezun olmuştur.

Aytmatov'un ilk eseri, 1952 yılında Pravda Gazetesi'nde yayınlanan "Gazeteci Cyuda"dır. Bu hikâyeyi, 1957 yılında yayımlanan "Yüz Yüze" takip etmiştir. 1956-58 yılları arasında Moskova'da Gorki Edebiyat Enstitüsüne devam eden yazarın "Cemile" adlı hikâyesi 1958 yılında Novy Mir (Yeni Dünya) dergisinde yayımlanmış ve bu eseri büyük ilgi görmüştür. Aytmatov şöhreti, bu eserinin Fransız şair Louis Aragon tarafından Fransızcaya tercüme edilmesi ve Avrupa'da yayımlanması ile yakalamıştır. Aragon

bu hikâyeye yazdığı önsözde "Cemile" hikâyesi için "Dünyanın En Güzel Aşk Hikâyesi" ifadesini kullanmıştır. Aytmatov, Cemile'nin yayımlandığı 1958 yılında Moskova Üniversitesi Edebiyat Fakültesine girmiştir.

Sonraki yıllarda Rus yazarları arasında yerini pekiştirmiş, Literaturnyi Kırgızistan dergisi editörlüğünü, Pravda'nın Orta Asya muhabirliğini yapmıştır. Aytmatov 1963 yılında, İlk Öğretmen, Deve Gözü, Cemile ve Selvi Boylum Al Yazmalım adlı hikâyelerinden oluşan "Steplerden ve Dağlardan Hikâyeler" adlı kitabıyla Lenin Edebiyat Ödülü'nü kazanmıştır. 1959-67 yılları arasında Novy Mir'in editörlüğünü yapmış, 1968'de Büyük Sovyet Edebiyat Ödülü'nü kazanmıştır. Aynı yıl Kırgızistan millî yazarı seçilmiştir. Cengiz Aytmatov'un edebî seyri bu yıllarda hikâyecilikten roman yazarlığına doğru kaymış, ilk romanı olan "Toprak Ana" 1963'te neşredilmiştir. Yine aynı yıl yayımlandığında büyük heyecan uyandıran "Elveda Gülsarı"yı kaleme alan Aytmatov, daha sonraki yıllarda çeşitli yayın organlarında hikâyelerini yayımlatmaya devam etmiştir. 1964'te yayımlanan "Kızıl Elma" ve 1969'da yayımlanan "Oğulla Buluşma" hikâyelerinden sonra, yazar 1970'te edebiyat âleminde yankı bulan "Beyaz Gemi" romanını yayımlamıştır. Daha sonra 1972'de "Asker Çocuğu" hikâyesini, 1975'te Kazak yazar Kaltay Muhammedcanov'la birlikte "Fuji-Yama" adlı tiyatro eserini, 1976'da "Sultanmurat", 1977'de "Deniz Kıyısında Koşan Ala Köpek" hikâyelerini neşretmiştir.

1980 yılında kaleme aldığı "Gün Uzar Yüzyıl Olur" romanı yazarın edebiyat hayatında izlediği yol bakımından önemlidir. Aytmatov, 1986 yılında neşredilen "Dişi Kurdun Rüyaları" isimli romanıyla, yazarlık seyrini mahallî olandan evrensel olana taşımıştır. Aytmatov 1990'da yayımlanan "Beyaz Yağmur" ve "Yıldırım Sesli Manasçı" hikâyelerinden sonra, aynı yıl "Cengiz Han'a Küsen Bulut'u" yayımlamıştır. Aytmatov, başarılı bir edebiyatçı olması dolayısıyla devletten itibar görmüş, devletin çeşitli birimlerinde görev almıştır. 1983 yılında Büyük Sovyet Edebiyat Ödülü'nü ikinci kez kazanmıştır. Gorbaçov döneminde Sovyet Parlamentosu Kültür ve Ulusal Diller Komitesi Başkanlığı ve Sovyet Yazarlar Birliği Sekreterliği görevlerinde bulunmuştur. Sovyetler birliği dağılmadan önce Gorbaçov'un beş danışmanından biri olmuştur. Diplomat Cengiz Aytmatov; edebî çalışmalarına ek olarak, 15 yıl Avrupa'da SSCB ve bilahare Kırgızistan'ın büyükelçiliğini yapmıştır. Avrupa Birliği, NATO, UNESCO ve Benelüks ülkelerinde görev yapmıştır. Aytmatov, "Gün Olur Asra Bedel" romanının film çekimleri için gittiği Rusya-Kazan'da rahatsızlanarak böbrek yetmezliği teşhisiyle tedavi için Almanya'ya getirilmiştir. Burada komaya girmiş, 9 Haziran 2008 tarihinde vefat etmiştir.

www.edebi.net/index.php/kardes-edebiyatlar/k-rg-z-edebiyat/15-cengiz-aytmatov-un-hayat-ve-eserleri

(Düzenlenmiştir.)

1. Cengiz Aytmatov eserlerinde hangi konuları ele almıştır?

.....

2. Cengiz Aytmatov'un eserlerinin birçok dile çevrilmesinin nedeni sizce ne olabilir?

.....

3. Yazarın Cemile isimli eseri edebiyat dünyasında nasıl karşılanmıştır?

.....

4. Cengiz Aytmatov'un devlet tarafından önemli görevlere getirilmesinin sebebi nedir?

.....

3. İşaretleyelim.

Cengiz Aytmatov'un	VAR	YOK
1. Doğduğu köy		
2. Eşinin mesleği		
3. Çocuklarıyla ilgili bilgiler		
4. Eserlerinde ele aldığı temalar		
5. Okuduğu okullar		
6. Hobileri, ilgi alanları		
7. Aldığı ödüller		
8. Siyasi görevleri		
9. Beğendiği yazarlar		
10. Etkilendiği olaylar		

4. Konuşalım.
Aşk Hikâyesi

Sizce dünyanın en güzel aşk hikâyesi / romanı hangisidir? Niçin?

Öyküleme (Hikâye etme)

*Bir olayın anlatıldığı yazılardır.
*Yer, zaman ve kişiye bağlı olarak olay anlatılır.
*Hareketlilik söz konusudur.
*Genellikle geçmiş zaman kullanılır.
*Paragrafı okuduğumuzda bir film seyretmiş gibi oluruz.

Örnek :

Sabah erkenden kalktı. Çok heyecanlıydı. Çünkü yeni işine başlayacaktı. Üstünü telaşla giyindi. Alelacele kahvaltı yaptı. Sonra yola koyuldu, Sokaklar, işe yetişmek için koşuşanlarla doluydu. Durakta beklemeye başladı. On dakika sonra gideceği hattın otobüsü geldi. Otobüse hızlı adımlarla bindi. Yolculuk yarım saat sürdü. Nihayet iş yerine varmıştı. Kapıdan tebessüm ederek girdi. İçinde bir his vardı. Her şey güzel olacaktı.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisine başvurulmuştur?

A) Açıklama B) Öyküleme C) Tartışma D) Tanımlama

Çözüm:

Parçada kullanılan anlatım tekniği öykülemedir. Öyküleme anlatım tekniğine uygun olarak bir olay kişi ve zaman unsurları gözetilerek anlatılmıştır.

Cevap B

Açıklama

*Bilgilendirmek ve öğretmek amacıyla yazılan yazılardır.
*Genellikle eğitici ve öğretici yazılarda kullanılır.
*Yorum içeren ifadelere pek yer verilmez.
*Sade bir dil kullanılır.

Örnek:

İsraf, ürün ve kaynakları gereksiz ve ölçüsüzce harcamaktır. Bugün sınırsız harcama ve tüketim çılgınlığı, israfın hat safhaya varmasına, sebep olmuştur. Boşa geçen zamanlardan, gereksiz yere yanan ışıklara, lüzumsuz çalışan âletlerden, çöpe giden ekmeklere, fazladan alınan eşyalardan çizilip atılan kâğıtlara kadar israfa yönelik onlarca davranış, israf ve tüketimin hat safhada olduğunun bir göstergesidir.

Bu parçanın anlatımında, aşağıdakilerin hangisinden yararlanılmıştır?

A) Öyküleme B) Betimleme C) Tartışma D) Açıklama

Çözüm:

Parça bilgilendirmek ve öğretmek amacıyla yazılmış bir metindir. Sade ve açıklayıcı bir dil kullanılmıştır. Bu nedenle doğru cevap açıklayıcı anlatım olmalıdır.

Cevap E

Tartışma

*Bir düşüncenin yanlışlığını göstermek amacıyla yazılan yazılardır.
*Yanlış olan düşünce, eksik ve kusurlu yönleri ortaya konularak çürütülür.
*Doğru olan düşünce kanıtlanmaya çalışılır.
*Söyleşi havası hâkimdir.

Örnek:

Edebî eser toplum tarafından anlaşılmak zorunda değil şeklinde yanlış bir düşünce var. Toplum tarafından okunmayan, okunsa bile anlaşılmayan bir eser ne için yazılır anlamıyorum. Eserin konusu ve dili ile topluma ulaşmalı zihinlerde ve gönüllerde yankı bulmalıdır. Bu yankıyı yakalamayan eserlerin boş kağıtlardan hiç farkı yoktur.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

A) Betimleme B) Tanımlama C) Öyküleme D) Tartışma

Çözüm:

Parçada edebi eserin toplum tarafından anlaşılıp anlaşılmaması tartışma tekniğiyle ortaya konmuştur. Sonuç olarak sanat eserinin topluma hitap etmesi gerektiği düşüncesine ulaşılmıştır.

Cevap D

Serbest Okuma

Türküler Dolusu

(...)
Şairim
Zifiri karanlıkta gelse şiirin hası
Ayak seslerinden tanırım
Ne zaman bir köy türküsü duysam
Şairliğimden utanırım
Şairim
Şiirin gerçeğini köy türkülerimizde bulmuşum
Türkülerle yunmuş yıkanmış dilim
Onlarla ağlamış, onlarla gülmüşüm
Hey hey, yine de hey hey
Salınsın türküler bir uçtan bir uca
Evelallah hepsinde varım
Onlar kadar sahici
Onlar kadar gerçek
İnsancasına, erkekçesine
´Bana bir bardak su´ dercesine
Bir türkü söylemeden gidersem yanarım.
Ah bu türküler
Türkülerimiz
Ana sütü gibi candan
Ana sütü gibi temiz
Türkülerde tüter dağ dağ, yayla yayla
Köyümüz, köylümüz, memleketimiz.
Ah bu türküler,
Köy türküleri
Dilimizin tuzu biberi
Memleket ahvalini onlardan sor
Kitaplarda değil, türkülerde ara Yemen´i
Öleni, kalanı, gidip gelmeyeni...
Ben türkülerden aldım haberi.
Ah bu türküler, köy türküleri
Mis gibi insan kokar, mis gibi toprak
Hilesiz hurdasız, çırılçıplak
Dişisi dişi, erkeği erkek
Kaşı kaş, gözü göz, yarası yara
Bıçağı bıçak.
Ah bu türküler köy türküleri
Karanlık kuyularda açılmış çiçekler gibi
Kiminin reyhasından geçilmez
Kimi zehir, kimi zemberek gibi.
Ah bu türküler, köy türküleri
Olgun bir karpuz gibi yarılır içim
Kan damlar ucundan, mürekkep değil
işte söz, işte ses, işte biçim:
´Uzun kavak gıcım gıcım gıcılar´
iliklerine kadar işlemiş sızı
Artık iflah olmaz kavak ağacı
Bu türkünün yüreğinde sancı var.
Ah bu türküler, köy türküleri
Ne düzeni belli, ne yazanı
Altlarında imza yok ama
İçlerinde yürek var
Cennet misali sevişen
Cehennemler gibi dövüşen
Bir çocuk gibi gülüp
Mağaralar gibi inleyen
Nasıl unutur nasıl
Ömründe bir kez olsun
Halk türküsü dinleyen...

Bedri Rahmi EYUBOĞLU

DEĞERLENDİRME

1. Karadeniz bu mevsimlerde hırçın dalgalar ile sahilleri döver. Kıyıları döven ak köpükler kumların üzerinde dağılıverir. Kıyılardan başlayan orman örtüsü yeşilin bin bir tonu ile tanıştırır sizi.

Bu parçada hangi anlatım biçimi kullanılmıştır?

A) Betimleme B) Öyküleme
C) Açıklama D) Tartışma

2. Sabaha kadar yine gözlerimi kapayamadım. Yeni taşınacağımız mahallede acaba beni nasıl bir ortam bekliyordu. Okulum, arkadaşlarım nasıl insanlardı, bunu düşündüm durdum.

Bu parçada hangi anlatım biçimi kullanılmıştır?

A) Betimleme B) Öyküleme
C) Açıklama D) Tartışma

3. Duvarlarda birbirinden renkli tablolar girişten itibaren sizi karşılamaya başlıyordu. Binada her şey belirli bir düzen içindeydi. Dosyaların sıra sıra dizildiği evrak dolapları, intizamlı bir şekilde yerleştirilmiş masalar, sandalyeler... Bu düzene herkes, her şey uymuştu zamanla.

Yukarıdaki paragrafın anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Betimleme B) Öyküleme
C) Açıklama D) Tartışma

4. Hız limitlerinin trafikte sıkışıklık oluşturduğu düncesine inanmıyorum. Bu sıkışıklığın nedeni dikkatsiz ve bencil sürücüler. Herkes trafikte kuralara uyar, birbirine saygı gösterse trafik çok rahat akar.

Bu parçanın anlatımında hangi teknik kullanılmıştır?

A) Betimleme B) Öyküleme
C) Açıklama D) Tartışma

5. Otomobil insanlığın en önemli icatlarından biridir. Mesafe ve zaman mefhumunu bir anda değiştiren bu icatla yaşam biçimleri ve alışkanlıklar bile değişmiştir.

Bu parçanın anlatın biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Betimleme B) Öyküleme
C) Açıklama D) Tartışma

6. Bestami Yazgan, Yunus Emre'nin nefesini günümüze taşıyan modern bir Yunus âdeta. Dilinin duruluğu, şiirlerindeki imgeler Yunus'un mirasını bugüne taşıyor. Kolay söylenebilir gibi görünen güçlü mısralar, Yunus samimiyetiyle sarıyor sizi.

Yukarıdaki paragrafın anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Betimleme B) Öyküleme
C) Açıklama D) Tartışma

7. Yasin, evin tek erkek oğluydu. Annesi ve babası onu el bebek gül bebek büyütmüşler, her istediğini yapmışlardı. Günler günleri kovalamış, Yasin evlenme çağına gelmişti. Ailesi onun mürüvvetini görmek için münasip bir gelin adayı arıyorlardı.

Bu parçanın anlatımında hangi teknik kullanılmıştır?

A) Betimleme B) Öyküleme
C) Açıklama D) Tartışma

8. İzmirli Kenan, al yanaklı, iri gözlü, köse bir simitçidir. Sabah erkenden, hızlı adımlarla simit fırının yoluna düşer, sıcak simitleri birer birer tablasına dizerdi. Sonra sokakları bir bir gezip simitlerini neşeyle satardı.

Yukarıdaki parçada aşağıdaki anlatım biçimlerinden hangileri kullanılmıştır?

A) Öyküleme – Tartışma
B) Betimleme – Açıklama
C) Öyküleme – Betimleme
D) Açıklama – Tartışma

9. Şiir, ölçü ve uyakla sınırlanmamalı diyor bazı eleştirmenler. Bense şiir ölçü ve uyakla anlamlanır, diğer türlerden ayrılır diyorum. Çünkü şiiri şiir yapanın ölçü ve uyak olduğuna inanıyorum.

Bu parçanın anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Betimleme B) Öyküleme
C) Açıklama D) Tartışma

10. Kapıda genç bir kadın belirdi. Üzerinde oldukça şık, açık mavi bir takım elbise vardı. Saçları özenle yapılmış, makyajıyla bütünleşmişti. Ayağında yüksek topuklu parlak siyah ayakkabılar vardı.

Bu parçanın anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Betimleme B) Öyküleme
C) Açıklama D) Tartışma

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

İçeriği ve anlatımı karmaşık, soyut ifadelerle yapılandırılmış bir anlatımı anlayabilirim.

Uzun ve zor metinleri kendi cümlelerimle özetleyebilirim.

Konuşmalardaki üslubu ve anlam kaymalarını kavrayarak deyimlerin ve günlük dilin çoğunu anlayabilirim.

Bir metnin yazarının bakış açısını anlayabilirim.

Bir konuşmada işime yarayan bilgileri seçerek anlayabilirim.

Karşı tarafın iddialarına ve yorumlarına akıcı cevaplar verebilirim.

Konuşma yaparken düşünce ve görüşlerini anlaşılır, planlı ve ikna edici bir biçimde ifade edebilirim.

Uzun ve zor metinleri anlayabilirim.

Konuları uygun şekilde ilişkilendirebilir, bazı noktaları geliştirip açıklama yapabilirim.

Karmaşık bir konuyu ana hatlarıyla çizip açık ve iyi geliştirilmiş bir kompozisyon veya rapor sunabilirim.

Farklı edebî türlerin konusunu anlayabilirim.

Bir ana dili konuşurunun yaptığı hızlı ve akıcı konuşmaları anlayabilirim.

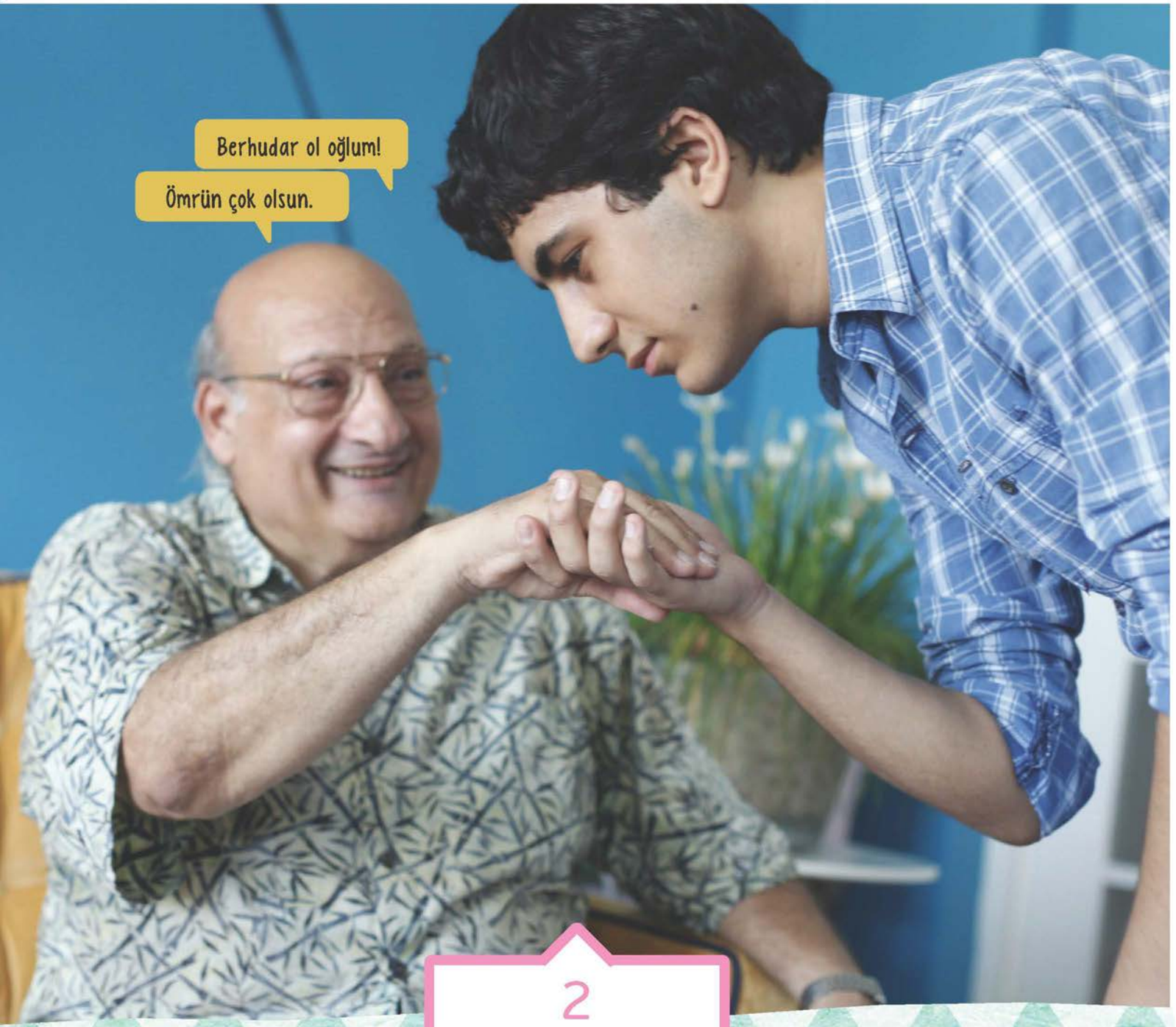

2

Türkçenin İncelikleri

Bölümler
A) Argo/Jargon
B) Hiciv
C) Taşlama

Beceriler
- Söz sanatları ve edebî terimler
- Halk edebiyatıyla ilgili terimler

Kelimeler
- ozan
- şiir
- üslup
- mizah

Üniteye Hazırlık

- Arkadaş ortamında konuşurken daha çok resmî bir dil mi yoksa daha samimi bir dil mi kullanıyorsunuz?
- Şiir okumaktan hoşlanır mısınız?
- Daha önce hiç karkatür dergisi aldınız mı?

A) ARGO/JARGON

1. Okuyalım, konuşalım.

Argo

Duygu ve Düşünceleri Farklı Yollarla Yansıtma Araçları:
Argo ve Jargon

Argo

Bir milletin ortak iletişim dilinin altında özel bir dilin oluşturulması ya da üretilmesi, hem dilin hem de kültürün zenginliği bakımından dikkat çekici bir durumdur. Argo ve jargon, bir dilin içinde aynı durumu farklı şekillerde tanımlayan ve bu durum için de pek çok niteleme veya adlandırma sözcüğü kullanan canlı bir dildir. Argo ve jargon birbirinden küçük farklarla ayrılır.

Argo, o ana dili bilen pek çok kişi tarafından anlaşılabilen, kendine özgü sözcük, deyim ve deyişlerden oluşan özel bir dildir. Çoğunlukla benzetmelere yer veren, tabuları ve ritüelleri oyunlaştıran, bitki ve hayvan adlarını insanlaştıran, söz sanatlarına yer veren bir dildir. Argo kelimesi, Fransızca "argo"dan dilimize yerleşmiştir. Toplumun geneli tarafından tanınan, kullanımları hoşa gitmeyen, kullanıcısı da genellikle ayıplanan sözlerdir. Argo sözler müstehcenlik veya saldırganlık ihtiva eden ifadelere de yer vermekle birlikte, küfürden farklıdır. Zira küfür, toplumun belli bir kesiminin değil neredeyse tamamının anladığı benzetmelere yer verilmeyen söz kategorisidir.

okutmak: elden çıkarıp satmak
racon: âdet – usul
araklamak: çalmak
atmasyon: asılsız, uydurma söz veya haber
papel: para
volta atmak: aşağı yukarı dolaşmak
tırnakçı: hırsız, yankesici
moruk keklemek: kandırmak aldatmak
moruk: yaşlı
uyutmak: aldatmak, kandırmak
uyuzlanmak: şüphelenmek
yaylanmak: çekip gitmek

Jargon

Bir ana dildeki sözcükler, yan anlamlar kazandırılarak genel dilden ayrı, bir meslek ya da topluluk arasında kullanılabilir. Dar çerçeveli bu özel dile "jargon" adı verilir. Jargon, "dar bir çevreye özgü dil", "belirli bir grubun kullandığı özel dil" olarak da tanımlanabilir. Anlaşılabilirlik oranı düşük, sadece o zümreye ya da meslek grubuna dâhil olabilenlerin anlayabileceği bir dildir. Bazı durumlarda bir grubun üyelerini o gruba ait olmayanlardan ayırt etmek için de kullanılır. Her dönemde bazı gruplar bu tür anlaşma ortamlarını oluşturmaya çalışmaktadır. Bu durum, yaşam şartlarına göre değişmektedir. Kimi meslek grupları fark edilebilir bir şekilde kendi aralarında özel bir dil oluşturmuşlardır. Bu bağlamda futbolcuların, şoförlerin, araba satıcılarının, askerlerin oluşturdukları ve diğer insanların anlamakta güçlük çektikleri jargonlar dikkat çekici örnekler olarak gösterilebilir.

Öğrenci Jargonu

inek: Çalışkan öğrenci.
sıfırcı: Sınavlarda az not veren öğretmen.
can pazarı: Bütünleme sınavı.
dersi asmak: Derse girmemek.
fırça yemek: Azarlanmak.
kal gelmek: Bir şey diyememek.

Asker Jargonu

şafak: Askerliğin bitmesi için kalan gün sayısı.
mehmet ağa: Bedelli (para ödeyerek askerlik yapmak) asker.
disko: Ceza alındığında kalınan yer.
pırpır: Astsubay rütbe işareti.
yeşil kundura: Asker botu.
kara şimşek: Yeşil mercimek yemeği.

2. El Araba Jargonu

benzini kokluyor: Benzini çok az yakıyor.
taklalı: Devrilmiş.
kusurlu: Kaza yapmış.
vuruğu kırığı yok: Hiç kaza yapmamış.
yaşlı: Eski.
yapılı: Tamir edilmiş.
kilometresi ile oynanmış: Kilometre göstergesi düşürülmüş.
komple araba: Arabanın içinde bütün teknolojik aletler var.
altı güneş görmüş: Devrilmiş.
pert: Kaza sonucunda onarılamayacak kadar hasarlı.
ciğeri sağlam: Motoru güçlü.

Siz de kendi dilinizdeki argo ve jargonlardan örnekler veriniz.

2. Dinleyelim, not alalım.
Kadın Dediğin

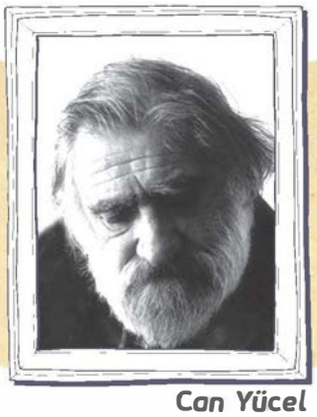

Can Yücel

Can Yücel, 1926'da İstanbul'da doğdu. Ankara ve Cambridge Üniversitelerinde Latince ve Yunanca okudu. Çeşitli elçiliklerde çevirmenlik, Londra'da BBC'nin Türkçe bölümünde sunuculuk yaptı. 1958'de Türkiye'ye döndükten sonra bağımsız çevirmen ve şair olarak yaşamını İstanbul'da sürdürdü. Can Yücel, edebiyata şiirle başladı. Onun şiirinde sokak dilini, argoyu ve birbirinden farklı jargonları bulmak mümkündür. Usta şair, söz konusu jargonları kendine has üslubu ile kaleme almıştır.

Kadın Dediğin

Şairin Bir Kadında Olmasını İstediği Özellikler	Şairin Bir Kadında Olmasını İstemediği Özellikler

3. Yazalım.

Dinlediğiniz şiirde argo olduğunu düşündüğünüz kelimeleri yazınız.

Cıvık, para lazımcı, ...

4. Konuşalım.
Kadınlar ve Erkekler

Şair, dinlediğiniz şiirinde kadınlarla ilgili düşüncelerini anlatıyor. Can Yücel'in kadınlarla ilgili fikirlerine katılıyor musunuz? Niçin?

5. Yazalım.
Kadınım, Erkeğim

Siz de ileride hayatınıza birlikte devam etmek istediğiniz kadın ya da erkeğin niteliklerini anlatan bir şiir yazınız ve sınıfta arkadaşlarınıza okuyunuz.

B) HİCİV

1. Okuyalım.

Neyzen Tevfik

Bir kişi, olay ya da durumun, iğneleyici sözlerle ve alaylı ifadelerle eleştirilmesine hiciv (yergi) adı verilir. Hicivlerde, toplumun ya da kişilerin kusurları, hoş olmayan tutum ve davranışları, sosyal hayattaki aksamalar, rüşvet, yolsuzluk, kötü yönetim, boş inanç gibi olumsuz yönler bazen iğneleyici bazen de gülünç veya eleştirel bir tutumla ele alınır. Hiciv, her ne kadar alaya almak, eleştirmek, güldürürken düşündüren zıtlıkları ortaya koymak için yazılsa da inceliği olanı, adabı ve edebî ahlakı bozmadan yazılanı makbuldür. Hicivlerde zekâ ve anlam oyunları başlıca maharetlerden sayılır.

Neyzen Tevfik

24 Mart 1879'da Bodrum'da doğdu, 28 Ocak 1953 'de İstanbul'da öldü. Babasının görevli bulunduğu Urla kasabasında amatör bir neyzenden nota ve usul bilgileri öğrenerek başladığı ney çalışmalarını kendi kendine ilerletti. İzmir İdadisi'ne girdiyse de bitirmeden ayrıldı. Bu arada gene kendi kendine Farsça öğrendi. İzmir Mevlevihanesi'ne girdi. Daha sonra İstanbul'a yerleşerek Galata ve Kasımpaşa Mevlevihanelerine devam etti. 1902'de Bektaşi tarikatından nasip alarak Bektaşi dervişi oldu. Bir yandan da şiirle ilgilendi.

Neyzen Tevfik genellikle toplum kurallarına uymadan yaşamını sürdürmüştür. Sazını bir geçim kapısı haline getirmemek için direnmiş, yalnızca içinden geldiği zaman ney üflemiştir. Neyzenliğini geliştirmek kaygısı duymamış, sanat değeri kalıcı bir müzikçi olmak için uğraşmamıştır. Neydeki başlıca ustalığı sazı iyi üflemesiydi. Belirli müzik kurallarının dışına çıkar, ama hep duyarak çalar ve dinleyenleri etkilerdi. Kendi açıklamasına göre yüze yakın plak doldurmuştur.

Neyzenliğinin yanı sıra adını yergi ve taşlamaları ile de duyurmuştur. Kimi eleştirmenlere göre bu türün Nef'î ve Eşref'ten sonra üçüncü önemli temsilcisi sayılır. Ününün yaygınlaşmasında halk tarafından çok sevilmesinin de çok büyük payı vardır. Ancak oldukça eski bir dil kullanması nedeniyle güç anlaşılan ve biçimsel açıdan yetersiz kalan bu şiirleri pek kalıcı olmamıştır. Yergilerini genellikle siyasal ve dinsel baskıya, çıkarcılığa yöneltmiş, toplumdaki tüm haksızlıkları çekinmeden dile getirmiştir.

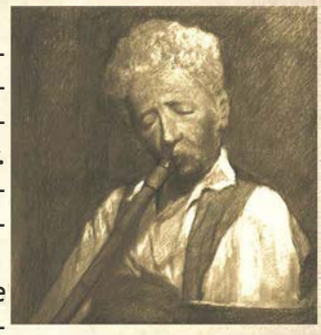

Yol Veririm

Meyhanenin tuvaletine giderken daracık koridorda bir kabadayı ile karşılaşır. Birinden birinin kenara çekilmesi gerekmektedir.

Neyzen, "Müsaade et, geçeyim." der. Kabadayı, "Sen kime kafa tutuyorsun babalık, ben senin gibi ciğeri beş para etmeze yol vermem." diye aksilenir. Bizimki hemen kenara çekilir, "Ben veririm." der.

Kime Uygunsa...

Moralinin bozuk olduğu bir gün, hoşlanmadığı bir adam masasına çöker ve münasebetsiz laflarla Neyzen'i kızdırır. Adam bir ara;

-Üstat, bugüne kadar hiçbir yerde neden görev almadınız acaba? diye sorunca, dayanamaz!

-Senin gibi hımbılların yerine geçmemek için der.

Fasulyeye Benziyor

İkinci Meşrutiyet döneminde nazırlığa getirilen bir zat, çok geçmeden yeğeninin vali olarak atanmasını sağlar. Karşılaştıklarında Neyzen:

-Maşallah, kardeşinizin oğlu tıpkı fasulyeye benziyor.

-Genç yaşta vali oldu, neden fasulyeye benzesin?

-İşte ben de onun için benzetiyorum ya. Fasulye de sırığa sarılarak büyür.

2. Cevaplayalım.

1. Hicivdeki "ciğeri beş para etmemek" deyiminin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) çekingen olmak B) değersiz olmak C) korkak olmak D) kavgacı olmak

2. Hicivdeki "hımbıl" kelimesinin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) tembel B) kurnaz C) akıllı D) cimri

3. Hicivde, Neyzen Tevfik, genç valiyi fasulyeye benzeterek ne ima etmek istiyor?

A) Gencin vali olacak kadar iyi eğitim almadığını
B) Vali olmak için yaşının genç olduğunu
C) Başkalarının desteği sayesinde vali olduğunu
D) Gencin valilik makamı için yetenekli olmadığını

3. Yazalım.

Siz Olsaydınız...

Yol Veririm

Apartmanın kapısını açtınız ve tam içeriye girecekken dışarıya çıkmak isteyen bir adamla karşılaştınız. Birinizden birinin kenara çekilmesi gerekti.

Siz "Müsaade et, geçeyim." dediniz.

Karşınızdaki adam, "Sen kim oluyorsun kardeşim, sen kenara çekil, ben senin gibi bir çelimsize yol vermem." diye ters bir cevap verdi.

-Siz, ...

.....

.....

.....

Kime Uygunsa

Sınıfta moralinizin bozuk olduğu bir gün, hoşlanmadığınız bir arkadaşınız yanınıza geldi ve hoş olmayan söz ve tavırlarla sizi kızdırdı. Bir ara size;

"Arkadaşım, bugüne kadar niçin eğlencelerimize katılmadın, kendinle ilgili açığa vurmadığın bir sorunun mu var?" diye alaylı bir dokundurma yaptı.

-Siz, ...

.....

.....

.....

4. Dinleyelim, işaretleyelim.
Namdar Nami Karatay

Eşeğe Gem Vurmayın

Benim ağzım pek yandı, ama siz dikkat edin,
Yalnız layık olan adama hürmet edin,
Haddini kim bilmezse ona hakaret edin,
Ele alçak durmayın, onu hakikat sanır,
Eşeğe gem vurmayın, kendisini at sanır.
***
Gösterme karda gez de kimseye izlerini,
Kıymet bilmeyenlere arz etme cevherini,
Varlığını belli et, açmadan her yerini,
Bir hamal kayığını sarhoş bilmez, yat sanır,
Eşeğe gem vurmayın, kendisini at sanır.

Namdar Nami Karatay

1. Aşağıdaki dizelerden hangileri, şairin ilk şiirinin konusunu bulmamıza yardım eder?

A) Bir hamal kayığını sarhoş bilmez, yat sanır
Eşeğe gem vurmayın, kendisini at sanır

B) Gösterme karda gez de kimseye izlerini
Kıymet bilmeyenlere arz etme cevherini

C) Benim ağzım pek yandı, ama siz dikkat edin
Yalnız layık olan adama hürmet edin

D) Haddini kim bilmezse ona hakaret edin,
Ele alçak durmayın, onu hakikat sanır,

2. Şairin ikinci şiirinin konusunu bulmamıza yardım edecek olan dizeleri aşağıdaki boşluklara yazınız.

A) .....

B) .....

C) .....

D) .....

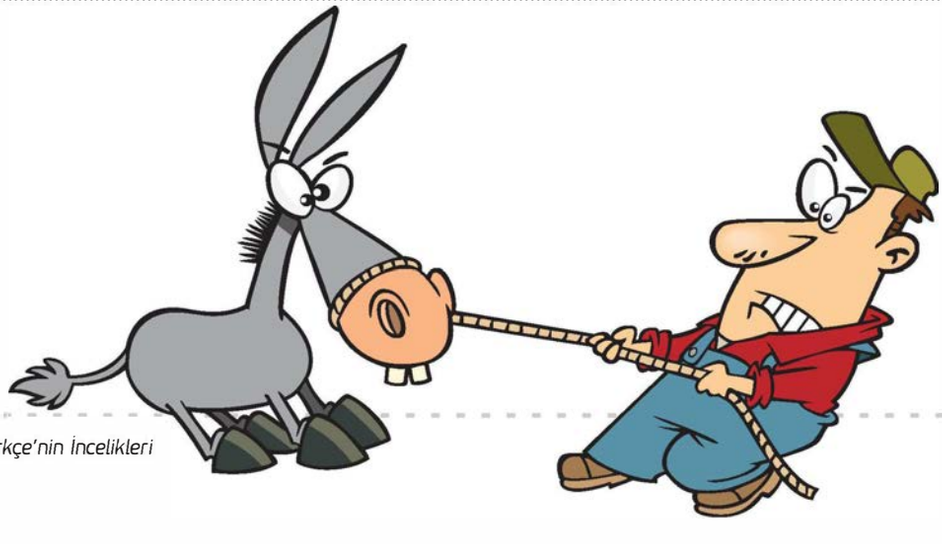

5. Konuşalım.

Eşeğe Gem Vurmayın

Şair, "Eşeğe Gem Vurmayın" başlıklı şiiri, ne tür bir tecrübenin sonucunda yazmış olabilir?

6. Okuyalım.

Şair Eşref

Türk edebiyatının hiciv ustalarından olan şair Eşref'in asıl ismi Mehmet Eşref'tir. Arapça ve Farsça dersleri aldı. Özel öğretmenlerden matematik, tarih öğrendi. 1870'te Manisa'da memur olarak göreve başladı. Yazdığı hicivler yüzünden hapse mahkûm edildi. Bunun üzerine bir süre Mısır, Fransa, İsviçre ve Kıbrıs'ta yaşadıktan sonra İstanbul'a geldi. Eşref ve Musavver Eşref isimli mizah dergilerinde başyazarlık yaptı. Adana vali yardımcılığı görevindeyken emekliye ayrıldı. Türk edebiyatının hiciv ustasıdır. Tanık olduğu yolsuzlukların üzerine çekinmeden gitti.

Şair Eşref, İzmir'de bulunduğu bir gün, yolda vali Kamil Paşa ile karşılaşır. Hoşbeş ettikten sonra Kamil Paşa yakında Mısır'a gideceğini, gelirken şaire bir eşek getireceğini latife yoluyla söyler. Aradan hayli zaman geçer, yine bir gün yolda ikisi karşılaşır. Kamil Paşa şaire hitaben:

- Seni gördüm de aklıma geldi, sana eşek getirecektim, ama unuttum, der.

Şair Eşref hiç bozuntuya vermeden cevabı yapıştırır.

- Önemli değil paşam, siz geldiniz ya, yeterli, der.

***

Yine bir gün Şair Eşref yolda şair Raif Bey ile karşılaşır. Raif Bey kısa boylu olduğu için "Cüce Raif Bey" lakabı ile bilinir. Raif Bey dert yanar.

- Ne sen sor, ne ben söyleyeyim. Gırtlağıma kadar borç içindeyim.

Şair Eşref gülümseyerek cevap verir.

- Haline şükret. Ben de borçluyum. Üstelik ben senden üç kat uzunum.

***

Eşref'e sorarlar:

- Neden o zehirli hicivlerinde çoğu kez isim kullanmıyorsun? Kimin için yazıldıkları belli değil. Eşref cevap verir:

- Neden olacak, bütün alçaklara uygulanıp numarasız gözlük gibi kullanılsın diye...

7. Cevaplayalım.

1. Birinci bölümde "hoşbeş etmek" sözüyle anlatılmak istenen nedir?

A) Şakalaşmak
B) Sohbet etmek
C) Kavga etmek
D) Tartışmak

2. İkinci bölümde, boy ile borç kıyaslandığında aşağıdakilerden hangileri doğrudur?

A) Raif Bey'in boyu kısa olduğu için borcu azdır.
B) Raif Bey'in boyu kısa olduğu için borcu yoktur.
C) Şair Eşref'in borcu Raif Bey'den üç kat fazladır
D) Uzun boylu Eşref borçlarını daha çabuk öder.

3. Son bölümde, Şair Eşref'in hicivleri niçin "zehirli" olarak nitelendirilmiş olabilir?

A) İnsanları nasıl incitirim diye düşündüğü için
B) İnsanları nasıl yereceğini çok önceden tasarladığı için
C) İnsanları yererken kötü bir mesaj da verdiği için
D) İnsanları yererken sert bir üslup kullandığı için

8. Seçelim, yazalım.

Hiciv

1. Verilen cümlelerden hareketle içinde başlığın da kullanıldığı bir hiciv kıtası (dörtlüğü) yazınız.

2. Başlığı da kullanarak verilen cümlelerin devamını yazıp bir hiciv metni oluşturunuz.

Ne Olduğun Belli

Sallanma sarımsak sapın belli,
Sapını saklasan kokun belli.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hediye, Sahibini Anlatır

Doğum gününüzde bir arkadaşınız size hediye olarak papağan getirir.

-Seninle papağanı birbirinize çok benzetiyorum. Bu yüzden senin için bir papağan aldım, der.

Siz, ...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

C) TAŞLAMA

1. Okuyalım.
Şairlerden İnciler

Taşlama, hicvin halk şiirindeki karşılığıdır. Taşlamalar; toplumdaki aksayan yönleri, bireysel yanlışlıkları, devlet yönetimindeki hataları, toplumdaki gülünç yönleri, aksamaları, batıl inançları, haksızlıkları, çelişkili durum ve tavırları eleştirel bir yaklaşımla yeren ve hicveden manzumelerdir.

Halk şairlerinin bazısı belli kişileri ve toplumsal değişmelerdeki aksaklıkları bazısı da hayvanları ve gezip gördükleri yerleri eleştirmişlerdir.

Aşkı Veysel, parasını verdiği halde bir türlü alamadığı baltası için, dolandırıcı Rıza'yı şöyle yerer:

Irıza mı senin adın?
Nittin baltayı, baltayı?
On beş pangınotu yedin,
Nittin, baltayı baltayı?
(Irıza: Rıza, nittin?: ne yaptın?, pangınot: kağıt para,)

Deliktaşlı Ruhsati ise arpasını eksik ölçen Seyit Efendi'yi taşlar:

Sana bir destan söyleyim
Yaşasın Seyit Efendi
İnkisar etmeye kıyamam
Şişesin Seyit Efendi
Ölçtün özeni özeni
Sen ettin bana düzeni
Yerin katıran kazanı
Pişesin Seyit Efendi.

Düştüm de geldim izine
Parmağım patlak gözüne
Kasap itleri yüzüne
İşesin Seyit Efendi.

Babanı katma sayıya
Özün benzettim ayıya
Kendi eştiğin kuyuya
Düşesin Seyit Efendi.

Halk şairinin günlük yaşantısında hayvanların büyük bir yeri vardır. Şarkışlalı Serdari, çarığını kaçırıp saklayan tazıyı ve tazının sahibi olan Memi'yi şöyle taşlar:

Sırtında durmuyor çulu,
Seğirtmeye yoktur hali,
On beş günde yer bir yalı
Memi, bu tazı senin mi?

Serdari, çarığın saklar
Eline geçerse haklar
Issız odaları yoklar
Memi bu tazı senin mi?
(çul: giysi, seğirtmek: çabuk adımlarla yürümek, yal: köpek ve inekler için hazırlanan yiyecek, çarık: eskiden kullanılan ayakkabı)

Halk şairleri bu hayvanların dışında tilki, fare, çekirge vb hayvanları da taşlamışlardır. Evdeki fareden canı yanan Ruhsati, bu hayvanı şöyle yerer:

Dahi yoktur böyle nursuz,
Utanmaz, rehbersiz, pirsiz
Ne gözümdür kara hırsız!
Ya fare durur, ya biz.

Misafir olduğu evde çorabını bulamayan Baharözlü Feryadi de, evin sahibini tatlı bir mizah üslubu içinde taşlar:

Sana dedim ev sahibi,
Nittin çorabı, çorabı?
Hain görmedim senin gibi,
Nittin çorabı, çorabı?

Seni kınar bütün Aylı
Sana derler, kötü huylu;
Kara yüzlü, kısa boylu
Nittin çorabı, çorabı?

Misafire hizmet sünnet,
Etmeyenler bulmaz cennet
Mistangilin Gücük Mehmet
Nittin çorabı, çorabı?

1. Taşlamada, "On beş pangınotu yedin." diyen Âşık Veysel, satıcıyı neyle suçlamaktadır?

A) Baltayı pahalı satmakla
B) Baltayı teslim etmemekle
C) Baltanın parasını harcamakla
D) Baltanın parasını kaybetmekle

2. Taşlamanın öncesinde Baharözlü Feryadi'nin ev sahibini tatlı bir mizah üslubu içinde yerdiği belirtiliyor. Şiirde bunun aksini ispatlayan sert yergilerin olduğu dizeleri bulup boşluklara yazınız.

A) .....
B) .....
C) .....
D) .....

3. Taşlamada, Deliktaşlı Ruhsati'nin Seyit Efendi'ye ettiği bedduaları bulup aşağıdaki boşluklara yazınız.

A) .....
B) .....
C) .....
D) .....

4. Taşlamada, Şarkışlalı Serdari misafir olduğu evin tazısını niçin yerer?

A) ayakkabısıyla oynadığı için
B) ayakkabısını parçaladığı için
C) ayakkabısını kirlettiği için
D) ayakkabısını sakladığı için

2. Yazalım.
Benden Sana

Bir taşlama da siz yazınız.

3. Seçelim, konuşalım.
Ağır Sözler

1. Okuduklarınız arasında size göre en sert üslupla yazılan taşlama hangisidir? Niçin böyle bir izlenim edindiniz? Örnek vererek anlatınız.
2. Şairlerin taşlama türü şiirler yazma sebepleri ne olabilir?

4. Dinleyelim, not alalım.
Erkek Dediğin

Erkek Dediğin

Şairin Bir Erkekte Olmasını İstediği Özellikler	Şairin Bir Erkekte Olmasını İstemediği Özellikler

5. Konuşalım.

Şairin erkeklerle ilgili düşüncelerine katılıyor musunuz? Niçin?

6. Okuyalım.

Karikatür

Karikatür, herhangi bir düşüncenin ya da fikrin çizim yoluyla karşı tarafa güldürme, eleştirme, alay etme, küçük düşürme vb amacı güdülerek aktarılmasıdır. Edebiyattaki mizah ve hicvin çizgideki şeklidir. Karikatürde, insanları veya olayları hicivli olarak canlandırma şekline ilk olarak 16. yüzyılda rastlanmaktadır. Karikatür yapan kişiye karikatürist adı verilir. Karikatürist, gündemi, gözüne batanı, eleştirisini kendi çizgisi ve hayal gücü ile yansıtır. Karikatürde neyin dikkat çekmesi isteniyorsa o kısım abartılı bir şekilde çizilir ve okuyucunun anlayışına sunulur.

Karikatürler yazılı ya da yazısız olabilmektedir. Ülkemizde ilk yıllarda yazısı paragrafa yaklaşan uzunlukta karikatürler çizilmekteyken günümüzde yazıdan biraz daha arındırılmıştır. Konuşma balonlarının içindeki yazılar mümkün olabildiğince kısa ve vurucudur.

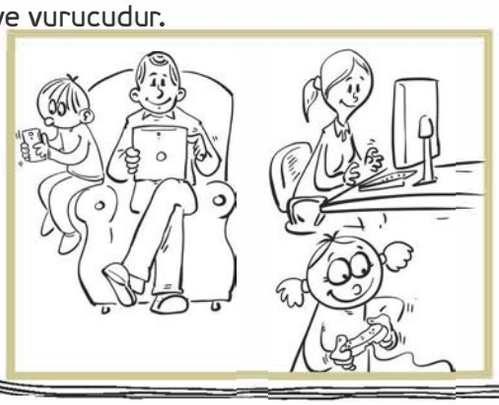

7. Konuşalım.

Metinde örnek olarak verilen karikatürleri inceleyiniz. Görselde ifade edilen düşünceye katılıyor musunuz? Niçin?

8. Yazalım.
Teknoloji ve Kitap

Karikatürleri inceleyiniz ve çizerlerin bu karikatürlerde neleri vurgulamak istediği konusundaki tahminlerinizi boşluklara yazınız.

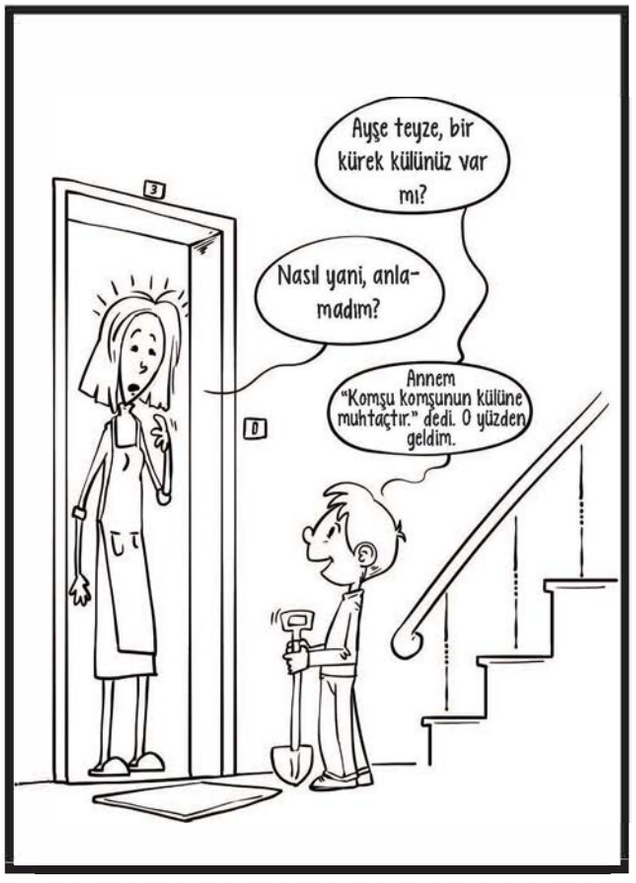

9. Yazalım.
Hayatın İçinden Karikatürler

Karikatürlerden pek çok alanda yararlanılmaktadır. Bu alanlardan birini seçip karikatürlerden nasıl yararlanılabileceği hakkında fikirler üretiniz.

Eğitim: .....

İletişim: .....

Psikoloji: .....

Serbest Okuma

MONA ROSA

Mona Rosa, siyah güller, ak güller.
Geyve'nin gülleri ve beyaz yatak.
Kanadı kırık kuş merhamet ister.
Ah senin yüzünden kana batacak.
Mona Rosa, siyah güller, ak güller.

Açma pencereni perdeleri çek,
Mona Rosa seni görmemeliyim.
Bir bakışın ölmem için yetecek.
Anla Mona Rosa ben bir deliyim.
Açma pencereni perdeleri çek.

Zambaklar en ıssız yerlerde açar
Ve vardır her vahşi çiçekte gurur.
Bir mumun ardında bekleyen rüzgâr,
Işıksız ruhumu sallar da durur.
Zambaklar en ıssız yerlerde açar.

Ellerin, ellerin ve parmakların
Bir nar çiçeğini eziyor gibi.
Ellerinden belli olur bir kadın,
Denizin dibinde geziyor gibi.
Ellerin, ellerin ve parmakların.

Zaman ne de çabuk geçiyor Mona.
Saat on ikidir söndü lambalar
Uyu da turnalar girsin rüyana,
Bakma tuhaf tuhaf göğe bu kadar.
Zaman ne de çabuk geçiyor Mona.

Kırgın kırgın bakma yüzüme Rosa.
Henüz dinlemedin benden türküler.
Benim aşkım uymaz öyle her saza.
En güzel şarkıyı bir kurşun söyler.
Kırgın kırgın bakma yüzüme Rosa.

Artık inan bana muhacir kızı,
Dinle ve kabul et itirafımı.
Bir soğuk, bir mavi, bir garip sızı
Alev alev sardı her tarafımı.
Artık inan bana muhacir kızı.

Yağmurdan sonra büyürmüş başak,
Meyvalar sabırla olgunlaşırmış.
Bir gün gözlerimin ta içine bak
Anlarsın ölüler niçin yaşarmış.
Yağmurdan sonra büyürmüş başak.

Sezai KARAKOÇ

DEĞERLENDİRME

BALON

Küçük çocuk, baloncuya büyülenmiş gibi bakıyordu. Sonra, ona doğru yaklaştı ve bütün cesaretini toplayarak:

-Baloncu amca, dedi. Biliyor musun benim hiç balonum olmadı.

Adam çocuğu söyle bir süzdükten sonra:

-Paran var mı? diye sordu.

-Bayramda vardı, önümüzdeki bayram yine olacak.

-Öyleyse bayramda gel. Acelem yok, ben beklerim.

Çocuk sessizce geri döndü. O ana kadar balonlardan ayırmadığı gözleri dolu dolu olmuş, yürümeye bile mecali kalmamıştı. Bir kaç adım attıktan sonra elinde olmadan tekrar onlara baktığında, gördüklerine inanamadı. Balonlar, her nasılsa adamın elinden kurtulmuş ve yol kenarındaki büyük bir akasya ağacının dallarına takılmıştı. Çocuk, olup bitenleri büyük bir merakla takip ederken, baloncu ona doğru dönerek:

-Küçük, diye seslendi. Balonları ağaçtan kurtarırsan birini sana veririm.

Yapılan teklif, yavrucağın aklını başından almıştı. Koşarak ağacın altına doğru yöneldi ve ayakkabılarını aceleyle fırlatıp tırmanmaya başladı. Hedefine adım-adım yaklaşırken duyduğu heyecan, bacaklarını kanatan akasya dikenlerinin acısını hissettirmiyordu. Sincap çevikliğiyle balonlara ulaştığında bir müddet onları seyretti ve dallara dolanan ipi çözerek baloncuya sarkıttı. Ancak balonlardan birisi iyice sıkıştığından diğerlerinden ayrılmış ve ağaçta kalmıştı. Çocuk onu kurtarmaya kalkışırsa, dikenlerden patlayacağını çok iyi biliyordu. İster istemez balonu yerinde bırakıp aşağıya indi ve adama dönerek;

-Birini bana verecektiniz, dedi. Hangisi o?

-Seninki ağaçta kaldı evlat, dedi. İstersen çık al.

Çocuk bu sefer ayakta bile duramadı. Kaldırım kenarına oturup baloncunun uzaklaşmasını bekledikten sonra, dallar arasında parlayan balona uzun uzun bakarak:

"Olsun", diye mırıldandı. "Olsun. Ağacın üzerinde kalsa da, bir balonum var artık..."

1. Okuduğunuz metinde aşağıdakilerden hangisi <u>yoktur?</u>

A) Çocuğun balonu elde etme azmi
B) Baloncunun duyarsızlığı
C) Çocuğun yaşadığı üzüntü
D) Balonların fiyatı

2. Okuduğunuz metinde aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

A) Çocuk, balonları kolaylıkla kurtarıyor.
B) Baloncu, çocuğa birkaç tane balon vermeyi vaat ediyor.
C) Çocuk daha önce hiç balonunun olmadığını söylüyor.
D) Çocuğun parası balon almak için yeterli olmuyor.

3. Okuduğunuz metinde "gördüklerine inanamamak" sözleri hangi anlamda kullanılmıştır?

A) şaşırmak
B) üzülmek
C) sevinmek
D) eğlenmek

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

Edebî bir türün konusunu anlayabilirim.

Konunun ve türün özelliğine uygun terimler kullanabilirim.

Mizahî bir üslupla karşımdakine cevap verebilirim.

Fikir ve görüşlerin açıkça belirtildiği bilimsel yazıları anlayabilirim.

Bir resim ya da sanat eseriyle ilgili görüş ve düşüncelerini belirtir.

Biyografi metinlerindeki önemli bilgileri seçerek alabilirim.

Genel ve mesleki konularda kendimi açık bir şekilde ifade edebilirim.

Bir metin yazmadan önce metnin anahtar kelimelerini belirleyebilirim.

Düşüncelerimi sebep-sonuç ilişkisiyle sunabilirim.

Bir ders sırasında dinlediklerimle ilgili notlar alabilirim.

Bakış açımı, fikirlerimi yanlış anlamalara sebep vermeden aktarabilirim.

Konuşmalarımda söz sanatlarını kullanabilirim.

Kapalıçarşı / İstanbul

3

Modanın Kalbi

Bölümler

A) Moda
B) Estetik
C) Tasarım

Beceriler

• Moda ve estetikle ilgili temel kelime ve terimleri anlayabilme.

Kelimeler

• sezon
• defile
• şık
• güzellik

Üniteye Hazırlık

- Modayı nasıl tarif edersiniz?
- Modayı takip eder misiniz yoksa modaya uygun olmasa da size yakışanı mı giymeyi tercih edersiniz?
- "Güzellik göreceli estetik ise evrenseldir." görüşüne katılıyor musunuz? Size göre nelerde estetik vardır?

A) MODA

1. Okuyalım, cevaplayalım.
Moda Kavramı

(1) Latince "modus" kelimesinden türemiş ve sınırlanamayan anlamında ifade edilen moda kavramı, birçok alanda etkisini göstermektedir. Gündelik hayatta çok sık kullanılan bu kavrama yönelik çeşitli tanımlar şöyledir:

(2) Sproles, moda kavramını, "Belirli bir zaman ve durum için tüketici tarafından uyarlanmış geçici döngüsel fenomenlerdir." olarak tanımlamaktadır. Ayrıca giyimi modanın klasik ürünü olarak belirlemekle birlikte, tüketicilerin otomobilden eve, yemekten müziğe estetik seçimleriyle ilgili olduğunu da belirtmektedir. Jackson ise *"modern tüketim toplumlarında insanların yaşam tarzlarının çeşitli görünümlerinin sosyal statüyü ve başarıyı yansıttığını"* ifade etmektedir. Bu bağlamda moda, cep telefonları, otomobiller, saatler gibi görünür olan bütün ürünler üzerinde etkilidir.

Moda kuramı üzerine yazan ilk düşünürlerden Simmel'in "Moda bütün görünümleri ve kavramsal olarak, bütün içerikleri bünyesine alabilir: Her giyim, sanat, davranış ya da görünüş formu moda olabilir." tanımı, Jackson'un tanımını açıklayıcı niteliktedir.

(3) King ve Ring ise moda için daha önceki tanımları da kapsayan genelleştirici bir tanım yapmıştır. "Bir moda, herhangi bir zamanda görülebilir olan ve zamanla bir sosyal sistem ya da bireylerin bir araya geldiği gruplarda değişen, özel maddi ya da maddi olmayan bir fenomende, kültürel olarak desteklenmiş bir anlatım biçimidir."

(4) Bu tanımlar dikkate alındığında bir modadan bahsedilebilmesi için onun görünür olması gerekmektedir. Moda, bir topluluk kimliğine vurgu yapmakla birlikte bireyselliği de yansıtabilmelidir. Bunların yanı sıra bir moda herhangi bir zamanda ortaya çıkabilir ve kültürel referanslarına bağlı olarak zamanla değişebilir. Yine Sproles'e benzer olarak King ve Ring'in belirttiğine göre giyim modanın klasik alanıdır. Moda ve giyim modası genelde eş anlamlı olarak algılanmaktadır. Bu algının yanı sıra bir giysiyi moda olarak tanımlamanın doğru olamadığını savunan görüşler de mevcuttur. Örneğin, Kawamura'ya göre "Moda somut bir nesne değil soyut sembolik bir üründür."

(5) Bütün tanımlar dikkate alındığında, modanın doğrudan doğruya bir ürün olmayıp kültürel referanslara bağlı bir fenomen olduğu, ancak "sembolik bir ürün" olarak tanımlanabileceği söylenebilir. Ayrıca bir moda, herhangi bir zamanda ortaya çıkabilir ve çeşitli etkenlere bağlı olarak değişebilir.

Modanın herhangi bir zamanda ortaya çıkma ve değişim özelliği, birçok kuramcı tarafından ele alınmış, modanın neden ve nasıl değiştiği üzerine farklı görüşler ileri sürülmüştür.

1. Metinde aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir?</u>

A) Modanın hangi ürünlerde olduğuna,

B) Modanın tüketiciler üzerindeki etkisine,

C) Modanın sadece toplum üzerindeki etkisine,

D) Modanın tarihi süreçteki gelişimine,

2. "Moda, belirli bir zaman ve durum için tüketici tarafından uyarlanmış <u>geçici döngüsel fenomenlerdir.</u>" Cümlede altı çizili ifadenin cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisidir?

A) sık sık kullanılan olgu

B) kısa zamanda kabul gören anlayış

C) daimi olmayan olay

D) belli bir görüşe uygun düşünce

3. Metinde hangi paragrafta modayla ilgili genel bir tanım vardır?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

4. Metinde hangi ünlü düşünür giyimin modanın klasik bir alanı olduğunu <u>savunmamaktadır?</u>

A) Sproles

B) Jackson

C) King ve Ring

D) Kawamura

5. Aşağıdaki cümleleri açıklayan örnekler veriniz. Bu düşüncelere katılıyor musunuz? Niçin?

A) Bir modadan bahsedilebilmesi için onun görünür olması gerekmektedir.

B) Moda, bir topluluk kimliğine vurgu yapmakla birlikte bireyselliği de yansıtabilmelidir.

C) Moda, modern tüketim toplumlarında insanların yaşam tarzlarının çeşitli görünümlerinin sosyal statüyü ve başarıyı yansıtır.

6. Size göre moda nasıl ve niçin değişir?

7. Size göre çevrenizdeki insanlar modayı takip ediyorlar mı? Teknolojinin modası var mı? Moda, tüketimi ne derece etkiliyor? Açıklayınız.

2. Okuyalım, cevaplayalım.

Japonya'da Türk Moda Rüzgârı

Japonya'nın başkenti Tokyo'da Yunus Emre Enstitüsünün düzenlendiği "Türkiye'nin Moda Dünyası" adlı defile büyük ilgi gördü.

Defilede, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü ve Japon Bunka Gakuen Moda Üniversitesinin ortak hazırladığı kıyafetler sergilendi.

Yunus Emre Enstitüsü Tokyo Türk Kültür Merkezi Müdürü yaptığı açıklamada, Japonya'da Türk modası ile Türk kumaşlarını da tanıtmayı hedeflediklerini belirtti.

Türkiye'den çeşitli ihracatçı birliklerin de desteğiyle sadece kumaş değil, deri ve benzeri tekstil ürünlerini de Japonya'da tanıtmayı istediklerini ifade etti. Defileye ülkedeki moda dünyasının yanı sıra Japon kumaş ithalatçılarının da ilgi gösterdiğini anlattı.

Türk giyim tarzının Japonlar tarafından yeniden dizaynıyla oluşturulan koleksiyonda Bursa, Elazığ, Mardin, Bodrum ve Çorum bölgelerine ait yöresel kıyafetler ile kaftanlar, oya işlemeli elbiseler, gelinlik ve abiyelerden oluşan 36 parça yer alıyor. Sergide Bunka Moda Gakuen Üniversitesi öğrencileri de Türk kumaşlarından yapılan kendi tasarladıkları erkek kıyafetlerini tanıttı.

Aynı zamanda Türk motifleri ile bezenmiş kumaşlardan kimono-kaftan, ve değişik tasarım yapan öğrenciler büyük beğeni topladı. Klasik Türk motifli kumaşlar ile birlikte modern kumaşlarında tasarımın bir parçası olarak işlenmesi hem moda dünyası hem de kumaş ithalatçısı firmaların dikkatini çekti.

Defilede, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü koleksiyonundan derlenen Anadolu'nun tarihi motifleri ile süslenmiş yöresel kıyafetlerinin yanı sıra Osmanlı kaftan serisi, geleneksel gelinlikler ve abiyeler de sergilendi.

http://yee.org.tr/turkiye/tr/arama

(Düzenlenmiştir.)

1. Okuduğunuz haber metninde aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir?</u>

A) Defilenin düzenlendiği yere

B) Defileye katılan mankenlerin kimler olduğuna

C) Defiledeki kıyafetlerin hangi yöreye ait olduğuna

D) Defilede tanıtımı yapılan kıyafetlerin çeşitlerine

2. Metinde geçen "Defileye ülkedeki moda dünyasının yanı sıra Japon kumaş ithalatçılarının da ilgi gösterdi." cümlesinden yola çıkarak bu tarz düzenlenen defilelerin ülkeye katkıları neler olabilir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

3. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi modayla ilgili terim <u>değildir?</u>

A) Abiye

B) Kaftan

C) Oya

D) Koleksiyon

4. Moda sektörünün hangi alanında bulunmak isterdiniz? Niçin?

.....

.....

.....

5. Ülkenizde yapılan bir defileyle ilgili kısa bir haber metni oluşturunuz.

.....

.....

.....

.....

.....

3. Dinleyelim, yerleştirelim, cevaplayalım.
Düğmelerin Anlattığı Tarih

1. Dinlediğiniz metinle ilgili aşağıdaki başlıkları yan taraftaki uygun cümlelerle eşleştiriniz. Cümlelerin hangi başlıkla ilgili olduğunu belirleyiniz.

1. Düğmelerin Anlattığı Tarih
2. "Tarihin Tanığı" Düğmeler
3. Giorgio Gallavotti - Düğme Müzesi Kurucusu
4. Osmanlı Düğmelerinin Hikâyesi
5. Konuşan Düğmeler
6. Fransa Kralı ve Sultan

1. .....

Artık saygın bir asker olmasından cesaret alarak aşık olduğu genç kızı yeniden istemeye karar verrmiş ve nişan hediyesi olarak da bu düğmeden 6 tane yaptırmış.

2. .....

Öncelikle İtalya olmak üzere dünya tarihi, düğmeler üzerinden nesilden nesile aktarılıyor.

3. .....

Düğmelerin üzerindeki şekil ve desen değişiklikleriyle sadece moda akımlarının değil tarihi değişimlerin de göstergesidir.

4. .....

Müzenin 3 ayrı bölümünün birinci bölümünde düğmeler ait oldukları yüzyıllara göre, ikinci bölümde sembolik değerlerine göre, üçüncü bölümde ise yapıldıkları malzemeye göre sıralanmaktadır.

5. .....

Gallavotti düğmelerin ikili ilişkilerin ve tarihin ayrıntılarını yansıtan servet olduğunu düşünerek 2008'de Düğme Müzesini açmış.

6. .....

Müzede Picasso'nun Coco Chanel için tasarladığı bir parça bulunmaktadır.

7. .....

Düğmelerin tarihte iletişim aracı olarak da kullanılmıştır.

8. .....

Bir aşk hikâyesini anlatan ay-yıldızlı bir düğme de müzede sergileniyor.

9. .....

Toplumsal ve siyasal değişiklikleri yansıtan düğmeler arasında, Soğuk Savaş'ın bitişi şerefine hazırlanmış bir düğme örneği de yer almakta.

10. .....

Müzenin kurucusu tutkuyla anlattığı düğmeleri bir üniversitede ders olarak da anlatmış.

11. .....

Fransa Kralı 1. François, üzerinde 13 bin 600 altın düğme bulunan siyah bir kadife elbise diktirmiştir.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
1
1

2. Dinlediğiniz metinde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Düğmelerin sadece işlevsel özelliklerinin olduğuna,

B) Düğme müzesinin amacının ne olduğuna,

C) Düğme müzesinin hangi bölümlerden oluştuğuna,

D) Düğmelerin kişilerin sosyal statüsünü yansıttığına,

3. Dinlediğiniz metinde geçen "İtalya'nın doğusundaki Ortaçağ kasabası Santarcangelo'da nevi şahsına münhasır bir müze, bir Düğme Müzesi açan Giorgio Gallavotti, düğmelerin sembolik önemini bu cümleyle özetliyor." **cümlesinde altı çizili sözcüğün yerine aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlenin anlamı bozulmaz?**

A) kendine özgü

B) bağımsız

C) sembolik

D) çağ dışı

4. Düğmelerin tarihte iletişim aracı olarak da kullanılmasından hareketle sizce başka hangi materyaller üretim amacının dışında başka alanlara da hizmet vermekte? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

5. "Düğmenin ardında ise bir aşk hikâyesi yatıyor.**" cümlesinde geçen altı çizili sözün anlatılmak istenen aşağıdaki cümlelerden hangisiyle aynı anlamda kullanılmıştır?**

A) Her genç kızın gönlünde bir aslan yatıyor.

B) Dün gece yorgunluktan erken yatmak zorunda kalmış.

C) Babası oğlunun hesabına yüklü bir para yatırdı.

D) Tuttuğu takım bu sezon yattı.

6. "Artık kadınlar düğme kullanmıyorlar çünkü bağlanmak istemiyorlar.**" Sözüyle ne anlatılmak isteniyor? Bu görüşe katılıyor musunuz? Niçin? Tartışınız.**

4. Okuyalım, yazalım.
Boş Zaman Etkinliği Olarak: Alışveriş

Tüketimin temelinde sahip olma arzusunun yanı sıra beklentiler, hayaller, kimlikler ve iletişim yatar. Özellikle son zamanlarda çevreden ve tvlerden yola çıkacak olursak, en popüler boş zaman geçirme faaliyeti alışveriş yapmaktır. Kısacası, alışveriş de popüler kültür haline gelmiştir. Amaçları, bir şeyler satın almak değil, halkın yapabileceği alanları doldurmaktır. Artık boş zamanlarında bir araya gelen arkadaşlar, eşler, dostlar boş zaman etkinliği eğlence dışında alışverişe yönelik eğilim gösterirler. Bu alışveriş süreci bazen satın almakken bazen de büyük alışveriş merkezlerinde gezmek, dolaşmak en doğrusu da zamanı tüketmektir.

Tüketim, günümüzün en büyük salgın hastalığı hâline gelmiştir ki, insanlar alışveriş yapmanın yanı sıra, tüm bunların dışında kalan eğlenme, boş vakit geçirme, bir yakınıyla buluşma gibi eylemleri de tüketim alanlarında gerçekleştirme davranışı içerisindedirler. İhtiyacı veya alacak parası olmadığı hâlde alışveriş merkezlerinde zamanlarını geçiren insanların sayısı pek de az sayılmaz. Bunu kendi çevremize baktığımızda pekâlâ görebiliriz. Popüler kültür, insanları tüketmeye teşvik eder; bunu gerçekleştiremediği sahalarda ise, bir özenti meydana getirmeyi amaçlar. Bu yönüyle endüstriyel piyasanın bir aracı haline gelerek kültür endüstrisini oluşturur.

Bu fikre katılıyor musunuz? Niçin? Bunun dışında tüketici davranışını etkileyen diğer faktörler nelerdir?

5. Okuyalım, konuşalım.
Erkek Modası

İlk çağlarda kadınlarla erkeklerin giyimleri arasında hiçbir fark yoktu; sonradan kadınlar, düz elbiseler giymeye başladılar. Eski Yunanistan'da, erkekler çok şık giyinirlerdi. Bel inceliği modaydı; onun için, erkek çocuklar, küçük yaşta bellerine madeni kemerler takarlardı. Daha yaşlı erkekler ise pelerin giyerlerdi. Erkeklerin kollarına bilezik, boyunlarına kolye takmaları da âdetti.

1. **Sizce modayı sadece kadınlar mı takip ediyor yoksa erkekler de modayla ilgileniyor mu? Günümüz erkek modası hakkında ne düşünüyorsunuz?**
2. **Bir defile düzenleyeceksiniz. Hangi temada düzenlemek istersiniz? Niçin?**

B) ESTETİK

1. Okuyalım, cevaplayalım.

ESTETİK LÜKS MÜDÜR?

(1) Honore de Balzac, "Güzellik, çoğu zaman kusurları gizleyen bir örtüdür." der. Güzel olan aynı zamanda "daha iyi", "daha başarılı", "daha güçlü", "daha kaliteli" olarak algılanır. Dünyanın farklı yerlerinde yapılan araştırmalar, güzel/yakışıklı olan insanların, daha zeki ve daha iyi olarak algılandığını ortaya koyar. Bu genelleme sadece insanlar için değil nesneler için de geçerlidir. Bir nesnenin güzel olması, onun cazibesini artırır. Güzellik değer katar.

(2) Güzelliği simetri ve orantılarla açıklamak mümkün olsa da güzellik değişmez bir kavram değildir. Aksine, güzellik içinde yaşanan toplum tarafından belirlenir, zamanın ruhuna göre anlam ve biçim değiştirir.

(3) Güzellik sübjektiftir, kişiden kişiye değişir; ama estetik objektif ölçütleri olan bir disiplindir. Güzellik görecelidir; estetik ise evrensel.

(4) Eski Yunan felsefesi kâinatın kaosuna düzen getirmek iddiasıyla hep kurallara sarılmıştır. Aristo'ya göre estetik bir orantı, uyum ve düzendir. Bir resimdeki renk uyumu veya müzikteki güzel bir armoni o eserin yapısındaki düzeninin yansımasıdır. Bundan yüzyıllar önce belirlenmiş olan bu ölçütler estetiğin evrensel ölçütleridir, her alana uyarlanabilirler.

(5) Kaosun içinde de bir estetik olabileceği gibi, uyum ve simetrinin de sıkıcı bir tekrara düşmesi mümkündür. Sanatçılar ürettikleri eserlerde hem durağan hem de hareketli simetri yakalayabilirler. Klasik müzik eserleri, hareketli simetrinin örneğidir. Bu eserlerdeki tekrarlanan simetrik kalıplar onlara estetik katar. Bir ressam ise meydana getirdiği eserinde durağan simetri kavramını kullanabilir. Sadece sanat eserleri değil doğadaki canlılar da göz kamaştırıcı bir estetik barındırır. Tavus kuşunun kuyruğu, kelebeklerin kanatları son derece estetiktir.

(6) Herhangi bir ürüne ya da deneyime estetik bir boyut katarak onu daha arzulanır, haz uyandırır kılmak mümkündür. Estetik değerler taşıyan her şey, bir ürün, bir eşya, bir mekân, bir metin, bir tasarım, bir ambalaj, bir hizmet hatta üslup, davranış, hitap, liderlik ve yönetim anlayış daha değerli olur.

(7) Bir toplumun estetik anlayışının en somut göstergelerinden birisi yemek kültürüdür. Bir ülkenin, bir yörenin yemekleri oranın karakterini ve estetik anlayışını gösterir. Sadece toplumların değil bireylerin de hayata bakışlarını anlamak için sofralarına bakmak kâfidir. Bir evde yemeğin ve sofranın ne derece göze hitap ettiği o evde yaşayanlarla ilgili çok şey anlatır. En ekonomik malzemelere estetik değer katarak bir ziyafet hazırlamak mümkünken, en pahalı malzemelerden "felaket" yemekler ortaya çıkarmak da mümkündür. İyi ütülenmiş keten bir örtü, sade ama zevkli servisler, taze çiçeklerle son derece estetik sofralar kurmak mümkündür. Hayatımıza her an estetik katabileceğimiz, yaratıcılığımızı ortaya koyabileceğimiz alanların başında yemek gelir.

(8) Estetik bir kaynak ya da yetenek sorunu değil bir bakış açısıdır. Daha estetik çözümler sunmak için daha fazla parasal kaynağa, daha ileri teknolojiye sahip olmak gerekmez. Estetik bir anlayış meselesidir, her insan daha estetik çözümler elde etmek için kendini geliştirebilir.

(9) Estetik, daha zevkli olanı aramaktır. Somut bir "güzellik" tarifi değil, daha zevkli olanı aramayla ilgili sonu olmayan bir yolculuktur. Öte yandan estetik sadece güzellikle ilgili bir değerlendirme de değildir. Bir şeyi estetik kılmak onu illa ki güzelleştirmek anlamına gelmeyebilir. Kimi çirkinlikler de bazı kriterler çerçevesinde estetiğe konu olabilir. Kant, Shiller, Wittgenstein gibi düşünürler trajik, komik, ilginç, çocuksu hatta çirkin olan bir şeyin bile estetik olabileceğini söylerler.

(10) Goya'nın en önemli yapıtları arasında yer alan ve savaşın yıkıcı, yok edici yanlarını

anlatan, 1814 tarihli yapıtı "Üç Mayıs Katliamı" tablosuna güzel demek zordur. Ancak şiddeti ve ölüm korkusunu son derece çarpıcı anlatan bu tablo bütün sanat eleştirmenlerince son derece estetik olarak değerlendirilir.

(11) Picasso'nun Guernica tablosunun da güzellikle pek alakası yoktur; ancak bu tablo da son derece estetiktir. İspanya iç savaşında Franco ve Hitler'in yeni silahlarını deneme amaçlı bombaladıkları ve yaklaşık üç bin insanın öldüğü Guernica kentinde yaşanılan acıları, bu tablodan daha vurucu, daha şiddetli ama aynı zamanda da daha estetik ortaya koyan bir başka eser bulmak zordur.

(12) Estetiği bağımsız bir bilim olarak ele alan Alman düşünür Alexander Baumgarten, estetiğin konusunun duyusal yetkinlik olduğunu söyler. Alexander Baumgarten'in izinden giden düşünürler de, gerçek estetiğin "gözle gördüğümüz şeyler" değil "ruhumuzda meydana gelen özel duygular" olduğunu söylerler. (Estetik kelimesi de zaten Yunanca hassasiyet ve duygu anlamına gelen "Esthesis- Aeshetikos" kelimesinden türemiştir.) Bu açıdan bakıldığında, hiçbir askerî önem taşımayan savunmasız bir kasabaya yapılan saldırıyı, dolayısıyla bir savaş suçunu ortaya koyan Guernica'yı estetik kılan, bu tablonun bir güzellik olmasından çok, Picasso'nun o dönemde yaşanan vahşetin ortaya çıkardığı duyguyu çarpıcı bir şekilde ifade edebilmiş olmasıdır.

(13) Estetiğin güzelleştirmenin çok daha ötesinde duyarlılığımıza dokunma, duygularımıza seslenme, bizde coşku yaratma, bizi heyecanlandırma ya da yabancılaştırma gibi bir gücü vardır. Herhangi bir konuda duyusal hazdan bahsettiğimizde aslında sadece pozitif bir duygudan bahsederiz. Ancak estetik hazdan bahsettiğimizde sadece pozitif değil, trajik duyguları da çerçevenin içine alırız. Örneğin, estetik hazzı yüksek bir müzik bizi ağlatabilir ama bu aldığımız hazzı düşürmez.

http://www.temelaksoy.com/estetik-luks-mudur/

(Düzenlenmiştir.)

1. Metinde aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir?</u>

A) Güzelliğin estetikle doğru orantılı olduğuna,

B) Güzelliğin başka olumlu algılara da sebep olduğuna,

C) Estetik değer taşıyan her ürünün daha değerli olduğuna,

D) Estetikle ilgili somut örnekler olduğuna,

2. "Ancak estetik <u>hazdan</u> bahsettiğimizde sadece pozitif değil, trajik duyguları da çerçevenin içine alırız." **Cümlesinde altı çizili sözcük yerine aşağıdakilerden hangisi getirilise cümlenin anlamı bozulmaz?**

A) isteklilikten

B) zevkten

C) düşünceden

D) bilgiden

3. "Şiddeti ve ölüm korkusunu son derece çarpıcı anlatan bu tablo bütün sanat eleştirmenlerince son derece estetik olarak değerlendirilir." **Cümlesinde altı çizili sözcüğün zıt anlamlısı aşağıdakilerden hangisidir?**

A) soyut

B) durağan

C) belirsiz

D) etkisiz

4. Metinde hangi paragrafta zıt iki örnek vardır?

A) 1 B)2 C)3 D) 4

5. Metnin yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Farklı görüşleri bir araya getirmiştir.

B) Yazdıklarını düşünürlerin sözleriyle desteklemiştir.

C) Kendi görüşlerini genel görüşten üstün tutmuştur.

D) Konuyla ilgili farklı örneklere yer vermiştir.

6. Metinde kaçıncı paragrafta estetiğin sözlük anlamına değinilmiştir?

A)5 B)6 C)12 D) 13

7. Metinde estetikle ilgili verilen somut örnek nedir? Yazınız?

.....

8. "Herhangi bir konuda duyusal hazdan bahsettiğimizde aslında sadece pozitif bir duygudan bahsederiz. Ancak estetik hazdan bahsettiğimizde sadece pozitif değil, trajik duyguları da çerçevenin içine alırız. Örneğin, estetik hazzı yüksek bir müzik bizi ağlatabilir ama bu aldığımız hazzı düşürmez." **Bu görüşe katılıyor musunuz? Niçin?**

.....

.....

9. "Kant, Shiller, Wittgenstein gibi düşünürler trajik, komik, ilginç, çocuksu hatta çirkin olan bir şeyin bile estetik olabileceğini söylerler." **Bu görüşe katılıyor musunuz? Niçin?**

.....

.....

2. Dinleyelim, cevaplayalım.

Doğu ve Batı'nın Estetik Algısındaki Farklılıklar

1. Dinlediğiniz metinde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Estetik kuramın en büyük değişiminin nerede olduğuna

B) Estetik değerlerin doğayla doğru orantılı olduğuna

C) Yunan heykellerinin neden güzel olduğuna

D) Minyatür sanatının doğuşuna

2. "Özellikle Orta Çağ'da sanatçılar bir aristokratın, sarayın, prensliğin ya da kilisenin himayesi altında çalışırdı." **Yukarıdaki cümlede geçen altı çizili sözcüğün yerine aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlenin anlamı bozulmaz?**

A) gözetim

B) gözlemleme

C) gözcülük

D) gözünde

3. "Minyatür sanatı oldukça geniş bir yer edindi." **Yukarıdaki cümlede geçen altı çizili sözcüğün zıt anlamlısı aşağıdakilerden hangisidir?**

A) yayılamadı

B) mevki tutamadı

C) ilerleyemedi

D) muhafaza edemedi

4. Dinlediğiniz metne göre boşlukları tamamlayınız.

a. Batı'nın estetik algısını anlayabilmek ve tarihsel gelişimini gözlemleyebilmek için ..... gerekir.

b. Bunların yanı sıra, Yunan sanatının estetik idealleri .....

c. Yunan heykelleri, sıradan bir insana göre, gereğinden fazla mükemmeldir. Bu da ..... fikir verir.

d. Doğu ve Batı'nın estetik algılarına bakıldığında her topluma göre değişen dinamikler görülür. Bu dinamiklerde etkili olan öğelerin .....

e. Avrupa'da sanatçılar, sanat eserlerinin ..... sebebiyle ..... tutulmuştur.

f. Bu kurallar çerçevesinde resim sanatı gelişme gösteremediyse de, görsel ifadenin önemli temsilcilerinden biri olan .....yer edindi.

g. Avrupa'nın dinî temsiliyeti açısından da önemli bir yer tutan mimari Doğu toplumları içinde .....

h. Çini, ahşap oymacılığı ve maden işlemeceliği gibi hem dekorasyonda hem de günlük hayatta kullanılan sanat dalları ilerleme gösterdi. Bu sanat dallarında ise Avrupa'dan farklı olarak ..... çokça görülmüştür.

5. "En güzel, en adil olandır." **Bu görüşe katılıyor musunuz? Niçin?**

.....

.....

3. Dinleyelim, cevaplayalım, yazalım.
Canım İstanbul

"Beyoğlu tepinirken ağlar Karacaahmet... "

1. Şairin içinde bulunduğu ruh hâliyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) karamsar

B) bıkkın

C) hayran

D) bencil

2. "Ana gibi yâr, İstanbul gibi diyar olmaz." **Sözünü açıklayınız. Sizin kültürünüzde benzer bir söz var mı? Söyleyiniz?**

.....

.....

3. Dinlediğiniz şiire göre İstanbul'u betimleyen bir paragraf yazınız.

İstanbul

4. Konuşalım.
Estetik Nedir?

"Güzellik, çoğu zaman kusurları gizleyen bir örtüdür."

Honore de Balzac'ın bu sözüne katılıyor musunuz?

Niçin?

5. Yazalım.
Farklılık

İsteyen herkes, hiç paraya gerek duymadan, yaptığı her işe bir anlayış, bir incelik, bir zevk ve özen katarak çok daha estetik durumlar yaratabilir. Estetiğin doğuştan gelen seçkin bir yetenek olmaması estetik zevkler edinme konusunda herkesi eşit kılar. Eğer estetik değerler sahibi olmak bir yetenek meselesi olsaydı ve sadece doğuştan gelseydi hayat çok umutsuz bir yer olurdu. Kimse daha iyiyi, daha güzeli, daha zarif olanı öğrenme imkânına sahip olmazdı. Oysa bu konuda hevesi olan herkesin zevklerini ve estetik anlayışını geliştirmesine imkân vardır. Estetik değerlere ulaşmak için önce bu konuya ilgi ve merak duyması sonra insanın kendisini eğitmesi için zaman ve emek harcaması gerekir.

"Estetik anlayışımız yaptığımız her işte imzamız olur. Bizi farklılaştırır."

Yukarıdaki görüşü örneklendirerek bir sunum şeklinde hazırlayınız.

C) TASARIM

1. Okuyalım, cevaplayalım.

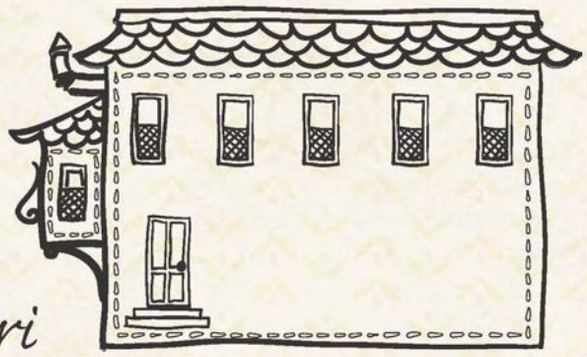

Türk Evleri

Bazı şehirler vardır, tarihî evlerinin sıralandığı dar sokaklarından geçerken anlarsınız o şehirde olduğunuzu. Çünkü şehrin kültürü ve tarihi oralarda saklı kalmıştır. Kimi yerlerde yıkılmaya varmış, kimisinde ise hala dimdik ayakta. İşte evleri ve sokaklarıyla tanınan, Anadolu'nun o nadide kentleri...

Antakya Evleri

Bu kentte şehri ikiye ayırmıştır Antakya evleri, sanki eski Antakya ile yeni Antakya varmış gibi. Modern caddelerinden ayrılan o dar sokaklara girdiğinizde bambaşka bir şehirde buluyorsunuz kendinizi.

Tarihi taş evleri taş yollarla bütünleşmiş gibi. Nereye çıkacağınızı bilemeden yürüyorsunuz bu sokaklarda, sanki bir labirent içerisindesiniz.... Antakya evlerinin kapıları öyle bir incelikle yapılmış ki hayran kalmamak elde değil. Avludan içeri girdiğinizde ise ister istemez böyle bir evde oturmak isterdim diyorsunuz kendi kendinize.

Safranbolu Evleri

Tabii ki tarihî ev denilince ilk aklımıza gelen bir tablo vardır, eski Safranbolu evlerinin olduğu. Safranbolu Evleri, yüzlerce yıllık bir süreçte oluşan Türk kent kültürünün günümüzde yaşamaya devam eden en önemli yapı taşlarıdır.

Bu tarihî yapılar UNESCO tarafından 17.12.1998'de Dünya Kültür Mirası listesine alınmıştır. Safranbolu evlerinin Osmanlı döneminde yumurta akından yapıldığı ve çok uzun süre depreme dayandığı rivayet edilir. Bu evlerin bir depreme dayanma özelliği de toprağın dibine yapılmamasıdır. Safranbolu evleri birbirinin önünü kapatmaz.

Mardin Evleri

Mardin kenti, temel yapım malzemesi olarak kolay işlenebilen sarı kalker taşının kullanıldığı, çeşitli motiflerle bezenmiş geleneksel evleriyle de ünlüdür. Bölgedeki çok sayıda ocaktan çıkarılan sarı kalker taşı, yapı üretimine egemen olmuş; kapı, pencere, asma kat gibi zorunlu kullanımların dışında ahşap işçiliğine yer verilmemiştir.

Evleri, 4 m yüksekliğe ulaşan duvarlar çevirir ve sokaktan ayırır. Bu duvarlarla sert iklime karşı korunma sağlanır. Yazlık denilen iç avlu veya bahçede, eskiden ahır olarak kullanılan, günümüzde ise depo işlevi gören mekânlar yer alır. Eyvan, yazın yaşamın geçtiği bölümdür. Mimaride önemli bir yere

sahip olan eyvan ve revak gibi yarı açık kısımlar, özellikle batı güneşine karşı gölgede kalacak biçimde yapılmıştır. Mardin evlerinin en önemli özelliği taş işçiliğidir. Kapı ve pencereleri, sütuncuklar, kemerler ve değişik motiflerle süslenmiştir. Merkez yerleşim, 1979 yılında kentsel sit ilan edilmiştir.

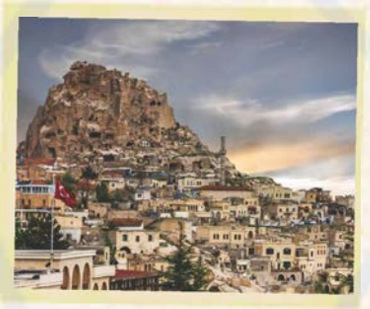

Kapadokya Evleri

Başlı başına bir turizm odağı olan Kapadokya evleri, yerli ve yabancı turistler tarafından yılın her ayı ziyaretçi akınına uğruyor.

Erciyes ve Hasan dağlarının geçmişte etkin yanardağlar olduğu bilinmektedir. Bu dağların lav püskürtmesi sonucu Kapadokya'nın eşsiz güzellikte doğal zenginliği ortaya çıkmıştır. Yöre halkı geçmişte, kolayca şekil verilebilen kayaların içine evler yaparak burada yaşamıştır. Günümüzde bu evlerin bir kısmı otel olarak kullanılıyor. Ayrıca bunlar, hala sıcak yaz günlerinde meyvelerin saklanması için depo olarak kullanılmaktadır.

http://www.sabah.com.tr/fotohaber/turizm/evleriyle_unlu_sehirler/29354

(Düzenlenmiştir.)

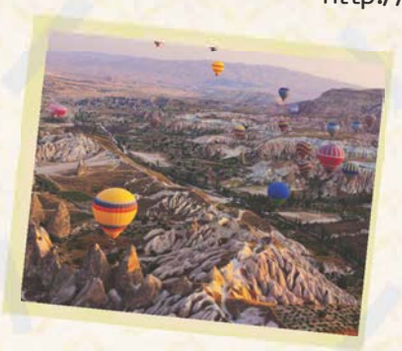

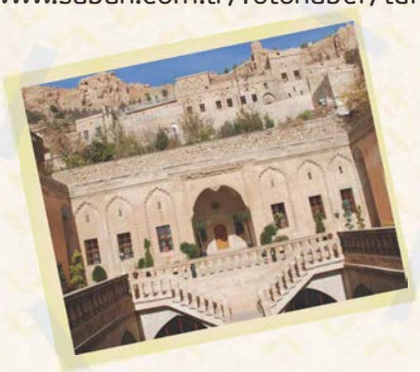

1. "Evleri ve sokaklarıyla tanınan, Anadolu'nun o nadide kentleri.**" Cümlesinde altı çizili sözcüğün yerine aşağıdakilerden hangisi getirilemez?**

A) değerli

B) kıymetli

C) seyrek görülen

D) az gidilen

2. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi evin bölümlerine ait değildir?

A) avlu

B) revak

C) eyvan

D) sütun

3. Aşağıdaki özelliklerin hangi evlere ait olduğunuz yazınız.

Her ay hem yerli hem yabancı turistlerin ziyaret ettiği evler. .....

Kapılarının ince el sanatıyla yapılmış olması hayranlık uyandırıyor. .....

Türk kent kültürünü günümüze kadar taşıyan evler. .....

Doğal güzellik sonucunda oluşan evler. .....

Kendinizi tek çıkışı olan sokaklar içerisinde hissettiğiniz ev. .....

Osmanlı zamanında inşaat malzemeside yumurtanın akının karıştırılmasıyla yapılan evler. .....

Duvarlarının kalınlığı ve uzunluğu sayesinde çetin soğuklara karşı dayanan evler. .....

2. Dinleyelim, cevaplayalım.
Atıl Kutoğlu

1. Dinlediğiniz metinde aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir?</u>

A) Ünlü modacının çocukluğunun geçtiği yerlere

B) Ünlü modacının üniversitede okuduğu bölüme

C) Ünlü modacının tasarımlarının konusuna

D) Ünlü modacının modaya olan ilgisini keşfettiği döneme

2. Dinlediğiniz metinde aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir?</u>

A) aldığı ödüllere

B) staj yaptığı yerlere

C) ilk koleksiyonuna

D) işte yaşadığı sıkıntılara

3. "Moda doğası gereği çabuk tüketilen, eskitilen bir şey. Yani <u>bıçak sırtı</u> bir konumu var." **Cümlesinde altı çizili deyimin cümleye kattığı en yakın anlam aşağıdakilerden hangisidir?**

A) çok kaygan bir ortam içinde bulunmak

B) keskin ve can yakıcı bir olay içinde olmak

C) belirsiz tehlikeli bir durum karşısında olmak

D) ince ve hassas bir konumda bulunmak

4. "Sizce modayı kalıcı bir zemine oturtmak mümkün mü? Bunun için hangi alanlarla <u>paslaşılması</u> gerekiyor?" **Cümlesinde altı çizili sözcük yerine aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlenin anlamı <u>bozulur?</u>**

A) yardım alınması

B) danışılması

C) destek alınması

D) anlaşılması

5. "Bir de hiç yılmamalarını tavsiye ederim." **Cümlesinde altı çizili sözcük yerine aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlenin anlamı bozulur?**

A) pes etmemelerini

B) vaz geçmemelerini

C) bıkmamalarını

D) barınmamalarını

6. "Eğer kafalarına bir şeyi koydularsa, onu gerçekleştirmek için çok kapı çalmalarını, tavsiye ederim." **Cümlesinde geçen "*çok kapı çalmak*" deyiminin cümleye kattığı en yakın anlam aşağıdakilerden hangisidir?**

A) bir çok yere gidip başvurmak

B) birçok yerde çalışmak

C) birçok insanla iletişim kurmak

D) birçok farklı yerde bulunmak

7. Ünlü modacıya göre, modada kalıcı olabilmek için nasıl bir yol izlenmeli?

.....

.....

Erkekler daha sınırsız, daha ideal gözle bakabiliyorlar kadınlara daha sanatsal yaklaşabiliyorlar sanırım. Ama çok başarılı olmuş bayan modacılar da yok değil: Coco Chanel, Donna Karan, Sonia Rykiel ilk aklıma gelenler. Kadınlar bir yandan kendilerini sınırlarken, biryandan da kendi ihtiyaçlarından hareketle kendilerini nasıl daha güzel göstereceklerini, hatalarını nasıl saklayacaklarını tartarak, güzel ve doğru ürünleri yaratabiliyorlar. Erkekler daha sınırsız bir yaratıcılıkla yaklaşabiliyorlar kadın modasına ve ortaya mükemmel eserler çıkartıyorlar.

8. Bu görüşe katılıyor musunuz? Niçin? Sizce moda sektöründe kadınlar mı daha başarılı erkekler mi?

.....

.....

.....

3. Konuşalım.
Geleceğin Mesleği

Sizce geleceğin tasarım meslekleri neler olabilir? Siz bunlardan hangisini yapmak isterdiniz? Niçin?

4. Yazalım.
Teknolojik Ev

En değerli anlarımızı yaşadığımız, içindeyken huzur bulduğumuz, biraz uzak kalsak "İnsanın evi gibisi yok." dediğimiz evlerimiz bizim için çok değerli. Evimizin içinde güzel mekânlar oluşturmak, bir odayı yenilemek, yeni bir perde almak bazen bizi en mutlu eden şeylerden biri olabiliyor.
Nasıl bir evde yaşamak istersiniz? Evin bölümlerini açıklayıcı ve betimleyici ifadelerle anlatınız.

Güzel Evim

Serbest Okuma

Kadın Kıyafetleri

Osmanlı kıyafetlerine kronolojik olarak baktığımızda, kadın kıyafetlerindeki bazı gelişmeleri şu şekilde takip edebiliriz:

Anadolu Beylikleri devrinde kadınların başında içi ve dışı farklı renkler "sarı-yeşil" bir örtünün bulunduğu ve saçın arkada örtü içinde tek örgü hâlinde toplandığı görülür. Bürümcükten yapılmış entari XIX. yüzyıla kadar içe giyilen kıyafeti temsil eder. Etekler uzun, bol ve kat kattır. Bu entarinin üzerine kürk giyilir. Kürkün kabı laciverttir; omuzlara doğru sırma işleme yaygındır. Beylikler devrinden itibaren kullanılan bu uzun kollu elbiselerin koltuk altlarındaki yırtmaçlarından kolları çıkarıp uzun yenleri arkaya atmak modası uzun yıllar boyunca devam etmiştir.

XIV. asırda, Fatih devrinde erkeklerin üzerine sarık sardığı külah biçimi başlığın aynısı kadınların, özellikle de gelinlerin giydiği görülür. Başlık gelinin servetine göre baştan aşağı mücevherlerle veya telli pullu al duvak gelinler arasında günümüze kadar devam eden bir gelenek kıyafeti olarak kullanılır. Hâlâ bu renge özellikle Anadolu'da sadık olanlar çoğunluktadır. Elbise olarak da en üstte inci, elmas veya işlemeli bir kaftan; onun altında yine ipek üzerine bir mücevher, inci veya sırma işlemeli, yanları yırtmaçlı al bir entari; belinde ekseriya gelinin babası tarafında törenle takılan murassa bir kemer veya işlemeli bir kuşak; en altında gene inci, mücevher veya sırma nar çiçeği bir çakşır bulunmaktadır.

XIV. asırda kadınların ev kıyafetlerinde çok ince ve uçları işlemeli beyaz kuşağı yaygın olarak kullanıldığı Topkapı Sarayı'ndaki hakiki elbiselerden anlaşılmaktadır. Bu asırda yaşamış Kanuni Sultan Süleyman'ın kızı Tasasız Raziye Sultan'ın XVI. asırda İstanbul'da yapılmış gravürlerden oluşan Peter Coeck eserinde de (A Series of Drawings Made in that Year at Constantinople) mevzu bahis olmuştur.

DEĞERLENDİRME

KENDİNE YAKIŞANI GİYMEK

Moda tanımı dendiğinde aklımıza ilk gelen şey, insanın kendisine yakışanı giymesi denilir. Peki, insanın kendisine yakışanı giymesi moda mıdır? Tabi ki değildir. Modaya körü körüne bağlanmak yerine yılın trendlerinin, bize yakışan çizgilerini ve renklerini kendimize uygulayabiliriz. Yakışmayan, üzerimizde hoş durmayan bir kesimi ya da rengi sadece moda diye giyerek, trendi değil, moda kurbanı olmuş oluruz.

Bu yüzden öncelikle vücudumuzu çok iyi tanımak, kusurlarımızı ve güzel yanlarımızı iyi bilmek, kendimize yakışan renk ve kesimler hakkında bilinçli olmak gerekiyor. Bunu yaparken de kendimize karşı dürüst olalım ki doğru seçimi yapabilelim. Yani aynanın karşısında pembe gözlükleri çıkarmak lazım... Genel hatlarıyla bunu bildikten sonra, yılın trendlerini bire bir değil de bize uygun şekilde takip edip günün modasını yakalayabiliriz.

Giydiğimiz kıyafetler bizi mi yansıtıyor yoksa olmak istediğimizi mi? Doğrusu olmak istediğimiz kişi olabilirsek işimiz kolaylaşacak.

İçinde rahat hissettiğiniz sizinle bütünleşen, kendinizi yansıtan giysileri giyerek değişik aksesuarlarla kombinasyonlar deneyerek çok farklı tarzlar yaratmak mümkündür. İlle de modaya uymak yerine farklı olmayı seçmek de bir tercih. Ama bunu yapabilmek belli bir kültür birikimi, bakış açısı gerektiriyor. Yani her yiğidin harcı değil kendi tarzını yaratmak.

Moda kaynakları, akımları tarih boyunca değişim göstermiş, birçok olaydan etkilenmiştir. Bunların sonunda da karmaşıklaşmaya başlamıştır. Tarihsel süreçte modanın geçmişine göz atarsak bu değişimleri ve etkileri daha iyi anlayabiliriz.

http://jeyangedik.com/moda-insanin-kendisine-yakisani-giymesi-mi/

(Düzenlenmiştir.)

1.Metne göre aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir?</u>
A) Kendine yakışanı giymenin modaya zıt olduğuna,
B) Moda kurbanı olmamak için kendini iyi tanıması gerektiğine,
C) İçindeyken rahat hissedilen kıyafetleri başka aksesuarlar kullanılarak farklı tarz oluşturulabildiğine,
D) Tarihte yaşanan olayların moda akımlarının değişikliğe uğramasına sebep olduğuna,

2. Metinden çıkarılacak genel yargı aşağıdakilerden hangisidir?
A) Moda olan kıyafetleri tercih etmeliyiz.
B) Moda olmasa da bize yakışanı tercih etmeliyiz.
C) Moda olan ve aynı zamanda bize yakışanı tercih etmeliyiz.
D) Moda olan kıyafetleri aksesuarlarla kombinasyon yapmalıyız.

3. "<u>Her yiğidin harcı değil</u> kendi tarzını yaratmak." **Cümlesinde geçen altı çizili söz ile ifade edilmek istenen aşağıdakilerden hangisidir?**
A) her insanın yapamayacağı şeyler,
B) her insanın beğenemeyeceği şeyler,
C) her insanın düşünemeyeceği şeyler,
D) her insanın isteyemeyeceği şeyler,

4. "Aynanın karşısında pembe gözlükleri çıkarmak lazım." **Cümlesinde "pembe gözlük" ifadesinin anlamı aşağıdakilerden hangisi <u>değildir?</u>**
A) her şeye iyi tarafından bakmak
B) bardağa dolu tarafından bakmak
C) üzücü olayları görmezlikten gelmek
D) gerçekleri kabul etmeye çalışmak

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

Mecazlı ifadelerin yer aldığı günlük konuşmaları anlayabilirim.

Belirli bir konudaki konuşmayı tüm ayrıntılarıyla anlayabilirim.

Bir konuşmadaki anahtar kelimelerden hareketle metnin konusunu anlayabilirim.

Yazılarımda farklı anlatım tekniklerini kullanabilirim.

Bir metindeki örtülü anlamları ve göndermeleri anlayabilirim.

Konuları farklı şekilde ilişkilendirebilirim.

Sosyal konulardaki fikirlerimi fıkra, anektod, deyim vb. ögelerle anlatabilirim.

Konuşmam sırasında konuya ve duruma uygun mecazlı ifadeleri kullanabilirim.

Karmaşık konulardaki düşüncelerimi açık ve ayrıntılı bir şekilde ifade edebilirim.

Bir konu veya olay hakkında kendi cümlelerimi kurabilir ve ana düşünceyi vurgulayabilirim.

Kaleme aldığım bir yazıyı seçtiğim konuya ve türe göre şekillendirebilirim.

Belirli bir alanda yazılmış metinlerdeki terimleri bağlamdan hareketle anlamlarını tahmin edebilirim.

Selimiye Camisi / Edirne

4
Bilimin Ötesinde

Bölümler
A) Sanata Bakış Açısı
B) Bilim Dünyası
C) Uykunun Gizemi

Beceriler
- Sanatla İlgili Kavram ve Terimleri Kullanma
- Bilimle İlgili Terimleri Tanıma

Kelimeler
- evren
- madde
- uyku
- rüya
- parmak izi

Üniteye Hazırlık

- Sizce kadın ile erkeğin sanata bakışlarında bir farklılık var mıdır?
- Parmak izi hakkında neler biliyorsunuz?
- Ne sıklıkla kötü bir rüya veya kâbus görürsünüz?

A. SANATA BAKIŞ AÇISI

1. Okuyalım, uygun başlık koyalım.

Başlık Nedir?

.....

Kadın ve erkek olarak aynı ırka mensup olsak da farklarımız sayılamayacak kadar çok. Kadın ve erkek 46 kromozoma sahip ama iki tane harf birisi X diğeri Y, bir sürü farka sahip olmamıza sebep oluyor. Kan değerlerimiz, hormonlarımız derken doğal olarak vücudumuzun bu farkları davranışsal olarak da farklılıklara yol açıyor.

Sanatın dili, dini, milleti, cinsiyeti, ırkı yoktur fakat sanatı yaşayan, sanat eserlerini inceleyen bizlerin cinsiyeti var. Hangi cinsiyet nasıl değerlendirir bir tabloyu veya bir heykeli? Elbette keskin çizgilerle ayrılmıyoruz ya da istisnalar elbette olur. Fakat araştırmalar, iki cinsiyet arasında sanat eseri incelerken de farkların olduğunu gösteriyor.

Kadınlar ve erkekler sanatın farklı yönlerine odaklanırlar. Pyscology & Marketing'in yaptığı araştırmaya göre kadınların çoğu sanat eserinin kendisine odaklanırken, erkekler sanatçının arka planına ve özgünlüğüne dikkat ediyor.

Araştırmanın başındaki Asistan Profesör (Doçent Dr.) Stephanie Mangus "Kadınlar, sanat eserlerinin karmaşık yönlerini değerlendirme konusunda daha heveslidirler" diyor. Kadınların genel olarak olayları daha dolaylı yoldan değerlendirmesi, erkeklerin ise doğrudan değerlendirmesi sanat eserlerini incelerken de karşımıza çıkıyor.

Sanat piyasası milyarlarca dolarlık bir endüstri olmasına rağmen pazarlama araştırmacıları, tüketicileri güzel sanatlarla ilgili eserleri almaya yönlendiren faktörleri araştırmaya yakın zamanda başladı.

Araştırmaya göre erkekler sanat eserlerini değerlendirirken daha çok "marka" olgusu üzerinde odaklanıyor.

"Eğer bir sanatçıysan veya bir sanatçıyı yönetiyorsan, kişisel marka geliştirmen ve "özgün" olduğun mesajını vermen, şart hâle geliyor."

Stephani Mangus "Çalışmadaki tüm tüketicilerimiz özellikle de erkekler, resimleri değerlendirirken güçlü vurgular ile sanatçının nasıl bir tutkuda ve motivasyonda olduğu üzerinde durdu" diyor.

Mangus ve çalışma arkadaşları 518 kişiyi

içeren bir deney yaptılar. Bu deneyde; bilgisayarda iki adet tamamen uydurma iki biyografi hazırlandı ve iki tane birbirine benzemeyen tabloların altına yerleştirildi. Katılımcıların bazıları, "özgün" olarak adlandırılabilecek, yaşadığı süre boyunca eşsiz resimler yapan sanatçının hayatını okudular. Katılımcıların geri kalanı ise, sıradan bir insan olan ve zanaatına son dönemlerde başlayan bir sanatçının biyografisini okudu.

Sanatçılar özgün olarak karakterize edildiğinde, katılımcılar arasında sanatçının kendisinin ve resminin çok daha olumlu bir izlenim bıraktığı görüldü. Katılımcıların, özgün olan sanatçının resimlerini almaya daha hevesli oldukları ve daha fazla fiyat biçtikleri görüldü.

Erkeklerin bir resmi değerlendirip o resim hakkında bir karar verirken sanatçının kişisel markasına dikkat etmesi daha muhtemeldir.

Kadınlar da değerlendirirken sanatçının özgünlüğünü hesaba katarlar ama onlar için daha önemli faktör sanat eserinin bizzat kendisidir. Mangus şöyle diyor, "Kadınlar sanat eserini değerlendirirken aslında karmaşık olguları incelemeye karşı daha istekli olurlar, hâlbuki erkekler şöyle söyleyebilir, bu adam iyi bir sanatçı, bu yüzden eserini almalıyım".

Mangus'a göre; sanat piyasası son 10 yıldır istikrarlı bir şekilde büyürken hisse senetleri bu süreç içerisinde pazarı geçiyor. Katılımcıların sanat eserine nasıl değer biçtiği ise araştırmadaki eksiklik.

Bilinen o ki, sanatçının markası katılımcılar arasında büyük bir rol oynuyor. Bu sanat eseri yayıncıları tarafından dikkate alındığında fiyat belirlerken onlara yardımcı olur. Bulgular da insanların hangi sanat eserini aldıkları hakkında fikir vermesine yardımcı olabilir.

Bu bulgular, büyük ihtimalle sanatçının bariz bir şekilde görüldüğü ve sanatçıyı kapsayan diğer ürün pazarlarına da yayılır. Bu; kıyafet, takılar, ayakkabılar, restoranlar ve gıda endüstrisini de içerir.

Tasarımcıların ve şeflerin çoğu kez arka planda çalışırlarken, tasarımları üzerinde kendi tutku ve özverilerini vurgulamalarının, tasarımlarının imajı ve satışı üzerinde görünür bir şekilde etki ettiği de bu araştırmada gösterilmiştir.

2. Cevaplayalım.

1. Metinde aşağıdaki konulardan hangisine değinilmiştir?

A) Sanatçının sanata verdiği önem derecesine

B) Erkeklerin beğendikleri sanat eserlerini alma sebebine

C) Özgün olan sanatçının eserine olan talebin azlığına

D) Sanat eserinin fiyatının belirlenmesinde rol oynayan sebebe

2. Aşağıdakilerden hangisi metinde geçen "fiyat biçmek" ifadesini açıklayacak en uygun seçenektir?

A) Bir değer için ödenecek para karşılığını belirlemek

B) Bir değer için ücreti önceden tespit etmek

C) Bir değer için ücretin azlığını vurgulamak

D) Bir değer için para miktarını artırmak

3. Aşağıdakilerden hangisi bu metnin başlığı olabilir?

A) Kadın ve erkeğin sanata bakış açıları arasındaki fark

B) Sanatın eserlerinin değerini kaybetmesi

C) Sanatçıların günümüzdeki değeri

D) Sanatçılar ve sergiler

4. Metinde geçen "bariz" kelimesi ile aşağıdaki kelimelerden hangisi aynı anlamda kullanılmıştır?

A) gizli

B) soyut

C) belirgin

D) farklı

5. Aşağıdakilerden hangisi "özveri" kelimesi ile aynı anlamda değildir?

A) çalışkanlık

B) dürüstlük

C) özgünlük

D) fedakârlık

Kadınlar, sanat eserlerinin karmaşık yönlerini değerlendirme konusunda daha <u>heveslidirler.</u>"

6. Yukarıdaki cümlede altı çizili olan sözün yerine aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlenin anlamı bozulmaz?

A) çalışkandırlar

B) bilinçlidirler

C) isteklidirler

D) seviyelidirler

7. Bu parçadan çıkarılabilecek en genel yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Erkek ve kadının sanata bakış açılarının farklı olması

B) Sanat eserlerinin gereğinden az ilgi görmesi

C) Sanatçıların eserlerini ortaya koyma süreçlerinin zor olması

D) Tasarımcıların özverili şekilde çalışma yapması

3. Konuşalım.
İşçi, Bilginler ve Sanatçılar

Ünlü yazarlarımızdan biri, uygarlığın temsilcilerini üçe ayırmıştı: İşçi, bilginler ve sanatçılar. İlerlemenin altyapısını oluşturmada işçi sınıfına büyük dilim vermişti. Zira işçiler, demir ve çeliği işletip hayat veriyorlardı. Bilginler ise hayatı ve tabiatı araştırarak, yeni oluşumlara kapı aralayacaklardı. İnsanların iç dünyasına (ruhuna) faydalı olma ve onları eğitmede rol alan sanatçılar ise, iyi ve kötüyü öğreteceklerdi.

Bu konuda siz ne düşünüyorsunuz? Ünlü yazarımızın bu düşüncesine katılıyor musunuz? Niçin?

4. Yazalım.
Sanat Eserinin Büyüsü

"Bir sanat eserinde ne var ki, bizi böylesine etkiliyor, bizi bizden alıp götürüyor? Bir tabloya, bir heykele, bir romana, bir şiire sanat niteliğini kazandıran şey nedir?"

Düşüncelerinizi yazınız.

5. Dinleyelim, cevaplayalım.
Türkan Şoray'la Röportaj

1. Dinlediğiniz metinde sanatçıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir?</u>
A) Türk Sinemasının en gözde sanatçılarından olmasının sırrına
B) Oyuncu olmasının şükrüne
C) Oynadığı filmlerin sayısına
D) Film çektiği sanatçıların kimler olduğuna

2. "Kader birliği etmek" sözüyle aşağıdakilerden hangisi anlatılmak istenmiştir?
A) İyi ve kötü günleri, aynı sonu paylaşma
B) Kötü talihi yaşama
C) Şans ve şansızlığı kabul etme
D) Günlerini beraber geçirme

3. Dinlediğiniz metinde aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir?</u>
A) Müzik albümü çıkarma çalışması
B) En beğendiği sinema sanatçısının özelliklerine
C) Kızının oyuncu olmayı istemesindeki etkenlere
D) Kızının aldığı eğitimlere

4. Türkan Şoray uzun yıllar niçin sinema filminde oynamaya ara verdi?

.....

5. Yönetmenliğini yapmayı düşündüğü sinema projesinin konusu sizce ne olabilir? Tahmin edelim.

.....

.....

6. Türkan Şoray, kızı doğduktan sonra hayatında nelere dikkat ediyor?

.....

7. Türkan Şoray'ın kızının karakteriyle ilgili birkaç özellikten bahsediniz.

.....

B. BİLİM DÜNYASI

1. Okuyalım.
Eşsiz Parmak İzlerimiz

Avuçlarınızı kendinize çevirin ve parmak uçlarınızı inceleyin. Neler görüyorsunuz? Farklı şekiller oluşturan çok sayıda çizgi var değil mi? Bu çizgilerin kimi düz, kimi eğri, kimi kısa, kimiyse uzun. Parmak uçlarımızdaki tüm bu çizgiler parmak izimizi oluşturur. İşte parmak izleriyle ilgili ilginç bilgiler...

Parmaklarımızdaki ve avuç içlerimizdeki çizgiler annemizin karnında biz yaklaşık 2 haftalıkken oluşmaya başlar. Yaklaşık 24 haftalık olduğumuzda tüm çizgilerin oluşumu tamamlanır. Parmak izlerimiz annemizin, babamızın ve kardeşlerimizinkilere benzer; çünkü bu izler kalıtsal olarak belirlenir. Ancak aynı DNA'ya sahip tek yumurta ikizlerinin bile parmak izlerinde bazı küçük farklılıklar vardır. Bu durum parmak izlerimizin oluşumunda dış etkenlerin de etkili olduğunu gösteriyor. Anne karnındaki konumumuz ya da parmaklarımızın büyüme hızı parmak izlerimizin oluşumunu etkileyen dış etkenlerden.

Parmak izleri farklı şekillerde olur. En çok rastlanan parmak izleri sarmal, ilmek ve kemer şeklindedir. Sarmal şekilli parmak izleri insanların yaklaşık yüzde 30'unda görülür. Bu tip parmak izlerinde çizgiler iç içe geçmiş daireler hâlindedir. İlmek şekilli parmak izlerineyse insanların yaklaşık yüzde 65'inde rastlanır. Yani en sık rastlanan parmak izleri ilmek şekilli olanlardır. Bu tip parmak izlerinde, parmağın bir tarafından başlayan ve sonra kıvrılarak tekrar parmağın aynı tarafına doğru ilerleyen çizgiler bulunur. Çizgilerin kıvrılarak geri döndüğü alanda ilmek benzeri şekiller oluşur. Kemer şekilli parmak izleri en az rastlananlardır. Bu tip parmak izlerinde çizgiler parmağın bir tarafından başlayıp ortada yükselerek kemer benzeri bir şekil oluşturur ve parmağın diğer tarafına doğru ilerler.

Parmak izlerimiz hiçbir zaman değişmez. Biz büyüsek de parmaklarımızdaki çizgilerin şekilleri değişmez.

Bundan binlerce yıl öncesinde yaşamış olan bazı uygarlıklardan kalma eserlerde de parmak izlerine rastlanmış. Babil, Girit ve Çin uygarlıklarından kalma kil çömleklerde ve tabletlerde, Eski Mısırlılardan kalma bazı duvarların üzerinde parmak izleri var. Bu parmak izlerinin bir kısmı duvarı yapanların elleriyle şekil verirken farkında olmadan bıraktıkları izler, bir kısmı da süsleme yapmak amacıyla bilerek bırakılmış izler. Ayrıca parmak izlerinin bu uygarlıklarda bazı belgelerde imza olarak kullanıldığı biliniyor.

17 ve 18. yüzyıllarda parmak izleri çok sayıda araştırmaya konu olmuş. Birçok bilim insanı, parmaklarımızı ve avcumuzun içindeki derinin yapısını, buradaki çizgileri ve çizgilerin oluşturduğu şekilleri incelemiş. Hiç kimsenin parmak izinin aynı olmadığının keşfedilmesinin ardından da parmak izleri insanların kimliklerini belirlemede kullanılmaya başlanmış.

Bilim Çocuk - Sayı 171

2. Özetleyelim, cevaplayalım.

1. Aşağıdaki kelimeleri kullanarak metni özetleyiniz.
"avuç, çizgi, iz, kalıtsal, DNA, sarmal, parmak, şekil"

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

A) Parmak izlerinin oluşumu ne zaman tamamlanır?

.....

B) Parmak izlerinin oluşumunu etkileyen dış etkenler nelerdir?

.....

C) En çok rastlanan parmak izi hangisidir?

.....

D) Parmak izleri değişebilir mi?

.....

3. Okuduğunuz metne göre aşağıdaki cümleleri "doğru (D)" veya "yanlış (Y)" olarak işaretleyiniz.

A) Parmaklarımızdaki ve avuç içlerimizdeki çizgiler anne karnında oluşur. ☐

B) Aynı DNA'ya sahip tek yumurta ikizlerinin parmak izleri de aynıdır. ☐

C) Parmak izleri ergenlikten sonra değişir. ☐

D) Kemer şekilli parmak izlerinde çizgiler iç içe geçmiş daire şeklindedir. ☐

4. Aşağıdaki sözcüklerle anlamlarını eşleştiriniz.

kalıtsal	Bir olay ya da durumdan geride kalan belirti, ip ucu
uygarlık	Toprak tencere
çömlek	Var olduğu bilinmeyen bir şeyi bulmak
belge	Davranış biçimi, tutum, yol. Anlatım biçimi
keşfetmek	Bir gerçeğe tanıklık eden yazı, fotoğraf, resim, film, vesika
şekil	Anne babadan çocuklara genler aracılığıyla geçen.
iz	Bir ülkenin, bir toplumun maddi ve manevi varlıklarının, fikir, sanat çalışmalarıyla ilgili niteliklerinin tümü, medeniyet

3. Konuşalım.
Eşsiz Özellikler

İnsanları birbirinden ayıran parmak izinden başka hangi özellikler vardır? Açıklayınız.

4. Dinleyelim, cevaplayalım.
Evrenin Sırlarını Çözen İnsan

1. Dinlediğiniz röportajın konusu nedir?

A) Tabiat ve çevre
B) Evren ve madde
C) Evren ve oluşumu
D) Uzay ve canlılar

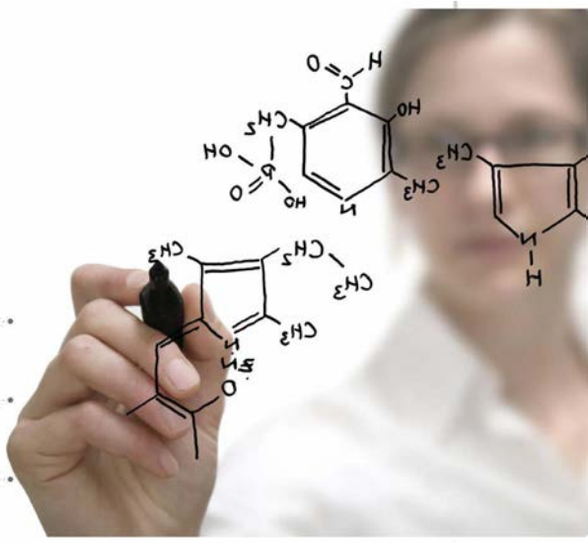

2. Aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

A) Madde ile cisim arasında nasıl bir fark vardır?

.....

B) Büyük Patlama Kuramı sonucunda hangi bilgiye ulaşıldı?

.....

C) Maddenin ağırlığı neden farklı yerlerde farklılık gösterir?

.....

D) Yüzme ve batma ne ile ilgilidir?

.....

3. Aşağıdaki cümlelerin doğru olanlarına "evet" yanlış olanlarına "hayır" yazınız.

A) Tuğba Can dünyaca ünlü bir genetikçidir. .....
B) Gezegenlerin kütle çekim kuvveti farklı mıdır?.....
C) 1905 yılında Albert Einstein Büyük Patlama Kuramı'nı ortaya atmıştır. .....
D) Madde ile enerji arasında bir ilişki var mıdır?.....
E) Uzayda kütle çekim kuvveti dünyadakinden fazla mıdır?.....
F) Maddelerin ağırlığı her yerde aynı mıdır?.....
G) Demir ve su arasında fark var mıdır? .....
H) Gemilerin yoğunluğu suyun yoğunluğundan az mıdır? .....

4. Aşağıdaki cümlelerin doğru olanlarına "D" yanlış olanlarına "Y" harfi koyunuz.

A) Madde ile cisim aynı şeylerdir. ☐

B) Lamaitre'ye göre dünya önceleri çok soğuktu ve küçülerek bu günkü haline ulaştı. ☐

C) Evrende henüz bilinmeyen çok şey vardır. ☐

D) Yoğunluğu sudan az olan cisimler yüzer. ☐

5. Röportajda "Yeryüzünde iki elimizle kaldıramayacağımız bir taşı uzayda parmağımızın ucunda taşıyabiliriz." Cümlesinde geçen "taşımak" eylemi hangi anlamda kullanılmıştır.

A) Bir nesnenin ağırlığını yüklenmek

B) Bir şeyi başka bir yere götürmek

C) Bir şeyi üstünde bulundurmak

D) Bir nesneyi veya şeyi seçmek

5. Yazalım.
İnsanlık İçin...

Bilim insanı olsaydınız ne icat etmek isterdiniz? Niçin?

C. UYKUNUN GİZEMİ

1. Okuyalım.
Uykumuzda Neler Oluyor?

Uyku; her canlının sahip olduğu en temel biyolojik davranışlardan biridir. Bazı canlılar karanlıkta, bazı canlılar ise aydınlıkta uykuya dalarlar. Bazen bir saniye uyuyabilen canlıların varlığını öğrenebilir, bazense aylarca uyuyan canlıların olduğunu duyarsınız. Her gece yaptığımız bu temel davranışın aslında ne olduğunu, niçin yaptığımızı çoğunlukla uyku ile ilgili problemlerimiz baş göstermeye başlamayana kadar düşünmeyiz. Problemlerimiz ile birlikte neden uyuyamadığımız veya neden hep uyumak istediğimizi, uyanık kalamadığımızı sorgulamaya başlarız. Bu hususları uzun yıllardır uyku nörobilimcileri de merak etmekte, sorgulamakta ve cevaplar alabilmek için çalışmalar yapmaktadır.

Bir insan, ömrünün ortalama %36'sını uykuda geçirmektedir. Bu 90 yıllık bir ömrünüz var ise 32 yılını uykuda geçireceğiniz anlamına gelir. Bu kadar süreyi neden uykuda geçiriyoruz sorusu araştırmacıların ilgisini yıllardır çekmektedir. Uyku hâlen birçok gizemi içinde barındırsa da yapılan çalışmalar sonucunda neden uyuduğumuzun bazı sebepleri gün yüzüne çıkmış durumdadır. Öncelikle, uykunun organizmanın yenilenmesi için vazgeçilemez bir yaşam parçası olduğu sadece uyku sırasında beyinde aktivite kazanan genlerin sayesinde metabolik temizliğin yapıldığı gerçeği ile ortaya konulmuştur. İkinci bir teori ise uykunun, organizmaların enerji tasarrufu ile birebir ilgili olduğu yönündedir. Vücudun, günlük enerjisini sağlayabilmesi için uyku süreci içerisinde kendini şarj ettiği düşünülmektedir. Üçüncü en önemli neden ise beyin işleme ve hafıza sistemlerinin güçlendirilmesi olarak düşünülüyor ki bu uykunun hafıza ve öğrenme gibi bilinçsel faaliyetlerdeki önemini ortaya çıkaran bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

İnsanlar karanlıkta uykuya dalan canlılar grubunda yer almaktadır. Bundan yüzyıllar öncesinde Thomas Edison ampulü bulmadan önce yaşayan insanlar; güneşin ışıkları ile uyanır, batması ile de uykuya dalarlardı. Günümüzde aydınlatma sistemleri ve teknolojileri ile karanlığın hükümdarlığına son vermiş insanoğlu gelişen teknolojilerle inşa ettiği hiç uyumayan metropollerde normalde sağlıklı bir uyku için gerekli olan en önemli faktör karanlığı artık dilediği gibi kontrol altına alabiliyor. Bu gelişme uyku alışkanlıklarımızın değişmesine neden

olmuş ve bizleri sağlıklı bir uykuyu arar hale getirmiştir. Evet, yanlış okumadınız uyku kazanılabilen ve değiştirilebilen bir alışkanlıktır. Bu konuda beynimizin değişen sinyalleri işleyip uykuyu bu uyarıcılara göre adapte ettiği son çalışmalarda ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte internet teknolojileri, sohbetler, modern insanın iş yükünü karanlığa taşıması, "Gece uzun daha çalışırım." anlayışlarının oluşması bu en önemli yaşam davranışı olan uykunun haklarını gasp etmiş ve uykuyu bizlere küstürmüştür. Hâlbuki uyku engellenmemesi ve ondan kaçınılmaması gereken en önemli sağlık parametrelerimizden biridir. Bugün hiç kimse kan dolaşımımı engelleyeyim diye düşünmez ama söz konusu uyku olunca sanki vakit kaybıymış gibi çoğunluğumuz onu engellemek için kafein, kahve, sigara ile uyarıcılar gönderip bu en önemli hayatî davranışımızı sekteye uğratmaktan hiç çekinmeyiz. Veriler gösteriyor ki gençlik çağında bulunan bir bireyin ortalama 8 saatlik bir uykuya ihtiyacı bulunmaktadır. Bundan 100 yıl önce genç insanlar yaklaşık 9 saatlik uyku uyurken bu süre günümüzde 6,5 hatta 5 saate düşmüş durumda, üstelik düzenli olarak da değil. Bu bir genç için beynin kendi ihtiyacını karşılaması adına yeterli olamayacak düzeyde bir süre. Sonuç olarak; tüm bu engellemeler, gün içerisinde halsizlik, uykusuzluk, dikkatsizlik, hafıza kaybı problemlerine neden olmaktadır. Yakın zamanda yapılan bir çalışmada, beyinde uykudan sorumlu bölgelerin ve hücrelerin varlığına rastlanıldı, dahası bu sistemlerin nasıl uyku oluşturduğu da çözüldü. Kahve, sigara gibi kafein ve nikotin içeren ürünlerin uykuyu tetikleyen molekülleri

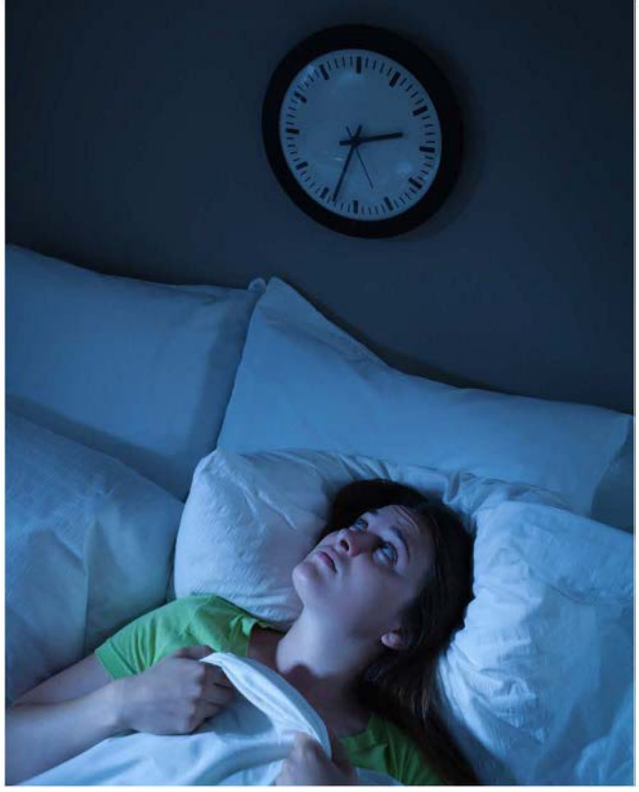

beyinde engellediği ve beynin uyanık kalmasını sağladıkları ortaya çıktı. Doğal olarak beyin bir kez bu maddelere alıştırıldı mı beyine her gelen uyku ve yorgunluk mesajında kendinizi iyi hissedebilmek adına refleksel olarak bu ürünleri tüketme isteği oluşuyor. Bu bir süre sizin kendinizi iyi hissetmenizi sağlasa da sonuç olarak bu da uykusuzluğunuzun giderek kronik hale gelmesine neden oluyor. Bu durumdan çıkabilmek için de uyku ilaçlarına başvuruluyor ve bu, bireyleri doğal uyku kalitesinden uzak ne kadar uyulursa uyunsun halsiz hissedeceği bir sürece itiyor. Hâlbuki bu maddelerin oluşturduğu uyku asla doğal bir uykunun yerini tutamaz.

Bireysel ve toplumsal stresler, internet ve iletişim teknolojileri, modern insanı bekleyen onlarca iş yükü derken farkında olmadan sağlıklı bir hayat için vazgeçilmez olan uykumuzu kaybetmeye veya kalitesizleşen bir uyku çemberine düşmeye başlıyoruz. Son zamanlarda araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar gösteriyor ki uyku alışkanlıklarını düzensizleştiren bireylerde konsantrasyon ve dikkat eksikliği, sağlıklı düşünememe gibi bilinçsel problemlerin yanında bağışıklık sistemlerinin zayıflaması, obezite, diyabet, kalp ve damar hastalıkları hatta kanser risklerinin arttığı görülmüştür. Araştırmacılar modern çağ insanının tüm problemlerinin altında uykusuzluğun ve uyku alışkanlıklarının düzensizleştirilmesinin önemli rol oynadığını düşünmekteler.

Tsukuba Üniversitesi Uluslararası Bütünleştirici Uyku Tıbbı Enstitüsünün (WPI-IIIS) ev sahipliği yaptığı seminerde konuşma yapan Kanada Dalhousie Üniversitesi'nden Dr. Kazue Semba uykusuzluğun günümüzde gittikçe kronikleşmeye başladığını ve bu gerçeğin kendilerini kronik uykusuzluk problemlerini anlamak için fare deneyleri dizayn etmeye ittiğinden bahsetti. Farelerin gündüz uyuyup, gece uyanık olan canlılar olması sebebi ile deneyleri bu gerçeğe uygun gerçekleştiren Dr. Semba ve ekibi bir takım stres faktörleri ile uzun süre fareleri uykusuz bırakarak onların belli bir süre sonra kronik uykusuzluk problemi oluşturmasını sağladılar. Farelerin tekrar uyku düzenini sağlamak için yapılan müdahalelerde fareler her ne kadar uykuya dalıp uyku sürelerini uzatmaları sağlansa da uyku kalitesinin maalesef eski düzeye gelmediği gözlemleniyor. Yaptıkları çalışmalarda uykusuzluğu alışkanlık haline getirmiş bireylerin uyumayı başarsalar da uzun bir süre eski uyku kalitelerini yakalayamadıklarını gösteriyor. Bununla birlikte halk arasında pinekleme olarak da bilinen mikro uykunun beyindeki sinir proteinlerinin etkileşiminin doğal bir sonucu olduğu da düşünülmektedir. Ayrıca sağlıklı bir uyku için uyunan yerin de etkisi vardır. Genel olarak yeterince karanlık, serin ve iyi bir yatağın uyku kalitesini artırıcı etki yaptığı gözlemlenmiştir. Dikkat edilmesi gereken husus ise çok uzun saatleri uykuda geçirmek kaliteli bir uyku anlamına gelmediği gibi negatif etkiler doğuracak bir sürece sizi götürebilir.

2. Cevaplayalım.

1. Metinde aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir?</u>

A) Ortalama bir insan ömrünün ne kadarının uykuda geçtiğine

B) Uyku alışkanlıklarımızın değişmesini hiçbir faktörün engellemediğine

C) Uykunun nasıl meydana geldiğine

D) Uyku alışkanlıklarının düzensizleşmesi sonucu meydana gelen hastalıklara

2. Aşağıdaki cümlelerin doğru olanlarına "D", yanlış olanlarına "Y" harfi koyunuz.

A) Uyku her canlının sahip olduğu fizyolojik davranışlardan biridir. ☐

B) Metabolik temizlik sadece uyanıkken yapılır. ☐

C) Vücut, günlük enerjisini sağlayabilmek için uyku süreci içerisinde kendini şarj eder. ☐

D) Uyku, kazanılabilen ve değiştirilebilen bir alışkanlıktır. ☐

3. Aşağıdakilerden hangisi metinde geçen "geçirmek" kelimesiyle aynı anlamda kullanılmıştır?

A) Odanın eşyasını öbür odaya geçirdi.

B) Nezleyi bana geçirdin.

C) Oralarda geçirdiğim günleri özlemle hatırlarım.

D) Misafirleri kapıya kadar geçirdim.

4. Aşağıdakilerden hangisi metinde geçen "pineklemek" ifadesini açıklayacak en uygun seçenektir?

A) Uyurken aniden sıçramak

B) Uyuklar gibi hareketsiz kalmak

C) Uyurgezer olmak

D) Horlayarak uyumak

3. Dinleyelim, cevaplayalım.
Kötü Bir Rüya mı Yoksa Kâbus mu?

1. Kötü rüya ile kâbus bilimsel açıdan aynı manaya niçin gelmiyor? Açıklayınız.

.....

.....

2. Ross Levin'e göre kötü rüyaların günlük yaşamda nasıl işlevsel bir yönü vardır?

.....

3. Ross Levin rüyaları niçin "duygu termostatları" olarak tanımlıyor?

.....

4. Yazara göre kötü rüyalar hangi yararlı amaca hizmet etmektedir?

.....

5. Kâbuslarla başa çıkmadaysa ..... yöntemini kullanıyor.

6. Kâbuslar aşırı stres yüklemesi sonucu meydana çıktıklarından .....

.....

7. Aşağıdakilerden hangisi dinlediğiniz metne en uygun başlık olabilir?

A) Kötü bir rüya mı yoksa kâbus mu?

B) Rüyanın gündelik yaşama etkisi

C) Kâbusların insanlar üzerindeki olumsuzlukları

D) Strese neden olan faktörler

4. Konuşalım.
Hayırlısı Olsun

"Bilim insanları rüya hatırlama sıklığının yaratıcı kişilik özellikleriyle ilişkili olduğunu düşünüyor." Siz bu görüşe katılıyor musunuz? Niçin?

5. Yazalım.
Hayal Gücü

"Hayal gücü yüksek kişilerin rüyalarını hatırlama yüzdelerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgu rüya hatırlamanın bir karakter özelliği olup olmadığı sorusunu akıllara getiriyor. Araştırmalar, doğası gereği rüyalarını somut yaratıcı ürünlere dönüştürebilen kişilerin rüyalarını daha sık hatırlayabildiklerini destekler nitelikte." Bu görüşle ilgili fikirlerinizi yazınız.

Serbest Okuma

Rindlerin Ölümü

Hafız'ın kabri olan bahçede bir gül varmış;
Yeniden her gün açarmış kanayan rengiyle.
Gece; bülbül ağaran vakte kadar ağlarmış
Eski Şiraz'ı hayal ettiren ahengiyle.

Ölüm asude bahar ülkesidir bir rinde;
Gönlü her yerde buhurdan gibi yıllarca tüter.
Ve serin serviler altında kalan kabrinde
Her seher bir gül açar;her gece bir bülbül öter.

Yahya Kemal BEYATLI

Merdiven

Ağır, ağır çıkacaksın bu merdivenlerden,
Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak,
Ve bir zaman bakacaksın semâya ağlayarak...

Sular sarardı... yüzün perde perde solmakta,
Kızıl havâları seyret ki akşam olmakta...

Eğilmiş arza, kanar, muttasıl kanar güller;
Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller,
Sular mı yandı? Neden tunca benziyor mermer?

Bu bir lisân-ı hafîdir ki ruha dolmakta,
Kızıl havâları seyret ki akşam olmakta...

Ahmet HAŞİM

DEĞERLENDİRME

Patlama, Vatnajokull buzulunun kuzeyinde bulunan Bardarbunga Yanardağı yakınlarındaki Holuhraun bölgesinde meydana geldi. Aynı yerde Cuma günü de bir patlama yaşanmıştı. Pazar günü meydana gelen patlama nispeten sakin olsa da İzlanda Meteoroloji Dairesi, havacılık uyarısı seviyesinin kırmızıya yükseltildiğini açıkladı. Kırmızı alarm bir patlamanın sürdüğünü ya da yaşanacağını ve atmosfere önemli ölçüde kül püskürtmesinin olası olduğu anlamına geliyor.

1. Yukarıdaki paragrafta patlama ile ilgili hangisine <u>değinilmemiştir?</u>

A) Patlamanın yerine
B) Patlamanın sebebine
C) Patlamanın zamanına
D) Patlama ile ilgili uyarılara

Amerika'nın Texas eyaletinde bir fabrikanın çakıl kuyusunda 60.000 yıllık yünlü mamut iskeleti bulundu. Buz devrine ait olduğu tahmin edilen iskeletin neredeyse tamamı yeryüzüne çıkarıldı. 2.7 metre uzunluğunda bir iskelete sahip olan mamutun dişi olduğunu tahmin eden paleontologlar, iskeletin bilimsel çalışmalara büyük katkı yapacağı görüşünde. Kalıntının bulunduğu fabrikanın sahibi Marty McEwen, kendi fabrikasının arka bahçesinde onbinlerce yıllık bir canlı kalıntısı bulmanın kendisi için çok büyük bir heyecan olduğunu söyledi.

2. Yukarıdaki paragrafta bulunan mamut ile ilgili hangisine <u>değinilmemiştir?</u>

A) Mamutun yaşadığı döneme
B) Mamutun boyuna
C) Mamutun yaşına
D) Mamutun cinsiyetine

I. Antalya'dan tatil için Dikili İlçesine giden Beden Eğitimi Öğretmeni Tuğrul Metin, sahilde yüzerken kıyıya bir balığın vurduğunu gördü. II. Sahile çıkan Tuğrul Metin, tek kuyruklu, çift başlı ve yaklaşık 1 metre boyundaki ölü yunusla karşılaştı. III. Tuğrul Metin'in durumu bildirmesi üzerine sahile gelen Dikili Jandarması'na bağlı ekipler, ölü yavru yunusu alarak incelenmek üzere götürdü. IV. Doç. Dr. Mehmet Gökoğlu, ender görülen bir olayla karşı karşıya kaldıklarını belirtti.

3. Yukarıdaki parçada numaralandırılmış cümlelerden hangisinde bulunan yunusun fiziksel özelliklerinden bahsedilmiştir.

A) I B) II C) III D) IV

Kanada'nın Toronto kentinde müşterilerin yalnızca Amerikan işaret dilini kullanarak sipariş vereceği ilk 'işitme engelli' restoran açıldı. Restoranın ismi ise 'Signs' yani 'İşaretler' olarak belirlendi. Ağırlıklı olarak işitme engelli çalışanların bulunduğu restoran, konuşma odaklı iş alanlarında çalışamayan işitme engellilere iş imkânı sunarak bir nevi kamu hizmeti yapıyor.

4. Parçaya en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

A) İşitme Engelliler Restoranı B) İşaret Dili
C) Engelliler D) İşaretler

I. Araştırma, anlamlı iletişim kurma özelliğinin sadece insana özgü olmadığını ortaya koydu.
II. Bilim adamları, şempanzelerin iletişim kurmak için yaptığı hareket ve çıkardıkları seslerin anlamını tercüme etti.
III. Şempanzeler, yapraklardan küçük ısırıklar alıyorsa, bu aşkını ilan ettiği anlamını taşıyor.
IV. Bilim adamları bu araştırmayı Uganda'da 5000 şempanze üzerinde yaptı.

5. Yukarıdaki cümlelerden hangisi paragrafın giriş cümlesi olmaya en uygundur?

A) I B) II C) III D) IV

I. Hayvanat bahçesinde günün erken saatlerinde yaşlı kadınlar tarafından dans seansı gerçekleştiriliyor.
II. Çin'de bir panda, hayvanat bahçesindeki kafesinin önünde her gün dans eden ve şarkı söyleyen yaşlı kadınlar yüzünden bunalıma girdi.
III.Yaşlı kadınların sağlıklı yaşam adına yaptıkları bu seansların hayvanat bahçesi sakinlerini olumsuz etkilediği öne sürüldü.
IV. Bakıcı, pandaların müziğe karşı hassas hayvanlar olduklarına dikkat çekti.

6. Yukarıdaki cümlelerden hangisi paragrafın giriş cümlesi olmaya en uygundur?

A) I B) II C) III D) IV

I. Hiç kuşkusuz çocuklara karşı duyulan sevgi en sık 'öpücüklerle' ifade ediliyor. II. Ancak özellikle çocuklarını dudaklarından öpen ailelerin bu davranışlarından kaçınmalarında fayda var. III. Çünkü bu masum öpücükler, çocukta dalak yırtılmasından kalp zarı iltihaplanmasına, menenjitten sarılığa kadar ciddi komplikasyonlara yol açabiliyor! IV. Üstelik tedavide geç kalınırsa çok ciddi sağlık sorunlarına neden olabiliyor.

7. Yukarıdaki cümlelerden hangisinde hastalığın sonuçlarına değinilmiştir?

A) I B) II C) III D) IV

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

Karmaşık konularda yazılmış metinlerin konusunu anlayabilirim.

Bir metinde başlıklarla metnin konusu arasında ilişki kurabilirim.

Bir metinde paragraflar arasındaki konu değişimlerini farkedebilirim.

Bir konuşmayı seçici dinleme yoluyla dinleyip ihtiyacım olan bilgileri alabilirim.

Söyleşi, toplantı gibi konuşmalarda konuşucunun cevaplarına göre yeni cevaplar sorabilirim.

Bir ana dili konuşucusunun mecazlı konuşmasını anlayabilirim.

Karşımdaki kişiye bir olayı ya da durumu farklı anlatım tekniklerini kullanarak anlatabilirim.

Karmaşık konularda düşüncelerimi belirli bir sıra dâhilinde aktarabilirim.

Gündelik hayatta istek ve arzularımı karşımdaki kişiye hazırlık bir şekilde anlatabilirim.

Bir olay ya da durum hakkında görüşlerimi rapor formatında yazabilirim.

Genel ve mesleki bir konuda görüşlerimi ayrıntılı ve açık bir şekilde yazabilirim.

Bir yazıda fikirlerimi yardımcı görüşlerle destekleyerek bir konuyu savunabilirim.

5
Kültür Aynamızdan Yansımalar

Bölümler

A) Karagöz Oyunu
B) Mevlana ve Mesneviden Seçmeler
C) Portreler

Beceriler

- Kültürle İlgili Temel Kalıpları Tanıma
- Edebî Türlere İlişkin Kavram ve Kalıpları Tanıma

Kelimeler

- espirili
- hazırcevap
- mizah
- mutasavvıf

Üniteye Hazırlık

- Daha önce hiç gölge oyunu izlediniz mi?
- Ülkenizde kukla gösterileri yapılıyor mu?
- Ülkenizde halka mal olmuş sanatçılar var mı? Bunların birkaçından bahsedebilir misiniz?

A. KARAGÖZ OYUNU

1. Okuyalım.
Karagöz Oyunu

Karagöz, bir gölge oyunudur. Gölge oyununun ilk olarak Çin'de veya Hindistan'da MÖ 2. yüzyılda çıktığı söylentileri vardır. Bu oyun, deriden kesilen ve tasvir adı verilen birtakım şekillerin (insan, hayvan, bitki, eşya vb.) arkadan ışıklandırılmış beyaz bir perde üzerine yansıtılması temeline dayanır. İslâm dünyasında 11. yüzyılda sözü edilmeye başlanan bu oyuna hayal-i zıl (gölge hayali) adı verilmiştir.

Karagöz oyununun ana oyuncuları Karagöz ve Hacivat'tır. Bu kişilerin gerçekte yaşadığına dair pek çok hikâye anlatılmaktadır. Evliya Çelebi Karagöz ile Hacivat'ın Anadolu Selçuklu hükümdarı Alaaddin Keykubat zamanında (13. yüzyıl) yaşamış gerçek kişiler olduğunu belirtir. Aynı zamanda Karagöz sanatının doğuşunun da kökeni olarak kabul edilen bu hikâyelerden en yaygın olanı Bursa'daki Ulu Cami ile ilgili olanıdır. Hikâyeye göre Osmanlı sultanı Orhan Bey zamanında Bursa'da Ulu Cami'nin yapımına başlanır. Cami inşaatında Karagöz demir ustası, Hacivat duvar ustası olarak çalışmaya başlarlar. Karagöz ile Hacivat'ın aralarında yaptıkları söyleşmeler ve şakalar işçilerin çalışmasını engellediği için cami inşaatı zamanında bitirilemez. Bunun üzerine Sultan Orhan inşaatın gecikmesine sebep olan Karagöz ve Hacivat'ı öldürtür. Sonradan bu iki kişiyi öldürttüğü için üzüntü duyar. Sultan'ın üzüldüğünü gören Şeyh Küşteri adlı birisi Karagöz ve Hacivat'ın deriden suretlerini yapıp ışığın perdeye yansıttığı gölgelerini oynatarak Sultan'ın üzüntüsünü gidermeye çalışır. Böylece Karagöz oyunu ortaya çıkmış olur.

Şeyh Küşteri'den esinlenerek Karagöz Oyunu'na Küşteri Meydanı da denir.

17. yüzyıldan sonra oldukça yaygınlaşan Karagöz sanatı, 18. yüzyılda en parlak dönemini yaşar. 19. yüzyılda Karagöz, kısaca hayal oyunu diye anılmış, bu oyunu oynatan sanatçılara da hayalî (hayalci, Karagözcü) denmiştir.

Karagöz oyunu, halk kültürünün ortak ürünüdür. Bu oyunlarda işlenen çeşitli konuları kimin düzenlediği belli değildir. Karagöz, tuluata dayandığı için oyunun sözlerini, her sanatçı, oyun sırasında kendine göre düzenler. Karagöz oyunları 19. yüzyılda yazıya geçirilmeye başlanmıştır.

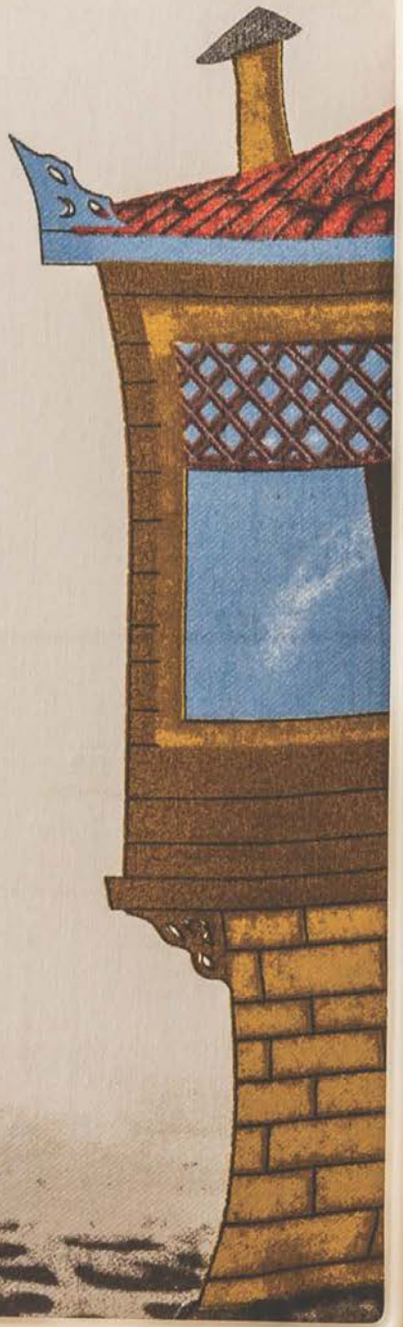

Karagöz Oyununun Bölümleri

Mukaddime (Giriş): Oyunun başlangıç bölümüdür. Perdede görüntü verilmeden önce müzik başlar. Sonra konuya uygun olarak bir görüntü verilir. Hacivat Of... hay, Haak! diyerek perde gazeline başlar.

Muhavere (Söyleşme): Karagöz ile Hacivat arasında geçer. Muhavere iki bölüme ayrılır: Bunlar, fasılla ilişkisi olan ve fasılla ilişkisi olmayan bölümlerdir. Muhaverede yalnız, Hacivat ve Karagöz bir oyun oynar. Bu oyun, önce olmayacak bir olayın gerçekleşmiş gibi anlatılmasıyla başlar, sonra bunun düş olduğu anlaşılır.

Fasıl (Oyun): Oyunun kendisidir. Hacivat ve Karagöz'den başka oyun kişileri fasılda görünürler. Karagöz oyunları genellikle adlarını bu bölümün içeriğinden alır.

Bitiş: Bu bölüm çok kısadır. Karagöz, oyunun bittiğini haber verir, kusurlar için özür diler, gelecek oyunu duyurur. Karagöz'le Hacivat arasında kısa bir söyleşme geçer. Bu söyleşmede oyundan çıkarılacak sonuç da belirtilir.

Karagöz oyunlarında her konu, her olay komedi tarzında anlatılır. Bütün oyunlarda komik ögeler ön plandadır. Komik ögeler söz ve hareketlerle verilir. Söz komiklikleri, ironi, yanlış anlamalar ve şive taklitleri ile sağlanır. Bütün tipler yerel şiveleri ile konuşturulurlar. Hareketler ve komiklik kavgalar, düşüp kalkmalar, bir eşyaya, insana çarpmalarla verilir.

Oyunlarda müzik önemli yer tutar. Tipler perdeye getirilirken temsil ettikleri topluluğun müziği ile birlikte getirilirler.

2. Cevaplayalım.

1. Metinden hareketle aşağıdaki cümlelerden doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazınız.

		D	Y
1.	Bir gölge oyunu olan Karagöz, deriden kesilen ve tasvir adı verilen birtakım şekillerin arkadan ışıklandırılmış beyaz bir perde üzerine yansıtılması temeline dayanır.		
2.	Halk kültürünün ortak ürünü olan Karagöz oyunlarında işlenen konular genelde toplumsal sorunlardır.		
3.	Evliya Çelebi'ye göre Karagöz oyunun ana oyuncuları olan Karagöz ile Hacivat 13. yüzyılda Anadolu Selçuklu devleti döneminde yaşamış gerçek kişilerdir.		
4.	Karagöz sanatının doğuşunun kaynağı olarak kabul edilen bir hikâyeye göre Karagöz ile Hacivat Bursa'da Ulu Cami'nin yapımına engel olmuşlardır.		
5.	Dört bölümden oluşan Karagöz oyununun bitiş bölümünde Hacivat, Karagöz ile kavga eder ve seyircileri güldürür.		
6.	Gölge oyununun ilk olarak Çin'de veya Hindistan'da MÖ 2. yüzyılda çıktığı söylentileri vardır.		
7.	Karagöz oyununun ortaya çıkmasında Karagöz ve Hacivat'ın deriden suretlerini yapıp ışığın perdeye yansıttığı gölgelerini oynatarak Sultan'ın üzüntüsünü gidermeye çalışan Şeyh Küşteri'nin önemli payı vardır.		

2.Metinde Karagöz oyunu ile ilgili aşağıdakilerden hangisine yer <u>verilmemiştir?</u>

A) Karagöz oyununun temelinde mizahın olduğu
B) Karagöz sanatının hangi yüzyılda yaygınlaştığı
C) İslam dünyasında gölge oyununa verilen oyun
D) Oyunda, Hacivat ve Karagöz dışında hangi tiplere yer verildiği

3.Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimenin yerine hangisi gelebilir?

a. "Gölge oyununun ilk olarak Çin'de veya Hindistan'da MÖ 2. yüzyılda çıktığı <u>söylentileri</u> vardır."
A) Söylence B) Rivayet C) Haber D) Bilgi

b. "Karagöz oyunu, halk kültürünün <u>ortak</u> ürünüdür."
A) Müşterek B) Birlikte C) Öz D) Kendi

c. "Karagöz, <u>tuluata</u> dayandığı için oyunun sözlerini, her sanatçı, oyun sırasında kendine göre düzenler."
A) Yazı B) Doğaçlama C) Konuşma D) Mizah

d. "Karagöz sanatı, 18. yüzyılda en <u>parlak</u> dönemini yaşar."
A) Başarılı B) Güzel C) Işıklı D) Hareketli

4. "Karagöz sanatı, 18. yüzyılda en parlak dönemini yaşar." cümlesindeki "parlak" kelimesi aşağıdakilerden hangisinde aynı anlamda kullanılmıştır.

A) Sabahleyin gökyüzü parlak, ufuk açıktı.
B) Ahmet, çok parlak bir öğrenci, sınıfının en çalışkanları arasında yer alıyor.
C) Genç adamın parlak bir siması vardı.
D) Su damlaları parlak, mavi birer boncuk gibi parlıyordu.

3. Dinleyelim, cevaplayalım.
Karagöz Oyunundaki Bazı Tipler ve Özellikleri

Karagöz oyunu komedi olduğu için oyundaki kişiler de tip özelliğini taşımaktadırlar. Oyunlarda sosyal ve ekonomik yönden farklı toplumsal kesimlerden gelen, birbirlerinden çok farklı davranışlarda bulunan tiplere yer verilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu içerisinde yaşayan değişik milliyetlerden temsilciler (Arap, Acem, Arnavut, Rum, Yahudi vb.), Anadolulu tipler (Efe, Karadenizli, Kastamonulu, Kayserili, Kürt), okumuş ve görgülü tipler, kadınlar, çocuklar sakatlar, kabadayılar, uyuşturucu kullananlar kısaca toplumun her kesiminden insanlar Karagöz oyunu içerisinde yerlerini almışlardır. Bu kişiler temsil ettikleri grubun en tipik özellikleri ve davranış biçimleriyle ifade edilmişlerdir. Karakter özelliklerinden çok tip özellikleri ön plana çıkartılmıştır. Bu nedenle Karagöz oyunundaki kişileri kolayca tanıyabiliriz. Kişileri tanıtıcı işaretler arasında her kişiye özgü, müzik ve danslar vardır. Kişilerin; perdeye çıkarken çalınan ezgiden, söylenen türküden, yaptıkları danstan, okudukları şiirden kim olduklarını bilebiliriz. Bunlar genellikle o kişinin geldiği yörenin müzik ve danslarıdır. Karadenizli gelirken kemençe çalınır, Karadeniz yöresi türküsü söylenir, horon oynanır. Kayserili kaşık oyunu oynayarak veya türkü söyleyerek, Arap yalelli söyleyerek perdeye gelir.

Şimdi Karagöz oyunundaki bazı tiplerin özelliklerinin neler olduğunu dinleyelim.

MEVLÜT ÖZHAN

	KARAGÖZ	HACİVAT	ÇELEBİ	BEBERUHİ	KASTAMONULU	ACEM	RUMELİLİ
1. Özü sözü bir, halk adamı							
2. Kibar, mirasyedi							
3. Yılışık ve sulu							
4. İri yapılı							
5. Pehlivan, Trakya ağzıyla konuşur.							
6. Kurnaz, her konuda bilgi sahibi.							
7. Antikacılık ya da halı tüccarlığı yapar.							

4. Okuyalım.
Karagöz ile Hacivat

Hacivat: (Hacivat sahneye girer.) "Yâr bana bir eğlence medet, yâr bana bir eğlence medet, yâr bana bir eğlence hey!"

Efendim ben, bendeniz, ben duacınız, ben eli yüzü yıkanmış, görünüşü düzgün, hoş sohbet, konuşması tatlı!

Karagöz: (Karagöz uzaktan görünür.) Hoş geldin ıspanak suratlı!

Hacivat: Hay, bana bir eğlence medet, medet!

Karagöz: (Pencereden) Geliyorum! Geliyorum!

Hacivat: Gel benim karagözlüm, medet!

(Bu sırada Karagöz pencereden, Hacivat'ın üzerine atlar, birbirlerine girerler, kavga ederler. Hacivat, Karagöz'ün elinden kurtulur. Karagöz yerde yatmış olarak)

Karagöz: Of aman! Amanın ense köküm, şakaklarım, kül tablası gibi kulaklarım, çamaşır sepeti göz kapaklarım... Vay anam! Kasırgaya tutulmuş şemsiye gibi tersine döndüm... (Biraz doğrulur.) Seni gidi iki tarafı birbirine uygun, orta yeri yamru yumru lamba fitili kıyafetli herif! Yağ mumu bacaklı... İki tarafından derileri patlamış davul suratlı adam!..

Hacivat: (Hacivat perdeye gelerek) Vay Karagöz'üm maşallah!

Karagöz: Servinin tepesine bin de kuş avla! (Hacivat'a tokat atar.)

Hacivat: Aman Karagöz'üm, sorusuz cevapsız beni dövmene sebep ne?

Karagöz: Gelirken yan yolda devrildi bir araba. (Hacivat'ı tokatlar.) Şimdi sen bunları bırak da anlat bakalım derdin ne?

Hacivat: Derdim falan yok Karagöz'üm. Sabahleyin evden çıktım, çarşıdan geçerken bir serpuş (şapka) aldım. Hem yeni şapkamı göstermek hem de bir yorgunluk kahvesi içmek için Karagöz'üme uğrayayım, dedim.

Karagöz: Ne arkana mı dolanayım dedin?

Hacivat: Canım efendim, serpuş aldım dedim.

Karagöz: Sarhoş oldunsa bana ne?

Hacivat: Canım, sarhoş değil, serpuş serpuş...

Karagöz: Tamam, anladım da bana ne!

Hacivat: Ayol öyle mi derler?

Karagöz: Ya nasıl derler?

Hacivat: Güle güle giy başında paralansın (eskisin) derler.

Karagöz: Peki, güle güle giy, başında paralansın.

Hacivat: Dönüşte odun deposunun önünden geçiyordum. Malum, havalar soğuk. Bari biraz odun alayım, dedim. Aldım, eve gönderdim.

Karagöz: Güle güle giy, başında paralansın.

Hacivat: Ayol sus! Bu şapka değil, odun aldım odun.

Karagöz: İyi ya, güle güle başında paralansın.

Hacivat: Canım efendim, öyle denmez.

Karagöz: Ya ne denir?

Hacivat: Güle güle yak, otur da külüne bak, denir.

Karagöz: Ha! Peki. Güle güle yak, otur da külüne bak.

Hacivat: Hah, aferin! Şimdi oldu. Neyse, yolda bizim Hasan Usta'ya rast geldim. Evin damı akıyordu, aklıma geldi, eve gönderdim. Evin kiremitlerini aktarıp biraz da ufak tefek kırık döküğü tamir etmesini tembih ettim.

Karagöz: Güle güle yak, otur da külüne bak.

Hacivat: Canım efendim, öyle denmez.

Karagöz: Ya ne denir?

Hacivat: Oh oh! Maşallah pek memnun oldum, güle güle oturunuz. İçinden hiç eksik olmayınız, denir.

Karagöz: Oh oh! Maşallah pek memnun oldum, güle güle oturunuz. İçinden hiç eksik olmayınız.

Hacivat: Eksik olma Karagöz'üm. Derken efendim, evimin tamir olduğunu gören alacaklılardan biri, "Hacivat zenginleşmiş, ev yaptırıyor, gidip alacağımı isteyeyim." diye parasını istemeye geldi. Bende ise tek kuruş para yok. O, paramı ver, der, ben, olsa dükkân senin, derim. Bir türlü anlaşamadık. Boğaz boğaza geldik. Sonra bizi mahkemeye götürdüler. Hâkim ikimizi de hücreye attı.

Karagöz: Oh oh! Maşallah pek memnun oldum, güle güle oturunuz. İçinden hiç eksik olmayınız.

Hacivat: Ayol öyle denmez.

Karagöz: Öyle denmez, böyle denmez! Sen de hiç laf beğenmiyorsun. Ben sana şimdi nasıl dendiğini göstereyim de aklın başına gelsin. (Hacivat'a bir tokat atar.)

5. Cevaplayalım, konuşalım.

1. Hacivat oyuna hangi sözle başlıyor? Bu sözlerin özelliği nedir?

.....

2. Karagöz'ün yanlış davranışları ve konuşmaları hangi sebepten ileri geliyor?

.....

3. Metinden Karagöz ve Hacivat'ın kişilikleri ile ilgili hangi bilgileri edinebiliyoruz?

.....

4. Hacivat, Karagöz'ün ne tür hatalarını düzeltmeye çalışıyor? Metinden örneklerle açıklayınız.

.....

5. Aşağıdaki kalıp ifadelerin anlamlarını tahmin ediniz.

bendeniz

hoş sohbet

Güle güle giy!

Güle güle yak, otur da külüne bak!

Oh oh, maşallah! Pek memnun oldum!

Güle güle oturunuz!

6. Bu ifadeler hangi durumlarda söylenir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Aşağıdaki paragrafta Karagöz'ün Hacivat'la ilgili yaptığı benzetmeler nelerdir? Bu benzetmelerin anlatıma nasıl bir katkısı olduğunu düşünüyorsunuz?

"Karagöz: Of aman! Amanın ense köküm, şakaklarım, kül tablası gibi kulaklarım. Çamaşır sepeti göz kapaklarım. Vay anam! Kasırgaya tutulmuş şemsiye gibi tersine döndüm... (Biraz doğrulur.) Seni gidi iki tarafı birbirine uygun, orta yeri yamru yumru lamba fitili kıyafetli herif! Yağ mumu bacaklı... İki tarafından derileri patlamış davul suratlı adam!.."

8. "Evin kiremitlerini aktarıp çatıyı tamir etti." cümlesinde altı çizili kelime yerine aşağıdakilerden hangisi gelirse cümlenin anlamı bozulmaz?

A) onardı B) düzeltti C) yeniledi D) düzenledi

6. Tamamlayalım, canlandıralım.

Karagöz ve Hacivat tipi hakkında öğrendiklerinizden hareketle aşağıdaki diyaloğu tamamlayınız.

(Hacivat dükkânının önündedir. Karagöz, Hacivat'ın yanına gelir ve ona selam verir.)

KARAGÖZ - Merhaba Hacı Cavcav, sen burada mısın?

HACİVAT - Canım nerede olacağım ya? Burası benim dükkânım değil mi! Hem uğradığın iyi oldu, ben de seni arayacaktım.

KARAGÖZ - Senin gözlerin bozuldu galiba?

HACİVAT - Hayrola, ne oldu?..

KARAGÖZ - "Hurma aldığın iyi oldu." demedin mi?

HACİVAT- Hayır, öyle demedim, "Beni görmeye geldiğin iyi oldu." demek istedim.

KARAGÖZ - Ne söyleyeceksen çabuk söyle de kafamı karıştırma!

HACİVAT - Hele karşıma otur bakalım!

KARAGÖZ - (Oturur.) Fotoğrafımı mı çekeceksin?

HACİVAT- Değil Karagöz'üm, sana iyi bir haberim var.

KARAGÖZ - Kasandaki fazla paraları bana mı vereceksin?

HACİVAT: .....

KARAGÖZ: .....

HACİVAT: .....

KARAGÖZ: .....

7. Konuşalım.
Hazırcevap

Çevrenizde esprili ve hazırcevap insan var mı? Bunlar sevilen insanlar mıdır? Mizahın ve esprinin konuşmadaki yeri ve önemi hakkında neler söylersiniz?

8. Tartışalım.
Sizce Hangisi?

Mizahın kaynağı bilgidir.

Mizah yeteneği doğuştandır ve zekâya dayanır.

B. MEVLANA VE MESNEVİ'DEN SEÇMELER

1. Okuyalım.

Mevlana Celaleddin-i Rûmî

Mevlâna 30 Eylül 1207 tarihinde Afganistan'ın Horasan bölgesinde önemli bir kültür merkezi olan Belh şehrinde doğdu. Mevlâna'nın asıl adı Muhammed Celaleddin'dir. Mevlâna ve Rûmi adları, kendisine sonradan verilmiştir. "Efendimiz" anlamına gelen Mevlâna adının kullanılmaya başlanması, çok genç yaşta Konya'da ders okutmaya başladığı tarihlere rastlar. Bu ismi, Semseddin-i Tebrizi ve Sultan Veled'den itibaren Mevlâna'yı sevenler kullanmış, âdeta adı yerine sembol olmuştur. Rûmî, "Anadolulu" demektir. Mevlâna'nın, Rûmî diye tanınması, geçmiş yüzyıllarda Diyar-ı Rum denilen Anadolu ülkesinin vilayeti olan Konya'da uzun müddet oturması, ömrünün büyük bir kısmının orada geçmesi ve nihayet türbesinin orada olmasındandır.

Mevlâna'nın babası Belh şehrinin ileri gelenlerinden olup sağlığında "Bilginlerin Sultanı" unvanını almış olan Muhammed Bahaeddin Veled'dir. Annesi ise Belh Emiri Rükneddin'in kızı Mümine Hatun'dur. Bahaeddin Veled, bazı siyasi olaylar ve yaklaşmakta olan Moğol istilası sebebiyle 1212 veya 1213 yıllarında aile fertleri ve yakın dostlarıyla Belh'ten ayrılır.

Baheddin Veled'in ilk durağı Nişâbur olur ve orada meşhur mutasavvıf Ferîdüddin Attar ile karşılaşır. Mevlâna burada küçük yaşına rağmen Ferîdüddin Attar'ın ilgisini çeker ve onun takdirini kazanır. Bahaeddin Veled, Nişabur'dan Bağdat'a ve daha sonra Kûfe yoluyla Mekke'ye hareket eder. Hac farizasını yerine getirdikten sonra dönüşte Şam'a uğrayıp Şam'dan da sonra Malatya, Erzincan, Sivas, Kayseri, Niğde yolu ile Karaman'a gider.

Karaman'da, Emir Musa'nın yaptırdığı medreseye yerleşir (1222) ve burada yedi yıl kalır. Mevlâna 1225 yılında Şerefeddin Lala'nın kızı Gevher Hatun ile evlenir. Bu evlilikten Sultan Veled ve Alaeddin Çelebi adında iki oğlu olur. Mevlâna dünya evine girdiğinde on sekiz yaşındadır. Yıllar sonra Gevher Hatun'u kaybeden Mevlâna, Kerra Hatun ile ikinci evliliğini yapar ve bu evlilikten de bir kızı ve iki oğlu dünyaya gelir.

Bu yıllarda Anadolu'nun büyük bir kısmı Selçuklu Devleti'nin egemenliği altındadır. Konya da bu devletin başşehridir. İlim adamları ve sanatkârların büyük itibar gördüğü Konya, sanat eserleriyle imar edilmiştir. En parlak dönemini yaşayan Selçuklu Devleti'nin hükümdarı Alaeddin Keykubad, Bahaeddin Veled'i Karaman'dan Konya'ya davet eder ve buraya yerleşmesini ister. Bahaeddin Veled, sultanın davetini kabul eder ve 3 Mayıs 1228 tarihinde ailesi ve dostları ile birlikte Konya'ya gelir. Sultan Alaeddin onu muhteşem bir törenle karşılar ve ona ikametgâh olarak Altınapa (İplikçi) Medresesi'ni tahsis eder.

Bahaeddin Veled, 12 Ocak 1231 tarihinde Konya'da vefat eder. Mezar yeri olarak Selçuklu Sarayı'nın Gül Bahçesi seçilir. Günümüzde müze olarak kullanılan Mevlâna Dergâhı'na defnedilir. Bahaeddin Veled'in öğrencileri, Mevlâna'nın çevresinde toplanırlar. Mevlâna'yı babasının tek varisi olarak görürler.

Mevlâna babası gibi büyük bir âlim ve din bilgini olur. İplikçi Medresesi'nde vaazlar vermeye başlar. Medrese, kendisini dinlemeye gelenlerle dolup taşar.

Mevlâna 15 Kasım 1244 tarihinde Şems-i Tebrizî ile karşılaşır. Mevlâna Şems'te "mutlak kemâlin varlığını" cemalinde de "Tanrı nurlarını" görür. Ancak beraberlikleri uzun sürmez. Şems aniden ölür. Mevlâna, Şems'in ölümünden sonra uzun yıllar inzivaya çekilir. Daha sonraki yıllarda ise Selahaddin Zerkubi ve Hüsameddin Çelebi, Şems-i Tebrîzî'nin yerini doldurmaya çalışırlar.

Yaşamını "Hamdım, piştim, yandım." sözleri ile özetleyen Mevlâna 17 Aralık 1273 pazar günü Hakk'ın rahmetine kavuşur. Mevlâna'nın cenaze namazını vasiyeti üzerine Sadreddin Konevî kıldıracakken çok sevdiği Mevlâna'yı kaybetmeye dayanamayan Sadreddin Konevi, cenazede bayılır. Bunun üzerine Mevlâna'nın cenaze namazını Kadı Siraceddin kıldırır.

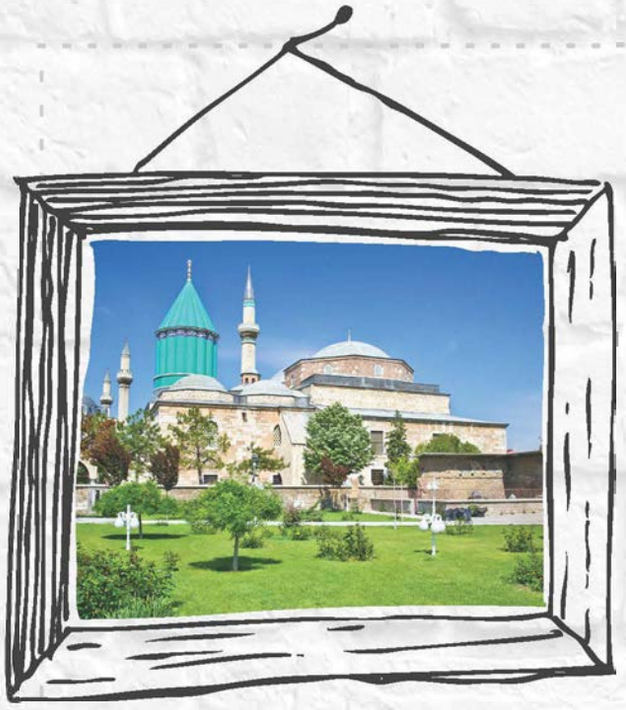

Mevlâna, ölümü insanın sevgilisine kavuşması olarak kabul ediyordu. O öldüğü zaman sevdiğine, yani Allah'ına kavuşacaktı. Onun için Mevlâna ölüm gününe düğün günü veya gelin gecesi manasına gelen "Şeb-i Arûs" diyordu ve dostlarına ölümünün ardından "Ah ah, vah vah edip ağlamayın!" diye vasiyet ediyordu.

"Ölümümüzden sonra mezarımızı yerde aramayınız! Bizim mezarımız ariflerin gönüllerindedir." diyen Mevlâna'nın türbesi Konya'dadır. Günümüzde müze olarak açık bulunan Mevlâna'nın türbesine (Mevlâna Müzesi) her yıl binlerce yerli yabancı ziyaretçi gelmektedir. Özellikle Mevlâna'nın ölüm yıl dönümü münasebetiyle "Şeb-i Arûs" törenlerinin gerçekleştirildiği 17 Aralık tarihinde Konya şehri, Mevlânaseverler tarafından dolup taşmaktadır.

Mevlâna'nın tasavvuf anlayışı bir bilgi sistemi değildir. Ona göre tasavvuf irfan, aşk ve cezbe âleminde olgunlaşmaktır. Mevlâna, dünyayı şöyle tarif eder: "Dünya nedir? Mal, mülk ve birtakım imkânlar! Bunlar dünya değildir. Suyun geminin içinde olması geminin helâkidir. Geminin altındaki su, geminin üstte durmasına ve su üstünde yürümesine yardım eder. Ağzı kapalı testi, içi hava dolu olduğundan derin denizlerin üstünde yüzüp gider. İnsanda yoksulluk havası oldukça, dünya denizine batmaz, o denizin üstünde durur. Bütün bu dünya, onun mülkü de olsa, bu mülk, gözünde hiçbir şey değildir.

Hayatın, yaratılışın manası aşktır. Aşk ise kimseye ihtiyacı olmayan Allah'ın vasıflarındandır. Ondan başkasına âşık olmak da geçici bir hevestir. Bütün hastalıkların ilacı, elemlerin merhemi ilahi aşktır: Aşk, öyle bir şeydir ki parladı mı sevgiliden başka ne varsa hepsini yakar."

Mevlâna'nın Eserleri

Mesnevi

Mesnevi, Klâsik Doğu Edebiyatında, bir şiir şeklinin adıdır. Sözlük anlamıyla "İkişer, ikişerlik" demektir. Edebiyatta aynı vezinde ve her beyti kendi arasında ayrı ayrı kafiyeli nazım şekillerine Mesnevi adı verilmiştir. Her beytin aynı vezinde fakat ayrı ayrı kafiyeli olması nedeniyle Mesnevi'de büyük bir yazma kolaylığı vardır. Bu nedenle uzun sürecek konular veya hikâyeler şiir yoluyla söylenilecekse, kafiye kolaylığı nedeniyle mesnevi tarzı seçilir. Bu suretle şiir, beyit beyit sürüp gider.

Mesnevi her ne kadar klâsik doğ u şiirinin tarzı ise de "Mesnevi" denildiği zaman akla "Mevlâna'nın Mesnevi'si" gelir. Mevlâna Mesnevi'yi Çelebi Hüsameddin'in isteği üzerine yazmıştır. Kâtibi Hüsameddin Çelebi'nin söylediğine göre Mevlâna, Mesnevi beyitlerini Meram'da gezerken, otururken, yürürken hatta semâ ederken söylermiş, Çelebi Hüsameddin de yazarmış.

Mesnevi'nin dili Farsça'dır. Halen Mevlâna Müzesi'nde teşhirde bulunan 1278 tarihli, elde bulunan en eski Mesnevi nüshasına göre, beyit sayısı 25618'dir. Mevlâna 6 büyük cilt olan Mesnevi'sinde, tasavvufî fikir ve düşüncelerini, birbirine ulanmış hikâyeler hâlinde anlatmaktadır.

- Mesnevi dışındaki diğer eserlerinin adları şunlardır:
- Divan-ı Kebîr,
- Mektûbât,
- Fihi Mâ fih
- Mecâlis-İ Seb'a (Yedi Meclis)

(izafet.net)

2. Cevaplayalım.

1. Mevlâna'nın anlamı nedir? Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî'ye Mevlâna isminin verilmesinin sebebi nedir?

.....

2. Mevlâna'ya niçin Rûmî sıfatı verilmiştir?

.....

3. Mevlâna'nın babasının Belh şehrinden göç etmesinin sebepleri nelerdir?

.....

4. Mevlâna hangi tarihte vefat etti? Cenaze namazını kim kıldırdı? Niçin?

.....

5. Mevlâna'ya göre aşk nedir?

.....

6. Mevlâna 6 ciltlik Mesnevi'sinde tasavvufi fikirlerini hangi yolla anlatmıştır?

.....

7. Mevlâna, yaşamını "Hamdım, piştim, yandım." sözleri ile özetlemektedir. Bu sözün anlamı ne olabilir?

.....

8. Mevlâna'nın ölüm gününe "Şeb-i Arûs" yani düğün gecesi (gelin gecesi) demesinin sebebi ne olabilir?

.....

9. "Ölümümüzden sonra mezarımızı yerde aramayınız! Bizim mezarımız ariflerin gönüllerindedir." sözü ile Mevlâna, ne anlatmaktadır?

.....

3. Bulalım, yazalım.

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimeler başka nasıl söylenebilir? Kelimelerin anlamlarını tahmin edip tekrar yazınız.

1. "Mevlana 17 Aralık 1273 pazar günü Hakk'ın rahmetine kavuştu."

.....

2. Mevlana'nın babası Belh şehrinin ileri gelenlerindendir.

.....

3. Mevlana'nın babası sağlığında bilginlerin sultanı (Sultanü'l-Ulema) unvanını almıştır.

.....

4. Mevlana burada küçük yaşına rağmen Ferîdüddin Attar'ın ilgisini çekti ve onun takdirini kazandı.

.....

5. Hac farizasını yerine getirdikten sonra dönüşte Şam'a uğradı.

.....

6. Mevlana dünya evine girdiğinde on sekiz yaşındadır.

.....

4. Okuyalım, konuşalım.
Sağırın Hasta Ziyareti

Kulakları ağır işiten bir adamcağız vardı. Bir gün bu adama, "Komşun hasta olmuş." diye haber verdiler.

Adam komşusunun hastalığına çok üzüldü. Onu ziyarete gitmeye karar verdi.

"Fakat bu iyi işitmeyen kulaklarla komşumun sözlerini nasıl anlayacağım? Hele hastalığından dolayı sesi iyice çıkmaz olduysa... Ama hasta ziyareti de çok önemli. Mutlaka gitmem gerekir." diye düşündü.

Adam bir süre ne yapması gerektiğine karar veremedi. En sonunda zihninde, hastanın sözlerini tahmin edebileceği fikri uyandı. Kendi kendine:

"Hasta komşuma, "Nasılsın?" diye sorarım, o da bana elbette "İyiyim." diyecektir. Ben de "Oh, çok iyi buna sevindim!" derim. Arkasından "Canın ne istiyor? Ne yemek istiyorsun?" diye sorarım. O da "Şimdi bir mercimek çorbası olsa iyi olur." der. Ben de hemen:

"Oh efendim! Bundan kolay ne var. Getireyim de afiyetle iç, derim.

Sonra da:

-Kime muayene oldun? Seni hangi doktor tedavi ediyor? diye sorarım.

O da, "Filan doktor." der.

-Oh oh, çok iyi! O doktora gitmekle ne kadar isabetli bir iş yapmışsın efendim. Herkes onun nasıl iyi bir doktor olduğunu söylüyor. Ayağı çok uğurludur. Geldi mi işin yoluna girer. Kime baksa iyileştirir. Filanca komşum da aynı doktora göründü. Maşallah çabucak iyileşti, ayağa kalktı. Sen de tez zamanda şifa bulursun inşallah!" diye sözlerime devam ederim. Böylelikle hasta komşuma biraz olsun moral veririm. Komşuluk görevimi de yerine getirmiş olurum.

Sağır adam, kafasında hazırladığı bu sorularla hasta komşusunu ziyarete gitti. Hastaya selam verdikten sonra:

-Oo komşum, çok geçmiş olsun! Hasta olmuşsun, yeni duydum, hemen atladım geldim. Nasılsın bakalım? İyi misin? Hâlin keyfin yerinde mi?

-Aah! Ölüyorum!

-Sağır adam tasarladığı cevabı aldığını düşünerek:

- Oh oh, çok iyi! Hamd olsun, dedi.

Hasta adamın şaşkınlıktan ağzı bir karış açıkta kaldı. Kendi kendine:

-Böyle komşu düşman başına... Adam meğer ölmemi gözlüyor, dedi.

Sağır adam sorularına devam etti.

-Ne yiyorsun? Ne içiyorsun? Canın ne çekiyor?

-Zaten canı sıkkın olan hasta, dişlerinin arasından,

-Zıkkımın kökünü, diye karşılık verdi.

Sağır adam hastanın cevabına sevindi ve ona,

-Ah efendim, bundan kolay ne var! Getireyim de afiyetle iç, dedi.

Hasta iyice sinirlendi. Yorganın altında yumruklarını sıktı. Fakat sağıra belli etmedi. Sağır adam sükunetle,

-Kime göründün, seni hangi doktor muayene etti? diye sözlerine devam etti.

Hasta artık iyice canından bezmiş bir hâlde sağır komşusuna,

-Kim olacak be adam! Azrail tedavi ediyor, dedi.

Sağır adam gayet memnun bir hâlde,

-Oh oh, çok iyi efendim! O doktora gitmekle çok isabetli bir karar vermişsin. Onun ayağı uğurlu-

dur. Geldi mi işin yoluna girer. Filanca komşum da aynı doktora gitti. Tez zamanda ayağa kalktı, sen de çabucak şifa bulursun inşallah!" dedi. Dedi ama bu sözleriyle çizmeyi iyice aşmış oldu. Hastayı hafakanlar bastı, sinirinden titremeye başladı. Hane halkı hastayı güç bela sakinleştirdiler.

Sağır adam, hâlinden çok memnundu. Komşuluk hakkını yerine getirmiş, hasta komşusunu yatağında ziyaret etmişti. Gönül huzuru içinde oradan ayrıldı.

(Mesnevi'den Düzenlemiştir.)

5. Cevaplayalım.

1. Sağır adam, komşusunu niçin ziyaret etmek istiyor?

.....

2. Sağır adamın endişesi nedir?

.....

3. Sağır adam, endişesini gidermek için nasıl bir çözüm buluyor?

.....

4. Sağır adam ile komşusu anlaşabildi mi? Niçin?

.....

5. Sağır adam, hasta komşusunun yanından ayrılırken ne düşünüyor?

.....

6. Siz olsaydınız, bu hikâyeye hangi başlığı koyardınız?

.....

7. Bu hikâyede anlatılmak istenen nedir?

.....

8. Hikâyede geçen "komşuluk hakkı" sözünden ne anlıyorsunuz?

.....

9. Hikâyeden hareketle "Türklerde komşuluk" hakkında neler söyleyebilirsiniz?

.....

6. Konuşalım.

Hasta Ziyareti

a. Aşağıdaki sorulardan hareketle ülkenizde hasta ziyaretleri konusunda bildiklerinizi anlatınız.

1. Sizin ülkenizde hasta ziyaretleri nasıl yapılıyor?
2. Hasta ziyaretine giderken nelere dikkat ediliyor?
3. Hastaya neler götürülüyor?
4. Hastaya neler soruluyor, hastanın verdiği cevaplara nasıl karşılıklar veriliyor?

b. Hasta ziyareti ile ilgili bir anınızı anlatınız.

7. Yazalım.

Sağır Duymaz Uydurur

"Sağırın Hasta Ziyareti" adlı metni senaryolaştırarak tiyatro oyunu şeklinde yeniden yazınız. Yazdığınız oyun metnini sınıfta canlandırınız.

.....

.....

.....

.....

.....

8. Dinleyelim, cevaplayalım.
Diller Bir İstekler Ayrı

1.Hangi işçi ne istiyor?

.....

2. Anlaşamayınca ne yapıyorlar?

.....

3. Hâkim onların bu hâlini nasıl karşılıyor?

.....

4. Hâkim soruna nasıl bir çözüm buluyor?

.....

5. İşçiler, üzümü görünce ne yapıyorlar?

.....

6. Bu hikâyenin ana fikri nedir?

.....

Aşağıdaki deyimlerin anlamlarını tahmin ediniz.

canla başla çalışmak | kavgaya tutuşmak | canı çekmek

iş çığırından çıkmak | katıla katıla gülmek | gözleri fal taşı gibi açılmak

Aşağıdaki eksik cümleleri uygun deyimle tamamlayınız.

Onu birden karşısında görünce .....

Sınavdan iyi bir not alabilmek için .....

Hamile kadının gece yarısı ..... üzüm .....

Çocuklar oyuncakları paylaşamayınca .....

Maçın son dakikasında hakem penaltı verince .....

C. PORTRELER

1. Okuyalım.

Bir Bellek Fenomeni (Mükrimin Halil Yınanç)

İbrahim Mükrimin ibni Halil Kâmil, ibni Mehmet Sakıp Elbistanî... Künyesi bile daha doğarken onun yönünü belirlemiş gibi idi. Ben hocayı lise yıllarında tanıdım. Önce Galatasaray Lisesinin çatısı altında onun öğrencisi oldum sonra da o, Ortaçağ Ordinaryüs Profesörü iken ben de naçiz bir sanat tarihi asistanı olarak onunla haddim olmayarak meslektaşlık ettim.

Koca Galatasaray'da, öğretmenler içinde kendine tek uygun dost olarak Hilmi Ziya Ülken'i bulmuştu. İki arkadaş görülmemiş okuma açlığı içinde durmadan okuyordu.

Sonra meşhur üniversite reformu oldu. Prof. Malche bu iki yetenekli lise hocasını üniversiteye doçent aldı. Ondan sonra da kısa sürede haklı kazanılmış profesörlük ve ordinaryüslük rütbelerine çıktılar.

Mükrimin Hoca, Edebiyat Fakültesindeki yerini de o hiç kimseye benzemeyen kişiliği ile doldururverdi.

O yıllarda tesadüfen her kürsünün hocası, o kürsünün gerektirdiği niteliklerin hepsini kendinde toplamış bulunuyordu. Kişi ile uzmanlığı arasında bu kadar uygunluk, bir de ancak tiyatro piyeslerinde bulunurdu.

Evet hoca, bir bellek fenomeni idi. İhtiraslı araştırıcılığının yorulma bilmez, inanılmaz çalışmalarının yanında onu belirleyen başlıca özelliklerinden biri de bu şaşılacak bellek gücü idi. Bir gün, kâğıt kalemi unuttuğu bir gün, Bibliotheque National'de okuduğu bir eski metnin beş sayfasını oradan çıkıp oteline gidip ezbere kâğıda geçirdiği ve bu metnin içinde tek eksik kelime bulunmadığı onun bellek efsanesinin anlatılagelen sadece bir anekdotudur. Kürsüde konuşmaya başladığı zaman edinilmiş engin bilgi dağarcığının çağrışımları bir şelale gürlüğü ile birbirini kovalardı.

Çoğu kimse onun elinden eksik etmediği kabarık çantasının da not dolu olduğunu sanırdı. Kafasında elektronik bir bellek taşıyan insan, neden çantasında not taşısın? Dostum Taha Toros'a bakılırsa üstat o çantada Nasreddin Hoca misali bir çift ayakkabı ve terlik taşırmış.

Mükrimin Hoca, İslam Tarihini sade öğretmez, yaşatırdı. Çünkü içinde yaşardı. Bir Uhud ya da Hendek gazvesini ondan dinleyecektiniz. Mükrimin Hoca, trans hâline girer, o gazanın kahramanları ile özdeşleşir, bakışları, yüz mimikleri, el kol hareketleriyle o gazilerden biri olup onlarla birlikte kılıç sallar, düşmanı yendikten sonra da yüzünü bir zafer neşesi kaplardı. Hayalinde üniversite=medrese, öğrencileri=çözmezleri, evi de hücresi idi. Bütün ömrü bu ikisi, bir de üniversite-devlet- belediye kütüphanesi arasında geçiyordu. Arada bir Küllük'te, Laleli Kahvesi'nde oturuşlarını ve İbnül Emin Mahmut Kemal Beydeki toplantılara katılmasını saymazsanız, başkaca bir eğlencesi yoktu.

Mükrimin Hoca, eşsiz bir araştırmacı idi. İlk eserlerinden biri olan Maraş Emirlerinden tutun da daha sonra büyük bir veludiyetle bilim hazinemize hediye ettiği Düsturnâme-i Enverî, nadolu'nun Fethi Feridun Bey Münşeatı, Zülkadir Oğulları Tarihi, 12. Asır Tarihçileri ve Müverrih Azimi, Tanzimattan Meşrutiyete kadar bizde tarihçilik, Musul ve Elcezire'de Oğuz Türklerine kadar ne yazmışsa bu kılı kırk yaran araştırıcı gücü ile herkesi hayran bırakmıştır. Çalışma dayanıklılığı da şaşılacak başka bir yanı idi.

Hoca kafasını İslam Tarihinin alaturka saatine göre ayarlamıştı. Bu kadar doğulu olmasına karşılık bir gün ikiyüzlülüğü, içinden pazarlıklılığı görülmemişti. Öylesine saf ve temizdi. Çünkü karakteri örneğini doğunun henüz yozlaşmadığı devirlerden alıyordu. Örneğin Devri Saadetten, ya da Selçuklular zamanından.

Prof. Sabri Esat Siyavuşgil'in onun hakkında yazdığı bir yazıda belirttiği gibi: "O asır asır, sene sene, hatta gün be gün tarihi yaşayan bir adamdı. Her günü mazi idi. Hiçbir hadise olmazdı ki onda İslam Orta Çağı'na halka halka giden tedailer uyandırmasın, hiçbir vak'a zuhur etmezdi ki hafızasının derinliklerine daldırdığı bir dikkatle altı yüzyıl öncesine ait benzerlerini bulup çıkarmasın." Ne kadar doğru.

Haldun Taner

2. Cevaplayalım.

1. Yazar, Mükrimin Halil Yınanç'ı ilk defa nerede tanır?

.....

2. Mükrimin Halil Yınanç ile Hilmi Ziya Ülken'nin ortak özellikleri nelerdir?

.....

3. "Ondan sonra da kısa sürede haklı kazanılmış profesörlük ve ordinaryüslük rütbelerine çıktılar." cümlesinde geçen "haklı kazanılmış" ibaresi ne anlama gelmektedir?

.....

4. "O yıllarda tesadüfen her kürsünün hocası, o kürsünün gerektirdiği niteliklerin hepsini kendinde toplamış bulunuyordu." cümlesinde nasıl bir eleştiri vardır?

.....

5. Yazar, Mükrimin Halil Yınanç'ın bellek gücü ile ilgili hangi anekdotu anlatıyor?

.....

6. Mükrimin Halil Yınanç dersini nasıl anlatmaktadır?

.....

7. Yazarın anlattıklarından hareketle Mükrimin Halil Yınanç'ın özellikleri hakkında neler söylersiniz?

.....

3. Konuşalım.

Hz. Mevlana'nın aşağıdaki sözlerinden birini seçiniz. Bu sözün ne anlatmak istediğini birkaç cümle ile açıklayınız.

Hz. Mevlana'nın Yedi Öğüdü:

1. Cömertlik ve yardım etmede akarsu gibi ol.
2. Şefkat ve merhamette güneş gibi ol.
3. Başkalarının kusurunu örtmede gece gibi ol.
4. Hiddet ve asabiyette ölü gibi ol.
5. Tevazu ve alçak gönüllülükte toprak gibi ol.
6. Hoşgörülülükte deniz gibi ol.
7. YA OLDUĞUN GİBİ GÖRÜN, YA GÖRÜNDÜĞÜN GİBİ OL.

4. Yazalım.

Define Arayan Adam

Aşağıdaki hikâyeyi tamamlayınız.

Bağdat'ta yaşayan mirasyedi bir adam vardı. Elindeki mirasın hepsini kısa sürede yiyip bitirdi. "Haydan gelen huya gider." hesabı malının kıymetini bilemedi, kısa zamanda har vurup harman savurdu. Elinde ne mal kaldı ne de mülk... Beş parasız kalınca da Allah'a sığındı. Her gece gözyaşları içinde dua ediyordu.

"Ya Rabbi! Bana mal verdin, mülk verdin. Şimdiyse onların hepsi gitti. Elde avuçta hiçbir şey kalmadı. Kabahatimi biliyorum, hata ettim. Lakin sana sığındım, benden yardımını esirgeme! Beni bu zilletten kurtar! Ya lutfedip bana bir geçim ver ya da beni tez elden yanına kabul et!"

Adam, bu duayı ettiği gece bir rüya gördü. Rüyada ona dendi ki:

.....

.....

.....

.....

.....

5. Dinleyelim, özetleyelim, cevaplayalım.
Nasrettin Hoca'nın Köyünde

1. Metinde verilen bilgilerden hareketle Nasrettin Hoca hakkında neler söylenebilir? Birkaç cümle ile özetleyiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Aşağıdaki cümlelerde anlatılmak istenen nedir? Açıklayınız.

1. "Hortu'da herkes bir Nasrettin Hoca torunudur."

.....

2. "Herkes, günlük olayları, biraz da onun alaycı gözüyle, abartıcı büyüteciyle görmeye çalıştı."

.....

3. "Onun fıkraları, toplum gerçeklerinin sözle çizilmiş karikatürleridir."

.....

4. "Burada değişen sadece zaman."

.....

6. Konuşalım.
Ye Kürküm Ye

Hoca bir gün, çağrıldığı ziyafete, her zaman giydiği günlük elbisesiyle gider. Hiç kimse Hoca'ya ilgi göstermez, onu sofraya buyur etmez. Bu durum Hoca'nın canını sıkar. Hoca, evine geri döner ve yeni aldığı kürkünü giyerek tekrar ziyafet verilen eve gelir.

Hoca'yı kürküyle görenler, onu kapıda karşılayıp baş köşeye alırlar. Sıra yemeğe gelince, Hoca kürkünün ucunu sofraya uzatarak, "Ye kürküm ye!" demeye başlar. Hoca'nın bu hareketini görenler biraz da şaşkınlıkla "Hayrola Hoca, ne oluyor?" deyince, Hoca da, "İtibar bana değil, kürke olunca bu yemekleri yemek elbette onun hakkıdır!" der.

Nasreddin Hoca fıkrasında verilmek istenen mesaj nedir?

7. Yazalım.
Kıyafet

Mevlana aşağıdaki sözü ile ne anlatmak istiyor? Düşüncelerinizi kompozisyon şeklinde yazınız.

"Çok insan gördüm üzerinde elbise yok, çok elbise gördüm içinde insan yok."
Mevlana

.....

.....

.....

.....

.....

Serbest Okuma

Solgun Bir Gül Dokununca

Çoklarından düşüyor da bunca
Görmüyor gelip geçenler
Eğilip alıyorum
Solgun bir gül oluyor dokununca.

Ya büyük şehirlerin birinde
Geziniyor kalabalık duraklarda
Ya yurdun uzak bir yerinde
Kahve, otel köşesinde
Nereye gitse bu akşam vakti
Ellerini ceplerine sokuyor
Sigaralar, kâğıtlar
Arasından kayıyor usulca
Eğilip alıyorum, kimse olmuyor
Solgun bir gül oluyor dokununca.

Ya da yalnız bir kızın
Sildiği dudak boyasında
Eşiğinde yine yorgun gecenin
Başını yastıklara koyunca.

Kimi de gün ortası yanıma sokuluyor
En çok güz ayları ve yağmur yağınca
Alçalır ya bir bulut, o hüzün bulutunda.
Uzanıp alıyorum kimse olmuyor
Solgun bir gül oluyor dokununca.
Ellerde, dudaklarda, ıssız yazılarda
Akşamlara gerili ağlara takılıyor
Yaralı hayvanlar gibi soluyor
Bunalıyor, kaçıp gitmek istiyor
Yollar, ya da anılar boyunca.

Behçet NECATİGİL

DEĞERLENDİRME

Asırlar öncesinden seslenen çağlar üstü bir şair. Dil mimarı, söz ustası; Türkçenin ses bayrağı. Hak aşığı, gönül dostu. Anadolu insanının "Bizim Yunus"u.

Türk milletinin yetiştirdiği en önemli tasavvuf erenlerinden ve Türk edebiyatı tarihinin en büyük şairlerinden biri olan Yunus Emre'nin hayatı ve kimliğine dair bilgiler daha çok menkıbevî rivayetlere dayanmaktadır.

Yüzyıllardan beri halk arasında yaşayan inanca göre o, Sivrihisar yakınında Sarıköy'de doğmuş, çiftçilikle meşgul olmuş, Taptuk Emre adlı bir şeyhe intisap etmiş, tekkelerde yaşamış ve veliliğe erişmiştir. Anadolu'da on ayrı yerde mezarı (daha doğrusu makamı) olduğu ileri sürülen Yunus Emre, halk arasındaki inanca ve bazı tarihî kaynaklara göre Sarıköy'de ölmüştür. Orada yatmaktadır. Bugün, Eskişehir-Ankara yolu üzerindeki Sarıköy istasyonu yakınında, Yunus Emre'nin türbesi ve bir müze bulunmaktadır.

Yunus Emre, dünya kültür ve medeniyet tarihinde bir merhale olmuştur. Kültürümüzün en değerli yapı taşlarındandır. Zira Yunus Emre, sadece yaşadığı devrin değil çağımız ve gelecek yüzyılların da ışık kaynağıdır. Yunus Emre'nin amacı, sevgi yoluyla dünyada yaşayan tüm insanların, hem kendileriyle hem evrenle kaynaşmasını sağlamak ve sonsuz yaşamda ebedî hayata doğmalarını sağlamaktır.

Yunus Emre adı, her Türk ve Türk kültürünü tanıyıp seven herkes için bir şeyler ifade eder. Şiirlerinde, her devrin okuyucusu ya da dinleyicisi kendini etkileyecek bir anlam bulmuştur. Yunus'la birlikte Türk dili, daha renkli, canlı ve halk zevkine uygun bir hâle gelmiştir. Yunus Emre'nin bilinen iki eseri vardır. Bunlar, Divanı ve Risaletü'n Nushiyye adlı öğütler kitabıdır.

(http://w3.gazi.edu.tr)
(Düzenlenmiştir.)

1. Yukarıdaki metnin başlığı aşağıdakilerden hangisi olabilir?
a) Yunus Emre Hakkında Rivayetler
b) Yunus Emre'nin Biyografisi
c) Yunus Emre ve Eserleri
d) Yunus Emre ve Türkçe

2. Yukarıdaki metinde geçen "intisap etmiş" ifadesi yerine aşağıdakilerden hangisi kullanılabilir?
a) Beklemiş.
b) Dost olmuş.
c) Bağlanmış.
d) Eğitim almış.

3. Yukarıdaki metinde geçen "devir" kelimesinin yerine aşağıdakilerden hangisi kullanılamaz?
a) Dönem
b) Zaman
c) Çağ
d) Süre

4. Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki cümlelerden doğru olanları (D), yanlış olanları (Y) ile işaretleyiniz.
☐ Yunus Emre'nin aslında ikiden fazla eseri vardır.
☐ Yunus Emre'nin sevilmesinin nedeni herkesin şiirlerde farklı bir anlam bulmasıdır.
☐ Yunus Emre kesin olarak Sarıköy'de doğmuştur.

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

Şiir, hikâye, tiyatro gibi türlerde yazılmış edebî metinlerin konusunu ve temasını anlayabilirim.

Metinlerdeki örtülü anlamları anlayabilirim.

Ana dili konuşucusunun yaptığı mecazlı konuşmaları anlayabilirim.

Yazılarımda farklı anlatım tekniklerini kullanabilirim.

Belli bir konudaki konuşmayı bütün ayrıntılarıyla özetleyebilirim.

Konuşmaları doğal bir şekilde başlatabilirim.

Hedef belirlediğim okuyucu kitlesine uygun üslup seçebilirim.

Metinlerde geçen argoları anlayabilirim.

Tartışmalara zorlanmadan katılabilirim.

Söz sanatlarının sık kullanıldığını metinleri yorumlayabilirim.

Metinlerin ana düşüncesini ve yardımcı düşüncelerini anlayabilirim.

Giriş kısmı verilmiş bir hikâyeyi devam ettirebilirim.

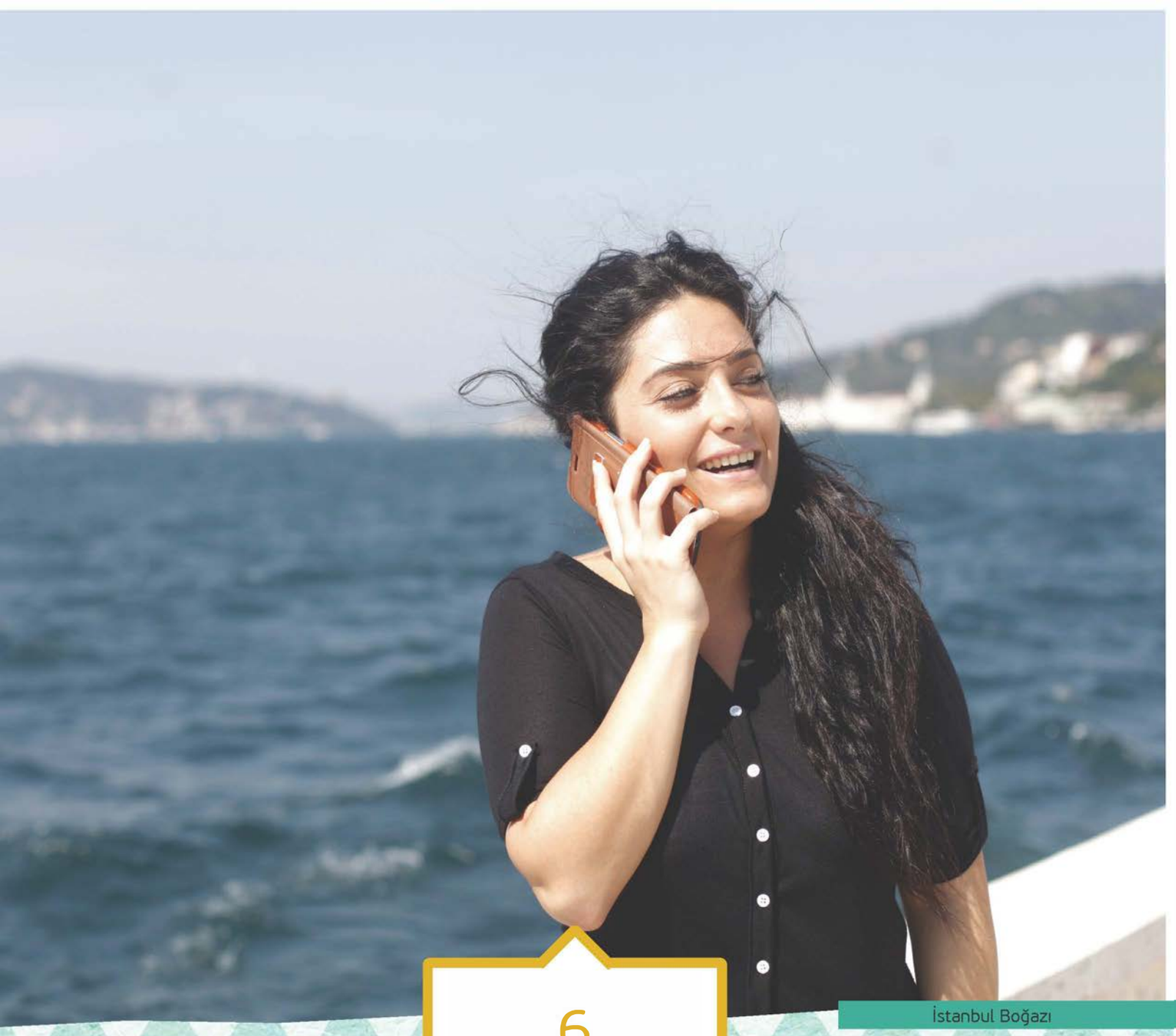

İstanbul Boğazı

6 İLETİŞİM DÜNYASI

Bölümler

A) İletişim Türleri
B) Sözsüz İletişim
C) Kitle İletişimi

Beceriler

- İletişimle İlgili Temel Konuları Kavrama
- Etkili İletişim için Gerekli Konuları Kavrama ve Uygulama

Kelimeler

- İletişim
- Beden Dili
- Etik
- Kitle İletişimi
- Göz Teması

Üniteye Hazırlık

- Sizce iletişimde etkili olan faktörler nelerdir?
- Beden dilinin iletişimde etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Niçin?
- "Kitle iletişimi" kavramı zihninizde neler çağrıştırmaktadır?

A. İLETİŞİM TÜRLERİ

1. Dinleyelim, cümleleri tamamlayalım.

İletişim

Selam

"Yola çıkınca her sabah,
Bulutlara selam ver.
Taşlara, kuşlara,
Atlara, otlara,
İnsanlara selam ver.
Ne görürsen selam ver.
Sonra çıkarıp cebinden aynanı
Bir selam da kendine ver.
Hatırın kalmasın el gün yanında
Bu dünyada sen de varsın!
Üleştir dostluğunu varlığa,
Bir kısmı seni de sarsın."

Üstün DÖKMEN

1. İnsan hayatının merkezinde "iletişim" vardır, çünkü .....

.....

2. İlk çağlarda yapılan mağara duvarlarındaki resimler .....

.....

3. İletişimin gerçekleşmediği durumlarda insan .....

.....

2. Okuyalım.
Kişiler Arası İletişim

• "İletişim iki birim arasındaki bilgi, duygu, düşünce alışverişidir."
• "İletişim karşılıklı etkileşim sürecidir."
• "Kişilerarası iletişim, bir kişinin bir başkasını ya da başkalarını niyetli ya da niyetsiz olarak etkilemeyi amaçlayarak mesajlarını iletmesi ve onların mesajlarını almasıdır."
• "Kişilerarası İletişim; yaşamı zenginleştiren ya da fakirleştiren olay."
• İletişim sürüp giderken kimi zaman; iletişim kazaları olabilir, iletişim kanalları tıkanabilir veya iletişimi etkileyen başka etkenler araya girebilir.
• Yetişkin olarak sağlıklı iletişim kurabilmek için bunun farkına varmak, diyaloglarımızda çocukların ve ergenlerin kendilerine güvenlerini sağlayacak mesajlar vermek gerekir.
• Etkili iletişimin temelinde bireyin kendisini tanıması, kendi değerlerinin ve tutumlarının farkında olması ve kendine güven yatar. İyi bir iletişimci, ipuçlarını anında görür (jestler, mimikler, beden duruşu) ve onları gerçekçi olarak değerlendirir. Etkili iletişim için etkin dinleme, tepki verme, olumlu yaklaşım ve ben dili kavramları önem taşımaktadır.

İletişim Mesajlarının Veriliş Biçimi:

Vermek istediğimiz mesajları iki şekilde verebiliriz:

1. Açık İletişim: Kişinin karşısındakine iletmek istediği mesajı doğrudan, anlaşılır, net ifadelerle iletmesi. İletilmek istenen mesajın farklı anlamlara çekilemeyecek kadar net olması.

2. Kapalı İletişim: Kişinin iletmek istediği mesajı dolaylı olarak iletmesi, asıl mesajı imalarla ya da kelime oyunları ile gizlemesi.

3. Cevaplayalım.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangi iletişim türüne örnek olduğunu yazalım.

a) Yemek az piştiği için sebzeler çiğ kalmış. .....

b) Sanırım yemeği kısa sürede hazırladın. .....

a) Yarın işim yok. Seni de çok özledim. Görüşelim mi? .....

b) Özlettin kendini. Yarın boş günüm. Sen ne yapacaksın? .....

a) Keşke gelemeyeceğini haber verseydin seni beklemezdim. .....

b) Haberim olmadığı için soğuk havada uzun süre seni bekledim. .....

4. Yazalım.

İletişimin Unsurları

Paragraftaki boşluklara uygun terimleri yazalım.

a) ileti **b) alıcı** **c) şifre** **d) dönüş** **e) gönderici** **f) kanal**

Filiz, arkadaşı Bilal'e cep telefonundan: "Hafta sonu geliyor musun?" mesajını gönderdi. Bilal de onun mesajını: "Hayır, çalışacağım." diye cevapladı. Yukarıdaki iletişimde iletişimi başlatan kişi Filiz'dir. O hâlde Filiz"1. ....." durumundadır. Filiz'in soru yönelttiği kişi olan Bilal ise "2. ....."dır. Gönderici olan Filiz'in, alıcı olan Bilal'e aktardığı "Hafta sonu geliyor musun?" sözü, yani mesajı "3. ....."dir. Gönderici, iletisini telefonla aktardığı için burada telefon "4. ....." durumundadır. Gönderici ve alıcının sözlerini yansıtan harfler veya dil (Türkçe) "5. ....."dir. Alıcının (Bilal), göndericiye (Filiz) verdiği "Hayır, çalışacağım." cevabı ise bu iletişimdeki "6. ....."ü oluşturmaktadır.

5. Okuyalım, cevaplayalım.

Kesintisiz İletişim!

Karı koca kavga etmişler ve birbirlerine küsmüşler. Bakmışlar olacak gibi değil konuşmadan olmuyor birbirlerine notlar yazarak anlaşmaya karar vermişler. Bir gün adam bir iş görüşmesi için sabah 8.30'da işe gitmesi gerektiğinden karısına bir not yazıp başucuna koymuş: "Sabah beni saat 8.00'de kaldır." Ertesi gün adam bir uyanmış, saat 10.00. Sinirli bir şekilde fırlamış yataktan ki başucunda bir not: "Saat 8.00 kalk."

1. Fıkrada hangi tür iletişim kurulmaktadır?

.....

1. Kimin, kimi nasıl yanlış anladığını yazınız.

.....

.....

.....

Beni Yanlış Anladın!

Profesör konferans vermek üzere salona girmiş. Salon, ön sırada oturan seyis dışında boşmuş.

Konuşup konuşmama konusunda tereddüte düşen Profesör, sonunda seyise sormuş:

- Buradaki tek kişi sensin. Sana göre konuşmalı mıyım, yoksa konuşmamalı mıyım?

Seyis cevap vermiş:

- Hocam ben basit bir insanım, bu konulardan anlamam. Fakat ahıra gelseydim ve bütün atların kaçıp bir tanesinin kaldığını görseydim, yine de onu beslerdim.

Bu sözlere hak veren Profesör konferansa başlamış. İki saatin üzerinde konuşup durmuş. Konferanstan sonra kendini mutlu hissetmiş, dinleyicisinin de konferansın çok iyi olduğunu onaylamasını isteyerek sormuş:

-Konuşmayı nasıl buldun?

Seyis cevap vermiş:

-Hocam sana daha önce basit bir adam olduğumu ve bu konulardan pek anlamadığımı söylemiştim. Yine de ahıra gelip biri dışında tüm atların kaçtığını görseydim, onu beslerdim ama elimdeki yemin hepsini ona verip hayvanı çatlatmazdım.

6. Konuşalım.
Fatura Ödeme

Bir kişi banka görevlisi, bir kişi müşteri olacak şekilde ikili gruplar oluşturunuz. Faturanızı yatırmak için bankaya gittiğinizi ve tam sıra size geldiğinde faturayı evde bırakmış olduğunuzu fark ettiğinizi düşünün. Memura durumu anlattığınızı ve onun da size yardımcı olduğunu anlatan bir diyalog hazırlayınız.

Müşteri: .....

Bankacı: .....

Müşteri: .....

Bankacı: .....

Müşteri: .....

Bankacı: .....

Müşteri: .....

Bankacı: .....

Müşteri: .....

Bankacı: .....

7. Yazalım.
Etkili İletişim

1. "Hayvanlar koklaşa koklaşa, insanlar konuşa konuşa anlaşırlar." atasözünü açıklayalım. İnsanlar her zaman konuşarak anlaşabilirler mi? Nasıl?

2. Günlük hayatta; anne, baba, kardeş, bakkal, öğretmen, garson, şoför, arkadaş, hizmetli, eş, nişanlı, müdür, yönetici, sekreter, pazarcı, tezgâhtar gibi kişilerle iletişim kurarız. En az 2-3 kişiyi seçip kısa diyalog metinleri yazalım.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B. SÖZSÜZ İLETİŞİM

1. Dinleyelim, tamamlayalım.
Beden Dili

1981 yılında California Üniversitesinde yapılan bir araştırmada kişilerarası iletişimde beden dilinin %55, ses tonunun, %28 ve kullanılan kelimelerin %7 oranında etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

1. Bedenimiz, ... somutlaştırarak yansıttığından iletişim açısından önemli bir rol oynar.	bedenimizin hareketlerinden
2. Vücudumuzu kullanarak kurduğumuz ..... '' beden dili '' denir ve bu dil, iletişim alanında oldukça güçlüdür.	düşünce ve hareketlerimizi
3. Bilinmesini istemediğimiz bir hissimiz, ... rahatlıkla anlaşılabilir.	toplum sıralamasında üst konumlarda
4. Konuşmasa dahi karşımızdaki kişinin düşüncelerini bedeninden okuyabilir, ... de bunun üzerine şekillendirebiliriz.	iletişim yeteneğine
5. Beden dilini bilme özelliğine sahip kişiler, her zaman toplum tarafından benimsenir ve soyut ..... kabul edilir.	ruhumuzu ve düşünce dünyamızı

2. Dinleyelim, konuşalım.
Üçüncü Şahsın Şiiri

Gözlerin gözlerime değince
Felaketim olurdu, ağlardım
Beni sevmiyordun, bilirdim
Bir sevdiğin vardı, duyardım
Ne vakit karşımda görsem
Öldüreceğimden korkardım
Felaketim olurdu, ağlardım.

Ne vakit Maçka'dan geçsem
Limanda hep gemiler olurdu
Ağaçlar kuş gibi gülerdi
Bir rüzgâr aklımı alırdı
Sessizce bir cigara yakardın
Parmaklarımın ucunu yakardın
Kirpiklerini eğerdin, bakardın
Üşürdüm, içim ürperirdi
Felaketim olurdu, ağlardım.

Akşamlar bir roman gibi biterdi
Jezabel kan içinde yatardı
Limandan bir gemi giderdi
Sen kalkıp ona giderdin
Benzin mum gibi giderdin
Sabaha kadar kalırdın
Hayırsızın biriydi fikrimce
Güldü mü cenazeye benzerdi
Hele seni kollarına aldı mı
Felaketim olurdu, ağlardım.

Atilla İLHAN

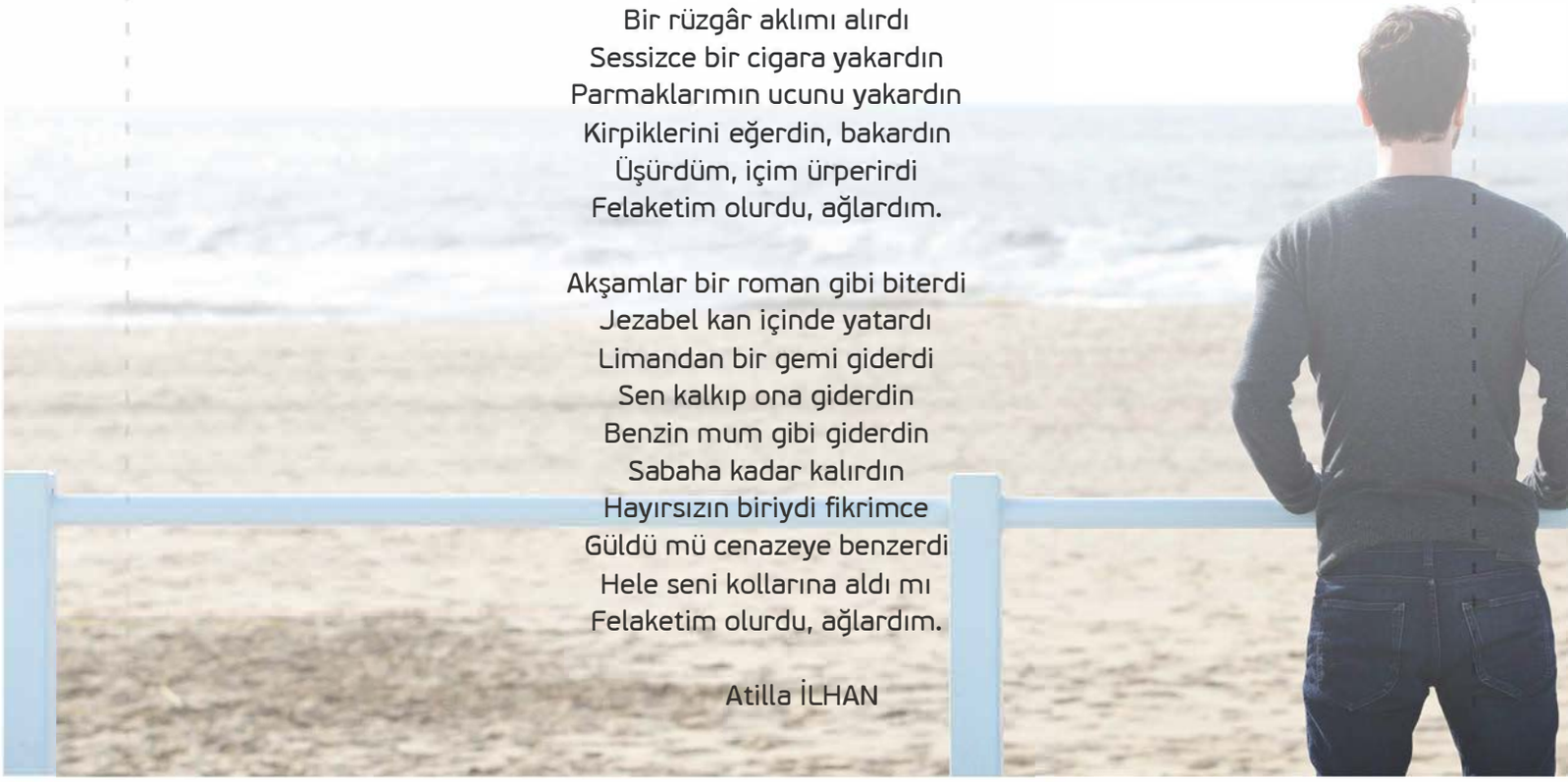

1. Gözler kalbin aynası olabilir mi? Nasıl?

.....

.....

2. Çok iyi tanıdığınız birisinin yalan söylediğinden veya söylemediğinden emin olabilir misiniz? Nasıl? Açıklayalım.

.....

.....

.....

3. Okuyalım, bulalım, cevaplayalım.

İş Hayatında Beden Dili

1. .....

İnsanlar arasında iletişim sadece sözcüklerle yapılmaz. Vücudun duruşu, eller, yüzdeki ifade, bakışlar, söylenmek isteneni beden diliyle de anlatır. Özellikle iş dünyasında sunum yaparken veya satış esnasında, insanlar için en etkili yardımcılardan biridir beden dili.

Genellikle başkalarıyla karşılaşıldığında veya onlarla iletişim kurarken sadece söylenene veya görülene dikkat edilse de kasıtlı veya bilmeyerek beden diline de önem verilir. "Duruş" deyince insanların aklına çoğunlukla ayakta mümkün olduğunca dik ve uzun bir şekilde dikelmek gelir. Oysa beden dilinin en önemli ifadesidir "duruş". İnsandan insana farklılık gösteren duruşta, alışkanlıklar ve tekrar edilen sübjektif hareketler etkili olur. Bu nedenle duruşun insanın kişiliğini ele veren en önemli ipucu olduğu söylenir. Duruşun anlamıyla ilgili bazı örnekler şöyledir: "Kollar kavuşmuş ve bir tarafa doğru yaslanılmışsa, o anda karşılaşılan duruma hazırlıksız ya da ilgisiz olunduğunu gösterir. Omuzlar geride, baş yukarıda, kollar iki yanda serbest ve avuçlar kapalı ise, beklenilen hadise ne kadar stresli olursa olsun insanın kişi bu duruma olduğu mesajını net bir şekilde verir. Oturanın ayakları 'V' gibi dışarıyı işaret ediyorsa dışa dönük, içe doğruysa kapalı bir kişiliğin göstergesidir."

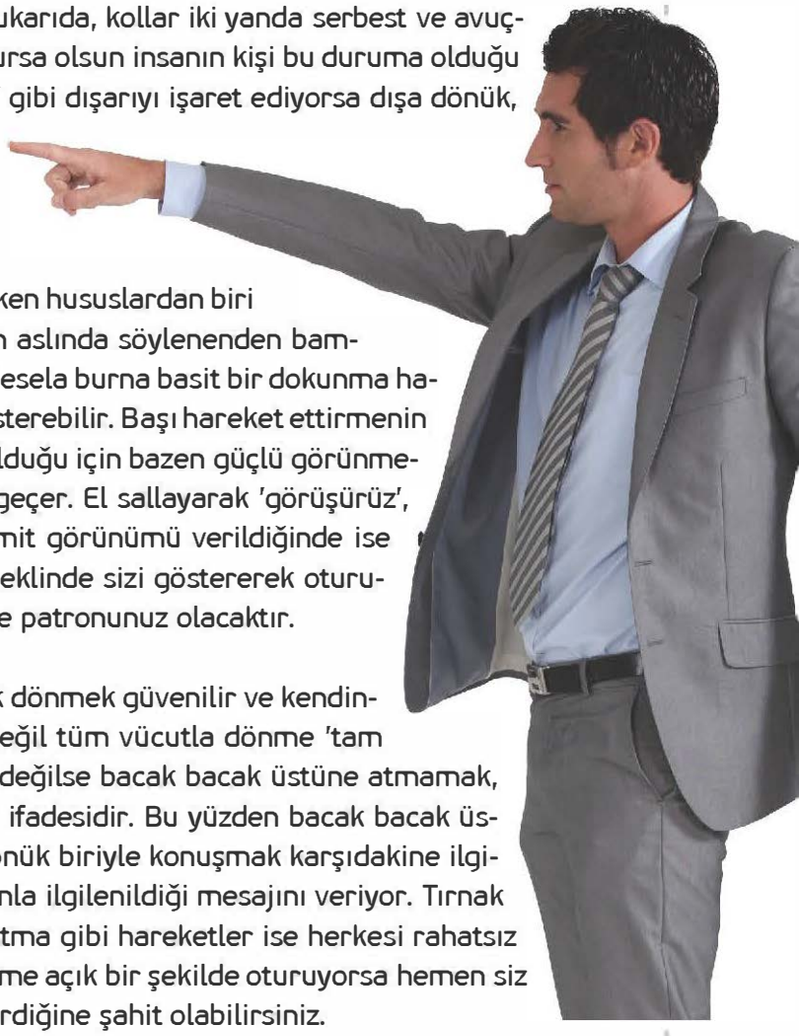

2. .....

Özellikle iş görüşmesinde dikkat edilmesi gereken hususlardan biri el ve yüz hareketleridir. Bazen küçük bir hareketin aslında söylenenden bambaşka bir şey ifade ettiğine dikkat etmek gerekir. Mesela burna basit bir dokunma hareketi, karşıdaki insanın doğru sözlü olmadığını gösterebilir. Başı hareket ettirmenin nedeni diğerlerinden onay alma isteğinin ifadesi olduğu için bazen güçlü görünmenin yolu da baş hareketlerini en aza indirmekten geçer. El sallayarak 'görüşürüz', işaret ederek 'orada' denirken; iki el birleşip piramit görünümü verildiğinde ise güç anlamına gelir. Karşınızda biri elleri piramit şeklinde sizi göstererek oturuyorsa bilin ki o, ya sizin patronunuz ya da gelecekte patronunuz olacaktır.

Beden jestlerinde, konuşulan kişiye tam olarak dönmek güvenilir ve kendinden emin bir tavrın göstergesidir. Sadece yüzle değil tüm vücutla dönme 'tam yüzleşme' demektir. Kollar göğüs hizasında bağlı değilse bacak bacak üstüne atmamak, açıklığı pekiştiriyor. Kolları kavuşturmak savunma ifadesidir. Bu yüzden bacak bacak üstüne atmış ve kollarını kavuşturmuş hafif yana dönük biriyle konuşmak karşıdakine ilgisizliğini hissettirirken, tam tersi durumda anlatılanla ilgilenildiği mesajını veriyor. Tırnak yeme, saçla oynama, sakız çiğneme ve diş gıcırdatma gibi hareketler ise herkesi rahatsız eden beden jestleridir. Eğer karşınızdaki kişi iletişime açık bir şekilde oturuyorsa hemen siz de aynı şekli alın. Bir anda görüşmenin yön değiştirdiğine şahit olabilirsiniz.

3. .....

Bir insan diğer insanla konuşurken karşıdakinin gözüne bakmıyor, göz teması sağlanmıyorsa, özgüveninin olmadığını gösteriyor. Karşıdaki kişi çok az göz teması kuruyorsa, hoşlanmadığını, sinirli olduğunu ya da çekingen olduğunu anlattığı gibi kendisinin yüksek bir statüde bulunduğunun mesajını da vermek istiyor. Ama aynı zamanda bir insanın diğerine sürekli bakması ise stres oluşturuyor. Bu durumdan kurtulmak için ya eller biraz hareket ettirilir ya da etraftaki bir şeyleri göstererek gerilim dağıtılır. Önemli bir nokta ise açık havada birileriyle konuşulması durumunda güneş gözlüğü takmaktan kaçınılması. Çünkü karşıdaki insanı rahatsız edebildiği gibi kimliğin saklanmaya çalışıldığı imajını da oluşturabiliyor.

Hiç tanımadığınız biriyle ilgili ilk izlenimi onun kullandığı beden dilinden elde edebiliyorsunuz. Ayrıca beden dilinizi doğru kullandığınızı zannettiğiniz bazı durumlarda yanlış izlenim uyandırmanız da mümkün. Mesela, sürekli etrafta dolaşan biri belki çok enerjik ve etkili görünebilir ki bu çoğu durumda doğrudur. Fakat aynı hareketler bazen o kişinin sinirli ve durumdan rahatsız olduğu anlamına gelebiliyor. "İçinde bulunduğunuz durum sizden nasıl olmanızı gerektiriyorsa beden dilinizi ona göre daha emin, güçlü, güvenilir görünmek için kullanın", "Negatif işaretler gönderilirse, bu amacı elde etmeyi engelliyor. Ayrıca diğer insanların beden dilini de tanımaya çalışmalı. Böylece sizinle ilgilenip ilgilenilmediği ya da sizin varlığınızın nasıl bir etki yarattığı anlaşılabilir."

http://www.turkcebilgi.org

Metnin alt başlıklarını bulalım.

a. İş görüşmelerinde el yüz hareketlerine dikkat!

b. Göz teması olmazsa güvensizlik vardır.

c. İş hayatında beden dili sözcüklerin ötesine geçiyor.

4. Cevaplayalım.

1. Omuzların geriye doğru durması, başın yukarıda, kolların iki yanda serbest ve avuçların kapalı olmasının anlamı ne olabilir?

.....

.....

.....

2. Sizi dinleyen kişi iki elini piramit şeklinde tutuyorsa bunun anlamı ne olabilir?

.....

.....

.....

3. Konuştuğunuz kişi sizinle göz temasından kaçınıyorsa bu ne anlama gelebilir?

.....

.....

.....

5. Konuşalım.
Sözsüz İletişim

1. Beden dilini öğrenmek niçin gereklidir?
2. Bedenimiz hangi durumlarda, nasıl mesajlar iletir?
3. Beden dili kültürel farklılıklar gösterebilir mi? Nasıl?

6. Yazalım.
İş Görüşmesi

İlk defa bir iş görüşmesine gidecek arkadaşımıza nasıl bir kıyafet giyinmesi gerektiği, nasıl oturması ve konuşması gerektiği ve nasıl davranmasının olumlu etki yaratacağını anlatan bir açıklama metni yazalım.

Sevgili Mustafa,

Bildiğim kadarıyla ilk kez bir iş görüşmesine gideceksin. Sana şunları tavsiye ederim.

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....
6. .....
7. .....
8. .....
9. .....
10. .....
11. .....
12. .....

C. KİTLE İLETİŞİMİ

1. Okuyalım, yerleştirelim. *Kitle İletişimi Nedir?*

Kitle iletişimi, az farklılaşmış bir topluluğa yönelik bilgi ve anlam aktarımı. Haber verme, eğitim, propaganda, reklam gibi çok çeşitli işlevler taşıyan, temel olarak tek yönlü bir iletişimdir. Günümüzde gerek kültürel, gerek siyasal açıdan çok önemli bir etki ve güç aracı, hatta bazılarınca başlı başına bir güç olan kitle iletişiminin maddi temelini, basım tekniğinin bulunmasıyla başlatılabilecek bir dizi teknolojik gelişme oluşturmuştur. Ama yazı, ses ve görüntünün dünya ölçeğinde dağıtılabilmesi için yalnızca baskı makinesi, radyo, televizyon, sinema, ses kayıt cihazları yeterli değildir. Ayrıca kitle iletişim sanayilerinin ayakta kalabilmesi için de toplumun belli bir refah düzeyinde olması gerekir; bu durum kitle iletişim araçlarının devletin elinde olduğu ülkeler için de geçerlidir.

.....

Yayınların sınırlarını belirleyen etkenler ise tüketicinin talebi, kişi haklarını koruyan yasalar ve yazılı olmayan, ama geleneksel bir işlerlik kazanmış meslek kurallarıdır. Hemen her ülkede devletçe konmuş belli kurallar ve sınırlamalar vardır. Bazı ülkelerde bütün kitle iletişim araçları zaten devlet denetimindedir; bazılarında ise özellikle basın, kitap ve filmler üzerinde, merkezî ya da yerel organlar aracılığıyla gerçekleştirilen katı bir devlet denetimi vardır.

.....

Kitle iletişim araçlarının kişilerin yaşam biçimini, beğenilerini, tüketim konusundaki tercih ve alışkanlıklarını, çocukların duyarlılık ve davranışlarını, şiddet eğilimlerini de etkilediği öne sürülmektedir. Ayrıca kitle iletişiminin, özellikle çocuklar ile gençler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinden söz edilir. Bazı kuramcılar kitle iletişiminin herhangi bir yaş grubu üzerinde zararlı etkisinin olamayacağını ileri sürerken, bazı sosyologlar, belli bir kültürde benimsenip işlerlik kazanmış değerlerle çelişmediği sürece tutum ve davranışlar üzerinde etkili olduğunu belirtmektedir. Özellikle psikolojik bir bakış açısından yola

çıkan kuramcılar ise, kitle iletişiminin potansiyel bir eğitim ve ikna aracı olduğunu savunur.

Kitle iletişiminin yalnızca geçerli değerleri, ahlak kurallarını ya da tutumları yansıttığı savına karşı çeşitli görüşler öne sürülebilir. Sözgelimi bir olayın, geçici de olsa toplumda birden büyük ilgi uyandırmasında kitle iletişim araçlarının rolü yadsınamaz. Günümüzde araştırmalar, kitle iletişim araçlarının çoğunluğu hoşnut ettiğini, başka seçeneği olmayan, genellikle eviyle işi arasında yaşayan insanların, kendilerine verileni yakınmadan benimsediklerini ortaya koymaktadır. Bu yüzden kitle iletişim araçları, küçük bir azınlığın elinde dev bir güç oluşturmakla birlikte, yaygın kabul görme kaygısı bu gücün kullanımını kısıtlamaktadır.

.....

Kaynakta, yani mesajı gönderende algılanan tüm nitelikler iletişimi etkiler. Etkileyici iletişimin ilk aşamasında mesajın alıcı tarafından fark edilmesi ve içeriğinin, yani yerleştirilmeye çalışılan temel düşünce ile bunu destekleyen kanıtların kavranması gerekir. En önemli koşul ise alıcının kendisine sunulan düşünceyi benimsemesi ve bu kabul sonucu oluşan yeni tutumunu, o düşünceyi eyleme dönüştürmesini sağlayacak bir fırsat çıkana değin sürdürmesidir.

Bazı kuramcılar eğitim ile ikna arasındaki benzerliği vurgulamakta ve bilgilendirici iletişim aracılığıyla yeni bilgiler edinmenin, etkileyici iletişim aracılığıyla yeni tutumlar edinmeye koşut olduğunu savunmaktadır. Buna göre iletişim sırasındaki yinelemenin öğrenme sürecinde rol oynaması, ikna edici özelliğinden kaynaklanmaktadır. Sözcük öğrenme ve koşullanma süreçlerinin temel ilkeleri, etkileyici iletişim kaynaklarınca da kullanılır. Öğrenme kuramcıları dikkat, kavrama

ve mesajın akılda tutulmasına ağırlık verir.

Algı kuramcılarına göre, etkileyici iletişime verilen tepki mesajın kendisinden çok, alıcının mesajı nasıl algıladığına ve yorumladığına bağlıdır. Dolayısıyla ikna, kişinin belirli bir tutumla yaklaştığı bir konudaki algılarını değiştirmektir. Ayrıca bir şeyin anlaşılmasında, alıcının önceden edinmiş olduğu kavramların en az mesajın içeriği kadar belirleyici rolü vardır. Bu yaklaşımda dikkat ve kavrama ön plandadır. Bilgi-işlem kuramından gelişen daha eklektik ve kapsamlı bir yaklaşımda ise kaynak, mesaj, kanal, alıcı ve hedef ögelerinin iletişim süreci içinde sundukları tüm seçenekler hesaba katılır ve her seçeneğin sunuluş, dikkat, kavrama, benimseme, akılda tutma ve açık davranış aşamalarındaki etkileyici gücü değerlendirilir.

www.derszamani.net

Metnin alt başlıklarını bulalım.

a. Etkileyici iletişim
b. Kitle iletişiminin etkileri
c. İletişim araçlarının denetimi

2. İşaretleyelim.

	Doğru	Yanlış
1. Bir toplumun refah düzeyi kitle iletişim sanayinin gelişmesinde etkilidir.		
2. İletişim araçlarını denetim görevi her yerde sadece devletindir.		
3. Kitle iletişiminin hem olumlu hem olumsuz etkileri vardır.		
4. Kitle iletişim araçlarında yaygın kabul görme kaygısı yoktur.		
5. Metne göre kaynak ve algılama arasındaki ilişki iletişimi etkilemektedir.		
6. Öğrenme sürecinde, ikna edici özelliğinden dolayı iletişim sırasındaki yinelemeler kullanılmaktadır.		
7. Alıcının önceden edinmiş olduğu kavramların, bir mesajın anlaşılmasındaki rolünden bahsedilemez.		

3. Dinleyelim, cevaplayalım.
Etik Eğitimi ve İletişim Etiği

1. İletişim etiğini konu alan çalışmaların hız kazanmasının temel nedeni nedir?

A) Gazetecilik alanında çalışanların etik dışında kalması
B) İzleyicilerin doğru bilgilendirilmemesi
C) İletişimin toplumsal yaşamımızda belirleyiciliğinin artması
D) İletişim fakültelerinde mesleki etik eğitimi verilmemesi

2. Söz konusu bildiride aşağıdakilerin hangisine değinilmemiştir?

A) Gazetecilik eğitiminin mesleki etik değerlerini kazandırmadaki önemi
B) Mesleki etik eğitiminde izlenmesi gereken yöntemler
C) Etik kavramının tanıtımı
D) Gazetecilikte mesleki etiğin boyutları ve önemi

3. Aşağıdakilerden hangisi mesleki etik kurallara uyan medyadan beklenmez?

A) İzleyicileri doğru bilgilendirmesi
B) Etik standartlara uyması
C) Gücünü izleyicileri yönlendirmek için kullanması
D) Belirleyiciliğini çıkarları doğrultusunda kullanmaması

4. Konuşalım.
Gelişen İletişim

1. İletişim araçlarının gelişmesi, iletişimi de geliştirdi. Bu görüşe katılıyor musunuz? Niçin?

5. Yazalım.
Ünlülerle Söyleşi

Bir magazin muhabiri olduğunuzu varsayın. Ülkenizdeki bir ünlüyle ilgili yazı hazırlamanız gerekiyor. İkili gruplar oluşturun, sorular hazırlayıp bir röportaj metni yazın.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Serbest Okuma

Lavinya

Sana gitme demeyeceğim
Üşüyorsun ceketimi al.
Günün en güzel saatleri bunlar,
Yanımda kal.
Sana gitme demeyeceğim.
Gene de sen bilirsin.
Yalan istiyorsan yalanlar söyleyeyim.
İncinirsin.
Sana gitme demeyeceğim,
Ama gitme, Lavinia.
Adını gizleyeceğim
Sen de bilme, Lavinia.

Özdemir ASAF

Gün Eksilmesin Penceremden

Ne doğan güne hükmüm geçer,
Ne hâlden anlayan bulunur;
Ah aklımdan ölümüm geçer;
Sonra bu kuş, bu bahçe, bu nur.

Ve gönül Tanrısına der ki:
- Pervam yok verdiğin elemden;
Her mihnet kabulüm, yeter ki
Gün eksilmesin penceremden!

Cahit Sıtkı TARANCI

DEĞERLENDİRME

Hayvanlar, kendi aralarında bazen sesle bazen hareketle bazen de koku, renk veya ışık sinyalleriyle haberleşir. Örneğin hayvanların bir kısmı bir çeşit mors alfabesi ile konuşur. Birçok balık türü de yaydıkları elektrik sinyalleriyle haberleşirler. Pek çok sayıda tatlı su balığı zayıf elektrik sinyalleri yayar. Bunlarla karanlıkta yollarını bulur ve birbirleriyle haberleşirler. Yaşayan hayvan çeşidi kadar lisan çeşidi mevcuttur. Her hayvan türü, kendine has bir dil ile anlaşılır. Sinyali alan hayvan, bunun hangi anlama geldiğini anlayarak harekete geçer. Haberleşmenin aynı cins hayvanlar arasında olması, kısa ve öz olması önemlidir. Haberleşmede sinyaller; cinsel çağrı, korunma, rakibini tehdit etme, birbirini tanıma, besinin yerini bildirme, tehlikeyi haber verme gibi maksatlarla kullanılır. Böceklerin çoğu, vücudun eğe şeklindeki bir kısmını cisme vurarak, kas yardımı ile bir zarı titreterek ses çıkarırlar. Ateş böceği gibi hayvanlar da ışık sinyalleriyle haberleşirler.

Son zamanlara kadar balıklar dilsiz sanılırdı. Fakat yapılan araştırmalar birçok balığın yüzgeçleri, dişleri, kemikleri, yüzme keseleri, solungaç veya kaslarıyla ilginç sesler çıkardığını gösterdi. Amazon Nehrinin sularında kuşlar gibi cıvıldayan, trampet çalan, tabanca ateşi veya köpek hırlamaları gibi sesler çıkaran balıklar vardır. İşitme organları "labiren" denen bir kapsül içinde bulunan iç kulaktan ibarettir. Bununla sudaki ses titreşimlerini işitirler.

Kuzusunu kaybeden koyun, meleyerek yavrusunu arar. Geyikler bir tehlikenin varlığını ayaklarını hızla yere vurarak arkadaşlarına duyururlar. Tavşanlar da, kızgınlık veya alarm işareti vermek için arka ayaklarını sertçe yere vururlar. Yunuslar, su altında çeşitli sinyaller çıkararak haberleşirler. Kuşların çoğu öterek, leylek gagasını takırdatarak hem cinsleriyle anlaşır. Miyavlamak, kişnemek, havlamak, böğürmek hayvanların iletişim için kullandıkları lisanıdır. Kunduzlar, geniş ve yassı kuyruklarını tehlike durumunda suya çarparak çıkardığı seslerle arkadaşlarını uyarırlar. Bir geyik, kuyruğunu aniden kaldırıp beyaz kısmını göstererek yavrusuna "Beni takip et!" demek ister. Tropik bölgelerde yaşayan "ağaç karıncaları", ağaç kabuklarına ve yapraklara vurmak suretiyle ağaçtan ağaca birbirleriyle konuşurlar. Örneğin bir erkek kuşun ötüşü öbür erkekleri uzak durmaları için uyarırken dişisini yaklaşmaya çağırır. Kuşların birbirlerini tehlikeye karşı uyaran ya da sürüyü topluca uçmaya yönelten değişik anlamlı ötüşleri de vardır.

www.rehberim.net

1. Metne en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?
A) Hayvanlarla İletişim
B) Canlılarda Duyu Organları
C) Hayvanların Birbirleriyle İletişimi
D) Hayvanlar Âlemi

2. Aşağıdaki ifade metne göre nasıl tamamlanabilir?
"Günümüze kadar dilsiz oldukları varsayılan... "
A) bütün balıkların ses çıkardığı belirlendi.
B) pek çok balık türünün ses çıkarabildiği anlaşıldı.
C) balıkların kulakları olduğu görüldü.
D) balıkların işitemedikleri anlaşıldı.

3. Aşağıdaki ifade metne göre nasıl tamamlanabilir?
"Aynı tür hayvanlar birbirleriyle..."
A) birbirleriyle haberleşip sohbet ederler.
B) birbirlerini uyarmak için kısaca haberleşirler.
C) pek çok konuda birbirleriyle uzun uzun haberleşirler.
D) bazı ihtiyaçlarını karşılamak için birbirleriyle kısa ve öz haberleşirler.

4. Aşağıdakilerden hangisi hayvanların iletişim kurma yollarından biri değildir?
A) ses çıkarmak
B) yalanmak
C) sinyal göndermek
D) bir yerlere vurmak

5. Metne göre aşağıdaki ifadelerin hangisi yanlıştır?
A) Kuşların farklı anlamlarda ötüşleri vardır.
B) Bazı böcek türleri yapraklara vurarak haberleşirler.
C) Geyikler ve tavşanlar kızgınlık veya alarm işareti
olarak yere ayaklarını vururlar.
D) Işık sinyalleriyle haberleşen hayvan türleri vardır.

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

Bakış açılarımı ve fikirlerimi, yanlış anlamalara meydan vermeden, değişik biçimlerde sunabilirim.

Belli bir konudaki konuşmayı bütün ayrıntılarıyla anlayabilir ve özetleyebilirim.

Bilimsel ve teknik terimlerin yer aldığı konuşmaları anlayabilirim.

Farklı kaynaklardan alınan bilgi, görüş ve açıklamaları yeniden yapılandırarak akıcı bir sunuşla özetleyebilirim.

Genel ve mesleki konulardaki görüşlerimi ayrıntılı biçimde, açık ve anlaşılır metinlerle ifade edebilirim.

Her tür kullanım kılavuzu, yönerge ve sözleşmeleri anlayabilirim.

Her türlü konuşma veya tartışmaya zorlanmadan katılabilirim.

Herhangi bir konuşmada doğal bir biçimde, son derece akıcı ve kesin olarak kendimi ifade edebilirim.

Herhangi bir olayı veya konuyu, ana düşünceyi vurgulayarak ve yardımcı düşüncelerle destekleyerek metinler yazabilirim.

Konuşmaları seçici dinleme yöntemiyle anlayabilirim.

Önemli olduğunu düşündüğüm noktaları ön plana çıkararak karmaşık konularda bir kompozisyon veya rapor yazabilirim.

Şiir, düzyazı ve tiyatro gibi türlerde yazılmış metinlerin konusunu, temasını ve ana iletisini anlayabilirim.

7
Hayat Dersleri

Bölümler

A) Aksakaldan Öğütler
B) Hayatın İçinden
C) Mutluluğun Sırrı

Beceriler

- Düşünceyi Geliştirme Yollarını Kavrama ve Uygulama

Kelimeler

- Düşünceyi Geliştirme Yolları

Üniteye Hazırlık

- "Eleştiri", "eleştirmek" ve "eleştirilmek" kavramları hakkında neler düşünüyorsunuz? Sizce eleştirilerin kişiler veya kurumlar üzerindeki etkileri nasıldır? Bir kimseyi veya nesneyi anlatırken, tanıtırken nasıl bir yol izlersiniz?
- Bir fikri sözlü veya yazılı olarak anlatırken karşınızdaki insanı etkilemek için nelerden faydalanırsınız?

A. AKSAKALDAN ÖĞÜTLER

1. Dinleyelim.
Yapıcı Olmak

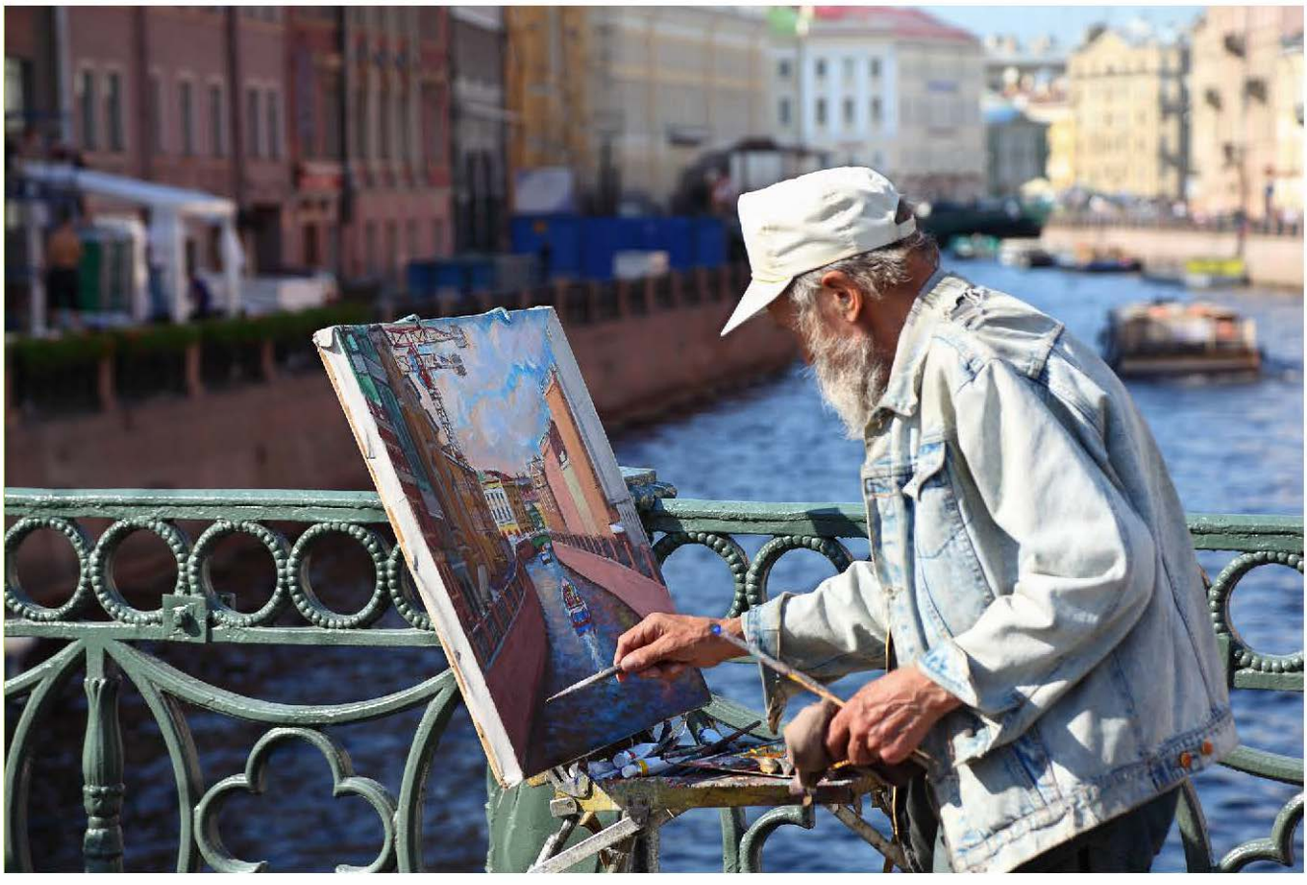

1. Metne göre eleştiri nasıl olmalıdır?

.....

2. Yapıcı olmak niçin zordur?

.....

3. Metnin ana fikri nedir?

.....

4. Montaigne "Bir yerden eleştirinin ayak seslerini duysam ona koşarak giderim." der. Bu sözle anlatılmak istenen nedir?

.....

5. Eleştiriye açık mısınız? Size yönelik eleştiriler karşısında nasıl bir tepki verirsiniz?

.....

2. Okuyalım, işaretleyelim.
Tanımlama

Tanımlama özelliklerinden yararlanarak bir varlığın ya da kavramın ne olduğunun anlatılmasıdır. "Bu nedir?" sorusunun cevabı olan cümlelere tanımlama cümlesi denir. Tanımlamalar nesnel veya öznel olabilir.

"Ressam, resim sanatında kendine özgür bir tarz oluşturmuş kişidir." Yapıcı Olmak isimli metindeki bu ifadelerle ressamın ne olduğu anlatılarak tanımlama yapılmıştır.

Tanımlama cümlelerini işaretleyiniz.

1. Sanatın amacı doğayı taklit etmek değil, yeniden biçimlendirmektir.	
2. Roman, olmuş ya da olabilecek olayları anlatan uzun bir edebiyat eseridir.	
3. Cahillik ve bilgisizlik bir toplumu içten içe kemiren bir kurttur.	
4. Müzik, insanın çağrışımlarını kendine özgü bir dille anlatan sanat dalıdır.	
5. Uyak, günümüzde pek kullanılmasa da özellikle halk şiirinde kullanılmıştır.	
6. Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan bir araçtır.	
7. Bilgisayar ve internet hayatımızı kolaylaştırmaktadır.	
8. Şiir insanların duygularını dile getirmelerini sağlar.	

3. Okuyalım, tamamlayalım.
Einstein'dan Hayat Dersleri

1. Merakınızın peşinden gidin.

Benim özel bir yeteneğim yok. Yalnızca tutkulu bir meraklıyım. Sizin merakınızı çeken nedir? En çok neyi merak ediyorsunuz? Benim merak ettiğim, neden bazı insanların başarılı olup bazılarının olamadığıdır. Bu yüzden yıllarca başarı üzerine çalıştım. Merakınızın peşinden giderseniz başarıya ulaşırsınız.

2. .....

Çok zeki olduğumdan değil, sorunlarla uğraşmaktan vazgeçmediğimden başarıyorum. Belirlediğiniz yolun sonuna ulaşacak kadar sabırlı mısınız? Posta pullarının gideceği yere varıncaya kadar mektuba yapışıp kalmasından ötürü çok değerli olduğu söylenir. Posta pulu gibi olun ve başladığınız işi bitirin.

3. .....

İki atı aynı anda süremezsiniz. Bir şeyler yapabilirsiniz ama her şeyi yapamazsınız. Şimdiye odaklanın ve bütün enerjinizi şu anda yaptığınız işe verin.

4. .....

Hayal sizi bekleyen güzelliklerin ön izlemesi gibidir. Hayal gücü bilgiden daha önemlidir. Hayal gücünüz geleceğinizi belirler. Zekânın gerçek göstergesi hayal gücüdür, bilgi değil. Bu yüzden hayal gücünüzün hantallaşmasına izin vermeyin.

5. .....

Hiç hata yapmamış bir insan yeni bir şey denememiş demektir. Hata yapmaktan korkmayın. Eğer ders çıkarmasını bilirseniz hatalar sizi daha iyi bir konuma getirebilir. Başarılı olmak istiyorsanız yaptığınız hataları deneyime dönüştürün.

6. .....

Ben geleceği hiç düşünmem, ne de olsa gelecektir. Geleceği ayarlamanın tek yolu olabildiğiniz kadar şimdide olmaktır. Şu anda dünü veya yarını değiştiremezsiniz. Önemli olan tek an şimdidir.

7. .....

Başarılı olmaya değil, değerli olmaya çalışın. Zaman bir kuş gibidir. Uçup gitmeden, değerler yaratın. Eğer değerli olursanız başarı kendiliğinden gelecektir.

8. .....

Delilik, aynı şeyleri tekrar tekrar yapıp farklı sonuçlar beklemektir. Her gün aynı rutinde yaşayarak farklı görünmeyi bekleyemezsiniz. Hayatınızın değişmesini istiyorsanız kendinizi değiştirmelisiniz.

9. .....

Bilgi, malumat değildir. Bilmenin tek yolu deneyimlerden geçer. Bir konuyu tartışabilirsiniz ama bu size sadece felsefi bir anlayış kazandırır. Bir konuyu bilmek istiyorsanız onu deneyin.

10. .....

Oyunun kurallarını öğrenmek zorundasınız. Böylece herkesten iyi oynayabilirsiniz. Yapmanız gereken iki şey var. Birincisi oynadığınız oyunun kurallarını öğrenmek. İkincisi ise oyunu herkesten iyi oynamayı istemek. Bu iki şeyi yaparsanız başarı sizinle olur. Tarihte Galileo ve Newton gibi birçok dâhi, çok istediği ve kurallarına göre davrandığı için başarılı olmuştur.

A. Einstein

4. Okuyalım, işaretleyelim.
Örneklendirme

Anlatılanları daha anlaşılır hâle getirip inandırıcı kılmak amacıyla örnekler verilebilir. Verilen örnekle, soyut hâldeki düşüncenin somut hâle getirilmesi amaçlanır. Bu yolla, anlatılanlar görünür ve anlaşılır kılınarak okuyucunun zihninde daha iyi yer etmesi sağlanır. Einstein'dan Hayat Dersleri isimli metinde geçen aşağıdaki ifadeler ile örnekleme yapılmıştır.

Oyunun kurallarını öğrenmek zorundasınız. Böylece herkesten iyi oynayabilirsiniz. Yapmanız gereken iki şey var. Birincisi oynadığınız oyunun kurallarını öğrenmek. İkincisi ise oyunu herkesten iyi oynamayı istemek. Bu iki şeyi yaparsanız başarı sizinle olur! Tarihte Galileo ve Newton gibi birçok dahi çok istediği ve kurallarına göre davrandığı için başarılı olmuştur.

Bu parçada yazar, başarının çok istemek ve kurallarına uygun davranmaktan geçtiğini söylüyor. Bu düşüncesini desteklemek için Galileo ve Newton'un hayatını örnek olarak veriyor.

Aşağıdaki cümlelerden hangilerinde örneklendirme ifadeleri vardır?

	Var	Yok
1. Türkiye'de birçok ırmak vardır. Kızılırmak, Yeşilırmak, Fırat, Dicle bunlardan bazılarıdır.		
2. İnsanları anlamanın yollarını öğrenmek ve bu yollara göre onlara yaklaşmak gerekir.		
3. Renklerin insan psikolojisi üzerinde bazı etkileri olduğu belirlenmiştir. Beyaz, açık sarı insanı dinlendirir; pembe, mavi canlandırır; mor, kahverengi gibi koyu renkler yorar, karamsarlaştırır.		
4. Karanlıkta insan yolunu bulamaz. Yolunu bulabilmesi için kendine güçlü bir ışık bulabilmesi gerekir.		
5. Sahili bir sürü atık doldurmuştu: pet şişeler, cam şişeler, poşetler, sigara paketleri, şişe kapakları, eski pabuçlar...		
6. Korku bir ruh hâlidir, ikide bir gelip giden, bizi yoklayan, dengeleyen... Yüreklilik ise büyük korkular önünde kendimizi yitirerek yaptığımız atılımdır.		
7. Şiir insanların duygularını dile getirmelerini sağlar.		

5. Tahmin edelim, yazalım.
Dünyayı Düzeltmek

Adam, pazar sabahı kalktığında bütün haftanın yorgunluğunu çıkarmak için eline gazetesini aldı ve bütün gün miskinlik yapıp evde oturacağını düşündü. Tam bunları düşünürken oğlu koşarak geldi ve sinemaya ne zaman gideceklerini sordu. Baba, oğluna söz vermişti bu hafta sonu onu sinemaya götürecekti ama hiç dışarıya çıkmak istemediğinden bir bahane uydurması gerekiyordu. Bir anda gazetenin promosyon olarak dağıttığı dünya haritası gözüne ilişti. Önce dünya haritasını küçük parçalara ayırdı ve oğluna eğer bu haritayı düzeltebilirsen seni sinemaya götüreceğim dedi. Sonra kendi kendine mırıldandı: "Oh be kurtuldum, en iyi coğrafya profesörünü bile getirsen bu haritayı akşama kadar düzeltemez."

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Seçelim, tartışalım.
Fazla Mal Göz Çıkarmaz

Fazla mal göz çıkarmaz. / Azı karar çoğu zarar.

Armut dibine düşer. / Mum dibine ışık vermez.

Zorla güzellik olmaz. / Zora dağlar dayanmaz.

Her koyun kendi bacağından asılır. / Kurunun yanında yaş da yanar.

B. HAYATIN İÇİNDEN

1. Dinleyelim, cevaplayalım.
Annenin Gözüyle Evlat

1. Kızın annesine kin duymasının sebebi nedir? Bu konuda kız haklı mıdır? Niçin?

.....

2. Doktor; "Sen onun gözünden gördün kendini." sözleriyle ne anlatmak istemiştir?

.....

3. Metnin ana fikri nedir?

.....

4. Metinde hangi cümlede tanımlama yapılmıştır?

.....

2. Okuyalım, işaretleyelim.
Benzetme

İleri sürülen bir düşünceyi pekiştirmek, somut hâle getirmek için herhangi bir ilgi kurarak iki varlık, kavram, olay veya durumun birbirlerine benzetilerek anlatılmasıdır. Benzetmelerde genellikle "gibi, sanki, andırıyor, tıpkı" gibi ifadelere yer verilir.

"Annenin Gözüyle Evlat" isimli metinde ***"Ona göre, gül yüzlü ve badem gözlüydü."*** ifadesinde benzetme yapılmıştır. Bu cümlede yüz güle, göz ise bademe benzetilmiştir.

Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde benzetmelere yer verilmiştir?

	Var	Yok
1. Türkiye cennet gibi güzel bir ülkedir.		
2. Geldiği gibi geri gitti.		
3. Zamanı su gibi akıp gidiyor.		
4. Ömür bir çiçektir, solmadan değerini bilelim.		
5. Senin bu kadar acımasız olduğunu bilmiyordum.		
6. Kimse senin gibi düşünceli değil.		
7. Rüya gibi bir yazgeçirdim.		
8. Elma çayını daha çok severim.		

3. Okuyalım, başlık bulalım, yerleştirelim.
Bilgenin Bakış Açısı

- **Böylece hakiki insan olmaya başlarsın.**
- **Çünkü insan sevdiğine sevildiğinden daha çok emindir.**
- **O kadar akıllı insan yoktur ki!** ✓
- **Hatalarım sayesinde.**
- **Çünkü demiş insan bildikleriyle yaşar.**
- **Bu ruh hâlinin adı gönül yorgunluğudur.**

Bilgelerin düşünce sistemleri hep bizim algılama sınırlarımızın ötesinde. Hangisi ne kadar işimize yarar? İşte size onların hayata bakışlarıyla ilgili bazı ipuçları. Buna siz karar verin.

Zekâ

Bir bilgeye sormuşlar:
Bir insanın zekâsını nereden anlarsınız?
"Konuşmasından." demiş
"Ya hiç konuşmazsa?" demişler.
"O kadar akıllı insan yoktur ki!" demiş. Çünkü susmak bazen konuşmaktan daha akıllıcadır.

.....

Bir bilgeye nasıl bu kadar doğru kararlar alabildiğini sormuşlar,
"Deneyim." demiş.
O deneyimi nasıl kazandın, diye sormuşlar
"....." demiş.
Yanlışlarımız bizim için en büyük tecrübedir.

.....

Bir bilgeye sormuşlar:
"Efendim canınız ne istiyor?"
Bilge cevaplamış:
"Canım hiçbir şey istememeyi istiyor." demiş ve devam etmiş:
"....." İnsan yaşam sevgisini kaybedince her şey anlamsızlaşır.

.....

Bir bilgeye "Nasıl insan oluruz?" diye sormuşlar.
"Önce sana kötülük yapanlara kötülük düşünme. Sonra ise sana kötülük yapanlara iyilik yap.
"....." Çünkü erdemli insan kötülüğe bile iyilikle karşılık verendir.

.....

Bilgeye sormuşlar:
"Dünya da en güzel şey nedir?" diye.
"Sevmek." demiş...
"Peki sonra?" demişler...
"Sevilmek." demiş.
"Peki neden sevmek sevilmekten önce geliyor?" demişler.
O da demiş ki; .....
..... Aslolan sevmektir çünkü.

.....

Bir bilgeye "En mutlu insan kimdir?" diye sormuşlar
"Dağdaki çobandır." demiş.
Neden diye sormuşlar.
"....."
Çobanın hayata dair bilgileri onu mutsuz edecek şeyler değildir. Doğa ve canlılar insana ancak huzur verir.

4. Okuyalım, eşleştirelim.
Tanık Gösterme

Yazarın, ileri sürdüğü düşünceyi desteklemek, inandırıcı kılmak için, alanında uzmanlaşmış, bilinen kişilerin görüşlerine yer vermesidir. Kişilerin görüşleri aynen alınıp tırnak içinde verilebildiği gibi dolaylı anlatımla da verilebilir.

Bilgenin Bakış Açısı isimli metinde yazar düşüncelerini kanıtlamak için bilgenin fikirleri alıntılamış ve onu tanık göstermiştir. Metinde geçen aşağıdaki diyalogda susmanın, aklın en önemli göstergesi olduğunu düşünen yazar, bilgeden alıntı yaparak bu düşüncesini ispatlamaya çalışmıştır.

Bir bilgeye sormuşlar:
"Bir insanın zekâsını nereden anlarsınız?"
"Konuşmasından." demiş
"Ya hiç konuşmazsa?" demişler.
"O kadar akıllı insan yoktur ki!" demiş. Çünkü susmak bazen konuşmaktan daha akıllıcadır.

Aşağıdaki fikirleri desteklemek için uygun olan sözü bulalım.

3	Arkadaşlarımız yanlışlarımızı bize gösterebilmeli.	1	"Her saadet, ızdırapla satın alınır." Manzoni
	Yanlış iletişim, insanlara zarar verir.	2	"Bilginin efendisi olmak için çalışmanın uşağı olmak şarttır." Balzac
	Âlim olmak büyük bir çabayı gerektirir.	3	"Kusurlarınızı size söyleyebilecek arkadaşlar bulun." N.Boileau
	İnsan kabuğuna çekildikçe tek başına kalır.	4	"Aşk, altın değildir, saklanmaz. Âşığın bütün sırları meydandadır." Mevlâna
	Mutluluk, çilelerin arkasından gelir.	5	"Başların belası, dillerden gelir." Nizami
	Sevda gönülde kalmaz, mutlaka dile dökülür.	6	"İnsanlar köprü kuracakları yerde duvar ördükleri için yalnız kalırlar." J. Newton

5. Okuyalım, konuşalım.
Hayatı Değiştirmek

Ben gençken hep dünyayı değiştirmek istiyordum. Sonra dünyayı değiştirmenin çok zor olduğunu anladım ve dedim ki "Ben önce ülkemi değiştireyim." Sonra yaşlandım ve fark ettim ki ülkemi değiştirmek çok zor. Dedim ki "Ben o zaman şehrimizi değiştireyim." ama yaşlıydım. O zaman "Ailemi değiştirebilirim." diye düşündüm ama anladım ki değiştirebileceğim tek kişi kendimdim. Sonra anladım ki kendimi değiştirmek hem ailemizin değişmesini hem de mahallemizin değişmesini sağlayabilirdi. Sonra sırasıyla şehrimizin, ülkemizin ve dünyamızın....

Geç fark ettim. Eğer bir şeyleri değişmek istiyorsam önce kendimden başlamalıyım.

1. Çevrenizde değiştirmek istediğiniz olumsuz durum ve davranışlar var mı? Onları değiştirmek için neler yapıyorsunuz?

2. Kendinizde bulunan olumsuz özellikler nelerdir? Onları değiştirmek için çaba harcıyor musunuz?

6. Yazalım.
Benim Masalım

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde bir kasabada yaşayan dünyalar güzeli bir kız varmış. Bu kız öyle güzelmiş ki çok uzak şehirlerden ve ülkelerden birçok zengin, yakışıklı ve asil delikanlı onu görmeye gelirmiş. Ama kız kendisiyle evlenmek isteyen kimseyi beğenmezmiş. Bir gün aynı kasabada yaşayan ve bu kıza âşık olan bir delikanlı da bu kızı istemiş. Ama kız onu da reddetmiş. Aradan uzun yıllar geçmiş. Bizim delikanlı, kasabadan ayrılmış. Kendine başka bir hayat kurmuş. Evlenmiş, çoluk çocuğa karışmış. Bir gün yolu bir zamanlar yaşadığı güzel, küçük kasabaya düşmüş. Orada tanıdık birine rastladığında aklına bir zamanlar orada yaşayan dünyalar güzeli kız gelmiş ve ona ne olduğunu sormuş. Yaşlı adam önünde gül bahçesi olan bir evi göstererek kızın evlendiğini söylemiş. Bizimki bir zamanlar herkesi reddetmiş olan kızın kocasını çok merak etmiş.

C. MUTLULUĞUN SIRRI

1. Dinleyelim, cevaplayalım.
Eski Bir Tapınak Yazıtı

1. Yazar gürültülü zamanlarda bile sakin ve sessiz olmamızı niçin istemektedir?
A) Başka türlü davranmak anlamsız olduğundan
B) Sessizliğin içinde huzur bulunduğundan
C) Herkesle dost olmak gerektiği için
D) Verilecek en iyi karşılık olduğu için

2. "*Çevrene önerilerde bulun ama hükmetme.*" sözüyle anlatılmak istenen nedir?
A) İnsanlara her zaman yardımcı olmalıyız.
B) Her kararın bir doğruluk payı olduğunu unutmalıyız.
C) İnsanlara tavsiyede bulunmalı ama kararlarına saygılı olmalıyız.
D) Çevremizdeki her insanın fikirlerini paylaşmasına izin vermeliyiz.

3. Aşka burun kıvırmak sözü ile anlatılmak istenen hangisi değildir?
A) Küçümsemek
B) Değer vermemek
C) Önemsememek
D) Yadırgamak

4. Kaybetmeyi ahlaksız bir kazanca tercih et. İlkinin acısı bir an, ötekinin vicdan azabı bir ömür boyu sürer. Bazı idealler o kadar değerlidir ki o yolda mağlup olman bile zafer sayılır. Bu dünyada bırakabileceğin en iyi miras dürüstlüktür.
Yukarıdaki paragraftan hangisi çıkarılamaz?
A) Kaybetmek insana acı verir.
B) Her ideal galibiyetle sonuçlamalıdır.
C) Haksız kazanç vicdan azabına neden olur.
D) Miras sadece para ve maldan ibaret değildir.

5. "*Rüzgârın yönünü değiştiremediğin zaman, yelkenlerini rüzgâra göre ayarla.*" cümlesiyle asıl anlatılmak istenen nedir?
A) Hayatta karşımıza aşılması güç engeller çıkabilir.
B) Bazen işler istediğimiz gibi gitmeyebilir.
C) Şartlar istediğimiz gibi olmadığında şartlara uymalıyız.
D) Her iş emek ve özen ister, her işimizde özenli olmalıyız.

2. Okuyalım, işaretleyelim.
Kişileştirme

İnsana özgü niteliklerin, insan dışındaki varlıklara aktarılmasıdır. Eski Bir Tapınak Yazıtı isimli metinde kişileştirme yapılmıştır. *"Hayatın sana gülümsemesine izin ver."* ve *"Acımasızlığına rağmen dünya yine de insanoğlunun biricik güzel mekânıdır."* ***cümlelerinde hayata ve dünyaya insana ait özellikler yüklenerek kişileştirme yapılmıştır.***

Aşağıdaki cümlelerden hangilerinde kişileştirmeye örnek vardır?	Var	Yok
1. Aynalar yalan söylüyor.		
2. Selamımı yâre iletin kuşlar.		
3. Zamanla her şey eskiyor.		
4. Çiçek gibi kokuyor ellerin.		
5. Bulutlar yeryüzünü seyrediyor.		
6. Gözleri gökyüzü gibi maviydi.		
7. Güneş uyanır şimdi uykusundan.		
8. Bir çınar gölgesinde uyumak istiyorum.		

3. Okuyalım, işaretleyelim.
Hayatı Sevgi ile Yaşıyor musunuz?

	Evet	Hayır
1. Her gün birkaç kişiye iltifat ederim.		
2. Yılda en az bir kez güneşin doğuşunu seyrederim.		
3. İnsanların doğum günlerini hatırlarım.		
4. İnsanların gözlerinin içine bakarak konuşurum.		
5. Sık sık "lütfen" derim.		
6. Bir müzik aleti çalmayı biliyorum.		
7. Her sabah şarkı söylerim.		
8. Değerli takılarını saklamam, kullanırım.		
9. Her baharda çiçek dikerim.		
10. İlk önce ben "merhaba" derim.		
11. İyi kitaplar ve filmleri takip ederim.		
12. İnsanların hatalarını kolay bağışlarım.		
13. Kıyafetlerime özen gösteririm.		
14. Küçük şeylerle mutlu olurum.		
15. Her yıl kan bağışı yaparım.		
16. Sevinçleri ve üzüntüleri paylaşırım.		
17. Sık sık teşekkür ederim.		
18. En kötü durumlarda bile umudumu kaybetmem.		
19. Mesleğimi severek yaparım, işten kaytarmaya çalışmam.		
20. Şaka ve espri yapmayı severim.		

Evetlerin toplamı 1 - 5 arasında
Hayattan bezmiş durumdasınız. Hayata bağlanacak bir şeyler bulmalısınız.

Evetlerin toplamı 5 -10 arasında
Hayata daha sıkı tutunmalısınız. Ömür kısa, zaman su gibi akıp geçiyor.

Evetlerin toplamı 10-15 arasında
Hayatı seviyorsunuz. Ama hayattan daha fazla zevk alabilir, sevdiklerinizi daha mutlu edebilirsiniz.

Evetlerin toplamı 15-20 arasında
Yaşam sevgisi ile dolusunuz. Sevdikleriniz çok şanslı.

Jackson Brown (Düzenlenmiştir.)

4. Okuyalım.
Güzel Şehirler Mutlu İnsanlar

Ünlü bir dergide, Türkiye'deki 81 ilin "Yaşanabilirlik Karnesini" çıkardı. Listenin başında son dört senedir birinciliği kimseye kaptırmayan başkent Ankara yer aldı. Ankara'yı geçen yıla göre 6 basamak birden yükselen Antalya takip etti. Geçen yılın 5'incisi mega kent İstanbul ise bir basamak gerileyerek listenin 6'ncı sırasındaki yerini aldı.

Derginin Eylül sayısında, 81 ilin yaşanabilirlik karneleri bu yıl dördüncü kez hazırlandı. Altı ana başlık altında toplanan 37 alt başlığa göre yapılan değerlendirmeler sonucunda 81 ilin yaşanabilirlik notları ortaya çıkarıldı. "Türkiye'nin Yaşanacak Şehirleri" araştırmasına göre, ilk sırayı 59.06 karne notu ile dördüncü kez liste başı olan Ankara aldı.

Geçen yıl da ilk sırada bulunan Ankara ekonomi, eğitim alanlarında da listenin ilk sırasında yerini aldı. Ankara sağlık alanında. 2'nci, güvenlik alanında 35'nci, kent hayatı açısından 61'inci, kültür sanat açısından 4'üncü sırada bulundu. Ankara'yı geçen yılın 8'incisi Antalya takip etti. Antalya'nın yaşanabilir karnesindeki notu 54.31 olarak belirlendi. Antalya ekonomide 6'ncı, eğitimde 11'inci, sağlıkta 10'uncu, güvenlikte 24'üncü, kent hayatında 1'inci ve kültür sanatta ise 7'nci sırada yerini aldı.

Son iki yılın ikincisi Eskişehir bir basamak geriledi. Listenin 3'üncü sırasında bulunan Eskişehir'in yaşanabilirlik karnesindeki notu 52.20 oldu. Kültür sanat alanında liste başında bulunan Eskişehir ekonomide 10'uncu, eğitimde 4'üncü ve sağlıkta 9'uncu sırada bulundu. Mega kent İstanbul 2009 yılına göre bir basamak gerileyerek listenin 6'ncı sırasında yer aldı. Ekonomide listenin 2'nci sırasında bulunan İstanbul eğitimde 20'nci, sağlıkta 50'nci, güvenlikte 15'inci oldu. Kent hayatında listenin 2'nci sırasına oturan 2010 yılının Avrupa Kültür Başkenti İstanbul kültür sanat sıralamasında listenin 5'inci sırasında yerini aldı.

5. Okuyalım, işaretleyelim.
Karşılaştırma

İki varlık, kavram veya olayın aynı ya da farklı yönlerinin ortaya konmasıdır. Genellikle ***"oysa, ise, daha, en"*** gibi ifadelerle karşılaştırma yapılır.

En İyisi isimli şiirin kurgusunu yazar karşılaştırma üzerine kurmuş ve birçok varlığı birbiriyle karşılaştırmıştır.

çam – çalı
misk çiçeği – saz
kaptan – tayfa
cadde – patika
güneş – yıldız

Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde karşılaştırma yapılmıştır?

1. Bana göre edebî türlerin en zoru denemedir.	
2. Türkçe sınavımız çok zordu.	
3. Buğra, en az senin kadar iyi satranç oynar.	
4. Sağlığım geçen haftaya göre daha iyi.	
5. Annem her yemeği çok güzel yapar.	
6. Arabalarını yeni almışlar.	
7. Tiyatrodan aldığım tadı sinemada bulamıyorum.	
8. Dinlemek de konuşmak kadar önemlidir.	

6. Okuyalım.
Sayısal Verilerden Yararlanma

Düşünceyi inandırıcı kılmanın yollarından biri de sayısal verilerden yararlanmadır. İnsanlar okuduklarının sayılarla desteklendiğini görürlerse yazıyı daha da inandırıcı bulurlar. Şunu da bilmemiz gerekir ki sayısal verilerden yararlanma, bilimsel verilerden yararlanma ya da istatistiklerden yararlanma adı da verilmektedir.

Genç Şehirler Mutlu İnsanlar isimli haber metninin kurgusu, sayısal veriler üzerine kurulmuştur. Şehirlerle ilgili verilen bilgiler, bu düşünceyi geliştirme yolunu örneklemektedir.

Ankara sağlık alanında, 2'nci, güvenlik alanında 35'nci, kent hayatı açısından 61'inci, kültür sanat açısından 4'üncü sırada bulundu. Ankara'yı geçen yılın 8'incisi Antalya takip etti. Antalya'nın yaşanabilir karnesindeki notu 54.31 olarak belirlendi.

7. Konuşalım.
Benim Şehrim

Türkiye'de yaşasaydınız hangi şehirde yaşamak isterdiniz? Niçin?

Ankara

İstanbul

İzmir

Eskişehir

8. Yazalım.
Mutlu Olmanın Yolları

- İyi arkadaşlar edinin.
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Serbest Okuma

Seranad

Yeşil pencerenden bir gül at bana,
Işıklarla dolsun kalbimin içi.
Geldim işte mevsim gibi kapına
Gözlerimde bulut, saçlarımda çiğ.

Açılan bir gülsün sen yaprak yaprak
Ben aşkımla bahar getirdim sana;
Tozlu yollarından geçtiğim uzak
İklimden şarkılar getirdim sana.

Şeffaf damlalarla titreyen, ağır
Goncanın altında bükülmüş her sak.
Senin için dallardan süzülen ıtır,
Senin için karanfil, yasemin zambak...

Bir kuş sesi gelir dudaklarından;
Gözlerin, gönlümde açan nergisler.
Düşen öpüşlerdir dudaklarından
Mor akasyalarda ürperen seher.

Pencerenden bir gül attığın zaman
Işıkla dolacak kalbimin içi.
Geçiyorum mevsim gibi kapından
Gözlerimde bulut, saçlarımda çiğ.

Ahmet Muhip DRANAS

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki cümlelerden hangisi bir tanımlama cümlesi değildir?

A) Yaratılmışların en şereflisine insan denir.

B) Yiğitlik, kahramanlık, savaş temalarını işleyen şiirlere epik şiir denir.

C) Öykü, insanı hayatın gerçekleriyle kaleme almaktır.

D) Sevgi, saygıyla birlikte yaşar.

Sevgiyi göstermenin birçok yolu vardır. Bazen tatlı bir tebessüm, bazen küçük bir hediye. Bazen sıcak bir bakış en anlamlı yol olabilir. Bu tamamen size ve karşınızdaki insanın değerlerine bağlı.

2. Yazar, parçanın ilk cümlesindeki düşüncesini inandırıcı kılmak için aşağıdakilerden hangisine özellikle başvurmuştur?

A) Örneklere ağırlık verme

B) Öyküleyici anlatım yolunu seçme

C) Konuyu tartışma içinde sunma

D) Okurun hayal gücüne dayanma

3. Deneme ile söyleşi arasında kimi benzerlikler vardır. İkisinde de yazar kendi düşüncelerini okuyucu ile paylaşır. Ancak samimiyet unsuru söyleşide daha baskındır.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

A) Betimleme

B) Karşılaştırma

C) Tanımlama

D) Öyküleme

4. Atatürk "*Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.*" der. Gerçekten de sanat, insanları ve milletleri yaşama bağlayan en güçlü bağlardan biridir.

Bu parçada kullanılan düşünceyi geliştirme yolu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Örnekleme

B) Tanık gösterme

C) Tanımlama

D) Karşılaştırma

5. (I) İstanbul birçok medeniyete ev sahipliği yapmış mukaddes bir şehirdir. (II) Bu şehrin her semtinde, her caddesinde ayrı bir tat bulursunuz. (III) Görkemli caddeleri, boğazı ve denizi ile sarıp sarmalar sizi. (IV) Bu şehir kışın bile bir güneş gibi ısıtır içinizi.

Yukarıdaki parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde benzetme yapılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV.

6. (I) İlkbahar bir gelin edasıyla giriyor hayatımıza. (II) Dağların doruğundan karlar erimeye başlarken tarlaları çiçekler kaplıyor. (III) Meyve ağaçlarında rengârenk çiçekler açıyor. (IV) Hava sıcaklığı yavaş yavaş artıyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde kişileştirme yapılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV.

7. Dünyada yapılan araştırmalar yazarların büyük bir bölümünün bu işi meslek olarak görmediklerini yazarlığın dışında birçok işle uğraştıklarını gösteriyor. 2011 yılında yapılan bir araştırma yazarların %56'sının başka işlerle de meşgul olduklarını gösteriyor.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

A) Sayısal verilerden yararlanma

B) Karşılaştırma

C) Tanımlama

D) Benzetme

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde benzetme yoktur?

A) İçeriye fırtına gibi girdi.

B) Bir suydu, ellerimden kaydı gençliğim.

C) Sen bir bahar gibi gelirsin odama.

D) Bilgisayar gibi bir aracın icadı insanlık için çok önemliydi.

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

Konuşma sırasında düşünce ve görüşlerimi anlaşılır, planlı ve ikna edici bir biçimde ifade edebilirim.

Bir araştırma metninde yer alan temel veri ve değerleri (tablo, sayısal, grafik, vb.) anlayabilirim.

Dinleyicilerden gelen sorulara ve yorumlara metinden bağımsız olarak anında karşılık verebilirim.

Farklı konular arasında ilişkiler kurarak analiz, sentez ve yorumlar yapabilirim.

Farklı türlerdeki edebî metinlerin ana konusunu ve temasını anlayabilirim.

Karmaşık konularda düşüncelerimi açık ve ayrıntılı bir şekilde ifade edebilirim.

Karşı tarafın iddialarına ve yorumlarına uygun ve akıcı cevaplar verebilirim.

Konunun ve türün özelliğine uygun sözcük, kavram ve terimler kullanabilirim.

Mecazlı ifadelerin yer aldığı günlük konuşmaları anlayabilirim.

Metinde bölümler arasındaki geçiş ve bağlantıları fark edebilirim.

Metindeki başlık ve alt başlıklar ile metnin konusu arasındaki ilişkiyi belirleyebilirim.

Bir metni oluştururken seçtiğim konunun ve anlatım türünün özelliklerine uygun üslup kullanabilirim.

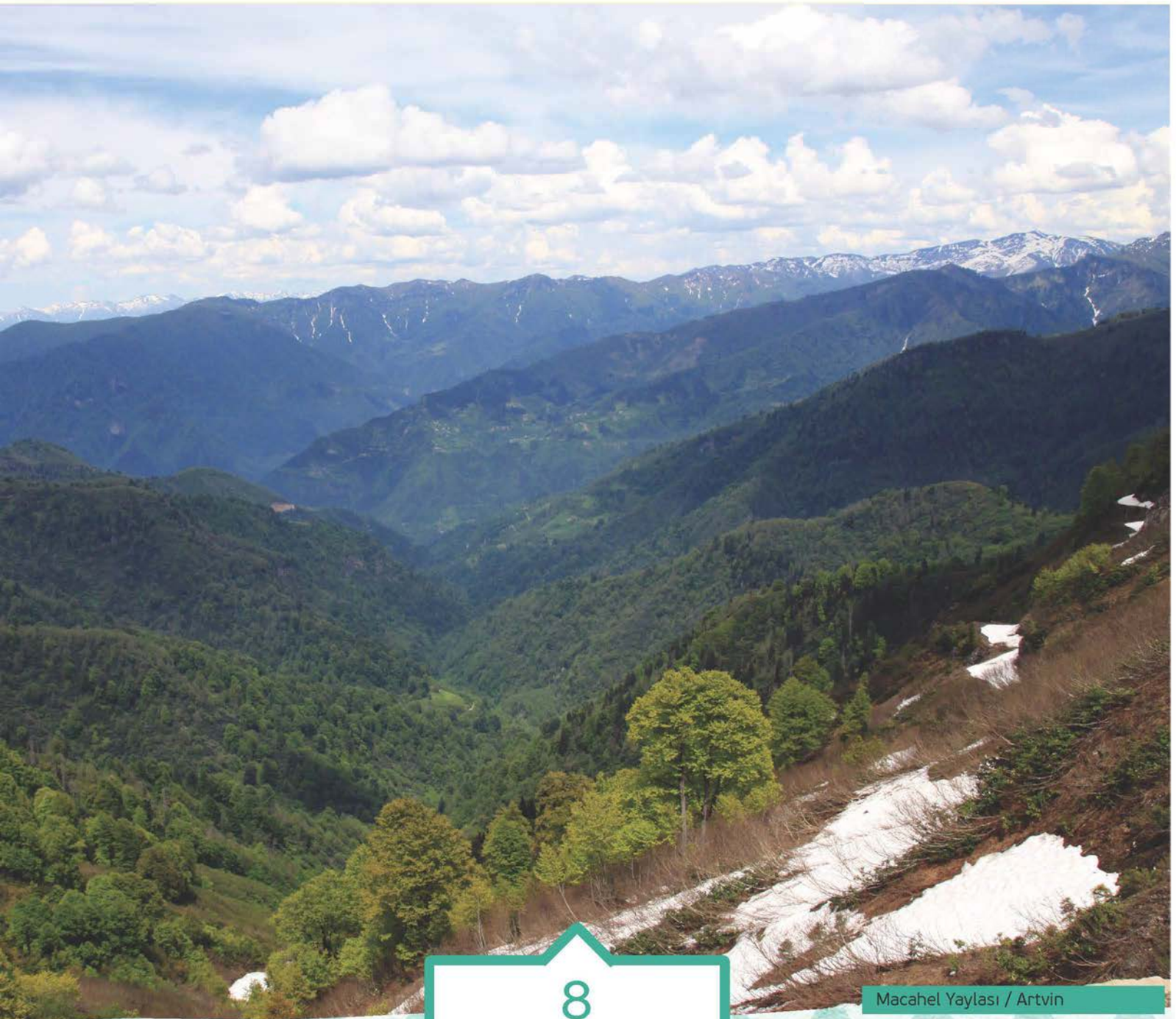

Macahel Yaylası / Artvin

8
Gezi, Deneme, Makale

Bölümler
A) Gezi/Yorum
B) Yazarlık ve Yalnızlık
C) Uzayın Derinlikleri ve İnsan

Beceriler
- Seyahatle İlgili Temel Söz ve Kalıplar
- Yazmak ve Yazarlıkla İlgili Kavram ve Öneriler
- Uzayla İlgili Söz ve Kavramlar

Kelimeler
- seyahat
- merak
- yazarlık
- yalnızlık
- uzay
- gezegen

Üniteye Hazırlık

- Türkiye'nin farklı şehirlerini tanımak ister misiniz?
- Yazar olmak ister misiniz?
- Uzay kavramı size neyi çağrıştırıyor?

A. GEZİ / YORUM

1. Okuyalım, cevaplayalım.

Beş Şehir'den...

"Erzurum, Türk tarihine, Türk coğrafyasına 1945 metreden bakar. Şehrin macerası düşünülürse, bu yükseklik daima göz önünde tutulması gereken bir şey olur. Malazgirt Zaferi'nin açtığı gedikten yeni vatana giren cetlerimizin ilk fethettikleri büyük merkezî şehirlerden biridir.

...

Bu, çok güzel bir gündü. İlk önce camileri, başı boş dolaşmıştık. Yolda karşılaştığımız tanıdıklarla durup konuşuyor, her açık dükkâna bir kere uğruyorduk. Kendimi yirmi yıl önce, Erzurum'da lisede edebiyat muallimi olduğum zamana dönmüş sandım.

Nihayet Kale'ye çıktık. Tepesi uçtuğu için "Tepsi Minare" denen eski Selçuk Kulesi'nden, 1916 Şubatı'nda ordusunun ricatini temin için çocuğu, kadını sipere koşan destanî şehri seyre başladık. Önümüzde henüz sararmaya yüz tutmuş ekinleriyle emsalsiz bir panorama dalgalanıyordu. Doğu, güneydoğu tarafında çıplak dağlar biter bitmez, küçük köyleriyle, ağaçlık subaşlarıyla, enginliğiyle ova başlıyordu. Daha uzakta, Anadolu'nun şiir, gurbet kaynağı olan, halkımızın duyuşundaki o keskin hüznün belki de sırrını veren dağlar vardı. Günün büyük kısmını orada geçirdik. Sonra şehrin ovaya karıştığı yerde, Belediye Bahçesi'nin biraz ötesindeki yeni bir ilkokul binasına girdik. Erzurum taşı dururken çimentonun kullanılmasını bir türlü aklım almaz. Betonun getirdiği bir yığın kolaylık meydanda. Fakat bu kolaylıklar bazen de mimarinin aleyhinde oluyor. Hele mahallî rengi bozuyor. Erzurum taşı, Ankara taşı gibi çok kullanışlı. Her girdiği yere abide asilliği veren bir mimari malzemesidir.

İlkokul şirin, konforlu. Yirmi yıl önce gördüğüm yapıların hiçbirine benzemiyor. Bütün ovayı ayağımızın altına seren taraçasında, emsalsiz bir gurup karşısında çaylarımızı içtik. Güneş, bulutsuz, dümdüz bir gökte, olduğumuz yerden daha yassılaşmış, ovaya karışmış görünen Kop Dağı ile Balkaya'nın arasına inmeye hazırlanıyordu. Ne gökyüzü kızarmış, ne güneşin rengi değişmişti; hafif bir sarılıktan başka hiçbir batı alameti yoktu. Bütün değişiklik ovadaydı.

İlkin, dağların etekleri gümüş bir zırha benzeyen bir çizgiyle ovadan ayrıldı. Sonra düştüğü yerde sanki külçelenen bir aydınlık, bendi yıkılmış bir su gibi, bütün ovayı kapladı, toprağın, ekinin rengini sildi. Gözümün önünde sadece ışıktan bir göl meydana gelmişti. Bütün ova billur döşenmiş gibi parlıyordu. Dağlar, bu cilalı satıh üzerinde yüzer gibiydiler. Güneş, batacağı yere iyice yaklaşınca, ovanın şurasından burasından kalkan tozlar, bu gölün üstünde altın yelkenler gibi sallanmaya başladılar. Bu bir akşam saati değil, tek bir rengin türlü perdeleri üzerinde toplanan bir masal musikisiydi. Zaten güneş o kadar sakin, o kadar hareketsiz bir halde alçalıyordu ki dikkatimiz ister istemez gözlerimizden ziyade kulaklarımızda toplanmıştı. Hepimizde çok derin, çok esrarlı bir şeyi, eşyanın kendi diliyle yaptığı büyük bir duayı dinler gibi bir hâl vardı. Sonra bu billur aynanın üstünde, kendi parıltısından daha koyu ışık nehirleri taşmaya başladı. Nihayet güneş iki dağın arasında kaybolacağı zaman, son bir ışık, olduğumuz yere kadar uzandı. Toprak derin derin ürperdi. Ova yavaş yavaş saf gümüşten erimiş altın rengine, ondan da akşam saatlerinin esmerliğine geçti.

O gece Erzurum'dan ayrılıyorduk. Biz trene binmek için yola çıktığımız saatte 3 Temmuz 1919 şehri 30 Ağustos zaferini kutluyordu.

Ahmet Hamdi TANPINAR

muallim: öğretmen
panorama: genel görünüm
ricat etmek: geri çekilmek
temin etmek: sağlamak
abide: anıt/önemli ve değerli yapıt
gurup: güneşin batmaya başlaması
satıh: yüzey
musiki: müzik

1. Metinde "çıplak dağlar" tamlamasıyla anlatılmak istenen nedir?

A) Dağlarda ağaçların ve evlerin olmaması
B) Dağların etrafında köylerin olmaması
C) Dağlarda hayvanların olmaması
D) Dağlarda suyun bulunmaması

2. Metinde "dağların etekleri" tamlamasıyla anlatılmak istenen nedir?

A) Dağların üste yakın bölümleri
B) Dağların alt bölümleri
C) Dağların orta bölümleri
D) Dağların zirveleri

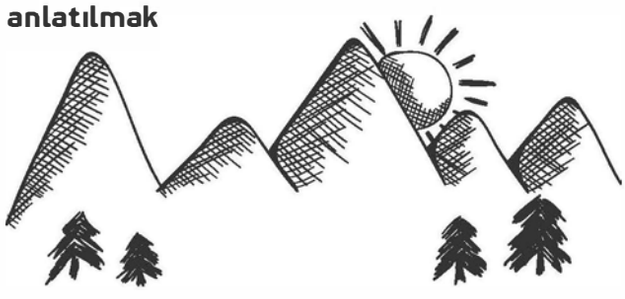

2. Konuşalım.
Hayal Gücü

Aşağıda, okuduğunuz metinden alınmış bazı cümleler vardır. Bu cümlelerin de yardımıyla hayalinizde nasıl bir resim canlandığını anlatınız.

- İlkokulun bütün ovayı ayağımızın altına seren taraçasında, emsalsiz bir gurup karşısında çaylarımızı içtik
- Güneş, bulutsuz, dümdüz bir gökte, ...yassılaşmış, ...Kop Dağı ile Balkaya'nın arasına inmeye hazırlanıyordu.
- Ne gökyüzü kızarmış, ne güneşin rengi değişmişti; hafif bir sarılıktan başka ... alamet yoktu.
- Sonra bir aydınlık, bendi yıkılmış bir su gibi, bütün ovayı kapladı, toprağın, ekinin rengini sildi.
- Bütün ova billur döşenmiş gibi parlıyordu.
- Dağlar, bu cilalı satıh...üzerinde yüzer gibiydiler.
- Zaten güneş o kadar sakin, o kadar hareketsiz bir halde alçalıyordu ki ...
- Ova yavaş yavaş saf gümüşten erimiş altın rengine, ondan da akşam saatlerinin esmerliğine geçti.

3. Dinleyelim, işaretleyelim.
Şavşat'ın Üstü Başı Kar

Aşağıdaki bilgilerden hangileri metinde vardır?

	Şavşat'ın köyleri dağların etek ve yamaçlarında kurulmuş.
	Köylerin etrafı ormanla kaplı.
	Köylerdeki evler ağaçtan yapılmış.
	Köylerin bazılarında elektrik yok.
	Köylerde halk tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlıyor.
	Köylerde oynanan oyunlar erkekler için, kadınlar katılmıyor.
	Köylere ulaşım kışın tehlikeli.
	Köylerde her akşam oyunlar oynanıyor.

4. Cevaplayalım.

1. Yazarın, "Kocaayak" dediği kişi kimdir?

A) Atlas dergisinin fotoğrafçısı
B) Karayolları İşletmelerinin görevlisi
C) Şavşat'ın bir köyündeki yaşlı bilge
D) Veliköy'de güreşen pehlivan

2. Metinde, "Arıcılık, 'Gelişsem mi?' diye düşünüyor." cümlesiyle anlatılmak istenen nedir?

A) Şavşat'ta arıcılık yok olmak üzere.
B) Şavşat'ta üretici arıcılıktan para kazanamıyor.
C) Şavşat'ta arıcılığın gelişip gelişmeyeceği henüz belli değil.
D) Şavşat'ta arıcılığın gelişmesi için devlet desteği gerekli.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "kişileştirme" <u>yoktur?</u>

A) Şavşat'ın üstü başı kar.
B) Karabaş, bizi gördüğü için pek seviniyor
C) Ölüm, sade bir gülümsemeyle bizi izliyor
D) Arıcılık, "Gelişsem mi?" diye düşünüyor.

5.Yazalım.

Verilen bilgilerin rehberliğinde metnin özetini yazınız.

6. Okuyalım, cevaplayalım.

Bursa'dan Balıkesir'e

Bursa'yı arkada bırakıp ovalara daldık. Ağaçlar yarı çiçek, yarı yaprak, en güzel çağında... Ekin tarlaları alabildiğine yeşil... Sekiz, on kilometrede bir, bir çeşme... Her yer sulak. Toprağı azıcık eşseniz su fışkıracak. Türkiye'mizin en verimli, en mamur -garbın, mesela Fransa'nın Normandiya'sını çok andıran- arazisinde yol almaktayız. Hoşa gitmeyen tek şey yok. Uzaktaki dağlar, yaklaştığımız göller ve kasabacıklar, ne varsa, kuzuları, koyunları, davarları hepsi temiz, mandaları bile.

Bir şey dikkatime çarptı: Nerede çift sürülüyorsa öküzlerin ardından birkaç tane de leylek gidiyor. İşe nezaret eden çiftlik kâhyası gibi gözleri sabanda. Acaba iç sıkıntısından seyre mi gelmişler? Zira leylek kadar içi sıkıldığına inandığım yaratık azdır. Bacalar üstünde devamlı bir bekleme, işsizlik hâlindedirler. Doğan yahut batan güneşi temaşadan bezip usanmışlardır. Ara sıra takır takır bir ses çıkarırlar ki, fikrimce bu, onların esnemesidir. Zaten bacaya konmuş bir leylek bana hapishane çevresini gözleyen kule bekçisini hatırlatır. Kendimi mahpus, tepedekileri muhafız sayarım, hüzün duyarım.

Yaptıkları yetmiyormuş gibi, şimdi de çiftçiyi göz hapsine almışlar.

Şoför anlattı:

Saban toprağı altüst edince böcekler, solucanlar meydana çıkar. Leylekler de bunları yutarlar, tarlaları haşaratlardan temizlerler.

Aferin hacı babalara! Sürülmekte olan tarla görmedim ki, çiftçi ile çift hayvanlarının yanıbaşında bir leylek de bulunmasın. Civar leylekleri araziye birer birer taksim olmuşlar; herkes hakkına razı. Kedilerle köpekler aynı masa veya dükkân önünde üçü beşi birleşip yenilen, kesilenden kavga, hile ile pay çıkarırlar. Leylekler teşkilatçı... Her sabandan bir tanesi -belki de erkeği gidip, yuvadaki dişisi gelmek şartıyla-bir çift karın doyuruyor.

Yol, gide gide bir gölün kenarına yanaştı: Apolyont. Bu gölün güzelliği adalarla, adacıklarla, çamlıklarla süslü olmasında. Hele bir tanesi uzaktan tıpkı bizim Büyükada... Ama üzerinde in cin top oynuyor. Ne bir tek adam, ne bir tek dam!..

Refik Halit KARAY

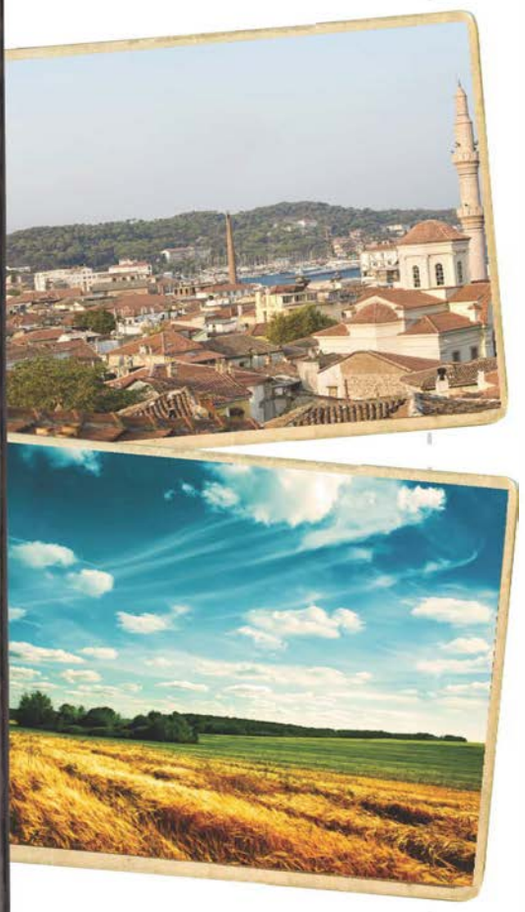

1. Yazar, Bursa'dan Balıkesir'e giderken yol kenarında neler görüyor?

.....

2. Yazar, gezisini hangi mevsimde yapıyor? Bunu metinde hangi cümlelerden anlıyorsunuz?

.....

3. Tarlalardaki leylekler ona neler düşündürüyor? Niçin?

.....

4. Tarladaki ve bacadaki leylekler yazara hangi görevlileri hatırlatıyor? Niçin?

.....

5. Leylekler nasıl besleniyorlar? Yazar, kedi ve köpek ile leylekler arasında beslenme açısından ne tür bir fark görüyor?

.....

6. Yazar, Apolyont'un ıssızlığını hangi cümlelerle ifade ediyor?

.....

7. Yazalım.
Konuşan Hayvan

Siz de bir hayvanı seçip (kedi, köpek, tilki, karga, karınca, arı vb.) bu hayvanın öne çıkan özelliklerini metindeki gibi kişileştirerek tanıtınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Dinleyelim, işaretleyelim.
Çorum'un Pazar Yerinde

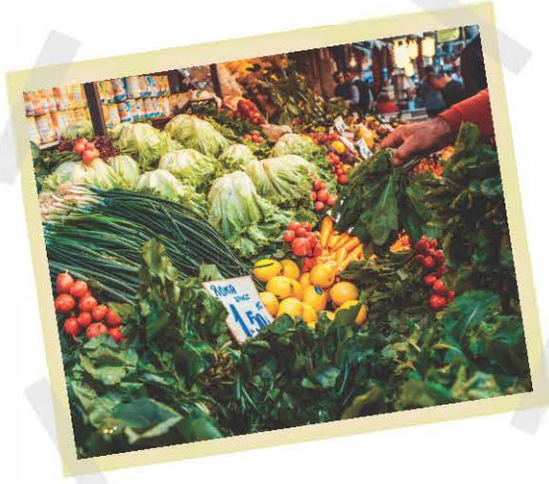

1. Yazarın Çorum'daki pazar yerinde olma sebebi nedir?

A) Sebze meyve alışverişi yapmak
B) Pazar yerini fotoğraflamak
C) Peştamal ve bakraç satın almak
D) Yöresel yiyeceklerin tadına bakmak

2. Niçin resim çizmek yerine fotoğraf çekiyor?

A) Resim çizme yeteneği yok.
B) Pazar yerini resmetmek için çok zaman gerekiyor.
C) Fotoğrafçılığını geliştirmek istiyor.
D) Fotoğraf sergisi düzenlemeyi planlıyor.

3. Pazar yerinde aşağıdakilerden hangisi <u>yoktur?</u>

A) Pazarlık yapan insanlar
B) Dilenci
C) Acıkmış bir köylü
D) Su satan çocuklar

4. Pazar yerinde çoğunlukla ne satılıyor?

A) Peştamal
B) Meyve sebze
C) Bakraç
D) Eşek

5. Aşağıdaki kelimelerin yerine eş anlamlılarını yazınız.

mevzu:	müşkülpesent:
mütemadiyen:	tecrübe:
vakit:	kabahat:

B. YAZARLIK VE YALNIZLIK

1. Okuyalım.
Nasıl Yazar Oldum?

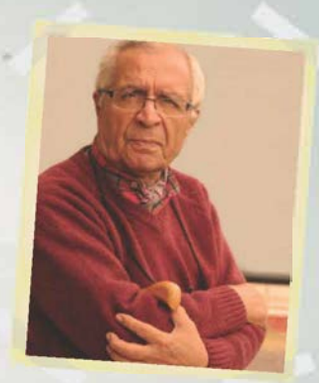

Yazarlıkta az buçuk ünlenmiş, adınız artık sağda solda duyulmaya başlamışsa, edebiyat öğretmenleriyle öğrencilerin de giderek odak noktası olursunuz; yarıyıl dinlenceleri sırasında kimi öğrenciler kapınızı çalar, sizinle konuşmaya gelirler. Kıvanç verici bir olgudur bu kuşkusuz, ama bir o kadar da sıkıcı. Öğrenciler hep birbirinin benzeri sorularla karşınıza dikilir, gözünüzün içine bakıp ne diyeceğinizi sabırla beklerler. Siz de... Sabırla karşılıklarınızı verirsiniz. Şu tarihte, şurada doğmuşsunuzdur, şu şu işleri yapmış, şu şu ödülleri almış, yine şu şu kitapları yayımlamışsınızdır.

Peki, nasıl yazar oldunuz? Bir de onu anlatın bize... Derler hemen ardından.

Her mesleğin kendine özgü aşamaları, evreleri vardır, bilirim. Yazarlık yerine marangozluğu seçmiş olsaydım; kimin, hangi ustanın yanına girdiğimi, uzun yıllarımı işin raconunu öğrenme yolunda nasıl harcadığımı, önce kalfalığa, ardından da ustalığa nasıl eriştiğimi uzun uzun, hatta ballandıra ballandıra anlatabilirdim.

Yazarlık konusuna gelince...

Tartışmasız her yazarın da bir çıraklık dönemi olmuştur. Benim oldu, üstelik uzun da sürdü. Çünkü yazarlık alanında birdenbire usta olunmuyor, yine birdenbire kendinize özgü, kendi kişiliğinizin damgasını taşıyan ürünlerin sahibi olamıyorsunuz. Kolay değil çünkü. Ama şunu da belirteyim hemen: Yazarlık, marangozluk değil, yani öylesi bir zanaatla uzak yakın bir ilgisi yok hiç. O yüzden şunu şöyle, bunu böyle yaptım da yazar oldum nasıl denilebilir?

Kimilerine göre yazar olunmaz, yazar doğulurmuş. Doğru da olabilir, yanlış da. Bir yetenek olgusuna inanıyorum. Gelin görün ki, bu yeterli mi acaba gerçek bir yazar olmak için?

Bir de çok çalışmak, durmadan yazmak, yazmaktan bıkmamak gereği vurgulanır. Evet, yazar üretken olmalıdır, durmadan yazmalıdır, yazmaktan bıkmamalıdır; katılıyorum buna da, fakat yine de onca üretkenliğine, yazmaktan hiç mi hiç bıkmazlığına karşılık, bugün de kendini yazardan saydırmamış, saydıramamış nice "yazar" adlarından dursuz duraksız bir liste yapabilirim size.

Yazarlık bana sorarsanız, bir yetenek işidir; bir üretken olmadır, kendini disiplin altına almaktır, yazmayı olabildiğince sürdürmektir, fakat gerçekte "aslolan"; bunların hepsini devşirecek, yazarı yazar kılacak insanı değerlendirme yetisinin var olması zorunluluğudur.

Yazar, insana bakmasını bilendir. İnsanın sorunlarına eğilen, ona kendinden de bir şeyler katabilme özverisiyle yaklaşan, onu her türlü gerçeği ile birlikte kendi bilinç süzgecinden kâğıt üzerine dökebilendir.

Ha deyince olmaz bu da. Bir ustalar katmanını değerlendirecektir önce. Nasıl yazıldığına, nasıl değerlendirildiğine, nasıl biçimlendirildiğine bakacak, onu özümseyecek, ona öykünecektir.

İnsanın yaptığı her şeyin doğanın, doğadakinin bir öykünmesi olduğu savı doğrudur. Yazar da bunu yapar romanında, hikâyesinde. Ne var ki, değiştirir, yeniden biçimlendirir, olması gerektiği, gerekliliğine inandığı doğrultuda oluşturur. Yeniler onu, yaratır.

Yazarı yazar yapan, "sıradan" ya da "aleladelikten çıkaran da bu yanıdır. Böyle bir yanı olmayan da yazardır elbet, ama "işte öyle bir yazar"dır: Kimliksiz, kişiliksiz, yarınsız bir yazar.

Tarık Dursun K./Yazarın Kitabı

2. Cevaplayalım, yazalım.

1. Öğrenciler, Tarık Dursun K.'ya hangi soruları soruyorlar?

.....

2. Tarık Dursun K.'ya göre yazar kimdir?

.....

3. Tarık Dursun K.'ya göre yazarlık nedir?

.....

4. Tarık Dursun K.'ya göre, bir yazarı yazar yapan, sıradanlıktan, aleladelikten çıkaran nedir?

.....

5. Okuduğunuz metnin konusunu ve iletisini yazınız.

Konu: .....

.....

.....

.....

İleti: .....

.....

3. Konuşalım.
Yazarlık

Tarık Dursun K.'nın "yazar ve yazarlık"la ilgili düşüncelere katılıyor musunuz? Niçin?

4. Okuyalım.
Nasıl Yazar Olunmaz?

Ben ne yapardım? diye düşündüm. İlkokul, ortaokul, lise yıllarım gözümün önüne geldi. Bir yığın şey unutulup gidiyor, ama öyleleri de var ki, silinmez belleğimizden. Bizi, biz yapan şeylerdir bunlar, aşırı tutkular, istekler, özlemlerdir. İlkokulda bir defteri doldurduğumu hatırlıyorum karga burga satırlarımla, bir romandı bu, o günlerde gördüğüm "Binbir Tehlike Adası" ya da "Trader Horn" gibi filmlerin etkisiyle... Hele o "Binbir Tehlike Adası"nda bir kötü kaptan vardı, beni çok etkilemişti. Bu rolü oynayan artistin adını hiç unutmadım, Walter Miller. Hiçbiriniz bilmezsiniz onu. Kovboy filmlerinde de oynardı; adı afişlerin, resimlerin altına küçük harflerle yazılırdı, ben arar bulurdum. Hani çocuklar birtakım kahraman kovboyların, yıldızların filmlerini izlerler ya, ben de kötü kaptan, kötü haydut

rollerine çıkan Miller'ın filmlerini arardım. Çocukluk işte, iyilerden çok kötülere dikkat etmek gerektiğini bilinçsizce düşünmüş müydüm, neydi, bilmem. Yazdığım o romanda da iyiler-kötüler vardı, bunların arasında savaş vardı, ama benim kötü kahramanım da iyi kahramanım da önemliydi, ön plandaydı, kolay yenilmiyordu,

belki de hiç yenilmiyordu...

İlkokulda yazdığım "tahrir"leri öğretmenler pek beğenirlerdi. Ortaokulda Haşim'in "Merdiven"i için yazdığım yazıyı öğretmenimiz bütün sınıfa okutmuş, benim ileride "yazar" olacağım haberini vermişti. Sonra lisede büsbütün hız kazandı yazarlığım, sürekli yazılar yollardım dergilere, gazetelere. Ses seda çıkmazdı, her sabah gazetecinin yolunu gözlerdim, yazılarımın çıkmasını umut ettiğim tüm dergileri, gazeteleri alırdım. "Ne bekliyorsun gazeteleri, paşalığını mı okuyacaksın?" diye takılırdı komşu hanımlar. Ama ben yazardım, yazar olacaktım, ateş gibi bir solgun çocuk... Bir gün yazılarım basıldı gazetelerde, dergilerde. Lisenin ilk sınıflarından itibaren adımı gazete ve dergilerde görmeye başladım, son sınıfa geldiğimde Babıaâli'den yazıları için kendine göre para alan bir "yazar"-dım.

Niyetim size kendi özyaşam öykümü anlatmak değil. Dalıp gittim birden. Birçok mektup alıyorum, gelip benimle görüşenler de var. Yazılar, şiirler, öyküler, romanlar getiriyorlar; okumamı, düşüncemi söylememi istiyorlar. Gençleri de var, orta yaşlıları da. Yazıları yayımlanmıyor diye yakınıyorlar. Onlara şunu demek isterim: Yazınız çok başarılı olur da yine yayımlanmazsa hemen umutsuzluğa kapılmayın. Siz önce, "kendiniz için" yazacaksınız, "başkaları için" değil! Kendiniz beğenin yazdığınızı, ama sahiden beğenin, kendi yazdıklarınıza benzer şeyleri daha önce kimler yazmış, neler yazılmış, onları iyice okuyup tanıdıktan sonra...

Kimi de açık açık soruyor: "Nasıl öykü yazabilirim, nasıl şair olabilirim," ya da "bende yetenek var mı, siz okuyun yazdıklarımı, söyleyin" diyor. Böylelerine hep söylediğim şudur: Ne bana, ne de başkasına bunu sorun. Kendinize güveniniz varsa, yazın, yazın, yazın. Ama başkasına, hele bir yazara kesinlikle sormayın düşüncesini. İyi de dese, kötü de dese inanmayın dediklerine. Hatır için iyi demiştir. Bunca işi, gücü, derdi, sıkıntısı arasında eline tutuşturduğumuz kâğıtları okuyacak, inceleyecek! Bu, tam deyimiyle "Tanrıya kalmış" bir iştir, bir rastlantıdır. Şimdi diyeceksiniz ki bir takım yetenekli yazarların ortaya çıkmasına yine yazarlar neden olmuştur. İşte Panait Istrati'yi "keşfeden" Romain Rolland. Öyledir, ama bir yazar kendine gönderilen iyi kötü, başarılı başarısız tüm yazıları okuyup inceleyip bir yargıya varamaz. Hem bu onun işi değildir, hem de vakti yoktur bunu yapmaya... Ayrıca bir şey daha var, yazarlar, ünlü yazarlar da "zaaf" sahibidirler. Kendilerine benzeyenleri severler, kendi yollarından gidenleri... Oysa edebiyatta, sanatta özgünlüktür önemli olan, kimseye benzemeyeni yapmak, güçlü olmak, ilk olmak... Belki siz çok özgün bir şey yarattınız, ama yapıtınızı verdiğiniz kişi onu anlamayabilir. Öyleyse niye onun bunun düşüncesini anlamak için didinmek, uğraşmak...

Kendimden söz ederek başladım, öyle de bitireyim bari... Ben ne ortaokulda, ne lisedeyken, ne de daha sonra yazdığım bir yazıyı kendimden yaşlı, deneyden geçmiş, ünlü yazarlara göstererek düşüncelerini sormadım, hiçbir zaman. Belki utangaçlığımdan, belki de -hangi duyguyla bilmem- kendime birazcık güvendiğimden. Yazar yazar postalardım, beğenirlerse basarlardı. Ne okurlara, ne gazete, dergi yöneticilerine, ne edebiyat eleştiricilerine beğendirmek için yazdım. Kendim için yazdım önce, kendi beğenimi kendime rehber yaparak...

Kendimden çok söz ettim, bağışlayın. Ama bana durmaksızın şiirlerini, öykülerini, denemelerini, romanlarını gönderen, mektuplar yazarak, eve, gazeteye gelerek benden nasıl yazılacağı, nasıl yazar olunacağı konusunda yardım ve öğüt isteyen iyi niyetli edebiyatsever arkadaşlara bu konuda görüşlerimi açıkça bildirmek istedim. Umutlarını kırmak, tuttukları yoldan onları ayırmak için değil, kendilerine güven duymalarını, sanatlarına, güçlerine inanıyorlarsa, kim ne derse desin bu yoldan vazgeçmemelerini sağlamak için... Öğütle, dersle, arka çıkmakla "yazar" olunamayacağını bir kez daha belirtmek için kim "Ben yazar olmak istiyorum, bunun yolu nedir?" diye sorarsa, sormaya kalkışırsa, onun yazar mazar olamayacağını anlatmak istedim, o kadar.

Oktay Akbal/Yazarın Kitabı

5. Cevaplayalım, yazalım.

1. Yazar olmak isteyen kişiler, Oktay Akbal'a hangi soruları soruyorlar?

.....

2. Oktay Akbal, yazar olmak isteyenlere hangi tavsiyelerde bulunuyor?

.....

3. Oktay Akbal, kendi yazarlık hayatının başlangıcında bu konuda neler yapmış?

.....

4. Okuduğunuz metnin konusunu ve iletisini yazınız.

Konu: .....

.....

.....

.....

İleti: .....

.....

6. Yazalım.
Arasındaki Fark

"Nasıl Yazar Oldum?" ve "Nasıl Yazar Olunmaz?" isimli denemelerin konuları arasında nasıl bir ilişki ya da farklılık vardır? Bulduğunuz ilişki ya da farklılıkları göz önüne alarak size göre nasıl yazar olunacağını anlatan bir paragraf yazınız.

7. Dinleyelim, işaretleyelim.

Yalnızlar

1. Yazara göre "gerçek yalnız" kimdir?

A) Tek başına odaya kapanan ve orada yaşamaya devam eden insan
B) Topluluğun içinde ailesiyle birlikte yaşamayan insan
C) Topluluğun ortasında onun baskısından kurtulmuş olarak yaşayan insan
D) Tek başına odasında olsa bile toplumun isteklerini içinde taşıyan insan

2. Aşağıdaki düşüncelerden hangisi yazara ait değildir?

A) Toplum insanı bazen yükseltiyor bazen alçaltıyor.
B) Her zaman kendimiz için değil başkaları için yaşıyoruz.
C) Kafamızdaki düşüncelerin kağıda geçişleri birbirini tutmuyor.
D) Bizi yaşatan toplum bizi kendimiz olmaktan uzaklaştırıyor.

3. Yazar, "yalnızlık"la hangi kavramı bir tutmaktadır?

A) kahramanlık
B) dürüstlük
C) cesaret
D) başkaldırı

4. Aşağıdakilerden hangisi, yazarın düşüncesini desteklemek için verdiği örneklerden değildir?

A) Stéphane Mallarmé
B) Andre Gide
C) Yunus Emre
D) William Shakespeare

5. Dinlediğiniz metnin konusunu ve iletisini yazınız.

Konu: .....

.....

.....

.....

İleti: .....

.....

C. UZAYIN DERİNLİKLERİ VE İNSAN

1. Dinleyelim, konuşalım, cevaplayalım.

Yapay Uydular

- Günümüzde ..... gördüğüne inanan kişiler vardır.
- İnsanların gökyüzünde gördüklerinde ..... zannettikleri parlak ışıklar aslında yeryüzünden ..... fırlatılan ..... lardır.
- Günümüzde ..... yolculuklar yapmak mümkün değildir.
- ....., hayatlarını ..... aramaya adamışlardır.
- Dünya'nın ..... yaklaşık 8.000 ..... vardır.

1. Metne göre aşağıdaki bilgilerden hangisi doğru <u>değildir?</u>

A) Uzayda, dünyaya benzeyen birkaç gezegen olabilir.
B) Uzaydaki canlılar bizi ziyarete gelebilir.
C) Bazı insanlara göre, uzayda UFO olabilir.
D) Bazı uydular çıplak gözle görülebilir.

2. Yapay uydularla ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi doğru <u>değildir?</u>

A) Antenleri vardır.
B) Zaman zaman güneşi yansıtırlar.
C) Amatör gökbilimcilerin ilgi alanına girerler.
D) En iyi gözlem zamanı, sabah güneş doğduktan sonradır.

Dinlediğimiz metni kendi cümlelerimizle özetleyelim.

Bilim insanlarının Dünyadan başka yaşanabilecek yerler aramaları devletler tarafından desteklenmeli mi? Niçin? Tartışalım.

2. Okuyalım.
Uluslararası Uzay İstasyonu

Dünya yörüngesinde bilimsel araştırmaların yürütüldüğü bir uzay istasyonu düşüncesi, ilk kez 1903'te ortaya atıldı. Bu düşünceyi ortaya atan, Konstantin Tsiolkovsky adında bir Rus öğretmendi. "Dünya'nın Ötesinde" adlı romanında, Dünya yörüngesindeki uzay istasyonlarından söz ediyordu. İnsanlar bu istasyonlarda yaşamasını öğreniyorlardı. Tsiolkovsky'ye göre uzay istasyonları, kendi kendine yeten uzay yerleşmelerinin ilk aşamasıydı. Sonraki aşamadaysa gezegenlerde, uydularda, hatta asteroidlerde yerleşim birimleri kurulacaktı. Bu romanın yayımlanmasından 60 yıl sonra, ABD'de ve Sovyetler Birliği'nde uzay istasyonlarına yönelik çalışmalar başlatıldı.

1973'te "Skylab", 1986'da "Mir" uzay istasyonu dünyanın yörüngesine yerleştirildi. 1995'te Uluslararası Uzay İstasyonu'nun yapımına başlandı. Ancak tek bir ülkenin, yalnızca kendi kaynaklarını, bilgi birikimini ve deneyimlerini kullanarak böylesi bir istasyonu yapması olası değildi. Bu nedenle, bugüne değin bilimsel araştırmalar için gerçekleştirilen en büyük uluslararası işbirliği gerçekleştirildi. İstasyonun yapımında, ABD ve Rusya'nın yanı sıra Japonya, Kanada, Brezilya, Almanya, Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İngiltere, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya ve Norveç yer aldı. Kalıtımcı ülkelerin her biri, istasyonun değişik bölümlerini geliştirdi ve üretti. Bu bölümler dört yıl içinde değişik zamanlarda yörüngeye taşındı ve astronotlar onları birleştirdi.

Uluslararası Uzay İstasyonu'nda halen yerçekiminde yapılması daha zor ve zahmetli olan, uzun zaman alabilen protein kristal deneyleri, uzay şartlarında kolayca yapılabilmekte ve proteinlere ait yapıların daha iyi anlaşılabilmesine olanak tanımaktadır. Elde edilen bilgiler, bizi hem yaşamın kaynağını anlama noktasına biraz daha yaklaştırıyor, hem de yeni ilaçlar gibi pratik ve oldukça faydalı gelişmelere ortam hazırlıyorlar. Yer çekimi olmayan ortamın insan vücudu üzerine olan etkilerinin araştırılması da insanlığı gelecekte yapılacak başka yolculuklara hazırlamakta ve bize yeni bilgiler kazandırmaktadır. Belki de ilerde kurulacak daha büyük bir uzay istasyonunda bir anne ilk uzay çocuğunu doğuracak ve daha sonra buna yeni doğumlar eklenerek bir uzay nesli oluşturulacaktır. İnsan gelişimi uzayda nasıl olacaktır? Nasıl bir yol çizecektir kendine? Uzay şartlarına adapte olmuş bir nesil mi yaratmamız gerekiyor, yoksa bu şartlara adapte olmamızı sağlayabilecek teknoloji eseri yeni giysiler, yeni besinler gibi aracılarla mı bu geçişi aşacağız, bunu gelecek gösterecek. Uluslararası Uzay İstasyonu'nda her şeyden önce uzayın ne olduğunu öğreniyoruz. Dünyayı daha yoğun bir donanımla izleyebiliyor, dünyanın ve uzayın bilinmezliklerine ilişkin detaylı raporlar alabiliyoruz.

Toprak, ateş, su ve hava... Dört temel yapı taşının uzaydaki durumları da bu istasyondaki araştırma konuları arasında. Uzayda su toplarıyla oynayan astronotları gördüğümüz her televizyon programının çekimleri arkasında gerçekte bir takım deneyler yapılmakta. Tüm bu tür deneyler için Uluslararası Uzay İstasyonu'nun sağladığı en önemli kazanç ise zaman. Kısa süreli uçuşlar için planlanan deneylerin verilerinden kat ve kat daha fazla veri, kazanılan bu zaman sonucunda elde edilebiliyor artık. Yapılan bilimsel araştırmalara ayrıca; kütle çekim deneyleri, malzemebilim ve biyoloji konuları da giriyor. Dennis Tito örneğinde olduğu gibi Uluslararası Uzay İstasyonu'nda ayrıca milyoner ziyaretçiler kabul edilip tabii ki biraz da para kazanılıyor...

3. Yazalım, işaretleyelim.

"uzay istasyonu - işbirliği - ülkeler - çalışmalar - araştırmalar - yörünge - Astronot - yer-çekimi" kelimelerinden sizin için uygun olanları kullanarak okuduğunuz metnin konusunu yazınız.

Metnin Konusu:.....

.....

.....

.....

Uluslararası uzay istasyonunda hangi çalışmalar yapılıyor?

	Yeryüzünde yapılması zor olan ve zaman alan bazı protein deneyleri
	Yerçekimsiz ortamın insan vücudu üzerine olan etkileri ile ilgili çalışmalar
	Yerçekimsiz ortamda su üretme çalışmaları
	Uluslararası Uzay İstasyonunda bir canlının doğumunun gerçekleştirilmesi
	İnsan neslinin uzaydaki olası gelişimi ile ilgili araştırmalar
	İnsanlık için gerekli dört temel maddenin uzaydaki durumu hakkında araştırmalar

4. Konuşalım.

Deney

Sizce Uluslararası Uzay İstasyonunda başka hangi deneyler yapılabilir? Gerekçelendirerek önerilerde bulununuz.

5. Seçelim, yazalım.

Uzay Adamı

*** Bir uzay istasyonunda birkaç yıl boyunca araştırma yapmak ister misiniz? Niçin?**
*** Bir uzay istasyonunu birkaç gün süreyle ziyaret etmek ister misiniz? Niçin?**
*** Bir astronotla röportaj yapsaydınız, ona hangi soruları sorardınız?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Okuyalım, cevaplayalım.
Uzayı Nasıl Kirlettik?

Sanmayın ki insanlar yalnızca Dünya'yı kirletiyor. Gezegenimizin atmosferinin üst katmanlarında başlayan yakın uzayı fazlasıyla kirletmiş durumdayız.

Aslında, uzay kirliliği 50 yıllık geçmişi olan bir sorun. İlk uzay çöpünün ABD'ye ait olduğunu söyleyebiliriz. 1958'de yörüngeye yerleştirilen "Vanguard 1" adlı uzay aracı, 1964'te devre dışı kaldığından bu yana Dünya'nın çevresinde sessizce dolanıyor. Yalnızca 16,5 cm çapındaki bu metal küre, başka bir cisimle çarpışmazsa, yüzlerce yıl daha bu şekilde yörüngede dolanmayı sürdürecek. Yörüngede dolanan ve çapı 10 cm'den büyük cisim sayısı 12.000'den çok. Bunların 800 kadarı, çalışır durumda olan uydu ya da uzay aracı. Geriye kalanlarsa "uzay çöpü" sınıfına giriyor. "Uzay çöpü" deyince, evlerimizdeki atıklar gibi bir çöp yığını aklınıza gelmesin. Uzay çöpleri, herhangi bir işlevi kalmamış insan yapımı uydu ve benzeri uzay araçlarından ya da bunların parçalarından oluşuyor.

Yerden yükseklikleri, yörüngede dolanmakta olan cisimlerin orada ne kadar kalabileceğini belirler. Uzayın yerden 100 km yukarıda başladığı varsayılır. Ancak atmosferin kesin bir sınırının olduğu söylenemez. Giderek yoğunluğu azalmakla birlikte, yerden yüzlerce kilometre yüksekliğe kadar etkileri görülür. Atmosferin yörüngede dolanan cisimler bakımından en belirgin etkisi, onları yavaşlatmasıdır. Yörünge ne kadar alçaktaysa, cisim o kadar yoğun bir hava kütlesinin içinde hareket eder ve giderek yavaşladığı için alçalmaya başlar. Yerden 200 km yüksekte dolanan bir uydu, düşmeden yalnızca birkaç gün yörüngede kalabilir. 200 ile 600 km yükseklik aralığındaki bir uydu ise birkaç yıl yörüngede kalabilir. Uluslararası Uzay İstasyonu ile birçok gözlem uydusu ve uzay mekikleri bu aralıkta dolanır. Atmosferin yavaşlatıcı etkisi nedeniyle yavaşlayıp yeryüzüne düşmemeleri için belli aralıklarla hızlandırılarak daha yükseğe taşınmaları gerekir.

Peki, kendi haline bırakılsa bu cisimlerin tamamı bir gün yere düşmez mi? Alçak yörüngede dolananlar için bu sorunun yanıtı "evet". Yıllar, hatta yüzyıllar sürse de bu cisimler eninde sonunda yere düşer. Ancak daha yüksekte dolananlar neredeyse sonsuza kadar bulundukları yörüngelerde kalabilir. Şu anda izlenebilen cisimlerin yılda yalnızca biri atmosfere giriyor. Uzay araştırmacıları, yörüngede dolanıp duran bu parçaların uzay çalışmaları için ciddi anlamda tehlike oluşturmaya başladığını vurguluyorlar. Yörüngedeki cisimlerin çok düşük de olsa yere ulaşma olasılıkları var. Bazı uydular kontrollü bir şekilde insanların bulunmadığı yerlere düşürülseler de, düşmekte olan uyduların çoğu zaten kontrolden çıkmış oluyor. Geçmiş yıllarda, bunların birkaç örneğini gördük. Yerleşim yerlerinin yakınlarına düşen bazı roket ve uydu parçaları oldu. Neyse ki şimdilik kimse (en azından bilindiği kadarıyla) böyle bir olay yüzünden yaralanmadı. Uzay araştırmacıları, bir insanın düşen bir uzay enkazı nedeniyle yaralanma olasılığının trilyonda bir olduğunu düşünüyor. Bu, piyangoda büyük ikramiye kazanmaktan çok daha düşük bir olasılık.

Uzay çöpleri, daha çok yörüngedeki diğer araçlar ve uzaya çıkan astronotlar için risk oluşturuyor. Araştırmacılar, büyüklükleri 1 cm ile 10 cm arasında olan yüz binlerce, daha küçük on milyonlarca uzay çöpü bulunduğunu düşünüyor. Bu on milyonlarca küçük cismin her birinin hızı bir merminkinden çok daha yüksek. Alçak yörüngede dolanan cisimler saatte yaklaşık 36.000 km hızla hareket eder. Eğer iki cisim birbirlerine zıt yönde hareket ediyorsa, birinin ötekine göre hızı saatte 72.000 km'yi bulabilir. Yörüngede dolanan uzay araçları, özellikle küçük parçalarla sık sık çarpışıyor. Büyüklükleri 1 mm'nin altında olanlar genellikle fazla zarar vermiyorlar. Ancak, daha büyük olanlar önemli sorunlara yol açabiliyor. Uzay araçları, küçük parçalara belli ölçüde dayanabilirken, özellikle uzay yürüyüşüne çıkan astronotlar için her türlü enkaz parçası büyük risk oluşturuyor. Uluslararası Uzay İstasyonu ve uzay mekiklerinde, yaklaşmakta olan enkazlar dikkatli bir şekilde izleniyor. Böylece, gerekli görülürse enkazın yolundan çekilmek söz konusu olabiliyor. Ancak, uzay kirliliğinin büyük bir hızla arttığı düşünülürse, gelecekte belki de uzay yürüyüşleri yapılamayacak, hatta insanlı uzay uçuşları da güvenli olmaktan çıkacak.

Peki, insan ürünü olan bu kirliliği temizleme şansımız yok mu? Aslında pek yok; çünkü bu ka-

dar geniş bir alanda bu kadar çok ve tehlikeli parçayla başa çıkmak olanaksız gibi. Yalnız, kirliliğin artmaması için birtakım önlemler alınması gerekiyor. En başta, uyduların patlamasını ya da patlatılmasını engellemek gerekiyor. Çünkü kirliliğe neden olan başlıca etken bu. Uydular devre dışı kalmadan önce yakıtlarının tümüyle tüketilmesi patlamamaları için bir çözüm. Bunun yanı sıra, alçak yörüngelerde dolanan uyduların görevlerini tamamladıktan sonra atmosfere sokularak düşürülmesi zaten uygulanan bir yöntem. Jeosenkron yörüngede dolanan uydular başa çıkılması en zor olanlar. Üstelik bu yörünge sadece ekvator çevresindeki bir çemberden oluşuyor ve yerini tutabilecek bir başka yörünge de bulunmuyor. Bu nedenle jeosenkron yörüngenin özenle temiz tutulması gerekiyor. Burada dolanan ve ömrünü tamamlayan uyduların düşürülmesi söz konusu değil. Çünkü bu uyduların yeryüzünden çok uzak olmaları nedeniyle, onları düşürmek için çok fazla yakıt ve kontrol gerekiyor. Bunun yerine jeosenkron yörüngede dolanan ömrünü

tamamlamış uydular yaklaşık 300 km dışarı, "uydu mezarlığı" denen bir yörüngeye itiliyorlar. Uygarlığımızın uzaya açılmasının önünü kapatmamak için, gezegenimizin kendisi gibi onun çevresini de temiz tutmamız gerekiyor.

Bilim ve Teknik - Yıldız Takımı Dergisi

1. Parçaya göre, uzay çöpü nelerden oluşuyor?

.....

2. Bu çöplerin hangilerinin dünyaya düşme olasılığı var?

.....

3. Uzaydaki çöplerin tamamının temizlenme ihtimali var mı? Niçin?

.....

4. Uzay kirliliğinin artması, gelecekte nelere sebep olacak?

.....

5. Uzay kirliliğinin artmaması için neler yapılmalı?

.....

7. Konuşalım.
Uluslararası Kurallar

Uzaya uydu, gözlem aracı vb. araçların gönderilmesi konusunda devletlerin uyması gereken uluslararası kurallar var mıdır? Araştırınız, eğer yoksa sizce ne tür kurallar olmalıdır, arkadaşlarınızla tartışınız.

8. Yazalım
Uydu Çöplüğü

Metinde ömrünü tamamlamış uyduların yaklaşık 300 km dışarıya, "uydu mezarlığı" denen bir yörüngeye itildikleri belirtiliyor. Gelecek açısından bu yöntemi doğru bulup bulmadığınızı nedenleriyle birlikte belirten bir paragraf yazınız.

Serbest Okuma

Anlatamıyorum

Ağlasam sesimi duyar mısınız,
Mısralarımda;
Dokunabilir misiniz,
Gözyaşlarıma, ellerinizle?
Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,
Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu
Bu derde düşmeden önce.
Bir yer var, biliyorum;
Her şeyi söylemek mümkün;
Epeyce yaklaşmışım, duyuyorum;
Anlatamıyorum.

Orhan Veli KANIK

Yolcu İle Arabacı

Gurbet ademden kara, hasret ölümden acı,
Ne zaman tükenecek bu yollar arabacı?

Henüz bana "Yolunun sonu budur!" denmedi.
Ben ömrümü harcadım, bu yollar tükenmedi.

Atları hızlı sür ki köye pek geç varmasın,
Nişanlımın gözleri yollarda kararmasın.

-Düştüğüm yollar gibi sonsuzdur benim tasam,
Bekleyenim olsa da razıyım kavuşmasam...

Bir kere görürse gözüm köyün aydınlığını
Kül bağlar içimde bu kızıl kor yığını.

Senin de yolun biter, diner gözünde yaşlar,
Benim uğursuz yolum bittiği yerde başlar.

Faruk Nafiz ÇAMLIBEL

DEĞERLENDİRME

Bir yaz günü idi, Galiba Temmuz'du. İki üç yaş kadar küçüğüm Ali ile ben, deniz kıyısına gittik. Bir ara gözlerimiz orada duran simitçinin tablasına ilişti. Her ikimiz de yutkunarak elimizde olmadan bakıştık. Birimiz üşenmeyip de eve gitsek istediğimiz parayı elbette alırdık ama gitmedik. Simitçi, tablayı tenha iskelenin üzerinde bırakıvermiş; öteki vapur zamanına kadar orada beklemektense kahveye gitmişti.

- Ali, dedim; bak, tablanın başında kimseler yok. Haydi, simit çalıp yiyelim.

Sağa sola çabuk bir göz attık. Civarda bizi görebilecek kimse yoktu. Ali, benim kendisini itmemle koştu biraz sonra iki tane simitle geri geldi. İkimizde heyecandan tıkanacak gibiydik. İşlediğimiz suç elimizde olmadan içimize korku, yüreğimize çarpıntı veriyordu. Eve gittik ve odamızda çalınmış simitleri atıştırmaya başladık. Aradan henüz iki dakika geçmiş, henüz simitler bitmemişti. Oda kapısı açıldı. Babam,

- O simitler nereden çıktı?

...

- Söylesenize, kim verdi o simitleri size?

Bu sorunun cevabını biz verebilir miyiz hiç? Fakat, tuhaf şey! Ne dayak var, ne azar. Ben bu sakinliği babamda ömrüm boyunca görmedim. Yaptığım iş zararsız bir şey mi acaba?

Ertesi sabah, her zamanki gibi, iki kardeş babamızla dışarıda bir gezinti yapmaya hazırlandık. Dışarı çıkınca yüreğim "hop" etti. Bizim simitçi, tablasını sokağın ortasına koymuş, kendi de gazinoda çay içiyordu. Ayaklarım birbirine dolaşmasına rağmen, önüme bakarak oradan geçtim. Babam durdu. Beni eliyle yanına çağırdı ve cebinden çıkardığı parayı bana uzatarak:

- Bunu al! dedi; şu adama götür. Dün senden habersiz, tabladan aldığım simidin parasıdır, de, ver!

Götürdüm verdim. Fakat nasıl götürüp nasıl verdiğimi ben de bilmiyorum. Bildiğim bir şey varsa, o günden sonra, benim malım olmayan eşyaya bir daha el sürmedim.

1. Okuduğunuz metinde çocuklarla ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisine <u>değinilmemiştir?</u>

A) heyecanları
B) korkuları
C) yaşları
D) şaşkınlıkları

2. "Simitleri <u>atıştırmaya</u> koyulduk." cümlesinde altı çizili kelime hangi anlamda kullanılmıştır?

A) Hızlı yemek
B) İkiye bölmek
C) Tadına bakmak
D) Kokusuna bakmak

3. Okuduğunuz metinde aşağıdaki durumlardan hangisi vardır?

A) Çocuklara verilen ceza
B) Çocuklukta yapılan hata
C) Simitçinin kızgınlığı
D) Simitlerin fiyatı

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

İçeriği ve anlatımı karmaşık, soyut ifadelerle yapılandırılmış bir metni anlayabilirim.

Konuşmalardaki dili ve deyimlerin çoğunu anlayabilirim.

Konuşmalardaki üslubu ve anlam kaymalarını kavrayarak deyimlerin ve günlük dilin çoğunu anlayabilirim.

Bir okuma metninde bölümler arasındaki geçiş ve bağlantıları fark edebilirim.

Metinde tartışılan tezlerden ulaşılmak istenen sonucu belirleyebilirim.

Bir okuma metninde analiz ve yorumlarla verilmek istenen sonucu anlayabilirim.

Konuşma yaparken düşünce ve görüşlerimi anlaşılır, planlı ve ikna edici bir biçimde ifade edebilirim.

Karmaşık konularda açık ve ayrıntılı açıklamalar yapabilirim.

Konuları uygun şekilde ilişkilendirebilir, bazı noktaları geliştirip açıklama yapabilirim.

Karmaşık bir konuyu ana hatlarını çizip açık ve iyi geliştirilmiş bir kompozisyon veya rapor hâlinde sunabilirim.

Konuşmalardaki anahtar kelimeleri tespit edip metnin konusunu anlayabilirim.

Hitap ettiğim kişi, metin türü ve konuya göre üslubumu seçebilirim.

C2
DİZİN

Ünite 1

ABD
abide
acaba
acı
aç kalmak
açı
açık
açık (renk)
açıklama
açıklamak
açıklayıcı
açılmak
ad
adam
Adana
aday
âdeta
adım
adım atmak
adlı
affetmek
ağaç
ağırlık
ağır yakmak
ağız
ağlamak
âh-ı ser
ahlâklı
aile
ait
ak
akıl
akmak
akmak (trafik)
akraba
akşam
al
ala
alan
aldırmak
alelacele
âlem
alet
alınmak
alışkanlık
Allah
almak
Almanya
alt
ama
amaç
amatör
amca
Amerika
an
ana
ana (anne)
ana (temel)
ancak
Ankara
anlamak
anlaşılmak
anlatılmak
anlatım
anlatmak
anne
annesiz
ansiklopedi
ara
ara sıra
Aralık
aramak
araştırma
arka
arkadaş
art
artık
asır
asker
askerlik
aşa aşa
aşağı
aşk
aşk dili
ateş
atılmak
atlamak
atmak
avaz
Avrupa
Avrupa Birliği
avuç
Avusturya
Avusturyalı
ay
ayak
ayakkabı
ayırmak
aylarca
ayna
ayna tutmak
aynı
aynı
ayrılık
ayrılma
ayrılmak
az
baba
babaanne
babasız
baca
bağışlamak
bağlı
bahar
bahçe
bahsetmek
bakımından
bakışmak
bakmak
balık
barışçıl
baskı
basmak
baş
başarı
başarılı
başka
başkanlık
başlamak
başrol
baştan ayağa
baştan sona
başucu
başvurulmak
bayramlık (giysi)
bazen
bazı
bebek
beceri
bedel
beğenmek
beklemek
belirli
belirmek
ben
bence
bencil
beraber
bestekâr
beş
beşerî
betimleme
beyaz
bırakılmak
bırakmak
biçim
bilahare
bile
bilgi
bilgilendirmek
bilmek
bin bir
bina
bindirmek
binmek
bir
bir anda
bir bir
bir gün
bir türlü
birbiri
birçok
birden
birer birer
birey
birim
birkaç
birleşmek
birlik
birlikte
bitirmek
bitmek
biz
bodur
boğulmak
boş
boşa geçmek
boynuna sarılmak
boynuzlu
boyunca
bozkır
böbrek yetmezliği
bölüm
böyle
böylece
bu
buçuk
bugün
buldurmak
bulmak
bulunmak
buluşmak
bulut
bunun için
bura
burada
burs
bütün
bütünleşmek
büyü
büyük
büyükelçilik
büyülemek
büyümek
cami
can
canlandırmak
canlanmak
cevap
cevaplamak
ciğer
cins
coğrafya
cumhuriyet
cümle
çağ
çalınmak (kapı)
çalışılmak
çalışma
çalışmak
çanta
çare
çay

çekim
çekip gitmek
çeşit
çeşitli
çeviri
çevirmen
çevre
çevrilmek
çıkarmak
çıkmak
çılgınlık
çıplak
çiçek
çiğ
çile
çizilmek
çizmek
çocuk
çocukken
çocukluk
çoğu
çok
çökmek
çöp
çünkü
çürütülmek
-da
dağ
dağılmak
dağıtmak
daha
dakika
dal (branş)
dalga
dalgalanmak
dalmak
-dan ötürü
danışman
darılmak
davet edilmek
davranış
davranmak
de (dahi)
dede
defa
değer
değerlendirme
değerli
değil
değişim
değişmek
değiştirme
değiştirmek
dehşet
demek
demin
deneme
deniz
denizci
derece
derecik
dergâh
dergi
derin
derinlik
ders
dert
derviş
devam etmek
devlet
devlet adamı
dış görünüş
dışarı
dîde
diğer
dikkatsiz
dikmek
dil
dile getirmek
dinlemek
diplomat
dişi
diyar
dize
dizilmek
dizmek
doğmak
doğurmak
dolap
dolaşmak
dolayısıyla
doldurmak
dolmak
dolu
dost
dostluk
dosya
dökülmek
dönem
dönmek
dönüşmek
dört
dört dönmek
dört gözle beklemek
dövmek
dram
dudak
durağanlık
durak
durmak
durulmak
duruluk
durum
duvar
duygu
duymak
duymak
duymak (hissetmek)
dünya
dünyaya gelmek
dürbün
dürüst
düş
düşünce
düşüncelere dalmak
düşünmek
düşünüp durmak
düzen
düzenlenmek
ebediyet
edebî
edebiyat
edebiyatçı
edep
editörlük
efendim
efsane
eğilmek
eğitici
eğitim
ekmek
eksik
el
el bebek gül bebek büyütmek
elde etmek
ele alınmak
ele almak
eleştirmen
Elhamdülillah
elveda
en
endişe
epey
epeydir
eren
erimek
erkân
erkek
erken
eser
eser vermek
eski
eş
eşik
eşya
etki
etkilemek
etkilenmek
ev
evet
evlat
evlenme
evrak
evrensel
ezmek
faaliyet
fakat
fakülte
fark
fark etmek
farklı
fazla
felsefe
fem
fırın
fikir
filan
film
filmci
Fransız
Fransızca
gayrı
gazete
gazeteci
gece
gecikme
gecikmek
geçirmek
geçiş yapmak
geçmek
geçmiş
gelecek
gelenek
gelin
geliştirme
gelmek
gemi
genç
gençlik
genelkurmay başkanı
genellikle
gerçek
gerekçe
gerekli
gerekmek
gereksiz
getirilmek
getirmek
gezmek
gibi
giriş
girmek
gitmek
giyinmek
giysi
gonca
göçmek
göğüs geçirmek
gök
göl
gönül
gönül gözü
gönülden geçmek
görenek
görev
görev almak
görev yapmak
görmek
görünmek
gösterge
göstermek
götürmek
göz
göz kamaştırmak
gözden kaybolmak
gözetilmek
gözleri yollarda kalmak
gözlerinin içine bakmak
gözlü
gözü sulu
gözünde canlandırmak
gözyaşı
gözyaşını tutamamak
gurbet
güçlü
güçlük
gülümsemek
gün
gün ışığına
gündelik
güneş
günümüz
güzel
güzellik
hafız
hâkim
Hakk'a yürümek
hakkında
hâl
hâlde (rağmen)
halk
halk dili
hangi
hanım (eş)
hanım sultan
harcama
harcamak
hareket
hareket etmek
hareketlilik
has
hasretten yanmak
hat (otobüs)
hatırlamak
hatta
hatun
hava
hayal
hayal etmek
hayal kurmak
hayâli
hayat
hayat bulmak
hayat kaynağı
haydi
hayır
haykırmak
hayran olmak
haz
hazırlık
hazret

hediye
hele
hemen
henüz
hep
hepsi
her
her şey
herkes
heyecan
heyecan uyandırmak
heyecanlı
hıçkıra hıçkıra
hırçın
hırka
hız
hızlı
hiç
hiçbir
hiçbir zaman
hikâye
hikâye etmek
hikâyecilik
hikmetli
his
hissetmek
hitap etmek
hizmet
hizmet etmek
hobi
hoca
hoş geldin
hoşluk
hukuk
hükmetmek
hüzün
ırmak
ıslatmak
ısrar
ışık
icat
iç
iç geçirmek
içeri
içermek
için için ağlamak
içinde bulunmak
içinden gelmek
içine doğmak
içten
idrak etmek
ifade
ifade etmek
ihtiyar
ikinci
İkinci Dünya Savaşı
ilave etmek
ileri
ilgi
ilgi alanı
ilgi duymak
ilgi görmek
ilgilenmek
ilgili
ilham
ilim adamları
ilk
ilkokul
iltifat
iltifat etmek
imge
inanmak
ince
incelemek
incelik
İngiliz Edebiyatı
İngilizce
İngiltere
inmek
insan
insanî
insanlık
İnşallah
intizamlı
iri
irili ufaklı
irkilmek
isim
isimli
iskele
israf
İstanbul
İstanbul Radyosu
İstanbul Üniversitesi
istek
istemek
istemek
istenmek
iş
iş yeri
işaret etmek
işaretlemek
işitmek
işlenmek
işte
itibar görmek
itibaren
iyi
iz bırakmak
izlemek
izlenim
İzmirli
jandarma
kabul etmek
kâbus
kaç
kadar
kader
kadın
kadıncağız
Kaf Dağı
kâğıt
kahramanlık
kahvaltı etmek
kalabalık
kalem
kaleme almak
kalkmak
kalkmak (ayağa)
kalmak
kalmak (geriye
kalmak)
kalp
kanaat
kanı
kanıtlanmak
kapamak
kapı
kaptan
kara
Karadeniz
karakter
karar vermek
kararlı
kararmak
kardeş
kargaşa
karı (eş)
karışmak
karşılamak
karşılanmak
karşılaşmak
karşısına gelmek
kasırga
kast
kavrulmak
kavuşmak
kayıtsız
kaymak
kaynak
kaynaklanmak
Kazan
kazandırma
kazanmak
kelime
kelimesi kelimesine
söylemek
kendi
kendi kendine
kendine pay çıkarmak
kendini bulmak
kendini zor tutmak
kesmek
kez
Kırgız
Kırgız Edebiyatı
Kırgız Kültürü
Kırgızca
Kırgızistan
kırk
kırkıncı
kırmızı
kısa
kıyı
kız
kifayetsiz
kim
kimi
kimin
kişi
kişileşmek
kişilik
kitap
koca
kocaman
kol
kolay
komaya girmek
komedi
komite
konu
konu edilmek
konu edinme
konuşmak
konuşturmak
korkulu
koşmak
koşu
koşuşmak
kovalamak
kovmak
koymak
köpek
köpük
köse
kötü
köy
köylü
kucaklaşmak
kul olmak
kulağına erişmek
kulak
kullanılmak
kullanmak
kum
kurak
kural
kurmak
kurt
kuru
kusurlu
kuzeybatı
küçük
kül
kül etmek
kültür
kültürel
künye
küsmek
lâhza
layık
leylak
limit
lise
lüzumsuz
macera
maddi
mahalle
mahalli
makyaj
masa
masal
masmavi
mavi
mefhum
mekân
melek
melekvâri
mensubu olmak
mesafe
mesaj vermek
mescit
mesela
meslek
meşhur olmak
metin
mevsim
meydan
meziyet
mezun olmak
mısra
millet
millî
milyonlarca
miras
misafir
miskin
modern
Moskova
Moskova Üniversitesi
muhabirlik
mutlaka
mutlu
mutlu olmak
münasip
mürüvvet
mütemadiyen
namaz
nasıl
nasıl
NATO
nazlı
ne
Ne yazık ki!
neden
neden (sebep)
nedeniyle
nefes
nefeslenmek
nefis
nehir
nerede
nereden
nereye
nesnel

neşe
neşeli
neşredilmek
niçin
nihayet
ninni
Nisan
niteleyici
nitelik
niye
nokta
not
not almak
numaralanmak
nur içinde yatmak
o
oğlan
oğul
okşamak
okul
okumak
okunmak
okur
okuyucu
olay
oldukça
olgu
olimpiyat
olmak
oluşmak
oluşturmak
omuz
on
on dört
ondan sonra
onlar
orada
organizma
orman
Orta Asya
ortak
ortam
ortaokul
ortaya çıkmak
ortaya konmak
ortaya konulmak
ortaya koymak
Osmanlı
otobüs
otomobil
oturmak
oturtmak
oynamak
oynanmak
oyun
oyuncu
ödül
öğlen
öğrenci
öğrenmek
öğretici
öğretme
öğretmek
ölçü
ölçüsüz
ölmek
ölüm
ölümsüz
ölümsüzleştirmek
ömür
ön plana çıkarmak
önce
öncü
önem
önemli
önsöz
öpmek
örgü
örmek
örnek
örtü
öte
ötürü
övgü
öyküleme
öyle
özel
özellik
özellikle
özenle
özetlemek
özlem
özlem duymak
özlemek
öznel
padişah
paragraf
parça
parıltı
parlak
parlamento
patlamak
pek
peki
pekiştirmek
pınar
pırıl pırıl
pişman olmak
pişmek
portre
psikolojik
rahat
rahatsız etmek
rahatsızlanmak
rahmetli
rakip
renk
renkli
resim yapmak
rıhtım
rol
roman
romancı
ruh
ruh hâli
ruhu beslemek
Rus
Rusça
Rusya
rüya
saat
sabah
sabır
sabırlı
saç
sade
sadece
sağlamak
sağlıklı
sahil
sahip çıkmak
sahiplenmek
sahne
sahnelenmek
saklamak
samimi
samimiyet
sanat
sandalye
sanki
sanmak
sarılış
sarmak
sarsmak
satmak
savaş
savrulmak
sayesinde
saygı göstermek
saymak (farz etmek)
sebep
sebep olmak
seçilmek
seçmek
seher
sekreterlik
sel
selamlaşmak
selamlık
sen
senaryo
ses
sesli
sessizce
sevda
sevecen
sevgi
sevgili
sevinç
sevmek
seyahat
seyahat etmek
seyir
seyretmek
sıcak
sıkıntı
sıkıntı çekmek
sıkışıklık
sınava girmek
sınıf
sınırlanmak
sınırsız
sır
sıra sıra
sırt
silindir
sima
simit
simitçi
sinema
sipahi
siyah
siyasi
siz
sizce
sohbet etmek
sokak
son
son bulmak
son derece
sona ermek
sonbahar
sonra
sonuç
sonunda
sormak
soru
sorulmak
sorumluluk
sosyoloji
Sovyetler Birliği
söylemek
söylenmek
söylenmek (edilgen)
söyleşi
söz
söz konusu
sözcük
sözünü etmek
spor
sporcu
SSCB
step
su
sultan
surat
susmak
süre
süre
süreç
süreç
sürmek
sürücü
sürüklemek
süzgeç
süzülmek
şaheser
şahsiyet
şair
şarkı
şarkı
şarkı söylemek
şart
şeffaf
şehir
şehit
şehit olmak
şehzade
şekil
şey
şeyh
şık
şırıl şırıl
şiir
şimdi
şimdilik
şöhret
şöyle
şu
şuur
şüphe
tabiat
tabii
tabii ki
tabla
tablo
tahlil etmek
taht
takdir
takım elbise
takip etmek
tam
tam anlamıyla
tamamen
tanıdık
tanık olmak
tanımak
tanınmak
tanış olmak
tanışmak
tanıştırmak
tapu
tarafından
tarım enstitüsü
tarih
tarihî
tartışma
tartışmak
tasarlamak
tasavvuf
tasavvufi
tasvir
taş
taşımak
taşınmak

taşmak
tebessüm etmek
tecrübe
tedavi
tek
tekke
teknik
tekrar
telaş
tema
temel
tepe
tepki
tercih etmek
tercüme edilmek
tercüme etmek
terennüm
terhis olmak
terim
terk edilmek
terk etmek
terslemek
teselli
teslim
teşekkür etmek
teşhis
teşvik etmek
tıp
tıpkı
tipik insan
tiyatro
tok olmak
ton (renk)
toplantı
toplum
toprak
topuklu
torun
tozlu
tövbe
trafik
tragedya
trajedi
TRT
tutmak
tükenmek
tüketim
tüm
tünel
tür
Türk
Türk Dili ve Edebiyatı Tarihi
Türk Klasik Müziği
Türk Milleti
Türkçe
Türkiye
türlü
ufuk
uğraşmak
ulaşılmak
ulaşmak
ulu
ulusal
umutsuzca
UNESCO
unutmak
usulca
uyak
uyanmak
uydurmak
uygulama
uygun
uymak
uymak (düzene)
uzak
uzaklaşmak
uzamak
uzun
üç
ülke
ünite
ünlü
ürün
üslup
üst (giysi)
üstat(-dı)
üstelik
üvey
üzeri
üzerine (hakkında)
üzülmek
vadi
vakit
var
var gücüyle çalışmak
vâris
varlık
varmak
vasıf
vatan
vefat etmek
vermek
veteriner
veteriner teknik okulu
yağmur
yahut
yakalamak
yaklaşmak
yakmak
yalnız
yalnızca
yalnızlık
yamaç
yan
yanaklı
yanaşmak
yanı sıra
yani
yankı
yankı bulmak
yankı uyandırmak
yanlış
yanlışlık
yanmak
yansımak
yansıtmak
yapayalnız
yapılmak
yapmak
yaprak
yaradan
yaradılan
yâre
yarı
yarım
yastık
yaş
yaşam
yaşamak
yaşanmak
yaşantı
yaşatma
yaşatmak
yaşayış
yaşlanmak
yatak
yatmak
yavaş
yavru
yayımlanmak
yayın organları
yayıncı
yayınlamak
yayınlanmak
yayınlatmak
yaz
yazar
yazarlık
yazı
yazılmak
yazıya dökmek
yazmak
yemyeşil
yeni
yeniçeri
yeniden
yer
yer almak
yerine geçmek
yerleştirilmek
yeşermek
yeşil
yeterince
yetişmek
yetiştirmek
yetmek
yıl
yıldırım
yıllarca
yine
yirmi
yoğun
yoğunlaşmak
yok
yok olmak
yoksa
yol
yola çıkmak
yola koyulmak
yolculuk
yoluna düşmek
yorum
yorumlamak
yön
yönelik
yukarı
yumuşak
yurt dışı
yüksek
yün
yürek
yürümek
yürüyüş
yüz elli
yüz yüze
yüzlerce
yüzmek
yüzyıl
zaaf
zaman
zarif
zenginlik
zihin
zorunda

Ünite 2

abartılı
acaba
acele
acı
aç
açı
açığa vurmak
açıklama
açmak
ad
ad verilmek
adam
Adana
adap
âdet
adım
adım adım
adım atmak
adlandırma
ağa
ağaç
ağır
ağız
ahlâk bozmak
ait
ait olmak
akasya
akıllı
aklına gelmek
aklını başından almak
aksaklık
aksama
aksamak
aksi
aksilenmek
aktarmak
alan
alay etme
alaya almak
alaylı
alçak
aldatmak
alet
almak
alt
ama
amaç
amatör
amca
an
ana dili
ancak
anlam
anlamak
anlaşılabilirlik
anlaşılmak
anlaşma
anlatmak
anlayış
apartman
ara
araba
araç
araklamak
Arapça
argo
arındırmak
arkadaş
arpa
artık
arz etmek
asıl
asılsız
asker
askerlik
askerlik yapmak
astsubay
aşağı
âşık
at
atanma
atasözü
atmasyon
ayakkabı
ayı
ayıplanmak
ayırt etmek

aynı
ayrı
ayrılmak
az
azarlanmak
azim
baba
babalık
bacak
bağır
bağlam
bakımından
bakmak
balon
baloncu
balta
baskı
başından geçmek
başka
başlamak
başlıca
başlık
başyazarlık
batıl inanç
bayram
bazen
bazı
beceri
beddua etmek
bedelli
beklemek
belirli
belirtmek
belli
belli etmek
ben
benzemek
benzetme
benzetmek
benzin
beş
bey
biçimsel
bilgi
bilinmek
bilmek
bir
birbiri
bireysel
biri
biriktirmek
birkaç
birlikte
bitirmek
bitki
bitmek
biz
bodrum
borç
borçlu
boş
boşa gitmek
boşluk
bot
boylu
bozuk
bozuntuya vermek
bölüm
böyle
bu
bu yüzden
bugün
bulmak
bulunmak
bütün
bütünleme sınavı
büyük
büyülenmek
büyümek
can pazarı
canı yanmak
canlandırma
canlı
cennet
cesaretini toplamak
cevap
cevap vermek
cevher
ceza almak
cılız
cıvık
ciğeri beş para etmemek
ciğeri sağlam
cimri
cüce
çabuk
çalışkan
çalışma
çalışmak
çalmak
çarık
çekingen
çekinmek
çekip gitmek
çekirge
çelimsiz
çelişkili
çerçeveli
çeviklik
çevre
çıkarcılık
çıkmak
çizer
çizgi
çizim
çizmek
çoğu
çoğunluk
çok
çorap
çökmek
çözmek
çul
daha
dahi
dâhil olmak
dal
dar
daracık
davranış
dayanmak
değer
değer vermek
değerlendirme
değerli
değersiz
değil
değişme
değişmek
demek
dergi
ders
ders asmak
dert yanmak
derviş
destan
destek
devam
devam etmek
devlet
devrilmek
deyim
deyiş
dış
dışarı çıkmak
diğer
diken
dikkat çekici
dikkat çekmek
dikkat etmek
dil
dile getirmek
dinlemek
dinsel
direnmek
disko
diye
dize
doğmak
doğru
doğum günü
dokundurma
dolandırıcı
dolanmak
dolaşmak
doldurmak
doymak
dönem
dönmek
dörtlük
durmak
durum
duyarsızlık
duygu
duymak
duyurmak
düşmek
düşük
düşünce
düşünmek
düşürülmek
edebî
edebiyat
edinmek
efendi
eğitim
eğitim almak
eğlence
eğlenmek
eksik
el
elde etmek
elden çıkarmak
ele alınmak
ele geçmek
eleştirel
eleştiri
eleştirilme
eleştirme
eleştirmek
eleştirmen
emek
emekliye ayrılmak
en
erkek
eski
eşek
eşmek
eşya
etkilemek
fare
fark
fark edilmek
farklı
Farsça
fasulye
fırça yemek
fırlatmak
fikir
fikir üretmek
fiyat
Fransa
Fransızca
futbolcu
galata
geçim kapısı
geçmek
geliştirmek
gelmek
gem vurmak
genç
gene
genel
genellikle
gerekmek
geri dönmek
getirilmek
getirmek
gezmek
gırtlak
gibi
girmek
giysi
görev
görev almak
görsel
görünmek
gösterge
göstermek
göz
gözleri dolu dolu olmak
gözlük
gözüne batmak
gözünü ayırmamak
grup
güç
güçlü
güçlük çekmek
güldürme
güldürmek
gülümsemek
gülünç
gün
gündem
güneş görmek
günlük
gütmek
haber
haddini bilmek
hain
hakaret etmek
hakikat
hakkında
haklamak
haksızlık
hâl
hâle getirmek
hâline şükretmek
halk
halk edebiyatı
halk şairi
hamal
hangi
hapis
harcamak
hareket
hasarlı
hata
hayal gücü
hayat
hayli
hayvan
hazırlanmak

hazırlık
hedef
hediye
hele
hem
hemen
hep
her
herhangi
heyecan
hımbıl
hırsız
hiciv
hicvetmek
hiç
hiçbir
hissettirmek
hitaben
hizmet
hoş olmak
hoşa gitmek
hoşbeş etmek
hoşlanmak
huylu
hürmet etmek
ıssız
iç
içeri
için
içinde
içinden gelmek
idadi
ifade
ifade etmek
iğneleyici
ihtiva etmek
ihtiyaç duymak
ikinci el
İkinci Meşrutiyet
ileri
ilerletmek
iletişim
ilgilenmek
ilgili
ilginç
ilk
ima etmek
inanç
inanmak
incelemek
incelik
inci
incitmek
inek
inkisar etmek
insan
insanlaştırmak
insanoğlu
ip
isim
ispatlamak
İstanbul
istemek
İsviçre
işaret
işemek
işte
it
iyi
iyice
iz
izlenim
İzmir
jargon
kabadayı
kaçırmak
kadar
kadın
kafa tutmak
kağıt para
kal gelmek
kaldırım
kalıcı
kalıcı olmak
kalkışmak
kalmak
kanatmak
kandırmak
kapı
kar
kara
kardeş
karı
karikatür
karikatürist
karşı
karşılaşmak
karşılık
kasaba
kasap
Kasımpaşa
kat
kategori
katılmak
katmak
katran
kavga etmek
kavgacı
kaybetmek
kaygı duymak
kayık
kaz
kaza
kaza yapmak
kazan
kazandırılmak
keçe
keklemek
kelime
kenar
kenara çekilme
kenara çekilmek
kendi
kendi kendine
kesim
kez
Kıbrıs
kınamak
kıraç
kırık
kısa
kısım
kıta
kıyaslamak
kıymak
kıymet bilmek
kız
kızdırmak
kilometre
kim
kimse
kirletmek
kişi
koklamak
koku
kolaylaştırmak
kolaylık
komple
komşu
konu
konuşma
konuşmak
koridor
korkak
köpek
kötü
kullanıcı
kullanılmak
kullanım
kullanma
kullanmak
kundura
kural
kurnaz
kurtarmak
kurtulmak
kuru
kusur
kusurlu
kuyu
küçük
küçük düşürmek
küfür
külah
kültür
laf
lakap
latife
layık olmak
maharet
mahkûm edilmek
makam
makbul
mal
Manisa
manzume
Mart
masa
maşallah
matematik
mecal
memur
merak
mercimek
mesaj
meslek
Mevlevihane
meyhane
mırıldanmak
mısır
millet
misafir
misafir olmak
mizah
moral
moruk
motor
müddet
mümkün
münasebetsiz
müsaade etmek
müzikçi
nasıl
nasip almak
nazırlık
ne
neden
nedeniyle
neredeyse
ney
ney üflemek
neyzen
neyzenlik
niçin
niteleme
nitelik
not almak
not vermek
nota
numarasız
nursuz
ocak
oda
oğul
okumak
okutmak
okuyucu
olay
oldukça
olumsuz
oluşmak
oluşturmak
oluşturulmak
on
on beş
onarılmak
oran
ortak
ortam
ortaya koymak
oturmak
oynanmak
oyun
oyunlaştırmak
ozan
ödemek
öğrenci
öğrenmek
öğretmen
ölçmek
ölmek
önce
önemli
örnek
örnek göstermek
örnek vermek
öz
özel
özellik
özenmek
özgü
papağan
papel
para
para lazımcı
para ödemek
paragraf
parçalamak
parlamak
parmak
paşa
patlak göz
patlamak
pay
pek
pek çok
pert
pırpır
pirsiz
pişmek
plak
psikoloji
racon
rastlamak
rehbersiz
ritüel
rüşvet
rütbe
sadece
sağlamak
sahip olmak
saklamak
saldırganlık
sallanmak
sanat

sanmak
sap
sarhoş
sarılmak
sarımsak
sarkıtmak
satıcı
satmak
sayesinde
sayı
sayılmak
saz
sebep
seçmek
sefer
seğirtme
seğirtmek
sen
sert
seslenmek
sessizce
sevilmek
sevinmek
seyretmek
sıfırcı
sıkışmak
sınav
sınıf
sırık
sırt
sincap
siyasal
siz
sizce
sohbet etmek
sonra
sonuç
sormak
sorun
sosyal hayat
söylemek
söz
söz sanatları
sözcük
suçlamak
sunmak
sünnet
sürdürmek
süre
süzmek
şafak
şair
şakalaşmak
şart
şaşırmak
şekil
şey
şiir
şimşek
şişe
şoför
şöyle
şüphelenmek
tabu
taç
tahmin
takılmak
takip etmek
taklalı
tam
tamamı
tamir edilmek
tanık olmak
tanımlamak
tanımlanmak
tanınmak
taraf
tarih
tarikat
tarla
tartışmak
tasarlamak
taşlama
taşlamak
tatlı
tavır
tavuk
tazı
tecrübe
teklif
teknoloji
teknolojik
tekrar
tembel
temsilci
terim
ters
tıpkı
tırmanmak
tırnakçı
tilki
topluluk
toplum
tutum
tuvalet
tüm
tür
Türk Edebiyatı
Türkçe
uğraş vermek
uğraşmak
ulaşmak
unutmak
usta
ustalık
usul
utanmaz
uydurma
uygulanmak
uygun
uymak
uyutmak
uyuzlanmak
uzaklaşmak
uzun
uzunluk
üç
üçüncü
üflemek
ülke
ün
ünite
üretilmek
üslup
üstat
üstelik
üye
üzeri
üzülmek
üzüntü
vaat etmek
vali
vali yardımcılığı
var
varlık
verilmek
vermek
volta atmak
vurgulamak
vurucu
vuruk
yakın
yaklaşım
yaklaşmak
yakmak
yalnız
yalnızca
yan anlam
yanı sıra
yanık
yankesici
yanlışlık
yanmak
yansıtma
yansıtmak
yapılı
yapıştırmak
yararlanmak
yardım etmek
yaş
yaşam
yaşamak
yaşantı
yaşlı
yat
yavrucak
yaygınlaşmak
yaylanmak
yazı
yazılı
yazılmak
yazısız
yazma
yazmak
yeğen
yemek
yer
yergi
yerine geçmek
yerleşmek
yermek
yeşil
yetenekli
yeterli
yeterli olmak
yetersiz kalmak
yıl
yine
yiyecek
yok
yoklamak
yol
yol vermek
yolculuk
yolsuzluk
yön
yönelmek
yöneltmek
yönetim
yukarı
yürümek
yüz
yüzlü
yüzünden
zaman
zat
zehirli
zekâ
zenginlik
zıtlık
zira
zümre

Ünite 3

abiye
acı
açı
açığa çıkarmak
açık
açıklamak
açıklayıcı
açılmak
açmak
ad
ada
âdet
adil
ağırlamak
ağırlık
ağlamak
ahır
ahiret
ahşap
aile
ait
ak
akıl
akım
akın
aksesuar
aksine
aktarmak
aktivite
alaka
alan
algı
algılamak
alışveriş
almak
alt
altın
ama
amaç
ambalaj
an
ana
ancak
anlamak
anlaşılmak
anlatmak
anlayış
ara
aramak
araştırmak
aristokrat
arka
arkadaş
armoni
art
artık
artırmak
arzu
asır
asilzade
asker
aslan
aslında
asmak
aşağı
aşık
aşıp
aşk
atmak
avlu
ay
ayak
ayırmak
ayna
aynı
ayrı
ayrıca
ayrılan
ayrıntı
az

baba
bağdaştırmak
bağımsız
bağış
bağlam
bağlanmak
bağlı
bahçe
bahis
bahsetmek
bahtiyar
bakış
bakmak
bambaşka
bardak
barındırmak
barınmak
basın
baskın
baş
başarı
başarmak
başka
başkent
başlamak
başlık
başvurmak
batı
bazen
bazı
beden
beğeni
beğenmek
beklenti
bel
beliriş
belirlemek
belirsiz
belirtmek
belki
belli
ben
benzemek
benzer
benzetmek
beraber
beslemek
besteci
betimlemek
betimleyici
beyaz
beylik
bezemek
bıçak
bıkmak
biçim
bilezik
bilgi
bilinç
bilmek
bin
bir
biraz
birbiri
birçok
birey
birikim
birkaç
birlik
bitirmek
bitiş
bitki
blog
bol
bomba
boş
boşluk
boy
boyut
bozmak
bozulmak
bölge
bölüm
böyle
bu
bugün
bulmak
bulunmak
bulut
burs
bülbül
bünye
bürümcük
bütçe
bütün
bütünleşmek
büyü
büyükanne
büyükbaba
cadde
cam
cami
can
canım
cazibe
cep
cesaret
coşku
cumba
cümle
çabuk
çağ
çağlayan
çakşır
çalışmak
çalmak
çare
çarpıcı
çekmek
çerçeve
çeşit
çevirmek
çevre
çığlık
çıkarmak
çıkış
çıkmak
çiçek
çini
çirkin
çizgi
çizili
çizim
çocuk
çoğunluk
çok
çözüm
çözümlemek
çünkü
dağ
daha
dâhil
daimi
dal
damar
danışmak
dar
davranış
dayanmak
defile
defter
değer
değerlendirme
değerli
değil
değinilmek
değinmek
değişik
değişim
değişmek
değişmez
dekorasyon
delik
demek
deneme
denemek
deneyim
denilmek
deniz
depo
deprem
derece
deri
derinlik
derlenmek
ders
desen
destek
detay
devam
devirmek
deyim
dış
dikkat
diktirmek
dilemek
dimdik
din
dinamik
dinî
dip
disiplin
diyar
dizayn
dize
doğa
doğal
doğmak
doğru
doğrudan doğruya
doğrusu
doğu
dolaşmak
dolayı
doldurmak
dolu
dondurmak
dost
dönem
döngüsel
dönüştürmek
durağan
durmak
durum
duyarlı
duygu
duymak
duyusal
düğme
dün
dünya
dürüst
düşmek
düşünce
düşünmek
düşünür
düşürmek
düz
düzen
düzenlemek
eda
egemen
eğer
eğilim
eğitmek
eğlence
eğlenmek
ekonomik
ekseriya
el
elbise
ele almak
eleştirmen
elmas
emek
endam
endüstri
enstitü
entari
er
eritmek
erkek
erken
eser
eski
eskitmek
estetik
eş
eşit
eşsiz
eşya
etek
etken
etki
etkilemek
etkin
etmek
ev
evrensel
eylem
eyvan
ezel
faaliyet
faktör
fark
fazla
felaket
felsefe
fenomen
figür
fikir
firma
form
gece
geçirmek
geçmek
geleneksel
gelin
gelişmek
geliştirmek
gelmek
genç
gene
genel
geniş
gerçek
gerçekleştirmek
gerek
gerekmek
gerektirmek
gergef
getirmek
gezmek
gibi
girmek

gitmek
giyim
giymek
gizlemek
gök
gölge
gönül
görmek
görsel
görülmek
gösteriş
göstermek
göz
gözetim
gözlem
gözlük
gravür
grup
güçlü
gülmek
gümüş
gün
günah
gündelik
güneş
günlük
güzel
haber
hak
hakiki
hâkim
hakkında
hâl
hala
halk
hangi
harcamak
harç
hareket
has
hassas
hasta
hat
hata
hatta
hava
hayal
hayat
hayran
hayvan
haz
hazır
hazırlamak
hazırlanmak
hazine
hedef
hedeflemek
hediye
hem
hemen
henüz
hep
her
her şey
herhangi
herkes
hesap
heyecan
heykel
hız
hiç
hiçbir
hikâye
himaye
his
hisar
hissetmek
hitap
hizmet
hoş
huzur
hüküm
ışık
iç
içerik
iddia
ideal
ifade
ihracat
ihtişam
ihtiyaç
iki
iklim
ikna
ilan
ileri
ilerlemek
iletişim
ilgi
ilinti
ilişki
ilk
illa ki
ille
imkân
imza
inandırmak
inanmak
ince
inci
inlemek
insan
inşa
ipek
ise
İslamiyet
ispatlamak
istek
isteklilik
istemek
işaret
işçi
işlemek
işlenmek
işletme
işlev
işte
ithalat
itibaren
iyi
iz
izin
izlemek
kabul
kadar
kadın
kadife
kafa
kâfi
kaftan
kâinat
kalıcı
kalın
kalıp
kalite
kalker
kalmak
kamaştırmak
kan
kanat
kaos
kap
kapatmak
kapı
kapsamak
karakter
karar
karıştırmak
kariyer
karmaşık
karşı
kasaba
katılmak
kâtip
katkı
katliam
katmak
kavram
kavramsal
kavuşmak
kaya
kaydedilmek
kaygan
kaynak
kaynamak
kazan
kelebek
kelime
kemer
kendi
kent
kervansaray
kesim
kesin
keşfetmek
keten
kez
kılmak
kırık
kısa
kısım
kıyafet
kıymet
kız
kilise
kim
kimlik
kimse
kişi
klasik
koca
kol
kolay
koleksiyon
koltuk
kolye
kombinasyon
komik
konak
kondurmak
konu
konum
konuşmak
kopya
korku
korunmak
koymak
körükörüne
kral
kriter
kronoloji
kubbe
kullanmak
kumaş
kural
kuram
kurban
kurmak
kusur
kuş
kuşak
kuyruk
küçük
külah
kültür
kürk
labirent
lacivert
latin
lav
lazım
liberal
lider
liste
lüks
madalya
maddi
madenî
mahzun
malzeme
mana
mangal
manken
marka
materyal
medrese
mekân
merak
merkez
mesele
meslek
meşhur
metin
mevcut
mevki
mevzu
meydan
meyve
mısra
mimari
minare
minyatür
misafir
misal
moda
modern
modus
motif
muhafaza
muhtemel
murassa
mutlu
mübalağa
mücevher
mükemmel
mümkün
münhasır
müze
müzik
nadide
nakış
nar
nasıl
ne
neden
nere
nesil
nesne
nevi
niçin
nişan
nitelik
objektif
ocak
oda

odak
oğul
ok
okuma
okumak
olay
oldukça
olgu
olmak
olumlu
oluşturmak
oluşturulmak
oluşum
omuz
opera
ora
orantı
ordu
orijinal
orta
ortaçağ
ortak
ortam
otomobil
oturmak
oturtmak
oya
oymak
oynak
oysa
ozan
ödül
öge
öğrenci
öğrenmek
öğretmek
öksüz
ölçü
ölçüt
ölüm
ön
önce
önem
önemsemek
önermek
öngörmek
örgü
örnek
örtü
öte
öyle
özel
özellik
özellikle
özen
özenti
özet
özgü
pahalı
para
paragraf
parasal
parça
parmak
paslaşmak
pek
pekâlâ
peki
pelerin
pembe
pencere
perde
peri
periyot
perspektif
pes etmek
pırlanta
piyasa
popüler
portre
pozitif
prenslik
problem
pul
pullu
püskürtmek
rahat
rahmet
rastlamak
referans
rekabet
renk
resim
resmedilmek
ressam
revak
rivayet
röportaj
ruh
rüya
rüzgâr
saat
saç
sade
sadık
sağlamak
saha
sahip
saklamak
saldırı
salgın
samimiyet
sanat
sanatçı
sanatsal
sanki
sanmak
sarı
sarık
sarılmak
sarmak
satın almak
savaş
savunmak
savunmasız
saye
saygın
sayısız
saymak
sebep
seçim
seçkin
seçmek
sefer
sefir
sektör
sembolik
sergi
sergilenmek
seri
serinlik
sert
servet
servi
servis
ses
seslenmek
sevgili
seviye
sevmek
seyrek
sezon
sıcak
sık
sıkça
sıkıcı
sınıf
sınır
sınırlanmak
sır
sıra
sıradan
sırma
sırt
silah
simetri
simge
sinema
sistem
sit
sivil
siyah
siyasal
siyasi
siz
sizce
sofra
soğuk
sokak
somut
son
sonra
soru
sorumlu
sorun
sosyal
soylu
soyut
söylemek
söyleşi
söz
sözcük
staj
statü
stil
su
suç
sultan
sunmak
sur
sure
sübjektif
sümbül
süreç
sürmek
süs
sütun
şafak
şaha kalkmak
şahadet
şahsi
şehir
şekil
şeref
şey
şık
şiddet
şöyle
şu
tabii
tablo
tahsil
takım
takip
takmak
tamsiliyet
tanbur
tane
tanık
tanımak
tanımlamak
tanımlanmak
tanınmak
tanıtma
tanrı
taraf
tarafından
tarif
tarih
tarihçi
tariz
tartışma
tartışmak
tartmak
tarz
tasarım
tasarlamak
tasvir
taş
taşımak
tavsiye
tavus
taze
tehlike
tek
teknoloji
tekrar
tekrarlanmak
tekstil
tel
telefon
temel
temsilci
tepinmek
tercih
terim
ters
teşvik
tezat
tiyatro
toplamak
toplanmak
topluluk
toplum
toprak
tören
trajik
tramvay
turist
turizm
tutku
tutmak
tutulmak
tüketici
tüketim
tüketmek
tüm
türemek
tütmek
uç
ud
uğramak
ulaşmak
umut
uyandırmak
uyarlanmak
uygulamak
uygun
uymak
uyum
uzak
uzun
üçüncü
ülke
üniversite

ünlü
üretim
üretmek
ürün
üslup
üst
ütü
üzeri
üzücü
vahşet
vakit
var
vatan
vazgeçmek
vermek
visal
vurgu
yabancı
yadigar
yakalamak
yakıcı
yakın
yakışıklı
yakışmak
yaklaşık
yaldız
yalı
yalnız
yalnızca
yan
yanardağ
yangın
yanısıra
yani
yansıma
yansıtmak
yapı
yapılmak
yapım
yapıt
yapıtaşı
yapmak
yaptırmak
yâr
yaratıcı
yaratmak
yardım
yargı
yarı
yaşam
yaşamak
yaşanmak
yaşlı
yatırmak
yatmak
yaygın
yayılmak
yaymak
yazılmak
yazlık
yazmak
yedi
yemek
yeniden
yenilemek
yenilenmek
yenmek
yer
yerleşim
yerli
yeşil
yetenek
yetkinlik
yıkıcı
yıkılmak
yıl
yıldız
yılmak
yırtmaç
yiğit
yine
yok
yoksa
yol
yolculuk
yorgunluk
yorumlamak
yön
yönelik
yönetim
yöre
yöresel
yumurta
yurt dışı
yüklü
yüksek
yürümek
yüz
yüzyıl
zaman
zarif
zaten
zeki
zemin
zengin
zevk
zıt
zincir
ziyafet
ziyaret
ziyaretçi
zor
zorunda
zorunlu

Ünite 4

acıkmak
açı
açıklamak
açmak
ad
adam
adapte
adet
adım
adlandırmak
ağırlık
aile
akıl
akşam
aktivite
alan
albüm
alışkanlık
alışmak
alıştırmak
almak
almak
alt
alt yapı
ama
amaç
aman
ampul
an
ana
anahtar
ancak
aniden
anlam
anlamak
anlatılmak
anlatmak
anlayış
ara
aralamak
aramak
araştırma
arena
arka
arkadaş
armağan
artık
artırmak
asla
aslında
aşağı
aşırı
aşk
at
atom
avuç
ay
ayakkabı
aydınlatma
aydınlık
ayırmak
aylarca
aynı
ayrıca
ayrılmak
azalmak
azaltmak
baba
bağ
bağışıklık
bağlı
bahsetmek
bakmak
bardak
barınmak
bariz
baş
başarmak
başka
başlama
başlamak
başlık
başrol
başvurmak
başvurulmak
batmak
bazen
bazı
beğenmek
beklemek
belge
belirgin
belirlemek
belki
belli
ben
benzemek
beraber
bereket
betimlemek
beyin
bırakmak
biçmek
bileşik
bilgi
bilgin
bilgisayar
bilim
bilimsel
bilinç
bilinmek
bilinmek
bilmek
bin
bir
biraz
birbiri
birçok
birebir
birer
birey
bireysel
biri
birisi
birkaç
birlik
birlikte
bit
biyografi
biyolojik
biz
bizzat
boşluk
boy
bozuk
bozukluk
bozulmak
bölge
böyle
böylece
bu
bugün
bulgu
bulmak
bulunmak
buluş
buyurmak
bütünleştirici
bütünleştirmek
büyük
büyümek
cam
can
canlı
cevap
cinsiyet
cisim
cümle
çağ
çalışmak
çekim
çekinmek
çekişmek
çekmek
çekmek
çelik
çember
çerçeve
çeşit
çevre
çıkmak
çizgi
çocuk
çoğu
çoğunluk
çok
çömlek
çözmek
çözülmek
çünkü
daha
dahası
daire
dalmak
damar
davranış
değer
değerli

değil
değinilmek
değişmek
demek
demir
denemek
deney
denilmek
derece
dert
destek
devam
diğer
dikkat
dil
dilemek
dilim
din
dinlemek
dinleyici
diyabet
diye
dizayn
DNA
doğa
doğal
doğmak
doğru
doğurmak
dolar
dolaşım
dolaşmak
dolmak
dolu
dost
dönem
döngüsel
dönüşmek
durmak
durum
duruşma
duygu
duymak
dünya
dürüst
düstur
düş
düşmek
düşünce
düşünmek
düzen
düzenli
düzey
efsane
eğer
eğitim
ekip
eksik
eksilmek
el
elbette
element
emin
en
endüstri
enerji
engel
engellemek
enstitü
erkek
eser
eski
eşleştirmek
eşsiz
eşya
etken
etki
etkilemek
etkileşmek
etmek
etraf
ev
evet
evren
ezmek
faaliyet
fakat
faktör
fare
fark
fayda
fazla
fedakâr
fert
fikir
film
fiyat
fizyolojik
gasp
gece
geçirmek
geçmek
gelişmek
gelmek
gemi
gen
genç
gençlik
genel
genetik
geniş
genişlemek
gerçek
gerek
gerekli
gerekmek
geri
getirmek
gezegen
gıda
gibi
gidermek
gitmek
gizem
gizli
gizlice
gökyüzü
göndermek
gönül
görmek
görülmek
göstermek
götürmek
göz
gözlem
grup
gurur
güç
güçlenmek
güçlü
gül
gün
gündüz
güneş
günlük
günümüz
güzel
hafıza
hak
hakkında
hâl
hâlâ
hâlbuki
hâlen
halk
halsiz
halsizlik
hangi
hareket
harf
hasta
hatırlamak
hatta
hava
hayal
hayat
hayatî
hayran
hazır
hem
henüz
hep
hepsi
her
herhangi
herkes
hesap
heves
heyecan
heykel
hiç
hiçbir
hidrojen
hikâye
hissetmek
hizmet
hoca
horlamak
hormon
hoş
husus
hücre
hükümdar
ırk
ışık
icat
iç
iç içe
içeri
içerik
içermek
iddia
ifade
ihmal
ihtimal
ihtiyaç
iki
İkinci
ilaç
ileri
ilerlemek
iletişim
ilgi
ilginç
ilişki
imaj
imgesel
imkân
inanmak
incelemek
insan
inşa
inşallah
internet
ise
istek
istemek
istikrar
istisna
iş
işçi
işlem
işleme
işlemek
işletmek
işlevsel
işleyiş
işte
itibaren
itmek
iyi
iz
izin
izlemek
izlenim
kabul
kâbus
kaçınılmak
kadar
kader
kadın
kafein
kahve
kaldırmak
kalem
kalıtım
kalıtsal
kalite
kalmak
kalp
kan
kanser
kapı
kapsamak
karakter
karanlık
karar
karın
karmaşık
karşı
karşılamak
kat
katı
katılım
katmak
kaybetmek
kaygı
kayıp
kazanım
kazanmak
kelime
kemer
kendi
keskin
keşfetmek
keşke
kez
kıyafet
kız
kim
kimse
kimyasal
kişi
kişisel
klasik
kocaman
kollamak
konferans
konmak
konsantrasyon

kontrol
konu
konum
konuşmak
korku
koşul
koymak
kötü
kromozom
kronik
kronikleşmek
kulak
kullanmak
kum
kuram
kurs
kuvvet
küçük
küçülmek
küsmek
kütle
kütle çekim
lütfen
maalesef
madde
malzeme
marka
mensup
merak
merhamet
mesaj
meselâ
meslek
metabolik
metin
metropol
meydan
mikro
miktar
millet
milyar
misafir
modern
molekül
motivasyon
muhtemel
mutlu
müdahale
mükemmel
mütevazı
müthiş
müzik
nasıl
ne
neden
negatif
nesne
nevi
nezle
niçin
nikotin
nitelik
nokta
normal
nörobilim
obezite
oda
odak
odun
odunluk
oksijen
okumak
olay
oldukça
olgu
olmak
olumsuz
oluşmak
ora
oran
organizma
orta
ortalama
oynamak
oysa
oyuncu
öbür
ödemek
öğrenmek
öğretmek
ömür
önce
öncelik
öncelikli
önem
önemli
örneğin
öyle
özellikle
özgün
özlem
özveri
panik
para
parametre
parça
parmak
patlamak
paylaşmak
pazar
pek
peki
pencere
pineklemek
piyasa
plan
problem
program
proje
protein
psikolog
psikolojik
rağmen
rahatsız
rastlamak
refleks
resim
ressam
restoran
risk
rol
roman
röportaj
rüya
saat
sabah
sadece
sağlamak
sağlık
sahip
sahne
sanat
sanatçı
saniye
sanki
sanmak
sarmal
satış
savaşmak
saye
sayın
saymak
sebep
seçenek
seçmek
sekte
seminer
senaryo
sene
sergi
serin
set
sevgi
seviye
sevmek
seyir
seyretmek
sıcak
sıçramak
sıfat
sık
sıklık
sınıf
sır
sıra
sırasında
sıvı
sigara
sinema
sinir
sinyal
sistem
siz
soğuk
sohbet
somut
son
sonra
sonuç
sorgulamak
soru
sorumlu
soyut
söylemek
söz
sözcük
stres
su
sultan
sunucu
süre
sürece
süreç
sürekli
sürmek
sürü
sürüklemek
şans
şarj
şarkı
şart
şef
şekil
şey
şımarık
şiddet
şiir
şöyle
şu
şükür
tabiat
tabii
tablo
tahsil
takı
takım
talep
talih
tamam
tamamen
tamamlamak
tamamlanmak
tane
tanım
tanımak
tanımlamak
tanıtmak
taraf
tarz
tasarım
tasarruf
taşımak
tehlike
tek
teklif
teknoloji
tekrar
televizyon
temel
temiz
temizlik
temsil
teori
tepe
terapi
terim
termostat
tespit
teşekkür
tetiklemek
tıp
tıpkı
tip
top
toplum
toplumsal
travma
tutku
tutmak
tüketmek
tüm
tür
uç
uçmak
uçurum
uğratmak
ulaşmak
un
uyanık
uyanmak
uyarıcı
uyarmak
uydurmak
uygar
uygun
uyku
uyumak
uyurgezer
uzak
uzatmak
uzay
uzman
uzun
ücret
üç
ünlü
üretmek
ürün
üst
üstelik

üzere
üzeri
vakit
var
varlık
vazgeçilmez
vazgeçmek
veri
vermek
vurgu
vücut
yağmur
yakalamak
yakın
yaklaşık
yalnız
yalnızca
yan
yani
yanlış
yansıtmak
yapı taşı
yapılmak
yapmak
yarar
yararlı
yaratıcı
yaratmak
yardım
yargı
yarı
yaş
yaşam
yaşantı
yatak
yaygın
yayılmak
yayın
yazar
yazmak
yeni
yenilenmek
yer
yerleşmek
yeryüzü
yetenek
yeterince
yeterli
yetişkin
yetmek
yıl
yıldız
yıllık
yoğun
yoğunluk
yok
yol
yorgun
yorgunluk
yön
yönetmek
yöntem
yukarı
yurt dışı
yük
yüklemek
yüklenmek
yüksek
yükseliş
yürütmek
yüz
yüzde
yüzmek
yüzyıl
zaman
zanaat
zayıf
zayıflamak
zıt
zihin
zira
zor

Ünite 5

abartıcı
acem
açığa vurmak
açık
açlık
ad
ad almak
adam
adamcağız
âdeta
adım adım
aferin
Afganistan
afiyet
ağız
ağlamak
ağzı bir karış açık kalmak
aile
ait
akarsu
aklı başına gelmek
aklına gelmek
akmak
akşam
aktarmak
alacaklı
alaturka
alaycı
alçak gönüllülük
âlem
alınmak
alışveriş
Allah
almak
alt
altı
ama
amaç
aman
ana (anne)
ana (temel)
ana fikir
Anadolu
Anadolulu
ancak
anekdot
anı
anılmak
aniden
anlam
anlam bulmak
anlama
anlamak
anlamına gelmek
anlaşılmak
anlaşmak
anlatılmak
anlatım
anlatmak
anlayış
antikacı
antikacılık
ara
araba
arabacılık
arada bir
aramak
Arap
araştırıcılık
araştırmacı
arif
arka
Arnavut
art
asabiyet
asıl
asır
asistan
aşağı
aşık
aşk
atak
atlamak
avlamak
avuç
ayağa kalkmak
ayak
ayakkabı
ayarlamak
ayırma
aynı
ayol
ayrı
ayrılmak
az
Azerbaycan
Azrail
baba
bacaklı
Bağdat
bağırmak
bağırtı
bağlanmak
bahçe
bahçıvanlık
bahşiş vermek
bakış
bakkal
bakmak
balta
bari
basık
baş
baş köşe
başarılı
başını sallamak
başka
başlamak
başlangıç
başlanmak
başlıca
başşehir
batmak
bayılmak
bayır
bayrak
bazen
bazı
beğenmek
belediye
Belh
belirlemek
belirtilmek
belirtmek
bellek
belli
belli etmek
ben
bendeniz
benzemek
benzer
benzetme
benzinlik
beraberlik
beş
beyaz
beyit
bırakmak
biçim
bilgi
bilgin
bilinmek
bilmek
binlerce
binmek
bir
birader
biraz
birbiri
birden
birkaç
birlikte
birtakım
bitirilmek
bitirmek
bitiş
bitki
bitmek
biyografi
biz
boğaz boğaza gelmek
bol
boş gezmek
boşalmak
bozacılık
bölge
bölüm
böyle
böylece
bu
bu nedenle
bu suretle
bu yüzden
bugün
bulmak
bulunmak
bura
Bursa
buruk
bütün
büyük
büyümek
büyüteç
cami
can
canı çekmek
canı sıkkın
canından bezmek
canla başla çalışmak
canlandırmak
canlı
celepçilik
cemal
cenaze
cevap
cevaplamak
cevapsız
cezbe
ciğercilik
cilt
cömertlik
cümle
çabucak
çabuk

çağ
çağrılmak
çağrışım
çalınmak
çalışma
çalışmak
çamaşır
çanta
çarpma
çarşı
çatı
çay
çeşitli
çeşme
çevre
çığırından çıkmak
çıkarılmak
çıkarmak
çıkmak
çıplak
çift
çiftçilik
Çin
çirkinlik
çizmeyi aşmak
çocuk
çoğu zaman
çok
çorba
çözmek
çözüm
dağarcık
daha
dair
dakika
dam
dans
dar
davet
davet etmek
davranış
davranmak
davul
dayanıklılık
dayanmak
dayanmak
(tahammül etmek)
define
defnedilmek
değerli
değil
değişik
değişmek
demek
demir
demli
denilmek
deniz
denmek
depo
deri
derin
derinlik
ders
dert
devam etmek
devecilik
devir
devlet
devrilmek
deyim
dış
dik
dikkat
dil
dile gelmek
dile getirmek
dili çözülmek
din
dinleme
dinlemek
dinleyici
dipdiri
diş
doçent
doğaçlama
doğma
doğmak
doğru
doğrulmak
doğu
doğulu
doğuş
doktor
doldurmak
dolmak
dolu
dost
dönem
dönmek
dönüş
dördüncü
dört
dövmek
dövüşmek
duacı
durak
durmak
duvar
duymak
duyulmak
duyurmak
düdük
düğün
dükkân
dünya
dünya evine girmek
dünyaya gelmek
düş
düşkün
düşkünlük
düşman
düşme
düşmek
düşünce
düşündürmek
düşünmek
düzeltmek
düzenlemek
düzgün
ebedî
edebiyat
edinilmek
edinmek
efendi
efsane
egemenlik
eğitim
eğlence
eğlendirmek
ekonomi
ekonomik
eksik
el
el sıkışmak
elbette
elbise
elektronik
elem
en
endişe
engel olmak
engellemek
engin
engur
ense
eren
erişmek
erken
Erzincan
eser
esirgemek
eski
eskicilik
esprili
eşek
eşya
etkilemek
ev
evlenmek
evlilik
evren
ezber
ezgi
fakat
fakülte
fal taşı
falan
fariza
farklı
Farsça
fasıl
fenomen
fert
fıkra
fırsat
fıstık
fikir
filan
filanca
filozof
fotoğraf çekmek
gazel
gazi
gazve
gece
gecikmek
geçici
geçim
geçirilmek
geçirmek
geçme
geçmek
geçmiş
gelecek
gelin
gelmek
gemi
genç
genel
genellikle
gerçek
gerçekleşmek
gerçekleştirilmek
gerekmek
gerektirmek
getirilmek
getirmek
getirtmek
gezmek
gibi
giderme
gidermek
gidilmek
girmek
gitmek
giyinme
giymek
göç etmek
göçmek
gölge
gömülmek
göndermek
gönül
görev
görevli
görgülü
görmek
görülmek
görünmek
görüntü
görünüş
göstermek
götürmek
götürülmek
göz
gözdağı vermek
gözlemek
gözyaşı
grup
güç
güç bela
gül
güldürmek
güle güle
güleç
gülmek
gün
güncellik
güneş
günlük
günümüz
gürlük
gürültü
güzel
güzellik
haber
haber vermek
hac
hadise
hafakan basmak
hafıza
hak
hakem
hâkim
Hakk'ın rahmetine
kavuşmak
hakkında
haklı
hâl
halen
halı
halk
halka
ham
hamd
hamile
hane
hangi
har vurup harman
savurmak
hareket
hareket etmek
hareketli
hasta
hasta olmak
hastalık
haşmetli
hata
hata etmek

hatırlamak
hatta
hava
hayal
hayat
haydan gelip huya gitmek
hayran bırakmak
hayvan
hazır
hazırcevap
hazırlamak
hazine
hediye etmek
helâk
hemen
her
herif
herkes
hesap
hesaplanmak
heves
heykel
hiçbir
hiddet
hikâye
Hint
hoca
Horasan
horon
hoş sohbet
hoşgörülülük
hoşlanmak
hurma
huy
huzur
hücre
hükümdar
ıslanmak
ısmarlamak
ıspanak
ısrar
ısrar etmek
ışık
ışıklandırılmak
iç
içeri
içmek
ifade
ihmal
ihtiras
ihtiyaç
ikametgâh
iki
ikinci
ikişer
ikişerlik
ikiyüzlülük
ikram etmek
ilaç
ilahî aşk
ileri
ilgi çekmek
ilgi göstermek
ilgili
ilim
ilişki
ilk
imamlık
imar
imkân
inanç
inanılmak
inatçı
inmek
insan
inşaat
İnşallah
intisap etmek
inzivaya çekilmek
İran
irfan
iri
ironi
isabetli
isim
İslam
İstanbul ağzı
istasyon
istek
istemek
istila
iş
işaret
işçi
işe yaramak
işitmek
işlemek
işlenmek
işsiz
itibar
itibar görmek
itibaren
iyi
iyice
iyileşmek
iyileştirmek
izlemek
kaba
kaba kuvvet
kabadayı
kabadayılık
kabahat
kabarık
kabul edilmek
kabul etmek
kadı
kadın
kafa
kafası karışmak
kafiye
kafiyeli
kâğıt
kahraman
kahve
kahvehane
kaide
kalem
kalkma
kalmak
kapalı
kaplamak
Karadeniz
Karadenizli
karakter
Karaman
karanlık
karar vermek
karı (eş)
karikatür
karşı
karşı çıkmak
karşılamak
karşılaşmak
karşılık
kasa
kasırga
Kastamonu
Kastamonulu
kaşık
katıla katıla
katılmak
kâtip
katkı
katmak
kavga
kavga etmek
kavgaya tutuşmak
kavuşma
kavuşmak
kaybetmek
kaynak
kaynaşmak
Kayseri
Kayserili
kazanılmak
kazanmak
kelime
kemençe
kendi
kerpiç
kesilmek
kesim
keyif
kez
kıldırmak
kılı kırk yarmak
kılıç
kına
kırık dökük
kırmak
kısa
kısaca
kısım
kıvrık
kıyafetli
kıymet
kız
kibar
kilometre
kim
kimlik
kimse
kiremit
kişi
kişilik
klasik
kol
kolay
kolayca
kolaylık
komedi
komik
komiklik
komşu
komşuluk
konu
konuşma
konuşmak
konuşturulmak
Konya
koruculuk
kovalamak
kök
köken
köy
kulak
kullanılmak
kullanmak
kural
kurnaz
kurtarmak
kuruş
kusur
kuş
küçük
kül tablası
kültür
künye
kürk
kürsü
Kürt
kütüphane
laf
lakin
lamba
lise
lütuf etmek
maç
mahkeme
mal
Malatya
malum
mana
Maşallah
mazi
medeniyet
medet
medrese
meğer
Mekke
memnun
menkıbevi
mercimek
merhale
merhamet
merhem
merkez
mesele
meslektaşlık
mesnevi
meşgul olmak
meşhur
metin
meydan
meyhaneci
meyve
mezar
mızıkçılık
miktar
millet
milliyet
mimik
miras
mirasyedi
misal
mizah
Moğol
moral vermek
muayene etmek
muayene olmak
muhavere
muhteşem
mukaddime
mutasavvıf
mutlak
mutlaka
müddet
mülhem
mülk
münasebet
müşterek
müze
müzik
naçiz
namaz
nargile
nasıl
nazım
ne

neden (sebep)
neşe
Niğde
nihayet
nitelik
not
nur
nüsha
odun
oğul
oh
okuma
okumak
okuyucu
olay
olgunlaşmak
olmak
oluşmak
on
on sekiz
on üçüncü
ora
ordinaryüs
orta
Ortaçağ
ortak
ortaya çıkmak
Osmanlı
Osmanlı İmparatorluğu
otel
oturma
oturmak
oturtulmak
oturuş
oynamak
oynatmak
oyun
oyuncak
oyuncu
ödemek
öfkelenmek
öge
öğrenci
öğretmek
öğüt
öldürtmek
ölmek
ölmezlik
ölüm
ölümsüz
ömür
ön
ön plan
önce
önem
önemli
örnek
örtmek
öte
övünmek
öyle
öz
özdeşleşmek
özellik
özellikle
özetlemek
özgü
özü sözü bir olmak
özür dilemek
para
parasız
parlak
parlamak
pastırmacı
patlamak
pay
paylaşmak
pazar
pazarlıkçı
pehlivanlık
pek
penaltı
pencere
perde
peyke
piş
piyes
profesör
Rab
rast gelmek
rastlamak
reform
renkli
rivayet
Rum
Rumca
rütbe
rüya
saat
sabahleyin
saçmalık
sade
sadece
saf
sağır
sağlamak
sağlanmak
sağlık
sahip
sahne
sakal
sakat
sakin
sakinleştirmek
sallamak
sanat
sanatçı
sanatkâr
sanmak
sarhoş
sarraflık
satıcılık
sayfa
sayı
saymak
sebep
sebep olmak
seçilmek
seçme
selam vermek
Selçuklu Devleti
sema etmek
sembol
sen
senaryolaştırmak
sene
sepet
serpuş
servi
ses
sesi çıkmak
seslenmek
sevgili
sevilmek
sevinmek
sevmek
seyirci
seyretmek
sıfat
sığınmak
sık
sıkılmak
sıkmak
sınav
sınırlı
sıralanmak
sırasında
sırılsıklam
sinir
sinirlenmek
sistem
Sivas
siyah
siyasi
soğuk
sohbet
sokmak
son
sonra
sonsuz
sonuç
sopa
sormak
soru
sorulmak
sorun
sorusuz
sosyal
söylemek
söylence
söylenilmek
söylenmek
söylenti
söyleşme
söz
söz dinlemek
sözlük
sözü edilmek
su
sultan
sulu
suratlı
suret
susamak
sükunet
sürdürmek
süre
sürekli
sürmek
şair
şaka
şakak
Şam
şapka
şaşılmak
şaşmak
Şeb-i Arus
şefkat
şehir
şekil
şelale
şemsiye
şey
şeyh
şifa
şiir
şimdi
şive
tabanca
tabii
tacir
tahmin etmek
tahsis etmek
tahta
takdir
taklit
tamamen
tamir
tanımak
tanınmak
tanıtıcı
tanrı
taraf
tarafından
tarih
tarihî
tartışma
tarz
tasarlamak
tasavvuf
tasavvufî
tasvir
taşımak
tatlı
tatsız
tavır
tazelik
tedavi etmek
tedbir
tek
tekke
teklif
tembih etmek
temel
temiz
temsil
temsilci
tepe
tepki
terlik
ters
terzi
tesadüfen
testi
teşhir
tevazu
tevekkeli
tez
tıkaç
ticaret
tip
tipik
titremek
tiyatro
tokat atmak
tokatlamak
toplamak
toplanmak
toplantı
topluluk
toplum
toplumsal
toprak
torun
toz
tören
Trakya ağzı
trans
tuluat
tüccar
tür
türbe
Türk
Türkçe
türkü
tütün
ufak tefek
uğramak
uğraşı

uğurlu
ulanmak
ulaştırmak
umut
unutmak
unvan
usta
uygun
uygunluk
uyuklamak
uyuşturucu
uzatmak
uzmanlık
uzun
ülke
üniversite
ürün
üst
üstat
üzeri
üzülmek
üzüm
üzüntü
vaaz
vakit
var
varis
varlık
varlıklı
varmak
vasıf
vasiyet
vasiyet etmek
vefat etmek
velilik
verilmek
vermek
vezin
vilayet
yabancı
yağ mumu
Yahudi
yakın
yaklaşmak
yakmak
yalelli
yalnız
yamaç
yamru yumru
yan
yana yakıla
yani
yanlış
yansıtılma
yansıtılmak
yansıtmak
yapı taşı
yapılı
yapılmak
yapım
yapmak
yaptırmak
yâr
yaratılış
yardım
yardım etmek
yaş
yaşam
yaşamak
yaşantı
yaşatmak
yatak
yatışmak
yatmak
yaygara
yaygın
yaygınlaşmak
yazı
yazma
yazmak
yedi
yemek
yeni
yenilmek
yenmek
yer
yerel
yerleşmek
yerli
yetenek
yetenekli
yetişmek
yetiştirmek
yıkanmak
yıkılmak
yıl
yıl dönümü
yılışık
yitirmek
yoğurt
yok
yoksulluk
yol
yorgan
yorgunluk
yorulma
yozlaşmak
yön
yöre
yudumlamak
yukarı
yumruk
yumurta
yuvarlak
yüksekçe
yükseltmek
yürümek
yüz
yüzmek
yüzyıl
zafer
zaman
zekâ
zenginleşmek
zenne
zevk
zıkkım
zihin
zillet
zira
ziyafet
ziyaret
ziyaretçi
zuhur etmek

Ünite 6

açı
açık
açıklama
açıklamak
açıklık
adam
adım atmak
ağaç
ağırlık
ağlamak
ahır
ahlâk
aile
akıcı
akıl
akşam
aktarım
aktarmak
algı
algılamak
alıcı
alışkanlık
alışveriş
alt
ama
amaçlamak
an
ana
anlam
anlamak
anlaşılır
anlaşılmak
anlaşma
anlaşma
anlatmak
anne
ara
araç
araştırma
ardından
arkadaş
artmak
asıl
aşağı
aşama
at
atasözü
ateş
atmak
avuç
ayak
ayna
ayrıntı
ayrıntılı
az
azınlık
baba
bacak
bağlam
bağlı
bahsetmek
bakış
bakış açısı
bakkal
bakmak
bambaşka
banka
basım
basit
baskı
baş
başarılı
başka
başlatmak
başlık
başucu
bazı
beden
beğeni
belirlemek
belirleyici
belirli
belli
benimsemek
benimsenmek
beniz
benzemek
benzerlik
beraber
beslemek
bırakmak
biçim
bildiri
bilgilendirici
bilgilendirme
bilmek
bir
birbiri
birey
biri
birim
birkaç
birlikte
bitmek
boş
boşluk
boyunca
boyut
bölüm
böyle
bu
bulmak
bulut
bura
burun
bürünmek
bütün
canlandırma
canlandırmak
cenaze
cep
cep telefonu
cevap vermek
cevaplamak
cihaz
cümle
çağ
çalışan
çatlatmak
çekingen
çekmek
çelişmek
çeşitli
çevre
çıkarmak
çiğ
çizgi
çoğu zaman
çoğunlukla
çok
çözmek
çözüm
çünkü
dağıtmak
dahi
davranış
değer
değerlendirme
değerlendirmek
değin
değiştirmek
değmek
denetim
denmek
ders
desteklemek
dev
devlet
dış
diğer
dik
dikelmek
dikkat etmek
dil

dinleme
dinlemek
dinletmek
dinleyici
diş gıcırdatma
diyalog
dizi
doğru
doğrudan
dokunma
dolaşmak
dolayısıyla
dolaylı
doldurmak
dostluk
dönük
dönüştürmek
dönüt
duman
durum
duruş
duvar
duyarlılık
duygu
duymak
duyu
dünya
düşünce
düzey
düzyazı
edinmek
eğilim
eğitim
eğmek
eklektik
el
ele vermek
emin
enerjik
enformasyon
engellemek
ergen
ertesi
esna
eş
etik
etken
etki
etkilemek
etkileşim
etkili
etkin
etkinlik
etraf
eylem
fakat
fakirleştirmek
fakülte
farkına varmak
farkında olmak
farklı
farklılaşmak
fatura
felaket
fırlamak
fırsat
fikir
fikrimce
film
garson
gazete
gazetecilik
geçerli
geçici
geçmek
gelecek
gelmek
gemi
genç
genel
genellikle
gerçekçi
gerçekleşmek
gerçekleştirmek
gerekli
gerekmek
geri
gerilim
girmek
gitmek
giyinmek
gizlemek
göğüs
gönderici
görece
görevli
görmek
görünmek
görüntü
görünüm
görüşme
görüşmek
gösterge
göz
gözlük
grup
güç
güçlü
gülmek
gün
günlük
günümüz
güven
güvensizlik
güvercin
haber
haber vermek
haberdar etmek
hadise
hafta sonu
hak
hâl
hareket
hatır
hatta
hava
hayal
hayat
hayır
hayırsız
hayli
hazırlamak
hazırlıklı
hazırlıksız
hele
hep
hepsi
her
herhangi
hızlıca
hiç
his
hissetmek
hiza
hizmetli
hoca
hoşlanmak
hoşnut
husus
iç
içerik
ifade
iki
ikili
ikna
ileri sürmek
ileti
iletişim
iletişimci
iletişimsizlik
iletmek
ilgi uyandırmak
ilgili
ilgisiz
ilgisizlik
ilişkin
ilk
ilke
imaj
inanmak
ince
inceleme
indirmek
insan
insanoğlu
internet
ipucu
istemek
iş
işaret etmek
işe yaramak
işlem
işlerlik
işlev
ivme
iyi
izlenim
izleyici
jest
kabul
kaçınılmaz
kaçmak
kadar
kaldırmak
kalkmak
kalp
kan
kanal
kapalı
karar vermek
kardeş
karı
karmaşık
karşı
karşılık
katı
katılmak
kavga etmek
kavram
kavrama
kavuşmuş
kavuşturmak
kaygı
kayıt
kaynak
kaynaklanmak
kaza
kazanım
kelime
kendi
kesintisiz
keşke
kılavuz
kılmak
kısa
kısım
kısıtlamak
kıyafet
kim
kimi zaman
kimlik
kirpik
kişi
kişilerarası
kişilik
kitap
kitle
koca
koklaşmak
kol
kolayca
kolaylaştırıcı
komşu
konferans
konferans vermek
konu
konuşma
konuşmak
korkmak
koymak
kullanılmak
kullanım
kural
kuramcı
kurmak
kurtulmak
kuş
küçük
kültür
kültürel
küsmek
liman
listelemek
maddi
magazin
mağara
manipülatif
medya
memur
merkez
merkezî
mesaj
meselâ
meslekî
metin
meydan vermek
mimik
muhabir
mum
mutlu
müdür
mümkün
müşteri
müthiş
nasıl
negatif
net
niçin
nişanlı
nitelik
niyetli
niyetsiz
nokta
not
not almak
okuma
okumak
okutmak
olay
oldukça

olgu
olumlu
olumsuz
oluşturmak
omuz
onay
onaylamak
oran
organ
ortam
ortaya çıkmak
ot
oynama
oysa
öğrenci
öğrenmek
öğretmen
ölçek
öldürmek
ön
ön plan
öncelik
önem
önemli
örnek
öte
özel
özellik
özellikle
özet
özetlemek
özlemek
özletmek
paragraf
parmak
patron
paylaşmak
pazarcı
pek
pekiştirmek
piramit
pişmek
potansiyel
pozisyon
problem
profesör
propaganda
psikolojik
radyo
rahatça
rahatlıkla
rahatsız etmek
rapor
refah
reklam
resim
rol
rol oynamak
roman
röportaj
ruh
rüzgar
saat
sabah
saç
sadece
sağlamak
sağlıklı
sahip
sakız
saklamak
salon
sanayi
sanmak
satış
savunma
savunmak
sayesinde
sayısız
sebze
seçenek
seçici
seçmek
sekreter
sektör
selam
selam vermek
sen
serbest
ses tonu
sesli
sessizce
sevgili
sevmek
seyis
sınıf
sıra
sırada
sinir
sinirli
siyasal
soğuk
somut
somutlaştırmak
sonra
sonuç
soru
sorumluluk
sorun
sosyal
sosyolog
söylemek
söz
sözcük
sözgelimi
sözleşme
standart
statü
stres
stresli
subjektif
sunmak
sunum
sunuş
sürdürmek
süre
sürece
süreç
sürekli
sürmek
şahit
şekil
şekillendirmek
şey
şiddet
şifre
şiir
şimdi
şoför
tablo
takip etmek
takmak
talep
tam
tamamlamak
tane
tanımak
taraf
tarih
tartışmak
taş
tavır
tavsiye etmek
tek
teknik
teknolojik
telefon
televizyon
tema
temel
tepki
tercih
tereddüt
terim
tezgâhtar
tıkanmak
tırnak
tiyatro
toplu
topluluk
toplum
toplumsal
tutum
tüketici
tüketim
tüm
tür
uç
unutmak
uyandırmak
uyanmak
uyarmak
uygulama
uygun
uymak
uzak
uzay
uzun
üleştirmek
ülke
üniversite
ürpermek
üstün
üşümek
üzere
vakit
var
varlık
varsaymak
veriliş
vermek
vurgu
vurgulamak
vücut
yadsımak
yakalamak
yaklaşım
yakmak
yalan
yalnızca
yalnızlık
yan
yanı başı
yanı sıra
yani
yanlış
yansıma
yansıtmak
yapılandırmak
yapmak
yaramak
yarar
yararlı
yararlı olmak
yaratmak
yardımcı
yardımcı olmak
yarın
yasa
yaslanmak
yaş
yaşam
yaşamak
yaşantı
yatak
yatırmak
yatmak
yaygın
yayın
yazılı
yazmak
yemek
yemin
yerel
yetenek
yeterli
yetişkin
yıl
yine
yinelemek
yok
yoksa
yol
yorumlamak
yön
yönelik
yöneltmek
yönerge
yönetici
yöntem
yukarı
yüksek
yüz
yüzleşme
zaman
zannetmek
zararlı
zenginleştirmek
zorlanmak

Ünite 7

acı
acımasız
acımasızlık
açık
ad
adam
ağır
ağırlık
ahlâksız
akıcı
akraba
aksakal
aktarmak
alan
aldatmak
algılama
alıntı
âlim
alt
ama
amaç
ameliyat
an
ana
ana dili
ana fikir
analiz
ancak
andırmak

Ankara
anket
anlam
anlamak
anlamlı
anlamsızlaşmak
anlaşmak
anlatım
anlatmak
anlayış
anmak
anne
Antalya
aptal
ara
araba
arasında
araştırma
ardından
arkadaş
artık
artmak
asil
asla
aşağı
aşık
aşmak
at
atasözü
atılım
ayak
ayarlamak
ayırmak
aylık
ayna
aynı
ayrıca
ayrıntılı
azim
baba
badem
bağ
bağımsız
bağış
bağışlamak
bağlantı
bahane
bahar
bahçe
bahçıvan
bakış açısı
bakmak
basamak
baskın
baş başa
başarı
başarmak
başkent
başlamak
başlık
bazı
beceri
beden
beğenmek
beklemek
belirlemek
belirtmek
benimsemek
benzetmek
besinsiz
betimleme
beyaz
bezmek
bırakmak
biçim
biçimlendirmek
bilge
bilgi
bilgisayar
bilgisizlik
bilimsel
bilmek
bir
birbiri
birçok
birey
biricik
birikim
birinci
birkaç
bitirmek
bitki
boğaz
boya
boyun
bozmak
bozukluk
bölüm
bu
buğra
bulmak
bulut
burun
bütün
bütünlük
büyükçe
cadde
cahil
cahillik
cam
cana kastetmek
canı istemek
canlandırmak
canlı
cennet
cesaret
cevap
cevaplamak
cilt
coğrafya
cümle
çaba
çağ
çalı
çalışma
çam
çarpı
çay
çekinmek
çerçeve
çeşitli
çevre
çığlık
çıkarmak
çılgın
çınar
çiçek
çift
çirkin
çirkinlik
çoban
çocukluk
çok
çoluk çocuk
çöl
çünkü
dağ
dağıtmak
daha
dahi
dair
dakika
dalga
damar
davranış
davranmak
dayanak
dayanmak
defa
değer
değerlendirme
değerlendirmek
değerli
değişiklik
değiştirmek
delikanlı
delilik
denemek
deneyim
dengelemek
dergi
ders
desteklemek
desteklenmek
devam
dikkat çekmek
dikmek
dinleme
dinlendirmek
dinletmek
dinleyici
doğa
doğru
doğruluk
doğum günü
doğuş
doktor
dokunmak
dolaylı
doldurmak
dost
dönüşmek
dönüştürmek
durdurmak
durum
duvar
duygu
duymak
dünya
dürüstlük
düşünce
düşünmek
düzelmek
düzeltmek
edebî
efendi
eğer
eğilmek
eğitim
eklemek
ekonomi
eksen
eksik
eksiklik
el
eleştiri
eleştirmek
elma
emek
en
enerji
erdem
erdemli
eser
esna
espri
estetik
eşleştirmek
etkilemek
etkin kılmak
etkinlik
etraf
evlat
evlenme
evren
evvel
eylül
fakat
fark etmek
farklı
fazla
felsefî
fırça
fırsat
fırtına
fikir
form
galibiyet
gazete
geçiş
geçmek
geçmiş
gelecek
geliştirme
geliştirmek
gelmek
genç
gençlik
gerçek
gerçekleştirmek
gerektirmek
gerilemek
getirmek
gitmek
gizlenmek
gizlice
gonca
gölge
göndermek
gönül
gönül
göre
görev
görkemli
görmek
görsel
görünmek
görünmez
görüş
gösterge
göstermek
götürmek
göz
grafik
grup
güçlendirmek
güçlü
güdümlü
gül
gülüşmek
gün
güneş
günlerce
günlük
gürültü
güvenlik
güzellik
haber
hafta
hakiki

haklı
hâl
hâlâ
halk
hangi
hantallaşmak
hareket
harika
harita
hata
hatalı
hatırlamak
hava
hayal etmek
hayal gücü
hayat
hayret
hazırlık
hediye
hemen
her
her zaman
herkes
hiç
hiç kimse
hiçbir
hikâye
Hindistan
hoca
huzur
huzur bulmak
hükmetmek
ırmak
ısıtmak
ışık
ızdırap
icat
içerik
içinden
iddia
ideal
ifade
ikinci
ikna
ileri sürmek
iletmek
ilgi
ilgi çekmek
ilgilenmek
ilgili
ilişki
ilişki kurmak
ilişkin
ilk
ilkbahar
ilkokul
iltifat etmek
imkânsız
inandırıcı
inanmak
incelemek
insan
insanoğlu
internet
ipucu
isim
ispatlamak
istatistik
istemek
isyan
işaret
işaretlemek
iyi
izin vermek
izlemek
kabuk
kabul etmek
kadar
kahramanlık
kahverengi
kalabalık
kalem
kalkmak
kalmak
kanıt
kapak
kaptan
kaptırmak
karalamak
karamsarlaştırmak
karanlık
karar
karar vermek
karmaşık
karne
karşı
karşılaşmak
karşılaştırma
karşılık
karşılıklı
kasaba
kat
katılımlı
katılımsız
kavram
kavramak
kaybolmak
kayıp
kaymak
kaytarmak
kazanç
kazandırmak
kazanım
kel
kelime
kemerli
kendi
kent
kepçe
kılmak
kırmızı
kısa
kıskanmak
kıssa
kış
kıyafet
kız
Kızılırmak
kim
kimse
kin
kişi
kişileştirme
kişileştirmek
kişisel
kitap
kocaman
kokmak
kolay
kontrol etmek
konu
konuşma
konuşmacı
konuşmak
konuşturmak
konuşur
koparmak
kopmak
korkmak
korku
koro
koşmak
koymak
koyu
köprü kurmak
kör
köşe
kötülük
kulak vermek
kullanmak
kum
kumsal
kural
kurgu
kurtulmak
kusur
kusursuz
kuş
küçülmek
küçümsemek
kültür
layık
mağlup
mahalle
mal
malumat
mavi
mecaz
mecazlı
mecburen
medeniyet
mega
mekân
menkıbe
merak
meraklı
mesleki
meşgul
metin
meydan
meydana gelmek
mırıldanmak
miras
misk
miskinlik
mor
muhteşem
mukaddes
mutlaka
mutlu
mutluluk
münazara
müthiş
nasıl
nasihat
ne
nefret
nesnel
neşe
niçin
nihayet
nitelik
nizami
normal
not
numara
odaklanmak
oğul
okuma
okumak
okuyucu
olumlu
olumsuz
oluşmak
on
onay
orta
ot
oynamak
oysa
oyun
ödüllendirmek
öfkelenmek
öğrenci
öğretmen
öğüt
öğüt vermek
ölmek
ömür
ön
önce
önemsemek
öneri
önermek
örmek
örnek
örnekleme
örneklemek
ötesinde
ötürü
öykü
öyküleme
öyküleyici
özel
özellik
özen göstermek
özetlemek
özgü
özgür
özlü sözler
öznel
pabuç
paha biçilmez
paket
palet
parça
patırtı
patika
pay
paylaşma
paylaşmak
paylaştırmak
pazar
pekiştirmek
pembe
peş
plan
planlı
posta
poşet
profesör
promosyon
psikoloji
pul
rağmen
rapor
rastlamak
razı olmak
reddetmek
rengarenk
renk
resim
ressam
revan
rica etmek
roman
ruh hâli
rutin
saadet
sabırlı

sabırsızlanmak
saç
sağ
sağanak
sağlamak
sağlık
sahil
sahip olmak
sakın
sakin
saklamak
saman
samimiyet
sanat
sanatsız
sanki
sararmak
sarı
sarılmak
sarmak
sarmalamak
satranç
savaş
savunma
sayesinde
saygı
saygılı
sayılmak
sayısal
saz
sebep
sebep olmak
seçici
seçmek
semt
sen
sentez
servet
servi
ses
sessiz
sessizlik
sevda
sevecen
sevgi
sevgili
sevinç
sevinmek
sevmek
seyretmek
sıcaklık
sık
sınıf
sınır
sır
sigara
sinema
sistem
sol
solmak
somut
son
sonra
sonsuz
sonuç
sormak
soru
soyut
söylemek
söyleşi
söz sanatı
söz varlığı
söz vermek
sözcük
sözlü anlatım
sunmak
sunu
sunum
susmak
sükûnet
süre
süreç
sürmek
sütun
şaka
şanslı
şarkı
şart
şaşı
şaşırmak
şefkat
şehir
şeref
şey
şimdi
şişe
şişman
tablo
tadını çıkarmak
tahmin etmek
tahta
takı
taklit etmek
takmak
tam
tamamen
tamamlamak
tamamlayıcı
tane
tanık
tanımlama
tanımlamak
tanıtmak
tapınak
taraf
tarih
tarla
tartışma
tartışmak
tarz
tasarlamak
taşımak
tat
tatlı
tayfa
tebessüm
tedavi
tek
tekrar
telaşsız
tema
temel
tepki
terim
terk etmek
tespit etmek
tıpkı
tırnak
tutkulu
tüm
tür
Türkiye
uçmak
uğraşmak
ulaşmak
umut
unsur
usta
uşak
uyak
uydurmak
uygun
uymak
uyumlu
uzak
uzanmak
uzmanlaşmak
uzun uzadıya
ülke
ünite
ünlü
ürün
üslup
üst
üye
üzeri
üzgün
üzülmek
üzüntü
vadi
var
varlık
vazgeçmek
veri
vermek
vicdan
vücut
yaban
yadırgamak
yağlı boya
yakın
yaklaşmak
yalan
yalancı
yalnızca
yanına
yanlış
yapıcı
yapışmak
yapmak
yararlanmak
yaratıcı
yaratmak
yardımcı olmak
yargılamak
yarım
yaşlanmak
yaşlı
yavaş
yazar
yazarlık
yazı
yazıt
yazma
yazmak
yelken
yeni
yer
yerleştirmek
yeryüzü
Yeşilırmak
yetenek
yetiştirmek
yetmek
yıl
yiğitlik
yitirmek
yoğun
yok
yoklamak
yol
yorgunluk
yormak
yorulmak
yorum
yönelik
yöneltmek
yönetmek
yöntem
yük
yürek
yüreklilik
yüz
yüzleşmek
zafer
zarar
zekâ
zeki
zihin
zihinsel
zor

Ünite 8

ABD
abide
acaba
acemilik
acıkmak
açı
açık
açıkça
açmak
ad
ada
adacık
adam
adamak
adapte olmak
adeta
aferin
ağ
ağa
ağaç
ağaçlık
Ağustos
ahır
ahşap
aile
ait
ait olmak
aklına gelmek
aklını almak
aksi
akşam
Akşit
alamet
alan
alçak
alçalmak
alçaltmak
alelade
aleyh
alıkoymak
alın
alışveriş
almak
Almanya
alt
altın
altüst etmek
ama
aman
amatör
ambar
Anadolu
anahtar (kelime)
ancak
andırmak
anıt
Ankara

anlam
anlamak
anlaşılmak
anlatmak
anlayış
anne
anten
ara
ara sıra
aracı
araç
aralık
arama
aramak
arası
araştırma
araştırmacı
araştırmak
arazi
Ardahan
arı
arıcılık
arka
arka çıkmak
arkadaş
armut
art
artık
artist
asillik
aslan
aslında
asteroid
astronot
aşağı
aşama
aşınmak
aşmak
atasözü
ateş
atık
atıştırmak
atmosfer
ayak
ayakkabı
ayaküstü
ayarlamak
aydınlık
ayırmak
ayna
aynı
ayrı
ayrıca
ayrılmak
ayrıntı
az
azalmak
azar
azıcık
baba
baca
bağışlamak
bağlamak
bahçe
bahsetmek
bakımından
bakışmak
bakmak
bakraç
Balıkesir
balkon
ballandırmak
bar
basılmak
baskı
basmak
baş
baş başa
başa çıkmak
başarılı
başarısız
başka
başkaldırı
başlamak
başlangıç
başlıca
başvurmak
batı
batış
batmak
bazen
bazı
beceri
beğeni
beğenmek
bekçi
bekleme
beklemek
Belçika
belediye
belirgin
belirlemek
belirtmek
belki
bellek
belli
ben
bent
benzemek
benzer
besin
beslenme
beslenmek
beş
beton
bezeli
bezmek
bıkmak
bıkmazlık
bırakmak
biçim
biçimlendirmek
bildirmek
bilge
bilgi
bilim
bilim insanı
bilimsel
bilinç
bilinçsizce
bilinmezlik
billur
bilmek
bina
binlerce
binmek
bir
biraz
birazcık
birbiri
birçok
birdenbire
birer
biri
birim
birkaç
birleşmek
birleştirmek
birlikte
birtakım
bitirmek
bitmek
biyoloji
biz
bodrum
bol
boş
boşluk
boy pos
boyuna
bozmak
bozulmak
böcek
bölüm
bölünmek
böyle
Brezilya
bu
bugün
bulmak
bulunmak
bulutsuz
bunca
bura
Bursa
buz
büsbütün
bütün
büyük
cami
canım
canlı
cennet
cep
cesaret
cet
cevaplamak
cevapsız
ceza
ciddi
cilalı
cilve
cip
cisim
civar
coğrafya
cümbüş
cümle
çabuk
çağ
çağırmak
çalışma
çalışmak
çalmak
çam
çamlık
çanta
çap
çarpıntı
çarpışmak
çatı
çay
çekim
çekinmek
çekmek
çelik
çember
çeşitli
çeşme
çevre
çığ
çıkarmak
çıkmak
çıplak
çıraklık
çıtır çıtır
çiçek
çiftçi
çifte sürmek
çiftlik
çimdik
çimento
çizgi
çizili
çizme
çizmek
çocuk
çocukluk
çoğu
çoğunlukla
çok
Çorum
çökmek
çöp
çöplük
çözüm
çünkü
dağ
dağarcık
daha
daima
dakika
daldırmak
dalgalanmak
dalmak
dam
damga
dana
Danimarka
davar
davet
davranış
dayak
dayanmak
defa
defalarca
defter
değerlendirme
değerli
değil
değin
değinmek
değişik
değişiklik
değişmek
değiştirmek
demek
demir atmak
demlemek
dendure
deneme
denemeci
deney
deneyim
deniz
dergi
deri
derin
derinlik
ders
dert
destani
destek
desteklemek
detaylı
devam etmek
devamlı
devlet
devre dışı kalmak
devşirmek
deyim
dışarı
didiklemek
didinmek
dikkat
dikkat etmek
dil
dilenci
dinlemek
dinlence

dip
disiplin
diş
dişi
diye
diz
doğa
doğmak
doğru
doğrultu
doğu
doğum
doğurmak
dokumak
dokunmak
dolanmak
dolaşmak
doldurmak
donanım
dökülmek
dönem
dönmek
dönüşmek
dört
döşemek
dua
durmak
durum
duygu
duyma
duyulmak
duyuş
düğümlemek
dükkân
dümdüz
dünya
dürüm
dürüstlük
düşmek
düşünce
düşündürmek
düşünmek
düşürmek
düzen
düzenleme
edebiyat
edebiyatçı
edebiyatsever
eğer
eğilmek
eğimli
Ekim
ekin
eklenmek
ekmek
ekvator
el
elbet
elbette
elde etmek
elektrik
eleştirici
emek
emsalsiz
en
engel
engellemek
enginlik
enkaz
erimek
erişmek
erkek
erkekli
ertesi
Erzurum
eser
eski
esmerlik
esnemek
esrarlı
estetik
eş
eşek
eşmek
eşya
etek
etken
etki
etkilemek
etkinlik
etraf
etüt
ev
evet
evre
eyvan
ezmek
fakat
fark
farklı
farklılık
faydalı
faydasız
fazla
felsefe
fethetmek
fırlatmak
fışkırmak
fikir
fikrimce
film
fiyat
folklor
fotoğraf çekmek
fotoğraf makinesi
fotoğraf sergisi
fotoğrafçı
fotoğrafçılık
fotoğraflamak
Fransa
galiba
garp
gazete
gazeteci
gazino
gece
geçim
geçirmek
geçiş
geçit
geçmek
geçmiş
gedik
gelecek
geleneksel
gelişim
gelişme
gelişmek
geliştirmek
gelmek
genç
genel
geniş
gerçek
gerek
gerekli
gereklilik
gerekmek
gereksiz
geri
gerilim
gerilmek
getirmek
gezegen
gezi
gezinmek
gezinti
gezmek
girmek
gitmek
giysi
göğüs germek
gök
gökbilimci
gökyüzü
göl
gömülmek
göndermek
gönüllü
görenek
görev
görevli
görmek
görünmek
görünüm
görüşmek
göstermek
götürmek
gövde
göz
göz atmak
göz hapsine almak
göz önünde tutmak
göz önüne almak
gözden kaybolmak
gözlem
gözlemek
gözünün içi gibi bakmak
gözünün içine bakmak
gözünün önüne gelmek
grup
gurbet
gurup
güç
güçlü
gülümseme
gümüş
gün
güneş
güneydoğu
günlük dil
günümüz
Gürcü
güreş
güreşmek
güven
güvenli
güvenmek
güzel
güzellik
haber vermek
habersiz
hacı
hadi
hafif
hak
hâl
hâlbuki
halen
halk
halka
hanelik
hangi
hanım
hani
hapishane
harcamak
hareketli
hareketsiz
harf
harikulade
hartama
hastalık
haşarat
hatır
hatırlamak
hatırlatmak
hatta
hava
hayal gücü
hayat
haydi
haydut
hayrını görmek
hayvan
hayvancılık
haz
hazırlanmak
hazırlık
hemen
henüz
hepimiz
hepsi
her
her biri
her şey
herhangi
herkes
hesaplamak
hevesli
heyecan
hız
hızlandırmak
hızlı
hiç
hiçbir
hiçbiri
hikâye
hile
hisse
hissetmek
Hollanda
horon
hoşa gitmek
hoşlanmak
hüzün
ıssızlık
ışık
icat
iç
içeri
içermek
içi sıkılmak
içi sızlamak
içmek
ifade etmek
ihtimal
ihtiyaç
iki
ikramiye
ilaç
ileri
ilerlemek
ileti
ilgi
ilgilenmek
ilgili
ilim
ilişki
ilişkin
ilişmek
ilk
ilkin
ilkokul
imdat
imkân
inanmak

incelemek
İngiltere
inmek
insan
insanlık
iri
iskele
iskemle
İspanya
İstanbul
istek
istemek
İsveç
İsviçre
iş
işaretlemek
işbirliği
işgüzarlık
işlem
işlemek
işletme
işlev
işsizlik
iştah
iştahlı
işte
İtalya
itibaren
itmek
iyi
iyice
iz
izlemek
Japonya
kabahat
kabul etmek
kaçınmak
kaçırmak
kadar
kadın
kadınlı
kafa
kâğıt
kahraman
kahramanlık
kahve
kâhya
kalabalık
kale
kaleme almak
kalfalık
kalıp
kalıtımcı
kalkışmak
kalkmak
kalmak
Kanada
kapatmak
kapı
kapılmak
kaplamak
kaplı
kapsam
kaptan
kar
kara kış
karabaş
karaçam
karanlık
kararmak
karayolları
kardeş
karga
karga burga
karı
karın
karınca
karış
karışmak
karlı
karşı
karşılama
karşılaşmak
karşılık
kasabacık
kat
katılmak
katman
kavga
kavram
kavramak
kavun
kavuşmak
kayak
kaybolmak
kaygı
kayırmak
kaymak
kaynak
kaynaşma
kaynaşmak
kazanç
kazandırmak
kazanmak
kedi
kelime
kenar
kendi
kenetlemek
kent
kere
kesilmek
kesin
kesinlikle
keskin
keşfetmek
keşif
keyif
kez
kıl payı
kılmak
kımıldamak
kımıldanış
kır
kırmızı
kısa
kısaltma
kısım
kış
kışın
kıvanç
kıvılcım
kıyı
kızarmak
kızgınlık
kilometre
kim
kimi
kimliksiz
kimse
kirletmek
kirlilik
kişi
kişileştirme
kişileştirmek
kişilik
kişiliksiz
kitap
koca
koku
kolay
kolayca
kolaylık
kompozisyon
komşu
konaklama
konforlu
konmak
kontrol
konu
konuk olmak
konukseverlik
konuşma
konuşmak
kop dağı
koparmak
kopartmak
korkmak
korku
koşmak
kovboy
koymak
koyu
koyulmak
koyun
köpek
kötü
köy
köylü
kristal
kroki
kulak
kule
kullanılmak
kullanışlı
kurak
kural
kurmak
kurtarmak
kurtulmak
kuru gürültü
kurulmak
kurulu
kuşkusuz
kutlamak
kuvvetli
kuzu
küçük
külçelenmek
küre
kütle
kütle çekim
kütük
lapa lapa
lastik
lazım
leylek
lira
lise
liste
macera
madde
maden
maden suyu
mahallî
mahcup etmek
mahpus
mahsur kalmak
makine
mal
malzeme
mamur
manda
marangozluk
masa
masal
meclis
meğer
mektup
memnun
merak
merdiven
merkezî
mermi
mesafe
meselâ
mesele
meslek
metal
metin
metre
mevsim
mevzu
meydan
meydana gelmek
meyve
meyvecilik
mezarlık
mırıldanmak
millet
milletvekillik
milyarlarca
milyoner
mimar
mimari
minare
mis
misafir
misafirperver
miyop
muallim
muhafız
muhakkak
musiki
muşamba
mücevher
müddet
mükemmel
mümkün
müşkülpesent
müşteri
mütehassıs
mütemadiyen
müthiş
müzik
nakış
namuslu
nasıl
ne
neden olmak
nehir
nerede
nesil
nezaret
nice
niçin
nihayet
niye
niyet
nokta
Normandiya
Norveç
objektif
ocaklı
oda
odak
odun
okşamak
okumak
okur
okutmak
okuyucu
olan
olanak
olanaksız
olası
olasılık
olay
oldukça
olgu

olmak
oluşmak
oluşturmak
on
onca
orada
ordu
orman
orta
ortam
ortaokul
ortaya atmak
ortaya çıkmak
ova
oynamak
oysa
oyun
ödül almak
öğrenci
öğrenme
öğretmen
öğüt
öküz
ölmek
ölüm
ömür
ön
ön plan
önce
önemli
öneri
önlem
önünde
örnek
öte
öykü
öykünme
öykünmek
öyle
öz
özel
özellik
özellikle
özen
özet
özetlemek
özgü
özgün
özgünlük
özlem
özlü
özümsemek
özveri
panorama
para
paragraf
parça
parıltı
park etmek
parlak
parlaklaşmak
parlamak
paşa
patlama
patlatmak
pay çıkarmak
pazar yeri
pazarlık
pazarlıkçı
pehlivan
pek
peki
perde
peştamal
peydahlanmak
piyango
planlamak
posta
pratik
profesör
program
proje
protein
racon
rağmen
rahvan
rapor
rastlantı
razı olmak
rehber
rehberlik
rekor
rektörlük
renk
resim
resmetmek
ressam
rica
risk
roket
rol
roman
Rus
Rusya
saat
sabah
sabır
sade
sadece
saf
sağ
sağlamak
sahi
sahip
sakın
sakin
sakinlik
salıncak
salıvermek
sallamak
sallanmak
sanat
sandviç
saniye
sanki
sanmak
sararmak
sarılık
sarkmak
satıh
satın almak
satır
satmak
sav
savaş
savaşçı
savaşmak
saydırmak
sayıp dökmek
saymak
sebep
sebze
seçmek
seda
sehpa
sekiz
seksen
sembol
seremoni
sergi
serpiştirmek
sert
ses
sessizce
sevimli
sevinç
sevinmek
sevmek
seyahat
seyir
sıcak
sıhhatli
sıkıcı
sıkıntı
sınıf
sınır
sır
sıradan
sırasında
sırt
silmek
simit
simitçi
siper
sis
siz
sofa
soğuk
sohbet
sokmak
sokulmak
sol
solgun
solucan
son
sona ermek
sonra
sonsuz
sonuç
sormak
soru
sorun
Sovyetler Birliği
soymak
sönmek
sönükleşmek
söylemek
söyleyiş
söz
söz etmek
su
subaşı
suç
sulak
sürdürmek
sürekli
süreli
sürmek
sürü
sürücü
sürülmek
süslü
süzgeç
şair
şans
şart
şaşkın
şaşkınlık
şehir
şekil
şey
şiir
şimdi
şimdilik
şirin
şoför
şöyle
şu
şu an
şubat
şura
tabla
tadına bakmak
tahıl
tahrir
takdim etmek
takılmak
takır takır
takma ad
taksim
tam
tamamlamak
tane
tanıdık
tanık
tanımak
tanıtmak
tanrı
taraça
taraf
tarafından
tarım
tarih
tarla
tartışmak
tartışmasız
tasarlamak
taş
taşımak
taşınmak
taşmak
tavır
tavsiye
taze
tecrübe
tehlike
tehlikeli
tek
teklifsizce
televizyon
temaşa
temel
temin
temiz
temiz tutmak
temizleme
temizlemek
temizlenme
Temmuz
temsilci
tenha
tepe
tepki
tepsi
tesir
tesis
teşkil etmek
teşkilatçı
tetkik etmek
tıkanmak
tıpkı
tilki
top
toplanmak
topluluk
toplum
toprak
toz
tren
trilyon
tuhaf
tulum peyniri
tutku
tutuşturmak
tüketmek
tüm
tür
Türk
Türkiye
türlü

uçmak
uçurum
uçuş
UFO
uğramak
uğur
ulaşım
ulaşma
uluslararası
umut etmek
umut kırmak
umutsuzluk
unsur
unutmak
Urfa
usanmak
usta
ustalık
usul
utangaçlık
uydu
uygarlık
uygun
uzak
uzaklaşmak
uzaklaştırmak
uzanmak
uzatmak
uzay
uzay istasyonu
uzay mekiği
uzun
üç
ülke
ünite
üniversite
ünlenmek
ünlü
üretici
üretken
üretkenlik
üretmek
ürkütücü
ürpermek
ürün
üslup
üst
üst baş
üstelik
üşenmek
üşümek
üzeri
üzülmek
vakit
vapur
var
var olmak
vasıf
vatan
vazgeçmek
verebilmek
veri
verimli
vermek
virüs
vurgulamak
vücut
yağmak
yahut
yakın
yakınmak
yakıt
yaklaşık
yaklaşmak
yakmak
yalnız
yalnızca
yalnızlık
yamaç
yan
yanaşmak
yanı başı
yanı sıra
yanılmak
yanıt
yanlış
yanmak
yansıtmak
yapay
yapı
yapı taşı
yapım
yapıt
yapmak
yaprak
yaralanmak
yaratık
yaratmak
yardım
yargı
yarı
yarım
yarınsız
yarıyıl
yarma
yarmak
yassılaşmak
yaş
yaşamak
yaşatmak
yaşlı
yatmak
yavaş
yavaşlamak
yavaşlatıcı
yavaşlatmak
yavru
yayımlamak
yayımlanmak
yaz
yazalım
yazar
yazarlık
yazı
yazın
yazmak
yelken
yeni
yenmek
yer
yer almak
yerçekimsiz
yerini tutmak
yerleşim
yerleşme
yerli yerinde
yerme
yeryüzü
yeşil
yetenek
yetenekli
yeterli
yeti
yetiştirmek
yetmek
yığın
yıkılmak
yıl
yıldız
yıllık
yine
yirmi
yiyecek
yoğun
yoğunluk
yok
yoksa
yol
yolculuk
yollamak
yolunu gözlemek
yorum
yön
yönelik
yönetici
yöntem
yöresel
yörünge
yufka
yukarı
yumruk
yumuşamak
yutkunmak
yutmak
yuva
yuvarlanmak
yücelmek
yüceltmek
yüklemek
yükseklik
yükseltmek
yürek
yürütmek
yürüyüş
yüz
yüzey
yüzlerce
yüzmek
yüzölçümü
yüzyıl
zaaf
zafer
zahmetli
zaman
zanaat
zannetmek
zarar
zaten
zevk
zırh
zıt
zincir
zira
zirve
ziyade
ziyaret
ziyaretçi
zor
zorunluluk

Seviyeler	
A1 A2	TEMEL
B1 B2	ORTA
C1 C2	İLERİ

Yunus Emre Enstitüsü

www.yee.org.tr

Yunus Emre Enstitüsünün yazılı izni olmadan tamamen veya kısmen kopyalanamaz, çoğaltılamaz.

ISBN 978-605-87010-2-1